
בגשתנו אל עריכת המאסף, ארץ' היה בדעתנו לרכז בו את רוב
הסופרים הצעירים ולהבליט בזה את דרכיה ושאיפותיה של ספרותנו
הצעירה. לדאבוננו הרב, מפני המאורעות הפוליטיים לא עלה ברינו לבצע
את מחשבתנו במלואה.

כן גם לא יכולנו בבית-הדפוס העברי החדש והרעוע לקרר את
הספר בסידור, בהנהגה ובדפוס כמו שהיה ברצוננו תחלה.
הקורא העברי, בהוציאו את משפטו על המאסף שלפניה יביא
בודאי בחשבון את התנאים הקשים אשר בהם היו נתונים עורכיו.
המערכת.

לאִבְרֵיהֶם מִפֶּן.

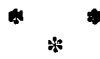
זָהֵב־חֵלוֹ-וְתִיךְ תְּמוּעָה בְּשִׁמְי־קִדְמָם וּבִין עֲרֵפְלֵי־מָסַר
לֹא הוֹעֵם עֲדָנָה.

וּבִרְאֵה־הַבְּתוּךְ סְפִיג כַּעֲד־קִדְשׁ וְשִׁלְנֵת־תּוֹם עוֹד לֹא נִנְאָל.
לְשׂוֹא הַעֵיבוֹ עֲלֵיהֶם דּוֹרוֹת טְעוּנִים עֲנִי־נָשָׁם; לְשׂוֹא
דִּנְיָה הַבְּרִיזוֹן וְאַתָּה עוֹדֶךָ בְּאַפְךָ.
הַחַוֵּט נִקְפָּד.

הִבֵּה נִשְׁוֹרְנוּ מִחֲדָשׁ; נִשְׁוֹרְנוּ בְּתוֹמַת־לֵב, עֲנֹת־נַפְשׁ
וְאַמוּנַת־אֵל.

שְׁלֵמָה צְמַח.

מעל גדות נימן השקפת, חוזה, אל כול ארמנות
שועי-יהודה ועלי אהלי-שקט במביבות ירושלים.
מדי רמסו רגליך רפש חוצות קובנה בין תגרנו
יהודי ליסה.

בערותי השכה ובערות דרכת פוכב בודד מעקב,
ותנה אור לא-נדרש ליושבי השף וצלמות.

ותכשף בקרי ולדותנו בשפת חוזים וישגבה, ברשפי
אהבת תמר ובחליל הרועה אמנון.

לקול החליל הערב נמשכנו מאז הילדות עד היום,
ונגמר לפנות הלאה ויש הזקב מנאון יעקב ומתדר תלבנון.

א. שטיינמאן.

א. שטיינמאן.

מספר הגלגלים.

כבני שחק־מבשרים לתועים בארחות ימים חופים מתקרבים. כן היה בית־החומה הכחול נָגַה שר העלמה היפהפיה, מבשר לי רגעים שלווים, אשר יפכו חרש תחת שפירר אהבתנו; ובעודני נע וגד בין חומות־קריה, תחת עננים פוסעים, פוסעים עלי ראש, היו מבקיעים אלי ומהילים נתיבי פצול־אור הנגה כל שנדלה אפלה בין חומות, כי בהירות היו עיני יפהפיה, ותהי גשמתה שקופה כסלסילה מלאה פרחים, אשר עין תצלל אל קרקעיתה, וגם בעלות עננה קלה ותשכן על דמות היפהפיה, היו זורחים אלי המבטים בקשת בתוך הענן, כי הן בפטור פרח פקעיו לקראת שמש עולה, האם יסגרו מדי ישתערו עננים ויאפילו עליו אור שמש? אפס, עוד לא נבא לבי לי, שגם ציציים, פרחים רכים־טהורים גוהים במעמקיהם אחרי טחב ואופל.

בלב שקט על אשרו שבתי גם הערב לנוח, הייתי אדם אשר רגליו דורכות בטוחות ולבו נכון לקראת וראי ומזומן; אולם רק דרכתי על סף בית, רעשו כתלים נגדו, עוד בפרוזדור משכני קו אור טרטט קלוש והניג דומיה כבושה, כאנקת חיה אכזרית בשימוץ טרם הניחה על מרפה, רגעים עמדתי עד בוש – אין איש לקראתי, נוע נע בי לבי ויכני, פתחתי דלת חדר, נשא אלי ביעף זוג מבטי־זר שוטם ונכויתי בדמי הרותחים, התכוננתי: חרש נָסְבָה עלמה יפהפיה על סופה כבושת־ראש־ומכט, כיונת אלם אשר יזמה רעה, מתכווצת אל השל אשר יעפה נופה, כמסתרת אל תוך חביון אהבתה מפני, כאשר רגליה שרועות על שרפרף, הדום חדות־אשרה, והיא מפכה המיה חרישית של היתה אל מול זר מסב במקומי על סופה ושונה יצו־עלמה כאויר, הריצותי מבטי סביבי ואחפש לרגלי התדום, ואעמוד רגעים בתמהון, הרימה עלמה ראשה, תלתה עינים נבוכות למעלה, חלפו מבטים ממני והלאה והשתלבו במבטי זר אשר נקרו לקראתם בדרך והשתזרו בשלה בכח חוטי־גור, הותו ניצוץ מן גור ויפלה את התדום אשר לרגלי.

הבינהו חי הם הפתילה לשלהבת הנאהבים.

פני ספר פשר דברי ימי חייו־קודרים באים.

לא קנרתי בית על עמודיו וקירותיו ולא תלשתי בתמתי שעדותי־
ראש. החשתי פסיעותי לרא הד כלעומת שבאו. נכנרה אחרי דלת
ואבק; כל אשר לי עזבתי מאחוריה. אך לבי לא כאב ברנע זה ולא
בכה על חורבנו. קפא קפא בי ויסגור על מצוקותיו. גם עיני לא הוילד
דמעה. כי אמרתי: שלמה צשיל מחטרי־דמעותי לתהום האפס? הכי
תספוג אל קרבה דמעה אף אחת מששים של אש־כאב צורבת?

אפס מעל שלבי קצמות ירדתי בקול רעש ובהלה כאיש נכון
להשתטח אפים ארצה. השתערו לקראתי רחובות זעומי־תואר עם בתי־
תמות צופים, טנדלים, פסנות, כפות־כנסיות ושלהבות פנסים מהבהבות
ומפרפות כלוחשות על טכה. ותעופנה מרכבות תמידות כסדרן. וינהמו
מוסים, ובני אדם פסעו דחופים, סנעות סיעות ושרובי־זרוע כמתמול
שלשום. וילחש לב: אין ביניהם גואל ולא מנחם ופרות אין. האדלג עלי
תוכות או אנק לתהום? ואם ארחץ שעירות ראש במצולות ים, האם לא
ירדפוני מבטי־עלמה גם עד שם? ואם אפליט נשמה אל בין חומות
ברך. הכי יכופר גם עלכון חיי שכול? והאם לא יזעקו דמי מתוך דכיי
משברי־תאוות בזרועות נשים חצופות מוכרות חטא במחיר כסף?

כבשתי צערי־כאב בלב ואמר: אלך באשר אלך ולא אתן רס
לרגלי ולעפעפי־טנוח־השנת, כי הפקרית היתה הניתי מהיום לכל רוחות
עולם. ואעזב מאחורי אחד אחרי אחד, רחובות קריה, בתי־חומות רמי־
קומה שאון חיים ובת־קולם ואלך ואלך עד כי נגלו לעיני שדמות סוף־
קיץ וראשית־סתו, ערומות ועריות, ואחי מהלך כל הלילה בלי הפוגות
עקב אשר כבר לא ידעתי דרכי אשר משם יצאתי ואשר אליה עיני
נשואות. וי־קראתי בחמת צערי־ולואי לא אשנה בעקבי ולא יובילוני
הלילה רגלי אל ראשית דרכי!

נבר רעב, כי לא היה לחם באמתחתי זמים לא מצאתי לשבור
צמאוני. עיפו רגלי מאר ותכשלנה ברכי. סחרחר ראש ולב ריק, ואפחד
להתעלף ממרבית צער. נצנץ לעיני אילן עומד למעצבה, יחיד נשכח
בערבה. ואמר: פה אנוח ואחליף כה, יען אילן ערער זה רמז הוא לי.
ערערי משמים כמקום טנוח מעט. שמתי למראשותי מאבגי מקום ואשתטח
תחת אילן, ירדה לעפעפי תרדמה ותשבות עלי נפשו.
עוררתי אילת שחר משנתי ופללי בקר ספחוני על פני־ואיקין.

ותורם בקרבי שפעת כחות חדשים ואתחדש: אולם דמי נעשו כי
כמצוות מים כבירים וצער עלבון ישן תסס בקרבי שבעתים. ואשמע
קול מלב:

— לך בך אדם, לך, למזרח ולמערב, לצפון ולדרום. אל מנוח!
ואשים לדרך פעמי.

ויהי כשקוע עלי יום, וינץ לעיני שביב אור ורוד טהבה, מדרפף
גזוע חליפות. ואני לקראתו. אפס, רחק טנגרי שביב ככל אשר קרבו
אליו פני. ואארב אחריו לשוא עד כל הכחות, כי יתזמק וכמעט אמרה
נפשי נוואש. צף לפני פתאום שביב אור הכלילי בוקע ובא מעבר מזה.
ואקרא את לבי מאור ורוד ואאזו דרבי בעקב שביב הכלילי.

הארכו שעות או מעט? ואראה אני עומד לפני שער ברזל סגור
ומסוגר, שער גבה-קומה מאד. לשוא אחפש סביבי מבוא כי איננו.
ויבצר גם ממני לפסס על צוקי חומותיה, יען גבהו מאד. דרשתי בעינים
פתח נכתה, חור או סדק ולא מצאתי. ואעמוד פושמים מחוץ לחומה
תימך ראש עיף, בברזל צונן מדי יבמה לפי בי.

וכאשר נצנצו זהרורים ראשונים משחר חי נגלה גם לעיני מבוא
צר פתוח, אשר לפני עטדתי בעוד לילה, כל הלילה כעור שרתום-עין
מנשש באפלה. שטפוני שמחה וחמלה על נפשי וסלחתי לי סלף ושבות
חיים עורים מנששים באפלה. ואראה שער, והנה עוד שער, שער לפני
משער, עד סוף שבעה שערים. מבוא, מבוא רחב-ידיים, חצרות עד אין
קץ. אופל ככד פה, ואני לא אתיאש. יען אוחז אני בעקב שביב הכלילי,
אור לנתיבותי. ואצער ואצער. בנינים ענקי קומה, חלונות מוצפי אור
בהיר, אורים אורים מסביב, שומר-סף אין, אין יד אורכת לי ועין לא
תרגלני. שמחתי, פתחתי דלת, ותעמורנה רגלי על סף טרקלין, מוצף
אור יקרות; העיפותי עינים תרדות סביבי; שלחנות-שן, כסאות-בהמ,
הדר אספקלריות מן הצפה עד תקרה ונברשות יוצקות נתלי אור — אפס
טרקלין ריק, ריק מאיש.

ואפנה מבטי לימין ולשמאל ואראה וילונות-ארנמן פרושים
על חלונות וכתלים. הפשלתי בקצה אצבע אפס קצות וילונות פלס לי
דרך עד סוף טרקלין שני ריק, אשר גדלו אורי נברשותיו מן הראשון
ואין קץ להדר אילנות ופרחים חמודים. ואשוב ואפשל קצות וילונות,
ואפלס לי דרכים בטרקלינים ריקים עד טרקלין שביעי. רב היה קהל
כשביעי. נברים ונבירות מסבים בכורסות-בהמ אל שולחנות-שן ערוכים

מאכלים, מטעמים ויינות-עוז מתנוצצים בבקבוקי-בדולח. ואעמד רגעים רבים על הסף, איש לא הציץ בי ולא רמזה אצבע, הנני עומד משתומם לשפעת קרואים, להדר כבוד, לרגנת צהלה אשר תחריש אזני, ואמר בלבי: ודאי כל קרואיהם מסבים פה לכבוד האורח ומצפים עד בואו אל עולם האמת, כי הן פה עולם-אמת וטרקלין זה גן-עדן, על כן יהמו כולם ויתרועעו משמחה לקראת-קא - ובעבור-זה אין טרם יוצא לקבל פני בא וגם עין לא תציץ בי?

וכן כה וכה והנה נפנפה אצבע לקראתי מתוך המון גלגלות ידים, פרצופים, ודאי רמזה לי לגשת אל שולחן, אפס אצבע זו התחמקה מיד טלפני עיני ונטשטשה בתוך ערבות גופים ופרצופים, ואעקר רגלי ואסע לי לפני ראש, ברתת ובראש מורד ארצה, עד גשתי אל דרגש ארנמן בקרן-טרקלין, עמדתי כמון נשען, יען טט ראשי ורגלי פקו טעופות, קורי תרדמה אוחזים עפעפי עיני, מדי ימרכו קולות חונגים דמי, ירנינו כל חושי וירקדו כל קרבי בי, ואהי כשכור או כחולם.

טעמו מסבים אגז אגזי אחר, נדמו לאשם קולות-תיועה, נתרוקן טרקלין כמקדש אשר עובדוהו, כבתה יד-הרוצים נברשות ואורים נועה, עוד תנענה מן טרחק בנות-קולות עמומות, לא אדע אן נעלמה כל תפארה, כאשר לא אדע מקום מבואה, לא ידעתי גם נפשי, עוד שדהבת מנורה אחת דולקת על שולחן אשר אורה מתטעט לאמו, ומסביב לשוקי-אוכלים, קליפות ועצמות מפוזרות על מפות שזוחנות, מפות נבירה כבודה כלילת-תפארת, אשר כבר הפלטה אותה טבתחילה לי עיני מבין מסבים ואסתכל בפניה בננבת-עין ואראה והנה היא לבנת-פנים, בהירת-עינים, נאה, צנועה ואף שערותיה צהבהבות, ותהי צופה בי ומצהילה לי בת-צחוק-נדיבות, ידעה נפשי: אלי כמהה ותהי היא היר, אשר שלחה לי תחילה אצבע רומזת לגשת עד שולחן.

ואני מטקומי איני זו וגופי לא נע ונה, לא גרתעה בי גם אצבע יד, כי לא למדו ידי לעשות כן מדי אראה לפני יופי זר; ויהי לי מבטה כמת, ובשר גופה חנוט היה לי, ויהי לי ברק-כזבון זר עיניה-חן וכריח חם של שבליים שדופות, חרוכות-שמש עלו באפי ריחות שמניה, אפס גם לא נמלתי מפניה על נפשי, יען כבדו כל אברי ויתבלבלו חושי בי, רבץ עלכון וצער-כאב כמשא כבד על לב.

ויהי בעשותי כה וכה ותגש נאלי לבנת-פנים ובהירת-עינים ותשנ

על ידי בכורקה ותנע בכקדירה בטצחי. מדי התענתו פניה מרחמי אם ותלחשנה שפתיה:

- חם מצח, בני? חם? - חולה אתה, בני?

ואשתומם על האשה כי לא תשאל את פי לפשד מחלה ולראשיתה. אפם יד קרה נחה על מצחי ולא משה. פנה גם תמיה מן לב. ואסתכל בפניה ואתהה לי לאט מדי ששתי במסתרי, יען אמרתי עם לבי, שלמה לא תחי יד אשה יפה זו נחה על מצח לזהט זה? ויהי כאשר דברתי עם לבי כה, חדלה מקרבו תמיה כליל.

רשרושים מתוקים מן שיראים לחשו אל תוך אזני. אל הרגש-ארגמן נגשה נברת שניה, שזופת-פנים, סנוקת-לחיים עם שחור-עינים אשר שחר מנחלים, ואראה והנה פנים ידועים לנפשי ויהי כמו ראיתם גם תמול וגם שלשום. נשמה נבירה בכברות, כמו קצרה רוחה בתאיתה ותפשק זרועותיה. שאנו כל יצורי נהה המאים בריב ונזרת קומתה חצופה זעזעה כל עין. תנועותיה מזורזות ולהפזות נדמו למיתרי כנור, ערוכים לקראת יד פורטת, ורגליה טופפו כעולות עלי שלבים לערש-דורים. שמה גם היא כקדיד על מצחי ותשאל את פי רעותה בקול מתוח:

- הוא חולה?

התקדרו פני בהירה בעבי צער ותתלחשנה שתיים נשים במורד-שיח קול רמטה. ואקרא מעל פניהן: חולה אני וזה הרגש ערש-דווי הוא! אולם לבי כאב לי מדי אראה בהירה מתרפקת על סמוקת לחיים ושתיהן תתלחשנה. אהה, למה תחלל אהובתי, בהירתה את כבודה מדי תלחש עם שחררה? - הנה לבי ביוגונו, כאשר פרפרו כל יצורי גני וילהטו באש אשר לשחררה חכלילת-לחיים.

- חולה. חולה קרחת הוא - שמעה אזני קול מתוך פי הבחירת,

אשר הרעיד יחד עם צנה כל יצורי גוי.

ואפן מבטי כה וכה ואראה: התחמקה חכלילה ונותר אנחנו לבדנו, אני ובהירה. ותשב סמוך, סמוך, על ידי לטראשותי, ותשם כף-יד ענוגה על מצחי ותאהיל בתפארת נוח ובנשימתה רותחת על נופי המפרפר בטכאובי כאומרת לטוכך עליו מכל רע. רפתה מחלתי כמעט וקדחת לא צרבה עוד כסתחילה את בשר נופי. ויהי כאשר אך הוקל לי מעט ויפעמני לבי בכח כלב הוטא, שב בתשובה, יען בא לפני זכר העלטה היפתיה אשר נרשני ממנה זה, ותקבצנה כל מצוקות העלבון

ותרכצנה על נשמתו ככנפי עופרת עף ענקי. וינעצו המבטים בגופי כשפורי אש.

וכמו הקשיבה בהירה להגית ~~נסתר~~ ותסעד אותי בחליי כאשר יסעדו איש חולה מתלה כפולה. הביאה את ראשי לזהמ מקדתת קשנה אל תוך חיקה. נוה שאנן. ותצין בי עמוק עמוק לתוך נפשי לתור שם פנת כאב. שמתו למשמרת את ראשי. צערי והויתו בחיק. לבעבור היות לי חסות מפני מבטי הור. אשר דלקו אחרי והרכיקוני להנתי גם בחיק. ותלחש לי -

- הרדם. בני. הרדם נא. בני. ויוקל לך. הרדם נא!

כשפוני צלילי קולה המתוקים וישפכו עלי תררמה ואיקץ כעבור תקופה שתומה לי לאור נברשות דולקות ולתרועות קולות-חוגנים. וארין עיני סביבי ואשתומם על מראה ואשאל לי לנפשי: האם לא האיר עוד יום? הכי לא נתרוקן הסרקין משכבר מקדואיו?

שוב נדמו קילות וכבו אורים כמעשה הראשון. גם מנודה מהבהבת לא משה מער שולחן. ותאמר אלי בהירה ותזהירני בבת-צחוקה:

- מדוע תשתומם בני על המראות והקולות? - הלא כבר האיר פעם שהרדום וכבר פנה ויהי גם ערב אשר חלף וכבר אתא לילה אשר אילת שחר תפרוש. הנה תפרוש עליו כנפי אורה. ואתה בני. עודך נרדם. ערבה לך שנתך?

המעיינותני ממטעמי השולחן ותנמיאני יין רענן מגביע-גבישו. אשר הקר בי זרם כביר עם כחות מחודשים. ואתנודד וארד נעל ערשדוי ואעמד על רגלי. התחמקה בהירה ושוב שבה אלי בתפארת שסלות-שני משכצות אבנים טובות ומרגליות. גם לי הביאה בגדי ארגמן. הלבישתני כתונת פסים ותו עלי מצלוחית פליסון. נשקפו לנגדי פנים קורנים מתוך אכפקלריה מצוחצחה ואשמה על נפשי שמחה גדולה. אפס. גם צר היה לי עד מות. כי עלה לפני כנחל מתנאה. זכר בית-החומה הכחול. נוה העלמה היפהפיה והעקף לעיני קלסתר פני השוכנת בין כתליו ואתקונן בי: למה לי כל יקר ומה בצע לי בתפארת אשר לא תחזה במ עין יפהפיה מדי תראה אותי בהדרתי?

וכמו עמדה בהירה על כף לבי ותקשב באזניה פמר ההוררי-נפשי ותתן בי מבט נונה. רוה-צעה. אשר חדר אל תוך תוכי כמבטי היפהפיה בראשית האושר. דמתה גם הזותה לקלסתר צנוע אשר לעלמה יפהפיה. ותרקד לעיני והרקיד לנגדי אספקלרית-ברולח ותעתר עלי קול-כשפיה:

- צער הוצק במבטך, בני, וכן - בצערך, ידעתי: נורש נורשת
פונה-שאגן, עם זרים בנד בך גם תום, רגלו אחרוך מבטים, חפשת
לרגליך תהום, תחת ערער שכבת הנפש, תועה היית, תועה אתה בני,
דבה עוד דרך לפניך, אין נואל ולא מנתם ופדות אין, הוי הוי בני, רק
בחיקי נוחה.

ואשכב כמצותה על דרגש בחיק ואראה שלוח כי נעמה,
יהי מתוק לנפש גם קול, ותבא גם חכלילה, שתי הנשים משולכות-
זרועות, חבוקות ומדבקות, מרקדות ומרקידות, אספקלריות ומאורי אש,
ארבע זרועות חשופות, צהורות, כלבנת שלנ וכננה ירח חור עלי שלנ
צחור, אפס לבי בכה בי בראותי זרועותי-י קרות-חן, משולבות עם
זרועות חכלילה ואצמער על ערב וצירוף שני מיני לוכן זרועות,
צפתה בי בהירה ובעיני המשוטטות, הבינה פשר דבה, עקרה גופה
מבין זרועות החברה ותורה באצבע רומזת אותה הלאה, נעלמה חכלילה
כהרף עין, כרעה בהירה לרגלי על ברכים, סתרה שער ראש, אשר
השתפך על צהור צוארה כגלי כסף, כרעה גופי בתלתלי שער ולא תדמה,
התמוגג כי לב מעונג, מחולשה, מעיפות, ממצוקת-עלבון חי ופורה,
ואתהפך במכאובי כאשר שמאלה תמכה ראשי וימינה תבקתני.
- שור, שור, בני! - לחשה אלי בקול דממה דקה ותרמו באצבעה
אל מול חלון.

ואעיף עין ואראה אור יקרות, מורקדור נתו דרך חלון מעל ערשה
ונגה לאור שבעים ושבעה מאור ירח ושבעתים מאור חמה, אילנות
גן נהדר מלבלבים ומרקדים לקראתי ומסביבי ועליהם פרות ער אין קין,
ואחו בסנסני אילן ואריח באפי אלפי ריחות למיניהם, אשר יבדילו עלה
אחד מן שני, וארד אחרי כן מעל ערשי ואתהלך על לפני גן, ותהלך
גם היא לימיני דוממה ותורה, בתמלכה תומדת, יהי אחרי אשר באו
הריחות אל קרבי, כיינות-אלמות ויעודוני וישכרוני, נגשתי אל המלכה
וצאחזי בכף-ידה ענוגה ונרקד שנינו לנגה האור הבהיר, מאור לבנות
בהיר, מאור שמשות נפלא, מאור שמשות מאליפות ונרקד ונרקד עד כי
עזבני כח ולא ידעתי נפשי, הקיצתי בזרועותיה צהורות אשר לטפוני
וכן לטפני קול מתוק ומלחש:

- בני, עדיין אחה תשוש-כת ורפה-אונים, עוד לא רפתה ממך קדחת,
גדרם נא, בני, הרדם נא ותרפא!

וארדם, ואיקץ, וארדם, ואשכב בחיקה ימים ולילות לרוב; ותהי לי

דאם, אחות ושוכנת-חיק ותרב עלי עצמת נפופיה ועתרת לסופיה לעיני שמש, ירח, כוכבים ורבבות נברשות; אפס נבר אור פני העלמה היפהפיה על אור שמש, ירח ורבבות נברשות, ויהי כאשר שכב ראש למנוחות בחיק בהירה, רפרפה מעל חיק דמות העלמה היפהפיה, ויהי כל ריחות פרח ופירות גן כמו זולפים לנשמתי מבשר הקורש ונוף הזך של העלמה היפהפיה, ונפשי יצאה, יצאה מן חיק, שסעה וילונות, טרקלינים, פלסה גתיב דרך פרחים, פירות, ורדים והרסים, שרכת פרסאות מאליפות, הסתבכה בין אילנות יערות עבותים ותמסס על הרים-סלעים ותתגלגל בבקעות ותתלבט על סוף חלון בית כחול, יען אשר ספגתי הבל פי היפהכיה מתוך כל היינות והמשקאות שבבבקוקי-בדולת, ואשאף אור-נשימתה מקרב רוחות מנשבות, וחתי ידה ענוגה מנצחת במסתרים על נפופיה ולפופיה של בהירה, לבנת-פנים וגם קולה היה מהדר מתוך קולי.

פרו ימים, פרו רבו, וכמו כן מצוקת-לבי, פעפעה צרבת עלבון אל מעמקי נשמה ותערער כל אישיות נופי, התהלכתי חולם-משמים על פני גן ומרקדין, שולח רזון בפרצופי, ארבו אחרי מבטי זר שומם, פערה תהום פיה ולא עוד היה חיק לי לכתרה, ותכך לבנת-פנים ותתלש שער ראשה ותפרם את שמלותיה לאמור:

— בני! שער גדלתי לכבודך ולזכר שמך יפעם לבי, בת-צחוקך החייתיני, מבטך נותן בי נשמה וגם ינעש דמי השוקטים, כמים רבים בנעת בהם סועה, כי ראיתך, בני, עף, חולה, שבע-עלבונות, ואני הנולדת מהבל כאב לכך, אסוכך בערך, בנישמת אפי אנן על שלותך, בני, בשערי המפוזר אחביאך מפני סערות וזועות, את שבילי חייך ארפד בפרפורי-נפש ורטט-לבי, כי מימים רבים כבר טרה בת-צחוקך המחיתיני מעל שפוחותיך שני ואני הולכת תמס, שור, בני: הנה רנע, הרת הויתני, אחרון לרגעי חיים בוכים ומתלבטים בצפיה, או ראשון ליוכלות שנים עפים-כאים כשורות אנקורים חוגנים, התאיר אלי בת-צחוקך ואחיה, ואם אין — אלך תמס, תמס, יכבו אורים כהרף עין, יפוגו ריחות גן-עדן לסיניהם וגם ארמון יעלם כבתנועת יד אשף...

ואעמוד מחרישו, לא נעתי ולא זעחי, וגם פני לא נשתנו כמעט, ויהי כאשר כלתה לבנת-פנים את דבריה ויבהל גופה להתמקמק, כשלהבת גר מגורשת מני רוח, ככו אחד אחרי אחד כל האורים עד אחרון וגדם רשרוש עלי אילנות גן, העיפותי עיני ואראה: אין ארמון, פסו שולחנות

מן וכסאות־כהנמ. תם ונשלם כבוד רב. על אם דרכים נצב אני. שרמות
עומות שלנים. סופת זעה מתחוללת. ואני מטפס על גבעה בתוך זועה.
לא ידעתי דרך אשר אליה מועדות פני. האטפס במעלות נבעה או אשים
פני אל מורד. נשקפ לקראתי דיוקן עלמה. שאנק. על יד חלון ננה היא
נצבת ומבטיה בי. עיניה תחוינה אותי. כאשר הנני נע ונד כמשתהולל
בתוך הזועה. אפס תחייך לה לנפשה בשלותה ולא תניד לקראתי אצבע
וגם עפעף. יען לא צר לה על הלך נודד. לא קצפתי. נדבתי נופי אל
סופה: הנני, שלך אני. כולי! מלמלתי סופה בכחה כי עז ותמיח נופי
כן מיסה באילן רב־צמרת. רבצתי למעצבה לרגלי אילן נדול־סנסנים.
שמוח ורועד מקור ומקדחת צורבת. והי מרי תעו עיני במרחקים התפללת
עלי נפשי:

— הה סופות־שלג כסוני! הה סופות. זועות. סחרחרוני. סחרחרוני.
גוללו את נופי. גוללוהו. מלמלוהו והשליכוהו שם. על יד סף בית כהו
להיותו לרצועה לעלמה יפהפיה

נפקחו עיני ויחזו עמוד קיטוד מתמר ועולה כעין עמוד־קיטור.
המערפלים צוקי הרי־קוב ביום ויהי רק העיפותי עיני בו והנה נהפך הוא
לעמוד־אש אשר עינו כעין עמודי אש. המרפרפים על צוק־קוב בלילה.
ואני בסערה. ובתוכה מסתובבים. פורחים עלים ונופלים מן מרומים
חיות רעות ועזות לטיניהן שנהב ונמר. ארי וברדלם כלבים עזים
עם כנפיי־אש ושורים בני קרני־סודות. תנינים עם סנפיו־אש ותולעי־
ברזל ענקי־קומה. ויסתובבו ויסתובבו חיות וצפרים בתוך סופה
עיגולים. עיגולים. עיגול לפנים מעיגול. עד סוף שבעת עיגולים. ואני
בתוך. רחפו עצמותי מפחה. כי אמרתי אל לבי: וי וי. הן מרף אמרף
ואפרי ימוזר על פני שבעים ושבעה ימים וגם זכר לא יקום לי על
פני ארמות!

קול רעש הממני. ואשא את עיני ואראה אילן עף לקראתי באויר.
צמרת למטה ושרש למעלה. איש שיבה. אשר ראשו עומה שערות־
כסף. מטפס על אילן. ועינו יורות זיקי אש. נרתעו אהוריתן כל חיות
וצפרים. יען נפל עליהן פחד איש שיבה. עפו להן אחת אחרי אחת ממט
נהלאה ונתר שנינו לברנו. ואתבונן ואראה: זקן עומה אש וערפל. עמוד
אש לימינו ועמוד־ענן לשמאלו. וירעם אלי זקן קולו מתוך עבי עננים:
— דע בן־אדם. אשר באת בממשלת שמן!

ואפל על פני מפתח ורוחי בי התעלפה. ויגש זקן צלוחית פליטון
אל אפי וירחיני כתוכה. ותשב אלי רחי מן ריח כי עז ואיקץ מתרדמתי.
ואחי מוכה-תמהון. כי לא עוד ידעתי דבר מכל קדוה חיי עד החם
וגם נשכחה ממני ראשית דברים. אשר הביאתני עד הלום. הורידני זקן
אל יאור ויטביל את בשרי במימיו הכי זכים. עליתי מתוכו פתור וכשר
כתינוק נולד. ויוסף הזקן לדבר אלי מתוך עבי עננים:

— דע לך, בני, אשר הרסה רגלך במדור ראשון של ממשלת שפך.
אפס עוד לך תקומה, בני, ולא נבצרה ממך פדוה. הגה לך מקל זה
אשר בירי קההו עמך ולך. ימים ולילות רבים, יוכלות שנים תכתת
רגלך עד אם תבוא עד קצה גבול מדור ראשון. וכיטונו: הררי צפרי
תכלת מתעלסות באהבים ומנעיטות זמר על פני מי מנוחות. פהורים
וזכים כעין הרקיע. אפס אתה, בני, אל נא תפנה ימין או שמאל, כי
בנפשך הוא. ומיד אחרי זה יתעופפו סביבך כל חיות רעות למיניהן
שורים בני קרני מדות עם צפרים דורכות וכרבים עזים, עזים, שוטמי
אדם. ענף לפנים מעגול עד תום שבעת עגולים. אפס אתה, בני, התחזק
נא ובקע לך דרך בין עגולים, מבלי פנות ימין או שמאל עד אשר
יעלמו מאחוריך כל העגולים וידעת כי יצאת בשלום מן מדור ראשון
והנעת ער גבולות מדור שני. ימים ולילות רבים, יוכלות שנים תכתת
רגלך, בני, עד אשר תבוא אל קצה גבול מדור שני. וכיטונו: צפרי תכלת
וכרובים זכים מתעופפים הליפות על פני ערבות מישורה. מי מנוחות ועל
פני תהומות אש וגפרית. חזק, חזק בני וכך לך לדרך, כי בנפשך הוא.
על קצה גבול מדור שלישי רועים נדיים ומלאים, מראשם ועד פחצית
נופם כולם תכלת. ממחציתם השניה ולמטה — אש וברד. על קצה גבול
מדור רביעי: סופות-זועות מתחוללות על ימי אש נועשים, רק לרגעים
תשוכנה סופות יצפצף עדי רגע קול בודד טפי צפור מזמרת. על קצת
גבול מדור חמישי: אריות וברדלסים, נחשים ועקרבים, תניני אש
וביניהם, פה ושם, בין מלתעות חיות ולהבות אש, רטט בודד מנשמת
אדם מפרפרת ושירת תחנון יתום כקול בכי. על קצה גבול מדור ששי
הוא סף שביעי, ידעיה און קול מזמר פלא. מטרחקים נשא קול ומקרוב,
מתוך תוכך הוא מתפרץ ובקולך הוא מהרד. את דמך הוא ממרס ומשכר
כל הושיי-חושים. אפס, בני, הזורר הזורר שבעתים מפני הקול, סגור מפני
על נשמה ואל תניד עפעף ימין או שמאל. פן הכרת תכרת מכל
עולמות וגם אפרך יפוזר על שבעה ימים, וחיה אם תעבור, בני, בשומם

גם מדור שביעי ש' ממשלת שטן וידעת כי יצאת מתחת ממשלת סמאל
ונפתחו לפניך שערי נְדֵדָדָן.

ויהי אחרי אשר כלה זמן את דבריו ויעל מעלי בעבי העננים,
קם ויהי לעיני המראה ככל אשר נבא. התעופפו סביבי כל חיות רעות,
צפרים דורסות וכלבים עזים. הקיפוני ענורים, ענול בתוך ענול,
עד תום שבעת ענולים. ואליבש נבורה ואעשה לבי עז כחמיש ואבקע
לי בכחי דרך בין הררי אש, תהומות נפרית, שורות צפרי ברזל עם
שורים בני קרני מדות, בתוך תולעים ענקי קומה וככבים רעים עזים,
דרך סופות־זועות ומשברי מים כבירים, נצלתי בגלגולי דרך כל המדורים
עד אשר הגעתי עד סף מדור שביעי, ואעמד פה על עמדי נטוֹך־שכרון,
באשר כל עצמותי רחפו בי מפחד ומכאבה־התקוה, כי הקשיבו אוני קול
זמרה, מתוך היה קול ואיום, יליר מרחקים ובן משק נפשי, ויהדרו מתוכי
רבבות קולות צפרי תכלת, מתעלמות באהבים על פני ימי מנוחות ועל
הררי אש, רנת כרובים זכים, מתעופפים מעל תהומות נפרית, שאנת ארי
ואנקת דוב בנירו לטרפו, נביחת כלב, נעית מלא, המית סופה ולהישת
פתן, פלאי היה קול, קול־קולות, שיר־שירים וקִינֵת־קִינֵות, ואחי מאזין
לקול ואתמונני מתמונני ומאימה, משששמה ומשששף רחמים, ויטלטלני
טלטולי עלם, נבור, ניור, רהמן, אכזרי ויגלגלני מעל הררי שלנים אל
תוך תהומות אש, מעל פני חלקת מי מנוחות אל בין סופות־זועות, ויפצחו
לקראתי צפרי תכלת רנה ונחשים ועקרבים ענו להם כהר, נעשו דמי,
התאזרתי חמה, נבורת־רחמים ומששמה לעקור הרים, לחצות משברי
ימים, לנשר תהומות, לכבות להבות אש, לשתק סערות, לשמע נדיים עם
מלאים על נחשים ועקרבים, לעקור משרש אילנות־קומה, עתיקי־ימים
וכבדי־דליות, לקרקר קירות, לפוצץ חומות, לגזור גופי אברים אברים
ולגדלו שנית אברים, להזין עיני בדמי פצעי שותתים, לחפור בידי קברים,
להיות נשר מנקר חזה, חזי, לעוף על כנפים אל תוך הקול המתוק והאיום
ותפרושנה ידי לעשות נקם, מדי לחשו שפתי תחנון. —

צדני קול באשה, נפלתי שבי בזרועות מזמרת, כפרי רופף אשר
ינושל כמו לרצונו מעל אילן, ויהי בכרעי על ברכי לרגליה ותצתק בפני
צחוק זדון ונצחון אחרי אשר אישוגיה בקשו ממני נרבה.

לא ידעתי מי היא אשה זאת ומה היא לנפשה: אם קבצנית עניה
אשר תתחנן לפני על נפשה לאמר: רחמני נא! ואם שלטת חיי היא,
בת־מלכה צנועה או בת־בליעל, ויבצר ממני גם לדעת אם בלתי נפש

אשה אחרי שרש נשמתו ותבוא לקלוע לי עריסתי ואם שוטמת היא הניתי ובידיה תכרה לי קבר, לא ידעתי גם נון פרצופה, חזות עיניה ופשר צחוקה, יען אשר שנתה ככרום נונים וצורות למיניהם, ותהי הפלילת-לחיים עם עינים כהירות, ויש אשר נשקפה אלי כלולה כדמות העלמה היפהפיה, לא ידעתי, אפס חבוקים ומדבקים היינו מסבים שאננים על פני קפי ימי-תכלת בהירים ותזוינה שפתינו מונות מכפר גלים באים-שבים וגם חומלות המתפוצצים אל סלעי חוף, ותלחין אל גופי אשה יום יום בזרה שמש ובערוב יום ותער אלי חיקי את יובלות ימים ושנים, אשר לבה הלם לי בצפיתה תמיד אלי, המלך, יובלות ימים ולילות צפתה בת-מלכה, קשורת-כשפים, עד אם אנלה אני ביעף ואנאלה ואעקרה מזרועות-כשופיה וארליק עליה, על ראש שנינה שמש אחד בשמים, ובלחשה גלתה די גם כוד, כי לכבודי, שרתה זמירות ותקרא אלי בזמירותיה, כי אנכי אלוהיה, יחיד מולך על לבכה, ואין אלהים אחרים על פני.

האמנתי ימים רבים, האמנתי, אפס טקין ימים נגלה סוד, ברנע אחד נגלה, פעם היתה מלכה מחרישה ושוטמה מדאנה מסותרת בתוך חנוי לב, במלה פתאום כפירת גלים ותסב פנים ומבט ממני ותלחש בתמימות מחוצפת, כמו לנפשה:

— שור, אהובי, בן-שחף ירקרק שם על פני גלים!

נתבשרתי: פנת-סתרים נפתה במערכות שרעפי מלכה לאלהים אחרים על פני, ותשט מאחרי ותנזר לבושת אחרי כל בן-שחף ירקרק וכל קן אור מרמז מן מרחק, והיה, כאשר תחדל כליל לכפור גלים בתענוגות תחדל לכפור גם נשימות אפי, ותחדל, ואסתכל בפניה ואראה אותם עומים עננה קלה, אשר נולדה בת למפח-נפש מפתר, נשקף לי מתוך עיניה גם ברק זר מאיים, וגם ונעזב חופי ימי-תכלת בהירים ושננים ונלך לנוד ולנע יומם ולילה, כחוטאים מגורשים, עד אשר באנו אל תוך טבור מדור שביעי, ואפן מבטי ואראה: שקופים היו כל מחזות לעיני וקרובים כל מראות ללבי כמו ראם מתמול שלשום, כל בבואות וכל רשמי דברים היו עודם חתומים רעננים על נפשי, נחש לי לב, הן גם פרצוף זה אשר לאשת-לזיתי כבר נגלה ודאי לעיני לפני יובלות, יובלות שנים, ואף קול צחוק זה כבר הרנין לבי לפני תקופות ימים אין מכפר, קצתי בנפשי מבת-זוגי, ומכלילות-דודינו ותשבת מנוחה ממני.

פרו ימים, פרו, רבו, כמו כן רבו גם עלבונות-לב, בין חומות אנו שוכבים שנינו חבוקים ומדובקים, שביבי צהלה וברק משטמה מנצנצים

חליפות בעינינו. למעצבה שכב אשכב על-יד חיקה ואתמקמק מתענוגות
ממכאובי המדה ומשטמה. שמה נשתה מנביע אחד מדי נפמם איש אחותו
במאכלי-שובע ונתחמם איש לאור חבר צונן. כאשר האזנים תקשבנה
כאפרכסת ותחתרנה לדלות מתוך דממה אשר מביכנו הר צלצול פעמון.
קורא זוג זר להתונת-דודים או פזמון אבלים בעת לְנִית-מת. וכאשר
זועות-סערות משירות עלים כמושים לרגלינו נדרוך שנינו בשלכת ונשרך
דרך מרושלת. מדי נארב אחדי טפות ננובות גַאֲשֵׁר זר ונתמקמק מן
קנאת ובהילה יחדיו.

אפס כאשר תבאנה שעות בין ערבים מעוננות אנעץ בנגיבה
מבטי בחפי ימיתכלת בהורים. אשר רק אפס קציהם ינצנצו אלי מן
מרחק. ומדי תתעמף נפש אפרוש כפים. אקרא. אתחנן לזקן. כי יגלה אלי
מתוך עבי עננים. יחנני ויחלצני ממדור שביעי אשר לממשלת שמן
ויוצאת-ירכו. היא העלמה היפהפיה. בת משק בית-סמאל. שומרת ראשי
ושוכבת-חיקי.

הה, מה אשרתי!

נתבשרתי:

נסתם נולל על הוד כתום נדא, שלשלת יחזק, אשר הכהיק מעל
 קלף פני אם נוססת מאחורי שנים רבות בבית-הוטר בעירה נדחת ונוררת
 אחרי חוט משי שני, שולי חרות לומדי תורה, מופלגי עם, ישישים יראי
 חטא, ניירים מפונקים בחסידות, יושבים על כסאות בישראל, ותהי האם
 אוסרת אותי בחוט ומתישה יומם ולילה בשעוליה ובנניחותיה הרבניים.
 תרועות עבר עתיק נוסס, המעלות מתוכן לאונים קול ענות של נאות
 חולשה ויהדות חורבן, את קול פעמי בן הצועד בין חיים הוללים מנסרים
 בעוז, ואני, הבן, מניח כפעם בפעם מבין חודבות כארי וכשועל לפלם לי
 נתיב עלי במות חנ אשר בנו זרים, לכבוש צחוק לינצח על חזות אשר
 לנשות-חמדה, השואנים בעוז, אפס בגלל אם נוססת קראו אחרי נשים
 הצופות חומדות: רב, הוא רב מה, חת, הוא רב! והנה נסתם נולל על
 הוד נורא, אשר הבהיק מעל קלף פני אם והכתים חיי בן וכבר עלו
 עשבים על קבר ויציצו ויגדלו אל תוך ספרי יהיו עם לטרים, נסתם גלל
 על צער נסיסה כבד-ימים. - הוי, מה אשרתי!

והה, מה אשרתי!

בא זר וכסה בהינומה פני האחות, מבעת אחרונה ורופפה בשלשלת
 אשר בלתה ימי נוער למראשותי אם החולה נצדה במסכתה על הוד מנומס,
 חור-דם, אשר הקרין עוד פניה צברה במטמונים הרהודי חטא טמירים,
 יחירים, מבושים וזדונים, פרי המדה הורת-דם והסנית ותשתק בכזבון,
 הדיה על אנחות האם את שועת החטא הטמיד וממני דרשה במבפיה
 אלמים חשבון רכושי ונפשתי, אשר עשיתי לי וצדיתי בכחי עבורי מדי
 קראתי מעל פניה את הקנאה אשר התקנאו תודת המנומס ותמדתה הלאה

בנרדוי ובעינוי העליונים ללא חפץ ותכלית על פני אכזריות כרכים גדולים וגם עליהם שאלה חשבון ובשאלה אותי לחשבון היי ולתכליתם הוד גם מקולה קמרון עלי בגלל נעזריה הנמקים כמו באשמתו לא דוד ונאל - והנה בא הנואל והתיק את הבת ממראשותי אם, פרק מעל כליותי צער הוד מתמקמק בבתוליו אשר העיק על שכמי ועל כנפי דרווי במשא כבד של אבק דורות רבים. בא הזר, איש מבני השוק, הגסים העולים, אשר עשה חיל שם בבצתם ויבנה לו בית, בן ומעמד-תואר, פרש ידו על יופי יהוד ויכניעו ויארש לו לאשה את האחות, המיל זוהמה בשלשלת-תפארת מורשה מרבנים מפונקים, ישישים לוטדי תורה ויראי חטא מדור דור, כבש וזנן צעדי רגל נאוה עם פעמי בת נדיב, המטופפת בהדרת הן - והוא הכובש - הוי מה אשרתי!

תמו וגשלמו גם חיי אח בן אם, אשר רכו משני שנותיו, רכו בן גם צעדיו מצעדי רגלי, אפס קרא גם הוא למלחמה אחרי אשר שאנתי להלחם עם היות בני אדם ומשמרי עולם זה, סגן הוא לי בקרב, על כן לא חשבוהו בני אדם, לא חשבתיו גם אני, אם כי את חייו כליל גרב בקרב וגם המה, מאד המה לבני אליו, יען כי שני הוא לי ולא היה חפץ בקרבן זה, צרה, אולי, גם עיני בו לראות אותו שני, ולו אחי הוא בן אמי, חרז פסיעותיו בפסיעותי וחותרם שנית בצעדיו את השבילים אשר דרך עליהם הבכור הבודד, עקב אשר ממעט הוא בהדיו העמומים את שכוף חיי אח כי עו, פחד בי גם לב; פן מהבהב שם במסתרו זיק קמרון על הבכור לאמר ברנעי מצוקותיו: מטנו מן הבכור, לי שלומים ומירו ידרש דמי יען קרא לי: עורה, עורה נשרים, קרע, קרע מיתרים וקפוף אל בין הסערות למלחמה! ואני לא קראתיו, לא אביתו, והנה נפל אח רקע על שדה הריגה מות נמלה בין שורות המונים פחדנים מרצחים והוא לא קרבן ולא גבור, כי אם אחד מרבכי רבבות, אשר זובב את דמיו אל דמי הימים העכורים של עמים לוחמים על שוא כתינוקות ושופכים דמים על לא מחיר, אולם לא צבעו דמיו בארנמן את תכלת יצרי הצנוע, תם ונשלם את. - הוי מה אשרתי!

והה! מה אשרתי!

לא האמין לבני בקרבי מימות תמיד-בידיד ורע וכאשר בנד בי הרע תהדיסה בנידה תפלה גם אותי, כופר; נתצתי ראש וקרקוד אשר לאהובה לא ככהן מנתין קדשיו, כי אם כמתכונת גבר נבה-הרות, אלים זה, אשר אינו נופל עולה על ביליוני בני-מינו! חזיתי תולעים מתרוצצים-שורצים

על פני בצת־ירקון ואהי נצב מתמיד, משביע מזיו רקבון עיני ולא חדלת
 זנב לא בכיתי על שפלותי; קראתי בלי שמץ בוז, כי אם כקדוא איש
 מעל מגלה תפלה פרשת חיים זרים, את דברי מבקרי המטומטמים, אשר
 שפכו בפה מהיר לענ ויצליפו במגלביהם על יופי פקח וחן מרטט
 מרטט שבספרי, אשר הרום והגום עמי יחדיו דורות רבנים וישישים
 מיוחסים, קלף פני אם גוססת מאחורי שנים רבות, הוד יהוד של אחות
 מגואלה, עזות צנועה ומבוושה, כי תססה בחביון את, אשר מת על שדה־
 הרינה, רע בוגד וראש מנותץ של אהובה, יען אשר עוד לא קשפתי
 להגיש יפיי עד נבול עין זרה־זולה ואל תנוך אוזן מטימטמת ולכלי היות
 תפארת נסתרה, אחרי אשר ידעה נפשי, כי אין חפץ לתבל זו בתפארת
 ואל לזוחלים בין שמים ובין הארץ יופי, חלפו כליל מני עין וקשב לב
 דמות אם, דיוקן אחות, אהבת רע, גבורת את ורגנת ספרי, חלפו לאברון,
 ימח גם שמי וימח כחי במלחמה ולא יהל לעמי ולא לעמים, לא שם ולא
 זכר לי בדור וברורים ולא במשכנם לי פסל, אזרה הלאה ואותר על
 חלקי בשני עולמות עדי עד; ואם יאתו צדיקים בגן עדן לחזות בנועם
 הוד וליהנות מזיו שכניה, כאשר כזבו לנו דורות חסידים מחוצפים בשם
 ה' וספרי יראים, הכתובים בצפורן אוזים על ידי רבנים הווי הבל – אל
 נא יחד שמי וכבודי בין צדיקים ולא אתאו קרבתם ואף את פני אסב
 מהדר זיו השכינה, וכאשר תרמו לי אצבע יד אשר לישיש נדיב ומצהיל
 פנים לאמר: בוא, בני, ושב עמנו! ואענה לעומתו בקור: לא מאשר
 נכלמתי עמתי, ישישי מרוחק מחברתכם, כי אם מאשר לא בן אני לכם
 ולא חלק די עמכם, לא צדיק אני ואיני רשע; איני הוה, לא הייתי,
 כפרתי, בזיתי, בירכתי ימים שמוני, בין תגינים.

. 11

אתע לי בדר בירכתי חיים בין בני אדם חורדי־דמות וחדלי־מעש,
 תועה ומשקוף על ערדי ימים כהים מתנהלים לאטם אל המורד ומעפרים
 אבק חולין לעינים הדאבות, אם כי שרשי גזעי וחיי יונקים מספועלים
 כבירים ומקולות חוננים אשר על הנבעות ונשמתו תפתח פקעיה רק
 לקור נלגלים מנסרים במבור הוויחה ומחזרים עמם נודלות עמים ומעמדוה—
 יען כי אמן אני.

אשוה לי דמות כהה אשר לחם יושב אהלים, אשפיל בעגוה קומת

לארץ כפושמן כור מסתפק במועט ומלקט בעיניו תותים על פני קרקע עולם, אעמם קול ואחריו לפנשי ריטמוס לאה ומרושל של סרת חיים, אם כי אח אני אל כל נאה-עריץ אשר יעלה בסערה, ישלח גרון בארזים ורצון לוחם עם יד חזקה וכגבשת בכל פרי ופרח מרודרים וגם בנוית אדם מלבלבת לעץ - יען כי אמן אני.

אעמיה על פני יריעת העצב, אתנהג בתסידות ואנלה כתלוש, תשוש-כה, עם ראש נע ונד לרוחות ונו רופף ומתנדנד באלל כעלה-סתו, ואהי כאיש אשר שרעפיו מפורים באין קשה, רוחו מרקדת תמיד בין טוב ורע לבלי לבחור ותלונת עולם לנה על שפתאי, אם כי הכו יונקותי טימות ראשית שרשים עמוקים ומסבכים באדם וכתבל ותכלית שנאה אשנא כל רוח נכאה, רצון נכנע ופה מתלונן, עקב אשר חי בקרבי רוח כביר ורב פעלים, כאשר חי אלהים בשמים, וגם רגלי תדרכנה בעוז ומרי על אדמתיה, היא אדמתי - יען כי אמן אני.

כחות עוז ונאון רב טפחתי בקרבי במסתרי אפס הגני בז היות נבזר מקבל לעיני זרים; כבוד אדם נאה, עיקר, תבעתי לנפשי ואתחפש כנקלה וכמפל, ואהי נכסף תמיד לחיי-תואר בבית-קן אשר בנוהו ידי מדי שלח אשלה את ימי כאדים אל מול קני זרים; אשאף אהבת לב מריר ומזלזל לעינים בנשיאות הן, אם כי ידעה נפשי, שכח נאה חרד גם על כבוד-צורה ונימוסי-הן - יען כי אמן אני.

אתאו ארמונות צוהלים, מפכים עשר-יין ואגדה אחרי אהלים שקשים, פנת נג ולחם צר; אהמד יופי חצוף, תונג בהוצות עיר ואכלה גאשי אחרי ריוקן צנוע, מפיך תום עם ותורים עד בלי קץ; הגני שש על מדי וקרב ודורש שלום רב לאדם ולחי, לחר ולניא ולכל אני עין צנפיה - יען כי אמן אני.

אשים יד לפה ואריק אמרים לבלי קץ; אנכב לעני שפה ואצחק כקול רם, אנאק כפצוע ואהמה כמנודש מני נו; המון תהפוכות ומסוות על יצרי לב וחזונות-רוח, אתעטף במליתות ואשתק בשלל נונים למען משמש לי דמות ואחוז לכה עין; אבנה עבודי דיקים עם סוגים לרוב לבעבור אתחטק מכל עין מרנלת אשר תהי לכה עד תכונתי - יען כי אמן אני.

מטולק מתכרת הבריות, נעלה מאהבתן ומשנאתן, מתאות-נקם ומחמדת כבוד שוא, אתכולל בתוך הקהל, אתלונן על חנם ואריב ריב לא לי, אתקוטט, אמתא ואתרק שן למען תמעות בני האדם, שתף

למראה עין את נפשי אל הנם ואבלם. הזן את עיני במראית נונים ואח
אזני - בצלילי קודות; אכרה לי את לבותיהם ואחצוב מפיותיהם דבריט
אשר אצרפם בכאים עלי גליון - יען כי אמן אני.

.III

הוי לך, אחותי, בת-הוה, הוי הוי!

הוי לך כאשר תפרחי בהדרך לשמח ביפיך לבבות נכרים חומדים
ועינים מסקרות-כתאזות; וכאשר נבל תבלי להיותך מרמס לכל רגל זר
סתחפש בבגדי כהונה של: כבד ליופי.

הוי לך כאשר תתמי פניך כיונה, חשירי למענביך כפיך שיר השירים
ותקריכי את בשרך להיות כקור תענוגות מצפה תמיד לקראת כובע
אשר יעלה עליו כעל מוזמן לו; והוי לך כאשר תגיחי כלביאה, תלחשי
לחישת נחש מדי תתגרי קרב עם מאהביך-משטיניך.

הוי לך כאשר תזובכי את דם נאותך דרך פצעי עלבונותיך, תכרעי
לרגלי אדוניך-בעלך או תהי משרתת לאדונים זרים, תעריכי שולחן, תציעי
מטות ותצפי הליכות בית-דן כאשת-חיק, או הליכות רחובות נרחיב
בלילות שוממים כמורה; והוי לך, כאשר תתלבשי בעדי עדיים תיפי
פניך ותעטי על שפתך בתצחק על פי נזירה, למען היטב בקול שירך
או במחולך ההפקרי עלי במות לבבות תפלים בגלל הטריפם אותך
לחם חוקך.

הוי לך, אחותי, מעין אורבת, חומרת בשרך, מורוע מחבקת, עמלה
לכבות בך כבוד אשה וכל שביב שזהבת נשמת אדם; והוי לך מיר רודה
בך בפרך, מרי יערוף לך הפה חלקות למען נשן בקרבך רוח ערה-נאה.
הוי לך מטעוררים קושרים כתרים לראשך, עקב אשר נכנעת לעשות
נופך כלי שרת לזון יצרים זרים וזאת נשמהך - אוזן קשבת לאנחות או
לתרועות נצחונות של נבורי חיל, הכתפארים באזניך בפיהם, אחרי אשר
נמו לאהלך להנפש תחת קורתו מתוקף מעלליהם בצודם ציד נפשות
אחיותיך; והוי לך מקנאים תשושי-כת, אשר יחרקו עליך שניהם הרופפות
וישלחו בך דברי נקמה שנונים לבעבור חלל שמך והשפילך יען אשר
נועות לבקש גם לנפשך כבוד אדם נאה.

הוי לך, אחותי, הרובצת תחת משא הצניעות, אשר העמיסו עליך
כמצות-חייך יחד עם הסבלות, אשר נגזרה עליך כתפקידך; הוי לך כי גמל

עליך לספח בדמעותיך את תנך ולכרוע כל הימים תחת כובד יפיך, היופי המלטיני עליך ומנלה עקבות שביליך לצידים אורבים לך על כל דרך; כי צוית לשבת תמיד דומם, מדי השלחי את שנות עלומיך כאדים אל תוך תוסתך ולצפות בלב הולם ומפחד עד יחננך ארונך, יפקרך ויקרע מעליך עדיי תפארתך אשר שוטף עליך לשמרם למענו במהרתם, כחולד החרים את עורו הזך, לבעבור תפלטי בבאים את שארית יפיך לתוך דור נולד בצערך אשר יתעופף בתרועה וישתער כמנצח וידיחך באבך מבין שורות הלוחמים אל מחנות הנחשלים; והוי לך מכל קורטוב של תענוג אשר יחננך בו הגבר בחסדו וינהילך אותו עדי רגע, שלם תשלטי במחירו בחדשי עני ובכבוד אדם חי.

הוי לך, אחותי, בת-הוה, כי גולו ממך כלי זינו של האדם ולבשוך ערטה תחת חרב ולמדוך להישת פתן תחת נאוטים חוצבים להבי אש ושליתת אדם תחת גרון; כי יפיך הוא כמל משכים ובשלהבת רוערה, אשר כבה תכבה אותו כל רוח פה, וכבודך הוא כענן בקר וכצפור פצועה לנוע עדי רגע מדי תקרין עליו עין מעגל מפיח כוכבים.
הוי לך, אחותי, בת-הוה, הוי, הוי!

IV.

כל חעמים תקעו כף והריעו לקראת קול הרור: דרור לרות, לחי חיים ולכחות עות.

אתם כולכם, רבנות אלפי העטלים והמושכים בעול זה, אשר רלל העולם מלא אתכם ולכם אין דמות ותבנית אין - האיננו!

התעוררו, התעוררו, קומו ועלו בהרע ובגרון, בחכת נקם ובדבר אלהים חי.

מי בכם לב דף ועין דומעת תמיה נאות השותת ידם ויד פושטה לחסד נדיבים - צאו, פוצצו שער ובריה וצאו ממחבואיכם צאו!

אל ישמע בקרבכם קול חתן, קול כלה, כי אם קול תרועה למל מה; לא קול אהבה ולא קול שיר, כי אם הרם, הרם, הרם.

עורו עורו את העולם הישן עד יכור בו, עדרוהו, עוררוהו.

כי כל העולם כוזב, כוזב, כוזב.

תבו הטת הבו, את כל החלואה והרלות כל קלון האדם והשוכן

אשר הייתה הנחת המנוחה אל המבואות הנדהים ולמרתפים האפלים
הבו הנה, הבום, הצינום לראות.

כי כה אמר האדם:

גלאיתי נשוא את הנוגש המנדב ואת העריץ הבונה ביעת אלפי
רבבות העמלים בתי משכיות לנאשו ובתי-החולים עם מצבות-נדבה
לאפלים ולרבבות, למען קצין בנדבתו החסודה את כנפי הדרור וסתום
פיות המרד.

קצתי בעריצות המעטה על נפשה ככות החוק ובשקר המדבר בשם
אל יה; בתקוף האומר: סדר! סדר! ובכהן איש סודו של הנוגש המטיף:
הכנעה! הכנעה!

בושתי מאלמות המקימה לה בתי תורה ודין, למען אשר במשפט
מעשי שוד ועמל וקלני מנופים שחוחים, פרצופים קדורנים, שכמים נמוים
לעול ושפתים נובלות מתחונני נדבה.

על כן היה דבר האדם כה:

התקוטמו וקומו, אל תיראו, אל תפחדו, עלו על נוגשיכם ומלחציכם
בסערת קרב; כי לא ברכם אלהים, לא אהבם, לא נדב עליהם מרוחו
ולא ידם כי אם לכם ילחם.

וי יני אדם, כי הייתם זבל על שדותיהם המשתרעים למרחבי
תבל ודוכן על פני ערבות אשור; כי הייתם כלבים שומרי צאן עשירים
מפני חמת כבשתכם הדלה ואת מקניהם ומיכם – מפני מפכם הרעבים
לפת לחם. – הבעבור כן תכנעו לעולמים, לעולמים, זהו בני אדם ענוי-
רוח ונכאי-מעש?

האינו, האינו, התקוטמו וקומו, אל תיראו, אל תפחדו מפני דת
ודין, יען כי מאת מנדוכם היתה הרת ונוגשיכם יצרו דין להבהילכם ולגזול
מפיכם צעקת הכאב בעורו בין שניכם.

הה, מי בכם נענה מעוות-חיים ובזוי-כבוד, צאו פוצצו שער ובריה
וצאו, מטהבואיכם צאו, שוב השיבו לכם בידכם גזילת דורידורים;
משמני ארץ תכלת שמים ורוח אדם נאה, הני נחלים וימים, פרחי
יפירות הוד.

כי לכם תבל ומלואה ואתם הננזלים.

עורו עורו את העולם הישן עד יכוד בו.

.V

איכה אתן מנוחה־שנת לעיני ותנחומים לשרעפי לב. אם בכה יבכה באזני כל היום על לך רך וישביעני מאנחותיו גבר זקן וקשה־יום ותליל מר אשה רכת שנים ויעלת־חן?

וי וי, בכה יבכה עולל רך, בצלם אדם מוכה־אלהים עולל רך, הרובין על יד שד צמוק וחטומה, אישר למרת־נפש ונשוית־אושר אם. וי וי, בכה יבכה עולל רך.

ישביעני מאנחותיו גבר זקן וקשה־יום. רבו מדוי לכו מדועי חייו אשר רבו רב, תחת משא שנים כרע איש, תחת תלי משאות זקן־טב. תחת לילות נדודי־שנת וצפית־כאב, תחת עלבונות שותתים דם, תחת משא חובות, חובות לבלי קין: לאלהי שמים בורא עולם, לחוקי אדם ולכל דין כשר, כשר ונכבד־עם. וי וי, ישביעני מאנחותיו גבר זקן וקשה־יום. תליל מר אשה רכת־שנים ויעלת־חן, כאשר יהמה בליל־זועה בין עפאים רוח מר, כאשר יזרום בקול בכי ואנחת־תהנון נהל סוער עדי עה, כאשר יתיפח ויבכה על נפשו להרפה כי נתן תום עם יופי אשר נמכר חלף לחם־חוק, ככה תליל מר אשה תורת־דמות ודכת־שנים על יופי־נעורים אשר קפצה עליו שיבה מרם זמן, וי וי תליל כר אשה רכת שנים ויעלת־חן.

אני, אני עולל רך, בצלם אדם מוכה־אלהים עולל רך, כל בני הדלות, בני הדלות, עיפי משא ודאגת יום הם דמות הגבר שבע־זמיים וקשה־תלב, ועטנו אשה רכה, חרדה, אשר עיפה נביטה לעלבונות ולקלון ומנהמת ממזרת ארין ועד ארין ים – יען כאבה הוא כבוד האדם אשר חללוהו בני אדם.

.VI

כל התריסים הם מונפים ולא יחרק דלת־ציר, וי וי על אשרם שקמו בני אדם, כל התריסים הם מונפים. שרך ישרך דרכו גבר זקן ושבע ימים ועל שובו משא רב, וי וי, שכם זה כפוף הוא, שרך ישרך דרכו גבר זקן ושבע־ימים. נוהרים המונים קשי־עורף, נוהרים לאשם ובעצלתים, אלה הם בני דלת העם, כשרמות־ישיכון רחבות־יד, כשבליים ויקות, חרוכות־ציה

והנזקקותי. כמסקנות ארוך לבלי די. וי וי נחמים המונים קטי עוקי.
הנורים. חנונים נלגים וקרומות יתנו קול. המוני עם מנצחים על
הפומן התפל על ויום קורים ושוממים לבלי די. וי וי. בעד מתן שכר
קל. בעד מתן שכר קל. חנונים, חנונים נלגים.

שכב ישכב על הקרקע שמוח תנוק קם ויפדכם הנלילה הנלילה.
אחותי בת זמני ילדת תנוק זה. והוא כוכב ומיליל מר: ויל הבני היה
הבני הכי עוד פת לחם צרו שכב ישכב על הקרקע שמוח תנוק קם.
ואני המשוורר שר.

מה בצע בשיר אהבה ובשירי שירים עלי יופי ופאר אם כל יש
טובע בבוקר? מה בצע בזמירות הרמוניות מקושטות בתפארת ריטמוס.
אללי, אם עול קשה נשא ובא. וי וי. הנה היא בא. עול עולם עדי עד.
כמשנות דור ודור. הוי, עול קשה נשא ובא.

והוי מעצב כבה, פגיר של ימות-החול, של יום חול ארוך לבלי
די. וי הוא כבר בא. כראנה כברה, מטושכה וקשת-ערף הוא כבר בא.
הוי מעצב פגיר של ימות החול.

אפם בני האדם פרים ורבים לכל מלוא תבל עד כלי די. מחומה
נדולה נשאה לתבל ולכל היקום, יען זעום הוא הפרי ורזון שולח ביכול.
ואולם בריות, בריות לרוב. בני אדם פרים ורבים למלוא תבל.

על כן תהה יתהה לב:

הלא כל יופי כבר חולל וכל חן הן נתן לעני. שלמה היא מלחמה
ועד מתי יארכו מרי וקרב של אויל מתאבק לריק. חוי, חוי, לריק. כל
התריסים הם מוגפים.

VII.

כי נשבעתי: לא כראי, לא היה כראי, הוי, הוי, לא היה כראי
לדת לעולם תחתון זה.

שא רגליך ופסע. פסע. פסע. פסע. על קרקע ע'ם פסע. על אדמה
שחורה, שחורה עדי עד. פסע. פסע. פסע.

ציל, ציל ציל. פעמון זר משוך. פעמון, פעמון זר. ציל, ציל, ציל.

שמי נחושה נמתחים עלי ראש. ענני אבל פוסעים עלי ראש. וי וי.

שמי נחושה נמתחים עלי ראש.

אין בשמים אל. לא קם לבני אדם אל. לא ברא אדם אל.

וזרזים ברחובות אנשי צבא בכך. עמוף שהורים מובל ברמינג.
 ביטוחות מובל ברמינג.
 ואני יחיד כה משהך דרכי ומלוה מת. היותי כמת.
 אפפוני אפפוני זרים. רק זרים, זרים. וי וי מסביב אין איש. אין
 גם אחד. אין.
 וכעבור-טה אין הפקטון מעמיע צליל? כעבור-טה לא נשמע צליל?
 נדס פעמוני-יה. לרסוסים נתן פעמוני-יה. ואני חי. עודי חי. וי וי. חי.
 חרפה לי.

.VIII

בנדיקונים אנו את אחדית-און עמנו אשר התמהמו יוכלות שנים
 ויאחרו להולד עד כלות לנינות צדיק-עולם עם הסירים קדושים פושטים
 צואה. כי על סכין-שחימה נאותם.
 ונופע עם הנסיסה להטיף לדיק יופי מפאד עלי לבבות נהלאים של
 ישישים בהולדם.
 ולא לעמנו פאר, אשר קצרה דודו בתלאות-עד ותכבד אוננו מפני
 ילדת תמיד. כי לא משה טעל סף און דורות ימים ותצבר שם.
 כרע רבין עם תחת משא יופי עריין, עתק כתבתם. בקסף גוילים.
 אשר אכל בנו כל נדנוד יצר נאה - ומה כח שירה מאוחרת אשר תכרה
 לב ותשובב נפש?
 אם ישראל מבכה שנות אלפים על הריכות בנים, ותמלא עולם יה
 נדי וזועה ומדי יבא בן-הצפור ויצפצף צליל-שירה רך אל תוך השכמת.
 הדי לא יאבר צליל, לא יאבר כליל בתוך נדי האם?
 עטס רב מעמנו. תלים קינות. מאליפות תפלות. עם אז ישיש עתיק-
 יומין ומפורסם, אשר כבודו אז קלנו מלאים עולם וכל הלאומים ידעוה.
 אם גם ישטצוהו, ואנתנו - רשט אפרות הדל-נוצה אשר בשרו עליו
 יכאב גם בנלל הבל פה.
 תתם עם יופי בקינותיו ותוביש כל לשד בועקת, איכתי על חורבנו.
 ויסתם על ראשו גולל ספרים, דינים, טצוות. עיפה נפש אומה לתחנונים
 ולמשא עין בפרוזדרים אל מול מלכים, שרים, נדיבים, ואנתנו נקרא, נקרא:
 דה, מרד, מרד! האה, קומטיות, קומטיות! הודה, כנפי דודו! וגם נדרש
 לט את כבוד המרקלין עם הדר הכסא והשרביט.
 ככרו עינים מצרות-נשמה של צדיקים-הידיים אשר הריקן שלהבתם

משנות דורות ויגיעו אל אור נשימה נר למחנק, כבית נכבת עתיק-יומין
כיום כבודים, אשר חללו דוח: ידי נרות דולקים בצהרי יום, והיה מדי יבוא
הנכרי ויוסף שלהבת נר על המון האצרות, הכי יהל אורה לעינים והכי
יודע כי באה חדשה אל קרב אדים כבדים, כאשר לא תשורנה עין
בנועתה בין המון שלהבות נועות?

ואנחנו אתה, נועים, נועים בצהרי יום ונכחה לריק יציר-עולמנו אשר
לא נדרש ולא לאומתנו חפץ בו, בעצם נחתור להעמים יופי דענן מאשר
לנוים משא לעיפה על קדקוד עם שחוח תחת המון עולות, אשר משנות
דורות נמו חליפות עלי צואר, ועוד נעזו לפתוח פה בשערים ולבשר
יופי בקול קורא לאמור: הנה! הנה הוא לפניכם, השמור מבראשית! וגם
נדרוש משפט נוי, על כן יהנה לב כמסתרים, אח: לא נעלים אנו מן
הלמנשי, אפס כי גם פי שבע נגרע, היה הלמנשי שריד משפחת
טרובדורים, אשר קרמוהו ויתהלכו לפניו בתבל ארצה קומטיות זמר
ורגן שנות מספר טרם בואו, שיר ושבח לדולציניה, למלכת-לב ולכל
כנגד-מרי אשר תמריא לשחקים, ויהי גם הלמנשי סנסן אילן עב-הנזע
ועשירי-הפארות, יוצא חלציהם ואחד מבני המונם, ואנחנו, אח, עוללות,
עוללות יקרא לנו שם, זעיר פה ושם, לא כן זכת; תשושים, אם כי נאים
ומטריאים; בודדים, אם כי שקופים כשתיליים מהודים וכחונות שרות
בקור אביב מוקדם וגם איזדאי.

ואם עוד לנו אתה, שני וגם שלישי, מפוזרים פה ושם-הן נפל
נפול, כאשר נפל הוא הבכור, אורי ניסן גנסין, קרבן-זמרה על שדה
תפארת לאום ולא שר עד תום את השירה בשל כאב-הלב,
הוי, אחרנה את, אחרנו, הנדולות כבר קמו ונהיו לפנינו, ואנחנו -
סרח עורף אנו פה.

על כן ישפכו עלינו לעגם ישישים פקחים וצעירים ישישים סכסן
אם, אשר רק טעט השנים ושפטם כי דל אותותיהם אשר מכני דורנו הם,
לוענים לנו צוארים שחוחים תחת משא עול ריחים-ואנחנו נלחם,
נלחם עם ריחים כי ימתנו.

4X

צעירי עמנו איכם?

אשר לא תבוזו לגדולות ותכפרו לנו שאיפות-הוד, יען כי תנפם
בני הנליה, וככל הנזים, ככל הנזים בית ישראל.

אשר תוקידי עבד החוק יפה עתיק לבלי להגזיב טמנו קבר להות
ולבאות, יגן תשא נפשותיכם גם אל הוד טחר ולחן מרחקים.
אשר תשאפו לאלהים כבודים ותנפצו באפס רחמים אלילי שוא, כי
על כן שוש תשישו לקראת מרי וקרב.
אשר תאחזו ותרחטו עם טמנו חוצבתם ופי שכעה תאחזו וגם
תרחטו את מאהביו, מכיו בשבטי מוסר, על אשר נטה עם מני חיים והמה
בצי שם לבבול.

איכם, איכם, צעירים הוויכם, לוחמים וממריאים?

אשר תוידו את משיח ישראל, את העני, מעל המור, ותרכיבוהו
עלי במתי ארץ לבשר לעולם דרור.

אשר תשאפו אמרים ריקים ומוחאי כף עם קול יהודי אחרי כל
נואם אויל, נסדרות, טפור דברים כתבן ומתיפה בניצות-שוא, גם תבושו
לפשט כמצות זקנים מלומדים ולהעלות גרה שפות מכבים ובן-דוכוב,
כי אם תלכו בעקבות הנבונים עם קול ענות.

אשר תאחזו עם ככנור ותשליחו לשון הרב חדה, יען נשבעתם לרפא
שבר עם לא באבל קינות, כי גם בזמירות הוד.

אשר תאמינו, אתנו יחדיו תאמינו במעיות כחות-ראשית, כי לא
נשבר עוד נאון יעקב ולא נמזב עוד כח ישראל לחולל בעולם נפלאות
ולבשר נצורות לעמים, כבל אשר בשור בעל הרי יהודה נביאי עם
וראיש מנצרה, יען עוד לא העפלתם אותנו היות רק מפרשים ומביט
מלקקים מעל ימי קדמונים ועוד לא הבלכתם את הטתים על זמנים
לאמר: נופלים אנו טאבותינו!

גם לא תקשיחו לבבכם, אוצר כוז עם רחמים גם יהי, מכאב משרוי
ענו מפכה תחת מסה בת-הצהוק, אשר כבוזו לצער מפורסם בשערים
יעשה לנפשו אבל יהיד וגולה.

צעירי ישראל איכם ואם ייטכם הכי הונד לכם והכי לא שמעתם,
כי בצפיתנו אנו מצפים אליכם, אנחנו המועטים, כסביב למדורה ותומה,
פורשים זרועותינו ומצפים, כי תבאו ותספחו גם אתם אל העדה המעפה
אשר לבה בגליל.

צעירי עמנו - אל בין זרועותינו, אל תוד מחננו!

X.

- הלך מאין?
- מן דרך.
- ועוד שאלה הלך: ולאן
- עתה כאשר ארד?
- ומי אב?
- מכן לא נעלה.
- והאם?
- אשר שלחה בן לעולם כי יבשר הנבא נעוריה לתום?
- הנה הלך, היה אחי
- הוא אשר ישקוף זדונותי.
- על כן גחנת, חלכה באחות?
- למען תאלפני ארחות אשה עקלקלות.
- ומה שם רע, הלך טסכן?
- בליל ירח כלב כי נובח.
- ואם תאריך אף, מחמלי אחזיק עוד לב ואשאל: האהבת?
- הוד ראשית כרד והרר הכמישה.
- כי אם שנאת?
- רק את דנבראים בצלמי ובצלם בורא עולם.
- ולמי התפלה, רחימאי?
- ידעת כי לשמן.
- ומה המעשה אשר תעשה?
- אכרה קברים, קברים.
- לדורות ולנופלים?
- לא כי אם לאשר היו מאז אהובותי.
- ובהרת הלך, הנה במה בחרת?
- לא בחיים.

XI

כי תראינה על ההרים רגלי המבשר תואירו נא, אנשים טובים
לדפוק גם באשכב חלון אהלי הדל ותגישו לי שי את הבשורה לאמר
המשיח הגה בא! בא המשיח!

ואם בשעה זו שכב אישכב למעצבת על הפפה אשר בקרן-חזית
תחת חפת קורי עכברש, אכור בחבלי תנומה והזיה ובשרת נאמן לאלוה
הבטלה - אנא, בני אדם טובים, הסע תסיעו את נפשי בחזקת יד מבין
כבלי תנומה והזיה ותהיש תלחשו לי על אני מתוך דממה דקה קול
המשיח הגה בא! בא המשיח!

ואם בשעה זו אהיה רובץ בתענונות על נחלים לזהמות של תאוות
או ספקות - אנא, בני אדם טובים, כנה תכבו את האש במימי נחלות
וימים, סחבוני נא, הורידוני נא מעל דתגור היוקר דוליכוני נא אנ
המשיח, אל פני המשיח.

ואם תמצאוני שבו בין שדי הופי או קליפות הכעור והחלאה -
אנא, בני אדם טובים, אל נא תחוס עינכם על כל מחיר, פדה תפרו את
נפשי מידי השדים והקליפות, הו נא עלי, הו נא מטללי התחיה אשר
למשיח, אשה למשיח.

וגם מדי אתגולל שכור באשפתות או אמבל בימי סחי וזהמה, כולי
מאכל לעורבי בוז ומשטמה, מדי אחרוק שן ואכפור באלהים וכאדם - אנא
בני אדם טובים, כרע תכרעו לרגלי ברחמים, נענעוני נא, נענעוני נא
עד כי סננינותיכם תשתקנה קול חריקות שני וגניחות לב, ואף תזרקו
על פני מלוא הקף קרני שמש עולה על האשי תרים, הוא שמש המשיח,
שמש המשיח.

ולו גם שנה אשנה ככוס אהבים, אכרע, ארבען לכשתני לרגלי דלילה,
קוסמת רעה ואכזריה, אשר תקצץ כמו ידיה תלתלים וכנפים - אנא, בני
אדם טובים, אל נא תתנוני לשכל נפשי על יד סרת שמלתה; אחזוני נא
בכנף השבורה ובנותר התלתלים אשר עוד בו לא שלטה יד, דוליכוני
והצינוני לרגלי שפולי הר הזה, אשר למשיח, אשר למשיח.

ואם תמצאוני תפוש שרעפים כברים, כפוף ראש על גליון ניר, כאשר
עיני הצופיה מרגלת אחרי הליכות בני אדם ומתקנה על שרשי נשמות ואף
היד משרמבות על הגליון צורות, דמויות ופרצופים - אנא, בני אדם

טובים אל נא תחוסו על יצי האמנות ועל האמן, מלמולוני נא הביאוני נא אל טול כסא המשיח, אל מול המשיח.

אף אם השב אשיב לכם אמרים מועם לבי הנואל: עלבוני בני אדם, כרתו בזהנם מלכי את אמנות המשיח ונרשוני מלהסתפח בחברתם עדי עד - אנא בני אדם טובים הושיטו נא לי את זרתי ידכם הקבנה לאות ברית שלום ואתרצה ואתפיש שרי רגע צרוץ כל כחי בי לקראת המשיח, לקראת פני המשיח.

כי רק אל המשיח כמהה נפשי כל חיוב, רק אליו תערוג היא ועם פעמי יפעם לבי גם אני.

XII.

חוק, חוק, חוק!

על אף רקבון, דורות, צלל ברחתי, תורבן עם, שדים מרקדים, אנקת שאיה ויללת תנים, בתרצחוק רמיה, צחוק זר מהלל כבוד, עקיצות אויב ומחמאות אוהב בור - חוק, חוק, חוק.

על אף לעג זדים, מבקרי שקר, נשים זקנות בבתוליהן מהבקות בצהוקיהן אמרים תפלים אשר בפה נואמי ריק, רעים מתחפשים אשר לא יבינו את לישונך ושפת לבך למו זרה, זרה-חוק, חוק!

על אף רבנים, חלפנים, תנרנים מוכרים בשר שלמים על חדי הבית בתחטובים לשכום וגוררים ציציות עלי אדמת ארץ; על אף זקנים צריר עין ומריס-מעם, אשר כי יבזו את טפחתי ורביתי יקראו משונע, הוזה ומתהלך בגדולות, יען כי גדולות עון פשע הם להם וכוסף-נפש הטא לא יכפר הוא, כי הן זה דרכם לכפור בפיהם ובלבם לאמר: לא היה לאדם רוח נאה ולא יתיה! חוק, חוק!

קום קרא בחוצות ואמור:

כאשר יתנאו מי נחלים ויעלז בורטם עדי גבהי סלעים עשוי שלנים והובקי מרומי שחקים, כאשר יכבה אור שמש וירח יפול בגופלים, או אז תגיע עדי חרוקת שינכם רצוצות, עדי, אני האדם הנאה.

הן אני ראשון אשר חטט כחולד תחת שכבת דורות ויחדר לשלוח שרשים במעמקי יובלות עד לארקא ולגליל ולמצודת ציון ולגבורים פנוש חלב, בן-הכוכב, בן גיורא ואל-ראי; הן אני ראשון מיום הרס עם וחורבן מקדש אשר העיו לקטרג ולהתנשא עדי שחקים ולהוריד כנורות יה בעל ערבי נחל ולומר נאה ולבוא בריב עם איתנים, הרים

שחקים ובני אדם, כאשר לא שר עוד פה איש עברי בשפת ישראל
מימות ירושלים.

והאם עָקָן לֹא נתבשרתם, כי גם ימים רבים אחרי אשר יתם
שמכם וזכרוכם בן החיים עוד יעשן רוחי, ינון שמי ונאותי תבשר לדור ?
חוק, חזק ונתחזק!

XIII.

יתגדל ויתקדש שם ישראל.

יתגדל ויתקדש שם.

תחת משנה בושה אשר הנחילוהו דורות.

תחת הכלימה מנת חלק איש העברי.

ולא עוד יכנה איש מישראל את שמו בלחש כבושת נבו, ולא עוד

יאמר שם הגוי העברי בקול דממה דקה.

כי אם בקול ענות תרועה ושיר.

ולא עוד נעורר כל היום מתים מקברותיהם לאמר: אבותינו היו

מכבים נכורי דות, נביאים חווי יה, נושאי משאות עלי גוים וסמליות.

קדושי־אמת קלים מן נשרים ומארות נכורי כח, כי אם תהיה לנו

הנבורה לשבט עוז והנאון ממה משען ביום תקומת עב.

ולא עוד יאמר לנו: בנים אתם לאבות כם הגדולים, כי אנחנו

האבות.

לא תולעת יעקב, כי אם אש, איש, איש.

והלך לאורו יעקב וישראל לנגה זרחו.

ושבו לבית יעקב פרחים ואל בית ישראל הדר השירה והיצירה.

תחת המכות אשר קנינו משנה חיים ויופי נירש

והיה ישראל במזרח ובמערב גוי אחד לעולמים.

ואל ליוצר העברי לשיר שיר כאוב מארץ קולו.

כי אם כוולפהגן גיטה לאשכנזים, כביוון לעם האנגלי, כבודלד

לבית צרפת וכהמזרר פשבישבסקי מבני הפולנים.

ונאמר בפינו ובלבותינו: אֵילֵנו, לֵנו, אֵילֵנו, חוּסֵנו ועוֹנו עד עולם.

והיה מחנך מפואר אמן סלה.

לְמִיכָה יוֹסֵף לְבְנֵזוּן.

בעלות הזפורים הקטנה נמצא קולמוס ישן נושן, תחוב בסדק הקורה, והוא נספר מדור לדור. עד העליה ועל הקורה, לשמירה ולזכרון, וטפת הדיו בפי הקולמוס עוד לא יבשה. ובכל קרן זוית ארג העכביש את קוריו.

והעלה — משכן דממה. וקדושת הדורות רבצה לפתחה.
מי יבא, מי יבא?

לא, כי שמם הבית מבאים. רבים באו. רבים משכו בקולמוס. מי תורה וחכמה, מי צד צוית הכלל, ומי פרש דברי הכתובים, וכמה טהם שרו שירי ציון. וכולם יצאו בשלום וינכחו עם אבותיהם.

והיהודים — יהודים צנועים וחסידים, וההיים כשרים. עם אלהים ואנשים היו הדורות וכלפי העם יצאה נשבתם, והשיבה לעולם האמת — כרב עם ובמספר בצבור.
הנאוירים כתייהם ובטותם!

והותמם של הדורות היתה מסורה, והקלף נכנע וקלט את הדברים. ורטש לא עבר בנידוי קורי העכביש, והצללים כרוצצים הדתיים. אין מהור, אין מטורד.
האימה פרשה כנזיה. הכלל בלע את היחיד.
המאו ומעולם?

קהלת לא היה כלל, ואיוב לא היה כלל, ושיר השירים לא היו שיר-הכלל. המלך ושורו, והמנוגע ושורו, והרועה ושורו.
ויהודה בן הלוי ושלמה בן נביריל — אף הם את נפשם שרו.

ומה אם הכלל נצטרף או יצטרף להפלתם ולשירתם! שירת היחיד ולו בפי הכלל — שירת היחיד היא ולא אחרת. כל ההגלים אד הים וכל הלככות — אל הלב האחד והמיוחד, ומשחרב בית המקדש ניגזה שירת היחיד. עם בתוקנו — היחיד כתעלה. עם בחורכנו — היחיד יורד מעל דוכני.

ואתה מיכה יוסף, מרדה פי הדור. וזו לא היתה מרידה באבני בליסטראות, זו היתה מענת הנפש העלובה. זו היתה הקינה הדקה ותנחומה ההשאית של הנעמה השרויה בצל. זה היה כאב הפרט, וקיצת ההשגחה הצרפתית.

ומהיכן באת?

מבית אביך.

ומה נתת?

את הנששיות.

תקוים והשכרה מלאו את החלל. עוד מעט ותלאומיות תתן קול, ועוד אחת מעט — ויתקע בשופר המשייה ויתחיל קבון גליות.

העם יבנה — עת לעשות לכהנו. המהנה יבא — איך, העובד את עבודת הקודש?
 ובגאולת האומה הוכשרה גאולת היחיד.
 ובהכנסך, מיכה יוכף, אל עלית הסופרים, חרדו הצללים לאם ורשם קל עבר בקולמוס.
 אצבעך נגעה בו ויוני. ופי הקולמוס היה פי נפשך.
 ותתקעהו אל תוך לבך ותמבלהו בדמך ותכתב על הגליון דברים מעשים — ורכוס.
 כי על כן נדמית כדמי ימיך. שיבה טובה לא ידעת. וריהה ושקיעה — ביום אחד.
 והיתה תפלתך גם על עמך וגם על ציון. כי גם אלה תפלתך הפרטית היו.
 וזאת אדע נאמנה, כי על נהרות בכל ישבת גם אתה ובכית, כי גורשת מיו עדנך,
 ושכינתך יצאה בגולה. הם בכו ואתה בכית. הם בכו לעם, ואתה בכית לכהנו.
 בנעורי משוררי היות עם ספרך הקסן התיחדתי בבית ובשרת. אחר שמפוגי ההיים —
 והצננתך כדבר קודש. עתה שב אני אל ביתי וספרך הקסן מתנת לבית שהיי.

יהודה קרני.

יעקב פיטמן.

שירים.

מִדְבָּר.

בְּשִׁקְיַעַת יוֹם אֲדַמָּה נָחוּ חוֹלוֹת
בְּשִׁקְיַעַת זֹהַר נִהְרָה עֲרָבָה;
נִהְיָ הָאוֹר כְּשׁוֹשׁוֹן זֶה וְלֹאֵם
כְּכַמְיָנוּ מְעַט וּבְמִזְוֹתוֹ כּוֹסוֹ נְרוֹת.

וְלֹאֵט לְאֵם הַשֶּׁמֶשׁ רַד הַחוֹנֵג,
וְלֹא הַכִּיר אִישׁ בְּנֵאוֹן הַיּוֹם פִּי כֶּבֶת,
וְלֹא כֶּבֶת לֵב לְלִכְתּוֹ. גְּלוּיָה שֶׁקָּמָה
עַד אֲפָסִי רֵם הַשְּׁתַרְעָה אֶרֶץ רַחֲבָת.

רַק פִּירְמִידָה אַחַת כְּמַצְבָּה
עַל יְאֵר הָאוֹר הַנֶּאֱדָם הַיּוֹם הַצֶּלָה, —
תַּרְעוּמָה חַרְיִישִׁית פְּלִפְּי צִיָּה שְׁלוֹחַ

וּבְחִיזָה הַצֶּל רֵאָרֶךְ אֲשֶׁר כָּבַע
לְאֵם כְּכִנְפוֹ כְּבִנְת־חַיִל נִנְיָאֵלָה
הַסְתַּתְרָה תַּבֵּל שְׂכוּחָה וַיִּבְלָת.

צְהָרִים.

I.

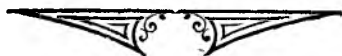
בְּנִכְרוֹת יוֹם יֵשׁ שְׁעָה אַחַת פְּלֵאִית.
הַלּוֹמֵת גִּיל כִּי תַעֲמֹד תִּבְּלַל בְּלֵחָה.
הַצְהָרִים כָּמוֹ מִסְתַּלְקִים. מִכָּה לִבָּן
כָּל עֲמוּד. אֵילָן, סִבְךָ כִּתְּבִטְל. נִפְסֵק שִׁיר
כָּל עוֹף מֵאֵלָיו בְּאַמְצֵעַ. רַק בְּאַחֵי
עוֹד וְזוֹוִס־מָה - בְּרַחֵשׁ סוּדוֹת מוֹשֵׁךְ
וְהוֹלֵךְ שָׁם, וּמִתַּק קוֹל־הַדְּמָמָה
הַזֶּה מִסּוֹף עֲרֵבָה וְעַד סוֹפָה;
שִׁיר־תְּמִיד הוּא, הָעוֹלָה מִמְעַמְקִים.
נְרִים מִיִּם לוֹ וּדְשָׁאִים מִיִּם,
וּכְהַד חַלְּ נִצַּח בּוֹ, כְּזֹמִיר שֶׁפִּתּוֹן
מֵעוֹלָם וְעַד עוֹלָם. - אִישְׁרֵי אִישׁ,
אִישְׁרֵי הַקְּשִׁיבוּ דוֹם בְּקִיצֵי יְלָדוֹת
וּבְרַעַשׁ חַיּוֹ שְׁמַר יִקְרַת קוֹלוֹ.

יעד נמוג, ומבדל
 צלליו שיר לא בא וקול.
 רק בעבי העשב עוד
 ומזום חום ורחש סוד.
 שמש — פנס לבן, רם.
 רבץ גל על חול וננס.
 יאר שמוח ואינו זע.
 פגד פהודו עולם בא
 אלו שפוני תהומות יאר —
 ומעמיהו סתר-אור.
 איו? על פני כלו רק
 וילן זהר פרוש נקו
 ובקשת הפסקח זה
 הוא גם פה ואיננו פה...

שִׁיר נַעֲרָה.

כֹּחַ צַהַל וּמִתְקַן	לְבַדִּי נִשְׁאַרְתִּי.
הַסּוּד לִי — וְקָרָא	מִטַּל רָמַב גַּיָּא.
עוֹד חֲתוּם בְּבִשְׂרִי	כּוֹכְבִים רְחוֹקִים
וּבִיעַר כִּיגְזֹר —	מִכּוֹסִים אֵלָּא.
וְלָמִי מִכְּכֹבִי	לְבַדִּי נִשְׁאַרְתִּי
אַתְּנָה הַסּוּד ?	עַם לַיְלִי. וְלָמִי
לְבַדִּי נִשְׁאַרְתִּי	אַתְּנָה אֶת אֲשֶׁרִי
עַם רוּחוֹת לַיִל זָר,	כּוֹכְבֵי־הַדְּמִי ?
וְנִשְׁכַּח שְׂבִיל אִמִּי	הוּא, לַיְלָה וְצִלְלוֹ
הַכּוֹרֵד בְּהָרָה.	וְרַעְלוֹ הַחֶסֶם !
וְנִשְׁכַּח שִׁיר יוֹמִי	מִי פָרִישׁ פֶּה־הַזָּהָב
הַלְּבָן מִלֵּב —	בְּאֵיזֵר הַנֶּסֶם ?
וְלָמִי מִכְּכֹבִי	הוּא לַיְלָה וְצִלְלוֹ
אַתְּנָה תִּכְפָּאֵב ?	בְּיַחוּ הַזָּר !

המנון לנילוס.

(מן הספר "מצרים").

פי אתע בְּרַחוּבוֹת עֵיר הַיּוֹמִים, עֹנֶה מִן הַנְּגַה הַלְּבָן
הַמְּשַׁתְּפֵךְ עָלַי כְּלֵי הַפּוֹגוֹת. וְנֹגַע מִן הַהַמּוֹלָה הַרְבֵּה, שְׂאוֹן
גּוֹיִים וְעַמִּים, עֲצָפֵי אֲרָצוֹת וְשׂוֹאֲפֵי צִיָּה — עֹנֶה מִבְּשָׂמֵי חוֹם
הַרְפִּים וּבִרְבַּק אֲבָנִים וְחוֹלוֹת — עֵינַי תִּתְעַנֶּה לְכָל עֶבֶר
וּפְנֵה וְשֹׂאֲלֵי כָל לֹכֵד וְשָׁב, כָּל רוּחַ גְּעוּרָה וְרוּגְזִישַׁת פְּעֻנְפִים,
בַּק לָךְ, גִּמְרֵי הַקְּדוּמִים, נְשִׂיא הַנְּקָרוֹת, הַנִּילוֹס הַקְּדוּשׁ!
אֵת רִיחֵךְ הַצּוֹנֵן אֲחִישׁ בְּמִבְּאוֹת עֵיר נְשָׁמָיִם, בְּרַחוּבוֹת
צָרִים וְעֻזִּיכִי, וְהַמּוֹלָתֶךָ הַנּוֹגֶגֶת — בְּרוּךְ תִּשְׂוֹאוֹת אֲדָם
וּבְהִמָּה רַבָּה. פִּי אֶקְרַב מִרְחוֹק אֵלֶיךָ, וְנַבֵּם לְפִתַּע הַשְּׂאוֹן
אֲשֶׁר מִסְבִּיב, שֶׁ אֵן הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יִחְרִישׁ אֵת שִׁירַת הַיּוֹמִים
הַגְּדוֹלִים, הַנְּשָׁפָתִים, וְעַל גְּלִיָּה הַחֲרִישִׁים, נִשְׂא אֵלַי הוֹד יָמֵי
יְלֻדָּתִי, הוֹד יְלֻדוֹת הָעוֹלָם הַרְאֵשׁוֹנָה.

יָקָרוּ עָלַי עֲשׂוֹתֶיךָ הַפְּרָא הַגְּבוּהִים וּרְבַּק תַּנְהֵ אֵילִים
הַזָּרִים אֲשֶׁר עַל גְּדוֹת מִימֶיךָ יִצְמָחוּ. אֲחַבְתֵּי אֵת הַסִּירוֹת
הַמְּשִׁירוֹת עִמְקוֹת־הַיָּמִים, קְרוּעוֹת־הַמַּפְּשִׁים, כָּל כְּלֵי־
שׁוֹט עֻזֹב אֲכוֹל־חֶרֶב וּרְקוֹב־מִוֶּם, אֵת עֲבוֹתוֹת הָעֵנָן

המשלכים על פני הרפונים הלוהטים, את המלחים רעבי-
העינים, — כל אשר ינשא עליה אל מעמקי ארצות יהודה
במקום סלעי הגרניט ואדימו על שממת חפיה ונערות-העד
יאפילו על חיי-חידות עשירים.

בבקר בבקר, בעלות השמש מעבר למדבר, אחבתי
לקאות את פניה המזוהרים כממת אד-ליל הלכן. אחבתי
להקשיב ורמתה השוקטה, הרתבה, המזוהה; להיות עד
לשקט חיי-חכמה ולחירות-עשרה השפונה מעינים.

הוא, כי שקחה בחנה הנאים, אשר שרו לה הזמנוני-
גיל לאור הככבים בלילה, נישמי היכחי משיט אשר הקימו
על חפיה, שכתו הגיחת-פארת אשר ערכו לכבודה רבבות
איש ויכרכנה, נהר נקדש, מקור השפע והברכה!

ברחובות עיר סואנים וישדות יכול-נשקחים אמה
שורם עוד את זרועותיה הרחבות, עוד כמקדם מפרצי
מיטה רוכצים ונוהרים בכל פנה — דומים ונשקחים בתוך
חיהם השמוחים — עדים אלמים עדי רבבות שנים, אשר
חתמו מרהף עתקה בתחומם כל מראות חיותם הארפים
ונסתירוהו לעולם במעמקיהם...

אביגדור פֿאַרשטיין.

עֵי רֵי מ.

הַאֲחֵרֶת.

כָּכָה בָּאָה אֵלַי: בְּתֵם וּבְלַחֲש־פְרָחִים,
וְאֲנֹכִי קִבַּלְתִּי הַכִּנְעָתָה בְּהַכְנָעָה;
אָמַרְתִּי: הַטְּהֵרָה הִיא רִפְאוֹת אִישׁ־הַתְּכָבִים,
אָמַרְתִּי: אוֹלֵי־אוֹלֵי אֲצִיל לִי מִלְּבָנָה
אוֹד מִלְּבָן אַחַד
בְּשִׁבִיל בֵּית זְקוּנֵי, לְשַׁעַה הַבָּאָה.

וְאֲשַׁק לָהּ חֶרֶשׁ: הֵיוּ לִי שִׁיר שֶׁל תְּנוּבָה,
אֶת צִיְהָרָה מִתּוֹקָה, כּוֹר נְפִישֵׁי הַחוֹלָה;
בְּיַד־הַחֲבָצְלוֹת פִּתְחֵי לִי שְׁמוֹת־שׁוֹבָה,
נְטוּף שְׁלוֹבֵי־נֶפֶשׁ בַּפְּרָדֶם הַלְבָן,
שִׁבְבֵי מְרַגְלוֹתַי,
וּמִתְרֵי חֲלוֹמוֹתַי, הָאֲדָמִים פֶּתוּלָע.

וּלְמַחֲרָת. (אָבוֹי לִי, אָבוֹי לְזַעֲוִם־הַנְּשִׁיקָה)
וּלְמַחֲרָת — בָּאָה אֵלַי כְּבִלְי־הַתְּפֹאֶרֶת,
וּבְרַגְע־קָמָ אַחַד כָּל־עֲצָמָה לִי חֲרִיקָה,
עַל מִזְבְּחֵי הַמְּנָאָל, בְּצִחּוֹק עַל שְׁפָתָהּ,
וְהִישָׁב בֵּין פְּגָרֵי —
הִיא כָּל תְּקִנְתִּי, הִיא הַאֲחֵרֶת!

סוּדָה.

מָה נִפְלֵא לִי מִיב־מִיבָה,
מָה נִפְלֵא לִי מִיב־מִיבָה,
חֲדָשִׁים לְבַקְרִים תִּתְחַוְּלִי בְּקַרְפִּי
חֲדָשִׁים לְבַקְרִים תִּתְחַוְּלִי בְּקַרְפִּי.
בְּרוּכָה נְשִׁיקְתָּהּ,
בְּרוּכָה נְשִׁיקְתָּהּ.
וְנִפְשֶׁךָ תִּתְחַוְּלִית אֲרוּרָה שְׂבָעֵתִים,
וְנִפְשֶׁךָ תִּתְחַוְּלִית אֲרוּרָה שְׂבָעֵתִים.
אֵל נָא תִדְבְּרִי,
אֵל נָא תִדְבְּרִי,
צַחֲקֵי־נָא וְדוּמִי, וְאֲנֹכִי אֲשִׁירָת,
צַחֲקֵי־נָא וְדוּמִי, וְאֲנֹכִי אֲשִׁירָת,
פָּכָה אֲנֹנֶע דוּמָם,
פָּכָה אֲנֹנֶע דוּמָם,
וְעַמִּי יִנְוֶע סוּדָה לְעוֹלָמֵי־עוֹלָמִים,
וְעַמִּי יִנְוֶע סוּדָה לְעוֹלָמֵי־עוֹלָמִים.

מֵאֲרַת מִפְתָּנִי.

עַל מִפְתָּן אֲהִלִּי מֵאֲרַת רוּבְצָת:
מֵאֲרַת לֵב עֲלָמָה שְׁעָלְתָה לְקַרְבִּי
עַל מִזְבֵּחַ אֲהַבְתִּי וְתַנִּי לְסִפְפָּצָת.

מְפַלְצֵת בְּלִחְיִי: עַל סְפֵי שׁוֹכְבָה,
תּוֹכַעַת אֶת הַלּוֹמָה שְׁעֵלָה כְּעֶשֶׂן
וְגֵאוֹרְחֵי הַמְּהוֹרִים וְלִדְמָם אוֹרְכָה.
מֵלֵא טְהֵרָה וְהַלּוֹמֹת הוּא אֶתְלֵי הַצָּחוֹר.
וְאוֹי לָהּ לְבַת־אָדָם תְּהוֹרְכֵת עַל סְפֵי,
בְּעֵינַיִם אֲשֵׁלוֹת הִיא תְּכִישׁ לְאַחוֹר.
מְהוֹר אֲנֹכִי נָדִיר אֵל־הֶאֱהָבָה —
וְלִבְנֵת בְּשֵׁר־אִשָּׁה עַל סְפֵי כִי תִזְהִיר,
כָּל קִרְשֵׁי שִׁירְתִּי לִי הִיוּ לְזַעֲרָה.
כָּל עֲלֻמָּה לִי: אֲסִתֵּר וְרוֹת וְשׁוֹלְמִית —
וְהִיא, זֹו הַמְּאָרָה בְּאֶתְלֵי מוֹשֵׁלֶת
וּמִסְמָאָה אֶת עֵינַי בְּמִמָּאָה עוֹלְמִית.
מְעוֹלָם לֹא נִנְעַ עַד פְּגוּל בְּמַחִי,
כְּרוֹבֵי־תוֹם נוֹגִים מִסְכִּיבוֹ מִשְׁלִינִים
וְצַעַר בְּלִי־אוֹהֵב יִתְקַדֵּשׁ בְּתוֹכִי.
כָּל דְּכַעַר עֲלֻמְתִּית לָדָם בִּי תִתְאַדָּם,
וְהַד נֶפֶשׁ אוֹרְכַת הַמִּבְכָּה אֶת בּוֹנָה,
בְּקִינַת חֶרְפְּנוֹ שֶׁל לִבִּי אֶקְדָּם.
אֵךְ אוֹי לִי: עַל סְפֵי שָׁם מְאָרָה לֹוֹתֶמֶת,
מְאָרַת לֵב יְתוֹסֶת, הַפּוֹבְסָה בְּדָמִי,
מְאָרָה מְרַעֶלֶת, נוֹקְמַת, מִכְּסֵּת.
מִכְּסֵּת וְשׁוֹלְמַת בִּי נִפְשָׁה הַחוּלָה,
וְאוֹי לָהּ לְבַת־אָדָם הַצְּמָאָה לְסוּדִי,
לְקֶרְפֵּן הִיא עוֹלָה, לְקֶרְפֵּן הִיא עוֹלָה.

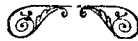

רק לרנע.

רק לרנע, לרנע אַתרוג־נא מקסמה.
רק לרנע־קט אַחד אַשוחר־נא מבשמה.
רק לרנע־קט אַחד.

רק לרנע, לרנע אַשפּח־נא את קולה.
רק לרנע־קט אַחד אַפּדה־נא משאולה.
רק לרנע־קט אַחד.

רק לרנע, לרנע העלמי־נא ממחי.
רק לרנע־קט אַחד יודע לי מה פתי! —
רק לרנע.

בלי הכפר ותכריכין.

רַבּוֹת מְשַׁמְּנֵעִים מִסְּבִיבֵי,
וְנִפְשֵׁי הִיא תִּהְיֶה עוֹדֶנָּה —
עוֹד רַנֵּעַ וְעֵתִי הַגִּיעָה
וְאִישׁ לֹא יִשְׁוֹרְנָה.
וְעִזְעוּעַ — מַה יִּף שִׁיר הַפְּנוֹת, —
לְבָבִי שָׁם מִהֲנֵק לְגֵרוֹנִי,
וְעִזְעוּעַ — אֲמִי הוּא סְבִי! —
הוּא אֵלֵי אֲדוֹנִי! — —

קִדְקִדֵי סִסְמִית מִיַּע -
זַעֲזַעְזֹעַ - עֲצוֹם חֵישׁ עֵינֶיךָ
עוֹד רָגַע - וְעוֹרְבִים מִטַּאִים
יִתְחוּלְלוּ עָלֶיךָ.

וּלְכַבֵּךְ הַרְעֵנוּ וּפְתַח
וְתִרְקַב שָׁם תַּחַת הַשָּׁחִימִים, - - -
זַעֲזַעְזֹעַ - הַפְּמִרְנָא, מִחַר,
בְּלִי הַסֶּפֶד וְתִכְרִיכֵנוּ.

מוֹזָה.

שִׁמְמוֹת עַד -
בְּרַחֲבֵי הַסֶּפֶד וְשִׁמְמוֹת עַד.
שִׁירַת הַכּוֹתֵב נִבְלַעַת בְּשִׁתְּקָה -
הַפֶּעַר בְּבֵר הַרְחֵק, שָׁם הַרְחֵק מִלֵּל,
וְאַתְרוּ מִנְעֻשָׁת בְּשִׁירַת עִתְּקָה
הַשִּׁמְמוֹת בְּלֵט.

פֶּה הִקְתָּ הַעִיר -
עֲמוּד מְשֻׁמָּם: פֶּה הִקְתָּ הַעִיר
פֶּה הַמֵּי הַנְּשִׁיכוֹת, פֶּה הַנֶּגַע הָאֵדָם -
בְּמִקְוֵה: מִדְּעוֹלָם, יִבְאָצְעֵי מִיִּזְרָבָה
שָׁם עִימָד הַמָּטָה יֵצֵא מִשְׁקוֹף הָאֵדָם.
נִרְבַּע הַקּוֹר.

הַפְּתַח בְּלִבְךָ —
מִזִּנְהָ שִׂדוּפָה וּפְתַח בְּלִבְךָ;
וְעַל סִפּוֹ הִתְהוֹל הִיְתוֹם גִּזְעַ —
וְהִנֵּה אֵם יָבֵא שָׁם בַּעַל־הַבַּיִת:
אֵל בֵּיתוֹ הוּא שָׁב, בְּצֵל מִתְנוּעַע,
לְהִנְגֹּשׁ מִעַמּוֹ.

הוּא קָרֵב וְנָע — —
אֵל בֵּיתוֹ וְאֵל בֵּיתוֹ הוּא קָרֵב וְנָע. —
הַפְּתַח פְּתוּחַ וְאַחֲרָיו — הַבְּלִימָה,
וּמִלְּאַחֲרֵהָאֵין מִקְבֵּל אֶת פְּנֵיו:
בְּבִקְשָׁה אֲדוּנִי — הוּא אוֹמֵר בְּבִסְיָמָה —
בְּרוּךְ הַבָּא! — — —

ש. צמח.

חפץ אלה.

אני הייתי אז כולי אהבה, והיא ידעה רק תענוגות, לו אמר אלהים
לדבק טוב... אך באה המרֶאָה ותנפין את אשר שנינו.

I.

זה היה לפני שש שנים, תלמיד הייתי אז באחד הכרכים, הנדולים
אשר בצרפת המזרחית; צעיר מכור לעבודתי ולתורתה, מכל הוללות לא
ידעתי, שאנן חיותי עם ספרי ושרעפי, כי לפני עמדה מטרה ואליה חתרתי,
בלוי פנות ימינה ושמאלה, והיו באחד הערכים עם כוא השמש בשוכי
מבית-עקד-הספרים למעוני, נתעממתי קרוב לחלון-מרֶאָה בלוי כל מחשבה
מראש; לפני הראה בות-מספר את כליו וצנצנותיו המעוררים.

פתאם שמפה על פני המרֶאָה, הנודרת את דפני החלון – דמות, אלה
היו פני אשה; פנים יפים עד מאד, כחולות-דכחות היו עיניה ותחת מצח
לבן, צח וצעיר, כישטח ים הכרמלים, נשקעו, קשתות נבינים מתוחות
ושחרחרות עטרו את קפוליו המצח, והפה הקט והחרד בה הרבה להביע
רענונות, עז ומר, עד אשר עיני לא שבעו מראות, פערתי פי ואבחין
בניאדה זאת, הצפה לי בברק הזוכית, ולא ידעתי נפשי, והאשה, אשר
עמדה מאחורי ותבט ישר לנוכה המרֶאָה, צדה מבוכתי ותצמחק, לרגע
הצטמצם פיה בעוית-הקן ואחר שב כבראישונה, מביע מרי, מרי, מכלי
משים עינתי גם אני לצחוקה, שפתי רעדו, התעקמו ואחר הפניתי ראשי,
קרוב לי עמדה נערה כבת שמונה-עשרה, לבושה פאר, מלאה חיים
ושפתי פיה לחות, לחות.

ותזרק לי בפני:

– אינך בן עירנו!

עניתי:

– מי הניד לך, כי תדע?

בתנועת מרי התנדרה:

- כן, אני יודעת, אתה נר ברחוב נ. מספר ארבעה.
- וכל זה ידוע לך?
- כראותך, כן הוא.
- אולם ידיעותיך אלה אין לא ידן לעצור בעדי, כי תמצאי חן
בעיני וכי אבקש קרבתך.

יד קמנה, המה ורכה שומה על פי:
- הם, אל תדבר כזאת... אין מזל לשנינו... התודענו במראך.
פרצתי בשחוק גדול, פחי עוד רחש ישמות-מדע רומאיים, ואדע את
הכל אל נכון, כנכון היום, ואשיב:

- הבלים, רעות-רות, ואת תתני אמון באותיות-בערות אלה? הביטי
לפניך, הצפות והישטות שם בכחלי הזכוכית הנוהרים, מה יפו ומה טובו,
כמוהם לא ראיתי עוד, ולזכר פנישתנו הראשונה, נבוא אל ביתך
מסחר זה ובחרי בכוס-פרחים כאות-נפשך, לזכר פנישתנו ולזכר עיניך,
אשר רמוז לי במראה הזאת.

היא חרדה, אך נאותה, באצו אל החנות פנישה, כוס-פרחים בחרה
לה ואני שלמתי טחורה, יצאנו, שאלתי: האוכל להארח אתך לחברה?
היא טחאה כף, קשתות נבוינה נעו, פיה פרין גמי צחוק, בלענ קראה:
- דרך אמת לשנינו, רחובך - רחובי.

ותספר לי את הדבר, זה חדשים מספר היא וחברותיה, העוברות אתה
במשרד, שאמרת את צעדי, זה שנה תמימה יוסדיום הן נפגשות בי,
בלפתי הכיתה, אולם תמיד עברתי על פניהן ולבי ועיני לא זקן, רגון
רב, לא פעם הנישו תלונותיהן, אחת לפני רעותה, על נכרי זה נבהר
הקומה, המשרד דרכו פה ברחובות קריתך, כלא דבר, כזאת לא נשמע,
והימים ימי אביב, ותנזרנה אטר לשום קין לתלאות אלה, אחת מהן תצא
בעקבותי ותעירני מתרדמתי, הנורל נפל עליה, ומי יודע, אולי ידה היתה
כזאת, לאט לאט, אד בלי הפוגה, חקרה, רגלה אחרי מוצאי ומובאי, כל
שעות יומי ידעה, בבקר אני הולך הנה ובערב אני בא שמה, חברה אחת
ראתני אמש ברחוב-הכוכבים ואחרת נתקלה בי בשרדות-האנחות, באהת,
הכל ידעו, גם עם עלמות טילתי; עלמות בלות, חסרות-טעם, רעות-מראך,
ורחמיהן נכמרו עלי, והנה בערב הזה, בצאתן מן המשרד, חכו לי עד
שעת עברי את הרחוב, כדרכי תמיד, הן התחבאו באחד הישערים, לבלתי
עורר שימת-לבי, אך בהיותי מהן והלאה, יצאה היא לרביק אחרי, בגשתי
אל החלון התקרבה גם היא להפיק זממה, רנעים מספר עמדה, מחכה

עד הסבי פוג כי אמרה. אין לדעת איש אם אין האדם אהו פנים
אל פנים.

גלויה-לבה. עיניה-תכלת. כל השערוריה הקטנה הזאת אשר היא
וחברותיה ערכו לי מצאו חן בעיני לקחוני שבי ואמר: אם התנקשות
כזאת חמסתן עלי. ואם את הנך השליחה - ברוכות תהיינה הידים.
לדנע הפסיקה בלכתה. ריסיה הארכים הורידה וגם שפתה הלחה
ובקול נבוך הגידה לי כן נקל להגיד. חברותי צוחקות לי...
- למה?

אומרות הן. השתעשעתי בשלהבת והנח נחרכו כנפי.
לקחתי את ידה, יד קטנה וחמה וצנישה אל פי. פי בער. עיני
להטו. לבי דפק. כל אלה ראתה ותפן הצדת המשכנו דרכנו ונדבר
דברים קלי-ערך, עד הניענו אל שער ביתה. בחפזון נפרדה ממני, פתחה
דלתה ותעלה. נשארתי עומד ומצפה. למה חכיתי? לא ידעתי... כעבור
רגעים אחדים נראה אור באחד החלונות. אשר בקומה השנייה. הוא נפתח
ובעדו הופיע ראש קמן וסגלגל. בראותה אותי. עומד קרוב לחומת הבית.
רמזה לי בידה, זרקה מלוא חפנה דובדבניות אשר התפזרו לכל עבר
לדגלי ותקרא בקול: הביתה, הביתה!

ותסגר את כנפי החון. אהתאחת צברתי את הדובדבניות, מתנות
ידה. זמן רב התהלכתי מול ביתה. צלה נתר על הכתלים ועל התקרה;
פעמים ארוך ורק. פעמים עבה ואפל. אחר הורידה זרע ערומה את הילון.
דהיטים שרקו. דלתות הונפו. והאור דעך לפתע. נשקפו לי רק שמשותר
תכלת, מבריקות כאור פנס כתום ושומרות על סוד-עלומים מתלונן
בסתר צללי החדר.

שבתי הביתה ולבי סער. עיני תכלת ושפתי שושן לחות השתעשעו
לפני ראשי היה סחרחר כהלום יין.
הגיה מערי מערי-אשרי?

.II

למחרת הייתי אני הראשון. המחכה לבואה. בשעה שמונה לפנות
ערב נפתחו שערי המשרד לרוחה ויפלטו המון סוכנים ומושכים בעט
לבלורים. נברים שוחחי קומה ודקי בשר וגשים לבושות שחורים ומתירדות
תנועה. חבורה קטנה התנוססה מתוכם. מעניינים בארץ ציה עלמות

צעירות לימים יצאו שלובות זרוע בשחוק ובהמולה. רעותי היתה אתן.
עיניה שלחה מסביב, כדורשת אחרי אכרתה. אולם כרנע נתפשה ביד
אחת מחברותיה – ותחדל. אז הופעתי במלוא קומתי לקראתה. אחותי
באגודת-פרחים לפני צהלו. השתחוויתי. הוצנתי לפני העלמות

– הגה הבכרי, את שמו לא אדע.

אחת העלמות, טובת-מראה ולב, העירה:

– גם פרחים הביא אתו. לפי הם מיועדים:

נגשתי בצעד רחב אל סכרתי ואוישם-לה אח ידי האמות כצדד-
הפרחים. לה יהיו, אמרתי, כי היתה אכירה מכולכן. דברי היו כשמן
לרעותי וכמדקרות חרב לחברותיה. מאדילין שמחה לשמחתה וגם לקנאת
חברותיה. בשביעת-רצון קבלה את המוגש לה ותרכן לי ראשה. המשכנו
דרכנו. עד פנת הרחוב הלכנו יחדיו. אחר נפוצו העלמות לכל עבר ואשאר
לבדי בחברת מאדילין. חרדה ונבוכה היתה ברנע זה, בשיה רכה אשר
זה עתה הובאה מן הגזה. פיה המצומצם התרחב וירעד לרגעים כקרח
תולע אחרונה עם שמש באה. פאה נשמטה מתחת למנבעתה ותדלדל
פעם בכה ופעם בכה על לחיה האחת, כנבעול-פרח במדרון הר בהפיח
בו רוח-עריבים. וחזה החשוק, המזהיב, המעוגל, התוסס, היה כה צעיר,
כה הרבה להביע סער דמיונותים, חמדת-חיים, כה נמשך אליו ראשי.
עד שנשכתי עור שפתי. העוברים-ושבים הביטו בה. עין הגברים הפיצה
אש זרה, ואישוני הנשים הכהבו קנאת-סתרים ועל שפתן רחפה בת-
צחוק מרה. ולבי אני רתב, כנהר המשחרר מימותיו מתחת מכבש קרחם
זעובר נרותיו.

כבואנו עד ביתה, הושיטה לי ידה ותמנע מהפגש במבטי. היא
אמרה להמלט, אבל אני הצעתי לפניה: פרחים אלה, אישם ככוס בעצם
ידי. מאדילין סרבה. בבית דודה זקנה תשב והיא ערומה ורעת-לב. אך
הפצרתי בה. הבטחתי לצעוד בצעדי התור, לא לפצות פה ולשמע לכל
אשר תצוה עלי. אף דבר לא ענתה. את הרלת פתחה ותכנס פנימה ואני
באתי אחריה. היא לפני ברנלה המופפת והפויזה ואני אחריה בפסיעותי
הרחכות. היא מעכסת בעקבותיה, עבור הרם רעש והשתק חשר זקנתה
ואני זהיר וירא, כאדם הצועד אל קרח נחל המתפקע ושומף מים מתחת
לכפות-ההרגל. וכן בלי הרף עד בואנו מול מעונה. לאשרנו, עלתה דודת
מאדילין מכבר על משכבה. ונתישב בחדר במנוחה. קמן היה החדר
וטרבע, בעל חלון אחד, שתי תמונות פארו את הקירות. תמונה אחת

תארה את לואי הארבעה-עשר, בעמדו עם פלִּלְתוֹ על אחת הנבעות
ובהשקיפו על ארץ לוטרניניה המשתרעת לרגליו והמבורכת בשפעת
כרמיה ופרדסיה ואומר: אכן, רק גַּן־עֵדֶן היא ארץ זאת. והשניה היתה
תמגת ראש־הרופכליקה פצוע, מוגל על ערש הַיָּהוּה תור, שאת־הדם
ואנשים עומדים עליו ומחכים ליציאת־השמתו.

מאדילין פשטה בנריה, שמה את אנורת־הפרחים בכוס, מתנת־ידי
ואני צנחתי על אחד הכסאות. נעמה לי ישיבתי בטקום זה. באויר רפרפה
חסימות רכה, כמו יד אשה אחובה פורסת מסביב. אהבתי את התפונות,
את חכסאות, את כל התפצים, בזכרי את היד החסודה הנזנעת בהם,
המסירה מעליהם את האבק יומ־יום ובהמצאם תמיד בחברת נערה נאיזנה
זאת, עדים לחלומות נעוריה ולחמדת לבבה... רשרוש. צל אשה פרח
לפני עיני, לא יכולתי עוד להבליג ברוחי ואשלח את ידי הארכות, כאדם
המתעתד לצוד צפורת־כרמים עם מעופה, ומשכתייה אלי, אל ברכי. אך
עד מהרה נשמטה מבין זרועותי, שלחה לי מבט־כעס מזהיר ותלחש
ש... ש... שם הוקנה אורבת לני. עוד לא הספיקה לנמור רבריה וקול
הזקנה נכר צרוד, עמום ומלא רשע: מאדילין, מי אתך?

— אין איש. מארגנריט לַיְתֵנִי.

המטה שרקה, השלך הם. מאדילין נגשה אל השולחן ותוסב למוֹלֵי.

במנוחה אמרה:

— עתה נרדמה.

פתאום קפצה מעל מקומה. בטענף הכתובה פעימים אחדות בחלל
החדר, כפיה פרשה, שמלתה רשרשה סביב מתניה. בריצה התקרבה אלי
תפשה ראשי בין זרועותיה, דסתכלה בפרצופי ותאמר בעקמה שפתיה:
למה תשב מקמט מצחק, כחסר־לשון, הנה ספר דבר־מה, אמור, לרקך
אתה יודע?

— מעט, ענית.

היא פרצה בצחוק פרוע:

— אתה תצא אתי במחול, כן, תצא אתי במחול, הלא ראשי מניע

עד כתפוך.

קמת. היא התקרבה אלי למד את קומת שנינו. השתי רוך נופה.

עמדתי בלומ־פה. עיני תעו. מאדילין לא ידעה טח אתי, בקושי המלטת

מתוך פי: מאדילין אהבך, אהבך.

ובהוציא מלים אלה מתוך פי הרגשתי פתאם כאב עז: נדמה, בא

והכו במקל-חובלים על ראשי. נבהלתי והתבישתי מפני מוצא שפתי. בק עשרים וארבע שעות ידעתי יצור-פלא זה, העומד לפני ואיך העזתי לאמר ככה. ובכל זאת רק אמת דברתי. אמת מרה, הלא אהבתיה. בלי חקד רב. הלא אהבתיה עם משובתה, צהלת-רוחה וגם עם עברה הנסתר לפני... אף מאדילין נדהמה. כי דברי הוצאתי בצעקה קלה. אך עד מהרה שבה אליה רוחה. את מבטה הסבה למולי. נהרו עיני תכלת כפינות בא לאהוב... לאהיב... הבלים רעיון-רוח. הנה נומת לחיי. מלאנה נשיקות-פיד כאנת נפשך וצא.

נכנעת. שמעתי לקולה. שתי שפתי הרועדות הצמדתי אל אודם ל יייה ואצא. עד המדרגות לותני ואחר סגרה את הדלת בלי לאמור דבר. בהמוצאי ברחוב הרימותי עיני. מאדילין עמדה נשענת על אדן החלון ומחצית גוה נתונה בפתחו. קול רפה. זהיר, כלא רוך והרדה, כציוץ ראשון, בהתעורר אילנות יער עם עלות השחר, נפל על ראשי: שלום. עד כחר! ויד לבנה נעונלת התנועעה בתוך הרשכה לאת פרידה. הסירותי פוכני פ הי ערותי לרוח ואברח לאשר ישאני ושפתי מוככות: מאדילין אהבך, אהבך באמונה.

III.

שלום, עד כחר! שלום, עד כחר!

קריאות אלו טילו באויר הרחוב, נדחקו אל כתלי הבתים, השמיעו הדן מעל לארבות מדי ערב בערבו, ירח אחר ירח. צל נבר עטוף-עלטה עומד ברחוב ועינו נטויות אל מול הקומה השניה ותמונת אשה ומחצית גוה נתונות בפתח החלון, אלה השתקפו במאורות הפנס מדי ערב בערבו, ירח אחר ירח. הגבר מלמטה הייתי אני. האשה מלמעלה היתה מאדילין. ומטרחק, בהפנותי ראשי התנועעה לקראתי תמיד יד לבנה ומעוננת בתנועת-חן, לאות-פרידה, כברכת מלאך הפורש כנפיו עלי. לעתים הכסיפה הזרוע לאור קרני סחר חור ועגום ולעתים רחפה בחשכה כקו משי רך, כרמז מלא-סוד, כשושנה לבנה בין שחור גלי נחר חבוי ערבות עבותות.

שעות, שעות אשר כה מהרו לעבור, כקטע עבנדח כנשיבת רוח קדים צורבת - שעות שעות שכבתי להגליה, שכבתי הפקר לה, להוללותה, ללעגה. למאנייה ומתוך צמאון, אשר לא ירע ריחה שתיתי את אור פניה ואת עסיס רענותה. נכריה היתה לי זרה ומאגלת חיונה תאותה

והמדתה היא היתה לי כענין-קטורת בית מבגדה וכשבימי זהב צלביד
 מה הייתי אני? עברי אכול סגופים וצמא דם נעורים, ואשכב דומם ויהייל
 והקתוי לפני, וזה אתה בה, בהכל פיה הקט אחיה נשמתי. ו
 בימים שרכתי דרכי על גדות נחלים ובין בצות אחו לקטוף פרחים
 לדוב ובערב שבתו למועד הנכון, סגון לקט-יומי לקטש בו את חדרה
 הקטן. מעתה טבע כל הימים בזהר תכלת עדין כאור עיניה העמוקות,
 אשר כה הרפה הכמוות ונחם. את למורי זנחתי, את עניני השלכתי
 אחרי גוי. ידעתי רק אותה עם סומק קצות אצבעותיה ולהן נשקתי בלי
 הפוגה. גם היא אהבה אותי. כן אמרה לי פעם. כן נשבעה לי פעם. אך
 מי בא עד תקר לב אשה.

* * *

צהרים. ישבתי בביתי. שבוע תמים לא ראיתי פני מאדילין. אל
 הודחה הזקנה באו אורחים ואפסיק בקורי. רק ראיונות-מקרה, בפנות
 הרעוב, בני הנעים ספורים נפלו בחלקי. והיה צר ללב, המתגרנד בין
 מחשבות-חשורים וחוסר-אמון. אמנם מאדילין לא שנתה מעמה. אבל
 בהמצאי רחוק מסגה ומבטה הכוער לא הוסיף עוד לחדור אל מבטי
 השאנן, קמו לעיני צללי בלהות מבעיתים, נדמה לי, הנה אנה לה המקרה
 למאדילין להשתחרר מתחת מועקת אהבתו המזורה לרוחה והרחוקה
 מנפשה.

עודני יושב עמוק-מחשבות, ורץ בא ומסר לי דבריה בכתב ידה
 המסודר ורתה כתובה האגרת השלוחה לאמור: האורחים נסעו. הזקנה
 הלכה אחר. מאדילין לברה בביתה והיא קוראת לי, לבנות בתכרתה כל
 היום באין מפריע. כמה זה מרנין את הלב. עשיתי את תלכשתי ואצא
 החוצה. היה יום ראשון וחודש סתן מלא זיו שפך אורו על ראשי הפגלים.
 הם השתרבו ברחובות לבושי-פאר, פניהם לזהמים ובידם סלי צידה
 והם נמשכים אל כין שדות בר וגנות ירק לרוח היום. התנגזיות ישבו
 על סף חנויותיהן, חנורות סגורות לבנים, מנוהצים ובעליהן עמדו קרוב
 לתן פשוטי-מעיל, המסמורת בפה, הפרצוף מגולח והבלורית המסורקה
 עודנה מבריקה מרוב המור, אשר הנלב השקיע בין השערות, הלכתי לאמי
 בין המון תונג זה, מתכך זרועות נברים ונשים. עונה בהרכנת ראש
 לברכות-שלום המכרים, הנפגשים כי בדרכי וגושה בקרבי תחת מסות

תנועת שאננות את כוד אשדו ואת דמי הרוזתחים. ורב היה רצוני, כי דרכי זאת תמשך עד אין סוף; המיד אתהלך ככה עם תמונת מאדילין באישון עיני ועם הרעד הטמיר, רעדי צפיה חרדה הסדרת אנה וחזור על עור נופי.

בנשתי אל ביתה, ברחוב נ. חזו כל ההלונות פתוחים לרוחה ומלאים ראשי נשים ומפ. רק חלון אחד, שם בקומה השניה הבהיק באור שמשותח המזהיבות. שם הכתה מאדילין לבואי. הופעתי ברחוב בשעה זאת עורדה שימת-לב הכל. השכנים הלוא ידעו אותי, כולם כאיש אחד, ובראותם כי צלי נעדר במקום זה שבוע תמים הלוא תמרו; אולי חשבו, נפל דבר ביני וזין ידחת נפשי ובכתר לבכם כאבו על זה. אך בצעדי לפניכם עתה, פונה ישר אל בית מאדילין, נמזי נרון וכולי אומר ששון-חיים השכיני לי אנשים טובים אלה את ראשם, פיהם צחק לקראתי וראו אותות שמתחם, כי אהבתי שבה להיות פורחת כבימים מאז. פתחתי את דלת המבוא במפתח המזעזע רק לי. עליתי למעלה ואכנס אל חדר מאדילין בחשאי. על ראשי הבהונות עשתי את דרכי, התננבתי עד לאחורי שכם מאדילין והיא לא הרגישה במאומה. שחוחה על כסאה ישבה, טול המרצף וראשה נשען על שתי ידיה, מעור בוקר תפור כמיטת קל ומטקע עמף את גיה ככנפיו הרחבות ואזור ירקרק שנס את מתניה הרכים, שערותיה התפורו על שתי כתפיה והחשיפו את ערפה המזהיב בשערותיו הרקות. מאדילין היתה תפושה רוב מחשבות. הקבת והגיר היו מזנחים על השולחן מימינה. הנה צשתה את תלכשתה ותתכונן לצאת ולבקר בבית אחת הקצת ופתאום נזכרה בי ותשלח לי את מכתבה ואחר נשאה קיפאת במושבה. מהרדת. החשכה עלי? החכתה לי?... היא הריטה את ראשה. טתוך המראה נשקף לה פרצופי, אך תרמית-עינים אמרה. היא הצטחקה בקול ותאמר אל נפשה: כצל ירדפני. אולם בראותה כי דמותי אינה סרה מעליה ובהסכן נשימתי החמה והרטיבה לגרות את עור ערפה הגלוי, התחלחלה, קפצה מעל מקומה ותפן אלי בזקת פחד: - שמעון, מי הביאך הנה.

עמדתי לפניו בברכים כושלחת. ראשי צנה על כתפה המעונגלת ושתי זרועות מאדילין הלבנות הבריקו לעיני. כלהו חרבות וילפפו את צוארי. עד מהרה השתחררה, דחתה אותי ממנה ותתרגז: אמרתי לך פעם, אל תרבה להשתעשע במרצה, אכון יבואי. לא, האסון לא בא עוד. מאדילין נרשה אותי שחדרה ותתעוד לנמור את תלכשתה. אחר יצאנו

לשות. היום היה בזיר וחם. בפרדסים סער התמוך, חננ וכלי-הזמר הרעישו את עציה-הנן בקטעי גנינותיהם. בדרך פנש בנו אחד המטונים אשר בבית ספרי. הוא סקר לצדי והערים פניו, כאומר אל לבו: עתה אדע, למה כה ירבה כהור זה לדלג על שעארי. הכרים הסירו כובע הרימו אותו בנאוה, הטילו מבט מהיר במאדילין ואחר הניעו אל אוני קולות נכוהיחם. שרי צבא אשר עבר לפנינו, עמד על מקומו הסתכל בפני מאדילין ואחר אמר בקול, ברצותו שהברים ישמעו גם לנו, אכן, טעם נבהדקומה זה מוצא חן בעיני, אין להגיד. ואני צערתי קרוב לה, זרועה נתונה בזרועי ולבי תופס נצחון, פני רחבים וביערים, ואבקע לי דרך בכח בין גופי האספסוף המכוהלים והנדחקים ופי פעור, כקורא: פנו דרך, פנו דרך, הגה מאדילין הולכת ובאה.

בגן לא נשארנו עת רבה, מאדילין הפתה בלכתה, נמוגה מרוב אור כנבעול פרח, ביום חום ותבקש לה צל להמלט שמה. סרנו אל אחד מבתי המלון המפוארים לרות צמאוננו ולסעד לבנו. אך גם פה לא שבה אריה רוחה, נבוכה, המובה ישבה, כי לא הורגלה כסדרוי-היים אלה, תנועות המלצר, קידותיו, הצעותיו האמורות במהירות, רחשי-המלים העליו המכה נליו מסכיב, מבמי האזרחים הסואנים הנופלים עליה מכל עבר ופנה – כל אלה החרידו מנוחתה. היא האיצה בי ונעזב את בית-המלון לשוב אל הדרה, לאמנו הלכנו. בדרך נשענה על זרועי בכל כברה, עיניה-תכלת הועכו, נלאו, והיה בהלזכה המרושל כוכד נוח, אשר נפל עלי למשא נעים, ללמודי שא"ה, לעברי לעמי לבני ביתי בענין רב, בקשה מומי להביא אתי את המונת הורי והבטיחה לי לסוד לביתי ולפקח על חיי פה. והפעם היה קולה קרוב מאד אל נפשי כקול אם ספוג דאנה ועצב רך.

בנשתנו אל מבוא ביתה עמדה לרנע, זרקה כי את מבטתה ואמרה: פניך טובים הערב, שתית יין רב, רציתי להתנגד לה, אך היא לא נתנה, את ראשה הורידה ותך במחסה אשר בידה על אבני הרצפה: יודעת אני, אולם תמצא חן בעיני הערב, ותפתח את הדלת ותברח למעלה, באתי בפסיעותי הנסות אחריה, שנינו איש בכתף רעהו נכנסנו אל החדר פנימה, מאדילין פנתה אלי, ששמעון, בחפצי להחליף שמלותי, התכוונתי להשאירה לכרה, אך היא הוסיפה:

— אל תלך מפה, הסב פניך והבט החוצה.

נשתי אל החלון לעשות כדבריה, שמעתי רשרוש שמלות, קול-

צעדים והתאמצתי בכל כחותי כי לא אמה עני הצדה ומאדילין לא
חדלה מןזהר בי: עוד לא עוד לא.

פתאום אמרה:

- עתה כליתי.

קרוב אל החלון עמד כסא ואצנה עליה מאדילין עמדה לפני
זמראה ותסדר שמלותיה. למטה ברחוב שרקו נערים בנדודי-צבא. בכח
הסתגרו על גגול אחד הקרונות העומד בפנה ונה מנוחת יום ראשון.
בתוך הארבות עלו עמודי עשן מתמרים ועולים ואובדים באוויר. היה
שקט. היה טוב. מאדילין באה אלי וחלחש על אוני:

- כה עיפתי.

פרשתי לקראתה וזועות בתחנונים. היא ישבה על ברכי ואת ידה
שמה על צוארי. כבדה היתה היה רבה רכה וקדירה. מעל לננות אכד
והפך חנך אודם שקיעה בעיני מאדילין התלקחו לשונות והב. אפקו תבלת
ותולעי. מעט מעט גברה התכלת. מעל לראשינו התחילה לנדות ולפרסם.
אחד פרצה פנימה. דרך החלון הפתוח. כחשרת מים ותמלא את כל חלל
חדרנו.

IV.

היש גם לרגש אנוש מרוב-פסגה ואם אליו יגיע ווא יוסף? או
דורע לבב אישה למה התלך בקרבה שביב אהבה ולמה דעך לפתע
ואיננו? רעים ומרים היו הימים הבאים. את לבת לא מסרה לי מאדילין
לעולם. לעולם. תחת לחץ אהבתי קרבתה. תחת לחץ. אהבת-הנכרי העוה.
אשר באה עם הלמות לב חדשה ועם נטיקת אחרות. זרות לה ועם שפת
הרגשות אחרות אשר לא הבינה אותה. אל נכון ופנים בדור. אחר אמרה
די. את ראשה הבגלנו נערה בתנועות מרי ותמלי מעלית את העל המעוק
ותומר די. שנות תותה הפשית. עזבה הנפשה. כביים הפגשי בה בפנים
הראשונה. מן הערב ההוא והלאה מזור טאד היה יחס מאדילין אלי. אמנם
כל אות דתיו לא הראתה לי. אך בסתר לבי הרגשתי. הרגשתי זאת בהרגש
אדם עצב בין-חערובים נכלו לדעת למה ועל מה. כי נעשיתי עליה לשיא.
כמה שקרים בדתה מלבה וכמה חומי-תרמית שורה חי. עבור הפה הערו
מן הגד הקופא המצטבר ובה להתיצב בין שנינו. פתאם ועסקיה רבו.
פתאם ותהפך לזהירה. אמרה כי מעשי דמטורפים ואהבתי המשונה משכו

אליהם את עיני השכנים וקרוביה. ותמיד מצאה די תואנות לבלתי השאר
לכדה אתי בחדר. בראשונה נסיתי לקדם את פני הרעה. באתי לפנייה
בשענותי. עוררתי את הבטחותיה. את יעודיה ואעתיד להביא מנחותי.
אך בהנכותי. כי כל אלה ללא הועיל. אפסו ידי ואמרתני: למה אמרר בבכי.
יהיה מה שיהיה. הקיץ לא יאחר לבוא.

הוא לא אחר לבוא. פעם לפנות ערב. אחרי אשר לא בקרתיה
ימים רבים. הלכתי לסור אל בית מאדילין. בדרך פגש בי אחד מידידי
הטובים. אח ללמודים. זאק. צרפתי מלידה. צעיר נחמד. קל כאילה ופכת
כמיידאשד בהירים. הוא דפק על שכמי ויצעק לי:

— אידוך־רגלים מאין ואנה? ולמה כה תפושדינו?

גליתי לו את כל נפשי. ידעתי כי מאדילין אינה לבדה בחדרה.
וראי שהתה שם אחת הרעות; הלא כה הרבו לבקרה בעת האחרונה.
בקשתי אפוא מזאק להארח אתי לחברה והוא נאות. נראה את צפרני
הניץ אשר נתתו בבשרך. אמר. אמר ויטצמין בעיניו. נכנסנו לרחוב נ.
הנענו עד בית מאדילין. אספתי מלא חפני אבק־חוצות וזרקתיו אל
חלונה; הלפו הימים הטובים ויכולתי לצאת ולבא אל חדרה בלי התראה
ורשיון מראש. הכינו רגעים מספר — אין קול. ובכל זאת הלא חלון חדרה
הואר וצללי אנשים זחלו על הכתלים... הוטפנו לחכות. עד מהרה נפתחה
לנף חלון וראש מאדילין הופיע:

— מי שם?

לבי הלם. אל אלהים. למה באה שאלה זאת?

— אני. שמעון. כלוית חברי. הנוכל לבוא?

מאדילין פקפקה:

— טוב. אכן. אך אשאל את פי רעותי.

לרגע נעלמה ואחר הופיעה שנית:

— מארנאריט אומרת. אם ירדך אינו דוב מסורבל כמורך...

ותפרוץ הצחוק רע. צבוע. בדוי ומבשר רעה כצריחת עורב.

רק לצון חמדה לה. ידעתי. אך פה עמד הפנס. אורו רעד. עד היה
לצחוק אחר ולאמרים אחרים. פה עמדתי גם אני ועלבון מכאיב הוצת
בחזי. זאק חברי לא ראה זאת. אותי לא ראה וגם את הפנס לא ראה.
עלינו. הצנתנו לפני מאדילין ולפני חברתה מארנאריט. אשר ננשה אלי
ותפתח:

– אדוני שמעון מאדילין הפיחה כזבים, דוב-מכורבל, בשם זה
הוא קוראת לך שלא בפניך.
צחקתי מרה:

– אכן זה מוצא חן בעיני... אין זה רחוק מהאמת.
ישבנו מול השולחן, מאדילין ישבה בצדו ז'אק, ואני התקרבותי אל
מארגנאריט. מאדילין אמרה לה: אני אדבר עם אורחנו החדש ואת ברחי
דעת שמעון, פניו הלוא זועמים והושפעתי אפסה. אני ממילת עליו שמכוין.
היא הצטחקה. ז'אק שלח אלי את מבטו האפור והערום, נחן וילחש על
אזניו: הנני כדן במרמי ונארה מוב המקום אשר הבאתני אליו. אז לא
הבנתי לרעה. שמעתי דברי מארגנאריט הנחפזים ופיה. נעליה החדשות
הראתה לי ותדרוש ממני כי אנחש מחירן. שאלתני למה לכו כה מר
עלי. ואני ישבתי וראשי המה המון מחשבות עמומות וחדשות. עניתני בן-
ז'אק בקול שקט. אולם מענות רוחי וכל הניני נצטמצמו לעבר מאדילין.
עם ישבה היא שמופת-שיחה. קולה קשקש כמצלת כסף. לחייה פרתו
וויקי אש מרתתים בזהר המדה וחום נעורים התלקחו במבטה ושמפו את
כל כבות עינה. לפעמים הפסיקה בשיחתה. הפנתה ראשה. קראה בשמי
ובשם הברתה ותאם עלינו באצבעה הדקה: היו זהירים כל תרחיקן
ללכת.

למה עשתה כל אלה? לא ידעתי.
כעבור שעתים קם ז'אק ויתעתד לצאת. קמתי גם אני וענית
ברוח שלוח:

– יחד באנו ונצא גם יחד.
נפרדנו. מאדילין בקשה מאת ז'אק להוסיף ולבקררה ותמיד כו שתי
עינים-תכלת מגודלות ותמהות ונהרות. אחר זכרה גם אותי:
– ממך שמעון אין לבקש.

יירדנו. עברנו רחוב אחד, שני ולא הוצאנו אף הגה מפינו. פתאום עמד
ז'אק על מקומו ויאמר:

– הגה שמעון, הבאת הערב על משונתך?
– לא אבינך.

– אמור לי, התאהב בתוס-לב נערה זאת?
לא ענית. אך הוא ידע את תשובתי. הוא ראה את פני המעוים.
המשכנו דרכנו. פתאם התעכב שנית:
– כמה שנים תשב בארצנו?

- זאת השנה החמישית.

הוא נגש אלי קרוב לי שם שתי ידיו על שכמי ואמר בקול דד:

- אתם - יושבי ארץ-צפון תהרנשו, תהרנשו ורבה תמימותכם.

כעבור רנע הוסיף:

- וזאת בנות צרפת, בנות אלה המרפרפות ביום ראשון בשקיום אלה.

למאות לא תדעו לעולם.

הוא אחז בידי לחצה ויפרד:

- מהר נראה איש פני רעהו ואם לעצתי תשמעו, ידוק בפה

מלא ולך לישון.

שמעתי לקולו הלכתי הביתה. עליתי על יצועי. אך השונה נדהה

סעיני. מהי רחש מהשבה אחת ולא הרפה: למה נהרו הערב פני מאדילין

ולמה חיו עיניה כה עמוקות ותכלתן מלאה סוד.

אור זה הלוא אורי הוא ועינים אלה הלוא עיני הן.

V.

למחרתים נפנשנו עוד פעם. אני ורעי ז'אק, בבית מאדילין. בשמחה

ננויה קברה את פנינו ועם ז'אק התהלכה בקרבתנופש והשמייע מחמאות

באזניו. לבושה היתה שמלת פאר. שפתיה היו לחות, לחות ורוערות. לא

יכולתי לראות כל אלה ומאדילין הכירה ברגזי ותנסה להרעימוני ולהקס בי:

- למה הנך כה סר וזקמ, שמען?

לא ענית. אחת מכתפיה רעדה. עד מהרה העלימה על מבוכתה

פנתה אל ז'אק באמרים שמופים: קרה לי אסון, מקרה מעציב עד מאד.

הנה אני יושבת ומתקנת שערותי והנה נשמטת המראה מבין אצבעותי

מופלת ארצה ונשברת לרסיסים. מקרה זה לא יבשר טובה, אסון יבוא.

- לשוא פחדך, ענית. מהרתי לענות, כי לא אלי פנתה בדבריה.

בבעס הפכיקתני:

- יודעת, עשרים פעם שמעתי, עשרים פעם... רק הבלים... הבלים

רעות-דרות.

אני המישכתני:

- הפעם לא מצאת מאדילין, פחדך שוא הוא ביי.

- מפני מה?

כי האסון כבר בא.

הדלת נפתחה. נכנסה מארנאריש. מאדילין שמה במהירות את
מנבעתה על ראשה ותציע ללכת אל הקאסינו העירוני. הסכמנו ונצא
כולנו. זאק אתה בראש ואני עם מארנאריש אחרים. אבד הכל. בתפוזן
באו המקרים ואין מעצור. כפליח חלמיש הנעקר מסלעו והוא מתגלגל
ובא אל התהום העמוקה. כן רדפו המקרים איש את רעהו. שמעתי את
זאק המוציא שמי בכל פעם מתוך פיו כמגן עלי. אך מאדילין דתוכחה.
עמדה על דעתה וקולה הכס איבה. איבה גם תעוב. בקאסינו עמדה על
הבמה אשה אומללה ותשמיע דומנס על אהבה אשר נועה בעודה באבה.
בקול גם וצודר שרה. פערה פה רחב. שחור ובידיה הארכות והדעות
הביאה לידי תנועה את גופה הרל והעף. המנורות כבו. על האולם פרשה
אפלה קלה את ממשלתה. מאדילין הריטה בזהירות את ורועה. היא תעתה
הנעים מספר ברוגוזי אחת הגה ואחת הנה. ואחר נשענה בכתף זאק. חברי
הרגיש בעיני הנחה עליו ואורבת לו. זע. השתמש ויחפין להשתחרר מתחת
כועקתה. אולם היא לא עזבתה. הוא נכנע ויקבל עליו את מרותה.
עצמתי עיני. לא רציתי לראות נכותה. לשון-אש גאוה מזוגת מרירות
לקקה את זרמות דמי. לא האשמתי את זאק חברי. הוא נאבק. פרפר.
נלחץ ברנשותי ויפגע מהפגש בכבתי ולהצר לי. וגם ידעתי את העולולי
מאדילין. יזעני אה הקסם הכביר אשר רשתה לכר לב ולב. כל
אלה הלוא מבשרי הייתי והוא מה כי אלין עליו. ישבתי דומם. מצפה
בכיוון-עינים לשעת ההפככה. רעש גדול נסר באויר. פקחתי עיני. על
הספסל אשר לפני ישב תצב צעיר. מלא-איל וריכה פשוטה. עליזה ובריאת
בשר חבקה ימינו. פתאם הרים פפיו המפוחמות והטיבלות והכה בכה רב
ופרצופו השזוף התרחב מרוב גיל. גם מארנאריש שכנתי ומאדילין היו בין
המוחאות כף. ועל הבמה עמדה האשה האומללה. ידיה החרבות התנועעו
ובדן פזרה נשיקות באויר לכל עבריה ובעיניה המנדוליות והקרועות בפור
נצנצה אש זכוכית קופאת. ענרת ונוראה.

הכריזו הפסקה. קמתי. התאוננתי. כי ראשי כואב עלי ואפרד מית
העלמות. איש לא הפציר בי. למען אוסיף לשבת. רק זאק יצא אחרי
ל. וותני.

בפתח האולם פנה אלי במשכי כתפיו.

- שמעון. הנה יוצא אתה מדעתך.

לא עניתי מאומה. כקרתי בעון קרושה מעל דשכמו והלאה אל
תוך האולם ההומה אנשים.

ז'אק הוסיף כנפש פורה:

— האם לא תראה מה היא מאדילין, היא היא לא תבין מה אתה

דדש ממנה.

— כן, אולם למה הבינה לנזול את כל נפשי...

הרגשתי עוד מעט ונגל דמעות ישטוף את שתי עיני ואצא בצעד חזק.
אבד הכל, אבד הכל. מהערב ההוא והלאה ידעתי רק אחת: לחקוד
ולדרוש אחרי מעשה מאדילין ותהלכותיה חפוישים ורגוליי-חרש אלה
נזלו את כל שעוטי, את כל שימת לבי, אהבתי לארוב, רגלי, במעשי
אלה הרגשתי עונני; הרגשתי, מה שמרגיש אדם אוכד בהדיקו כוס פוקל
הריף והשעול תוקפדה והוא המשכיחהו עולם ורגזו, היה מענין וצר את
הלב לבוא לפתע פתאום אל ביתה ולמצוא בכוס, מתנת ידי נראשית
בפזרי אהבתי, צרור פרחים רפפים ורעננים וישאל כהם לב:

— מאדילין מי הושיט לך פרחים אלה?

ולשמעון תשובתה:

— קניתיים בעברי ברחוב לבואו.

והנה רק זה עתה ראיתי את ז'אק ובמעילו שמים נצ, רישון מאלה

הנחונים בכוס.

היה צר את הלב לארוב כהחבא בשבת ז'אק ומאדילין יחד על
אחד הספסלים אשר בנן ולהקשיב לשיחתם הארכת. הפנסים נכבו ואז
צללי האלנות בשררה התקרבו, אני הקשבתי לשתיקתם. ארוע מאדילין
הבהיקה, ז'אק אומלל, לשוא הרחיק מעליו את החכות החדות אשר
מאדילין נעצה בו, הוא העלה, הוא הקעה כמוני ובאחרים אשר יבואו
אחריו, והצללים עבו והטל העביר רעד על פני נופי, וזרוע מאדילין
הבהיקה שהודת וקדושה, ומפלט אין, אין.

ופעם ביום ראשון, בסמוע הודתה הזקנה לאחת מקרובותיה, נדברתי
עם ז'אק להפגש בנ אחר העהרים בבית מאדילין, אך כחצי שעה לפני המועד
הנכון שלחתי מכתב-מהיר ואודיע בו, כי לא אעמוד כדבורי ולא אבוא.
נשאאתי בחדרי, שעוני לפני, מחכה עד עת סצוא, בשעה שלוש הלכתי
אל רחוב נ, בודכי נפגשו בי עוד פעם אנשים לבושי פאר ונשים
מקושפות, הכל צהלים ורעננים, לא שמחתי לקראתם, לבי לא היה נתון
להם, מחשבות אחרות צרכו מחי, צערתי, מבלי המות מכתי ימין ושמאל,
כאדם הרוחך אחרי הקטה לקבור את מתו, את מתו ארוב נפשו.
כמפתח המיוחד לי פתחתי את דלת המבוא ואנש בלאט עד דלת

חדר מאדילין. היה שקט. נשמע רחש נמתי, כנשימת ילד נרדם בעריטתו.
 תקפני חפץ עז להתרפק ולבוא אל החדר פנימה. זכרונות ער אין מספר
 נבהלו, המו ועלו מתהום הנשיה ויחסמו פנה נעלמה בלב. אך לא. לא.
 הבלנתי בשיחי. כופפתי ראשי ושטתי עיני על חור המנעול. ראיתי קו
 אלכסון, עקום, משורכב, מלא אור. חלקי רהיטים מלאו חללו. פתאום
 נצנצה אל תוך אישוני קרן אור חדה. הקרן נשברה ותכאיב ברסיסיה על
 עיני. בכל זאת התאמצתי לראות מה שלפני. זה היה קטע מראָה. כמו
 מן האפלה עלה הופיע לפני ראש. זה היה ראש מאדילין הסנלנל והנחמד
 ושערות חזק היו פזורות. קרוב אליו, כצמוד לו ראיתי ראש שני. זה
 היה זאק עם שערותיו הפרועות. הנה הנה הכל הכל אבר. חפצתי
 לנהם כשור בבקעה. התאפקתי. במהירות ירדתי את המעלות ונמלטתי
 על נפשי. עברו לפני בתים, אנשים, זכרונות, קטעי עננים. אך כל אלה
 חלפו. נזו לא הצהתעבנו. רקד רק במחול-התולים קו עקום, רועד ובו
 מתנדנד קטע-מראָה חלקי מבדיק מכאיב ועל פניו צף ראש מאדילין
 הסנלנל הנתון בזרועות אחר.

הפעם לא חיתה זאת רעות-דוח. אכן המראָה נקמה נקם-אכזרי.
 ותנפץ אושר שנינו.

הישג תרע"ט.

לְמִיכָה יוֹסֵף בְּרִדְיָצ' בִּסְקִי.

בְּשַׁחְרֵי שְׂכָרוֹנֵי הַנְּגִינָה וְהַמְּבָרָה, אֵלֶּה הֵם רִגְעֵי נֶצַח
יִשְׂרָאֵל; בְּשַׁעַת-דּוֹ-פְּרָצוֹפֵי גְלוּת הָעַיִנִּים, עֵת חוֹשֵׁי בִי
יִבְנְעוּ לִשְׁתֵּי רֵשִׁיטוֹתַי: לְעִבְרָנוּ אִינְ-הַתְּקַר וּלְעִתִּידָנוּ אִיךְ
הַסּוֹף — רִיוֹקָן רוֹחֵף-אֶתְּהָ מִזְדַּהֵר בְּעֵינַי:

— אֶתְּהָ הַמְּבַקֵּשׁ אֶתְּהָ הַחַי.

שְׁלֹשֶׁת מַלְאָכֶיךָ יְלוּוֵנִי בַחַיִּים: עֵינֶיךָ הַשְׁתַּקְּתָה, עֵין בְּךָ
הַפִּינִי הַפּוֹתֶמֶת אֶת שְׂמִינֵי לְהַבִּישׁ בְּזִיר-שְׁנֵי וּלְהַתְחַמֵּא
לְפָנָיו עַל גְּאֵלֵת-הַגְּאֵלוֹת, הַבוֹשֶׁשֶׁת לְבֹא—; יֵאוֹשֶׁף הַקְּדוֹשׁ,
הַמְּנִיב וְהַמְּנַרְתָּ, הַמְּנַסֵּר בְּלִפְנֵי וְקוֹרָא לְקָרֵב—; וְשִׁירַת
לְבָבְךָ, נִיבָךָ זֶה הַפְּלֵאִי, סוּמְפוֹנִית הַהוּיָה הָעֵבְרִית הַלּוֹז,
סְפוֹנֵת כָּל תֵּם וְיָפִי כָּל יָפִי: צַעַר בֶּן-אֲדָמוֹת רוּוֵי חֶלֶב—
אִם וְעַסִּים רִמְ-קָרְבָנוֹת, הַמְּשַׁפֵּר לְבָרְכָה —

— אֶתְּהָ הַתּוֹבֵעַ, אֶתְּהָ הַחַי.

יִלְדוּתָנוּ הַשׁוֹכֵבָה מְלֹשֶׁד מַחֵף יִנְקָה — וַתַּחַל חֲשׁוֹב;
עַל מַסְסוֹרֵין צַעֲרָנוּ פִּרְשֶׁת צַעִף מְזַהֵר — וּנְפַקַח עֵינַיִם;
וּבְלִבְנוּ, הַמְּתַהַלֵּל בְּחַטָּאוֹת נְעוּרָיו וּבְמִשְׁאוֹת אֲשֶׁר-זָרָה,
שְׁלַחַת יִתּוֹשׁ סַפֵּק — וְלִמְבַקְשֵׁי אֶמֶת-עֵבְרִית הַיְיָנוּ בֶן-לֵילָה,
לְמַבְקְשֵׁי הַתֵּבָה, הַגּוֹזֵל מְנוּחַתְךָ:

— אֶתְּהָ הָעֵבְרִי, אֶתְּהָ הַחַי.

צַעֲרָנוּ כָּבֵד נִכּוֹן, כָּבֵד שְׁרִיר וְצוּעָה מוֹל הַפִּי-חֲלוּמָךְ
הַמְּנַלִּים-עֵינַיִם:

— אֶתְּהָ הַמַּאִיר, אֶמִּיץ-הָאֲמִיצִים, אֶתְּהָ הַחַי.

שֵׁם רִיוֹקָן נִשְׁמַתְךָ — — —

אָבִיגַדוֹר פִּיאֶרְשְׁמִין.

בִּזְרֵי רוֹדְנִיָּה.

עֲבֵרֵת מֵת

מִן הַרְיָוִן.

הַעֵץ.

I

הַרְאִיּוֹן.

יום חכה לְנֶלֶה עַת רַבָּה מְאֹד תַּחַת הָאֵלֹן אֲשֶׁר עַל יַד שְׁלֹשֶׁת הַדְּרָכִים. הִיא אַחֲרָה הַפֶּעַם לְבֹאֹ אֲשֶׁר כֵּן לֹא הִסְכִּינָה. מַה הִדְבַּר אֲשֶׁר קָדָה? יוֹם הַתְּחִיל דּוֹאגַי וְתוֹנֵת נַעֲנוּעִים תִּקְפָּה אֶת רוּחוֹ מִפְּנֵי דְמוּמֵי הָעֵרֶב אֲשֶׁר יִרְדּוּ כְּצַעֲפֵי עֶרְפֶּל שְׁחוֹרֵי הַלֶּךְ וְהַתְּפַשֵּׁם בַּחֲפוּזָה. יוֹם הַרְנִישׁ וְהִנֵּה הָעֵרֶב חוֹרֵר וְכֹא לְתוֹךְ נִפְשׁוֹ.

הֶלֶךְ וּנְכַר הַתְּנַשְׂאוֹת תְּלוֹנֵת הַיּוֹם, אֲשֶׁר אֵין לָהּ קִץ, עַל פְּנֵי הַחֹלוֹת אֲשֶׁר מְסַבִּיב לָאֵי. תוֹנֵת לֵב אָדָם הַצּוֹפֶה בְּקִרְבּוֹ הָעֵרֶב וּנִפְשׁוֹ לֹא תַחוּשׁ בְּאַהֲבָה! וְאוֹלָם יוֹם אֶהֱבֶה אֶת נְלֵה, אֶת כְּלָתוֹ הַיִּפְהָ. הֵם הִיוּ מְאוֹרְשִׁים. אִמּוֹ בְּרַפְרָה לָם, נְאוֹתָה לּוֹ, לְפִימֵר דְּיִירָה אֲבִיהַ שֶׁל נְלֵה.

אִם יַעַד יַעֲרֹ אֶת רְאִיוֹנֵיהֶם פֹּה, הִרְתִּק מִמַּעֲוֹנָם בְּשֵׁדָה, בְּעֵרֶב, הִנֵּה הִיתָה זֹאת מִחֲפָצִים עוֹד לְהוֹסִיף עוֹד לְאַהֲבָתָם, בִּיצֵרָם לָהֶם חֲזוֹן מְדוּמָה שֶׁל נְאֻהִים, אֲשֶׁר יִפְרִיעוּ לָהֶם לַעֲנַג אֶת נַפְשָׁם בְּפְנִישׁוֹת נַעֲלָמוֹת, בְּמְאוֹרְעוֹת בְּלִת־צְפוּיִים, וְעוֹד זֹאת, כִּי יִשְׁנֵם דְּבָרִים אֲשֶׁר יִרְנִישׁוּ הַנְּאֻהִים וְאֲשֶׁר יִתְלַחֲשׁוּ עֲלֵיהֶם אִישׁ בְּאֻזְנֵי רַעְהוֹ רַק לַעֲנִי הַמְּכַבֵּעַ וְהַלִּיל. נוֹסֵף עַל אֵלֶּה הִנֵּה מְרֹאֵשׁ מְקֻדְמֵי יָמִים הִיָּה מְנַהֵג שׁוֹרֵר עַל הָאֵי כִּי יִבְאוּ הַנְּאֻהִים אֶל הָאֵלֹן הַגְּדוֹל אֲשֶׁר עַל יַד שְׁלֹשֶׁת הַדְּרָכִים. וְאִף זֶנֶג אַחַד לֹא הִעִיז לַעֲבוֹר עַל הַמְּנַהֵג הַמְּקַבֵּל הַזֶּה.

מְרֹאֵה הָעֵץ הִיָּה נִפְלֵא עַד מְאֹד! דּוֹרוֹת רַבִּים חֲלָפוּ עֲבָרוּ עַל רֵאשׁוֹ, הַמּוֹן חֲלִיפּוֹת תִּקְפוֹת הַשְּׁנָה הַסְּמִיקוּ אֶת פְּנֵיו וְאֶלְפֵי רַעֲמִי-זוּעוֹת שְׁמוּהוֹ כַּעֵין הַבְּרוֹנוֹה, לִכֵּן הִיתָה קְלַפְתּוֹ מְחֻסְפָּסֶת, עֵבֶה, כְּמוֹ נַעֲשֵׂתָה מִמִּין מְחֻצֵּב. וְקַל הִיָּה לְאִמְרָ, כִּי הַנּוֹעַ הַזֶּה חוֹצֵב מְצוֹר, עֲנָפִים מְכוּכִים וְאֲרוֹכִים בְּמְאֹד הַסְּתַעְפּוֹ מִן הַנּוֹעַ הַהֵנָּה וְנַעֲרָמוֹ אִישׁ עַל רַעְהוֹ נִשְׁתַּרְנַג וְרַבּוֹ עַד לְאֵין קִץ.

מבנה העץ היה נהדר להפליא, ומראהו כמראה היכל-ענקי; נזעו התרומם כעמוד גבוה; מרפזו התפשטו כדמות כפה; ענפיו נתלו וירדו כתבנית הקפות הנקיות, בינות לענפים הזוהר הרקיע קצתר בית-תפלה נוצרי בתוך כתלי האבן, בעוד אשר לחש העלים נדמה לתפלות המתמלמות משפתי המון הנאספים.

בעד נאמן היה האלון העתיק נצב ומתבונן אל כל אשר יתרחש בין הנאהבים על האי.

מקצת כבר נשכח מלבו במשך של דורות רצופים, ואולם הרבה עוד שמר בזכרונו. כמה מהנאהבים השתוקקו לסמן את בואם לארכו של הנזע האדיר, על הקלפה היא הנפלאה כמו כח הזכרון. ציוני אהבה, לבבות חדותים, *ex voto* סימבוליים, אותיות טשורות, ראשי תבות, חלק האחד היה עודנו קים ועומד, השני נפשטש, השלישי כבר נעלם - ואיננו. זה היה מעין בית-העולם של שמות...

יום התבונן וברר, הוא בקש את שם נלה היפה אשר חרת פה בלהב סכיני בראשית אהבתם. כיום היה עתיד השם הזה כי יגדל בקלפת העץ, כמו בקרב לבבו, ואמנם הוא מצא אשר גדלה מדתו, אפס כי התמעט נתמעטה בהירותו, האותיות נעשו כהות ביותר, לבשו צל-צבעה הירקק של הקלפה, תחת מחשוף הלבן אשר בתוך העץ המנוזר בתחילה... בקצה אולרו חדש יום את שם נלה על העץ, ועד מהרה הוא נצנץ, חדש ורענן, כציץ מושקה על פני בית-העולם הזה.

ברגע ההוא והנה נגשה נלה:

- מה השם הזר אשר תחרות, בן-מכיש?

- הנני משתעשע בשמך; הן שמך כה נאה לפניך.

וישק לה, הם חבקו איש את רעותו במהרה-תתום, וישבו על הספסל המקיף את העץ הנערץ.

עתה הנה החשיך הערב קליל, אד ערפל בגליו את שרמות המישור, עדרי צאן שבו מן המרעה, אף הם, נראים ולא נראים, כדמות ערפל ההולך ורב חחתיו, ואשר עוד מעט ויפוזר, העב הבהיר האחרון הסיר מעליו את צבע זהבו, בתי-הריחים הרפו את תנועתם, הלכו ונדמו, עד מהרה הם נשאו את צלביהם הגדולים, השחורים על פני קבר היום, מתוך העיר הקרובה התנשא קול צלצול הפעמון... הים שב להשמיע את תלונתו, תלונת הליל ליד קפי האי... מה תקיף ועז הוא רוח השכרון אשר נוסך על האהבה, הערב ההולך ובא! ינעם ללב לחוש את עצמו יחדו, עת הכל מסביב

משמש, דועך ונעלם ומתמוזג עם האופל, המופיע כסמל הדמות של אי-
ההויה ומתמכר לתנומה אחר דמתה למות. הנאהבים ענומי-הרוח מבינים
זאת, ואיש דרעותו יערנו עם דמדומי הערבים. נלה התמכרה אל שלכון
הרגע המתוק, יום התמכר אל קסמי נלה, ושניהם נתנו את לבם לשיר-
השירים החי לעד.

— תהי נא שמאלך תחת לראשי, דוכבו שפתי נלה, וימינך תלמף
נא את פני.

יום ענה לה:

— הנך יפה רעיתי, הנך יפה! שניך כרנים קטנים מצפים קשקשת
כסף, אשר יציצו ויעלמו בברכה. שפתותיך אדומות כרעפים אשר על
ננות בתינו, שערוותיך בהירות כקש אשר יכסה על ראשי פרומתינו,
זרועותיך ככנפי הריחים אשר ישתעשעו עם הרוח.

נלה הקשיבה, נוהרת סניל ונרגשת מאד. התעוררות-אלוה תקפתה,
אשר נדמה כי עצרה את רוחה והניסה את הכליל לחייה.

— מה לך, נלה, כי תורו פניך? — שאל אותה יום במבוכה קלה.

— אל תראני שאני חונקרת, ששופתני עין הסהר.

— וגם עיני הציצה בך, מה יפה את רעיתי, מה נאה לפניך
פאר סלסלותיך, מה נעים זיו מטפתך הקטנה, רקומת המשי, מה הדורה
וענולה שמלתך אשר דמתה לפעמון! ומנולותיך היפות, אלה הנטפות אשר
לאזניך, כוכבי-השם אשר על מצחך, אלה הטבעות הרחבות המלפפות את
אצבעך הקטנה כתבנית נרתיק מצפה זהב! פה, במקום שהשמש כה
יוקיר את אורו, הנה את, כמו כובשת את קרניו, את מרבה את זהרן על
סביבך, האם יד מנולותיך היקרות הזיה בזה או אולי פניך היפים? יהי
את אשר יהיה! אין איש עושה, כמוך, את התלבושת העתיקה אשר
לשוכני האי שלנו, אין איש יפה כיפי פניך היפים.

ונלה ענתהו:

— גם אתה יפית אף נעמת דודי, אהובי.

כאלון הנדול על יד שלשת הדרכים בין עצי האי, כן הודי בין
הכנים, בצלו חמדתי וישבתי ופרי גאומו מתוק לחכי.

ויום ונלה שבו ויחבקו איש את רעותו ויאצמו... רוח הקסם אשר
לארון הנדול נלה את כח שלטונו. הם אהבו איש את רעותו, יען כי היו
באים חנה, האהבה תופיע כזרם והזרם יחלף ויעבר מאחד לשני, יתכן
להעניק את העץ בכח מננית, יש עצים מלאים אמונה, אשר יחוללו

מלאות בכח האם הקדושה ואשר גם יעוררו את אחרים להאמין. כמו כן היה העץ העתיק של האי מחונן ברוח אהבה, בכל האהבה אשר נשתפכה סלבות אלפי נאהבים במשך המון דורות. – אהבה אשר אָנר וספן ומזן בעיסו. בשרשיו בנועו במרפיו. הוא חי באהבה כחיות בתוך אתמוספירה מיוחדת, בחִמְקָה בת חלונות נעלמים. לחום – היו לו נשיקות, לנשם – דמעות. הוא דבק לנצח באהבה. תמיד הוא הפליט מתוכו את אשר קלט... כל מקום לראיון אשר יפקרו לרוב; מנהגת חִפְּתֵעֵלָה ספסל בודד יוכלו לשמש צנור להעברת החשמל הזה.

ואולם הדבר הזה יסוב רק על אלה העצים אשר חננו בסוד הטבע בזכרון־הירושה על דבר נִי־העדן, בו התחוללה הדרמה האנושית אשר לא היתה כמוה ואשר לנצח לא תחדל. – לרגלי העץ־המקור אשר בידו היה שפון כל הטוב וכל הרע, התענוגות והיסורים...

תחת האלון הגדול על יד שלשח הדרכים חרשו יום ונלה את נן העדן, שכרון האהבה הטוהרה! אצבעותיהם נתלכדו, אבר בלי סער רוח קדחת, אף לא בהתרנשות גדולה מאשר תתחברנה השערות הנפרדות בידי נערה מדי תקלען לעשותן מחלפה.

עת רבה התרישו, במצאם ברמטה את הקסם שהוא אשר ימצאו בדבור. אחרי כן שבו והתחילו בשיתה חרישית שלא להבעית את ההרהורים הרכים והעלזים אשר הלכו והתקמו בתוך לבם. העת חלפה, עברה... נלה חפצה ללכת, יום התחנן לפניה:

– השארי חבי כמעט, אל נא תלכי מזה, עד אם כליל ישחירו פני השדות, עד כי גם עיניך יהפכו שחור כולן.

הוא חבקה והפשיל את ראשה. – בעיניך עוד שורר האור. הנני רואה בתוכן את העין הנשקף כולו. בצמרתו למטה, כבמימי הנחל. אני רואה שם פִּיסוּיִם, פִּירְמוֹת רחוקות, המחנה אשר תביטי עליה. הנני רואה גם דמותי בתוך עיניך. אני צוחק עלי... אל נא תלכי... הלך תלכי מזה ברגע אשר יבצר ממני לראותך עוד.

נלה נאותה. – כן, מחמדי, תהי נא שמאלך תחת לראשי וימינך תהי מלטפת את פני.

רנע קרש! דביקות טוהרה, פנים אל פנים, בעוד אשר האהבה נשקפת מתוך עיניהם!

פתאם, ומתוך הבידודת האלמה פרצו קולות, קריאות אי־ברורות וקול שירה נסה, הרמטה כמו נתכוצה מצער...

זה לא היה קול־הרפור הידוע, אשר לשוכני האי. יום ונלה המו את
אננם ויקשיבו. השאון הלך וקרבו. נסתמנו צללים אי־ברורים בעלמה.
ואולם יום הכירם...

— אלה הם בני־הנכר! — אמר; — הם באו לסול פה מסלת־ברזל...
אסנם אלה היו הם. כעמר רנע הם עברו בהמון על יד הספסל.
אשר עליו הוסיפו יום עם נלה לשבת יחד, חבוקים. כולם היו מבוססים
ויעניקו את הנאהבים התמימים בדברי־פגול בצחוק־הוללות, בכדיחות
נסות, בלהג־שכורים, בתנועות מנוולות ובשאון והמוצה רבה, עד כי יום
החל לדאוג לשלום נלה. הוא עצמו חש את נפשו כמו נטמאה ויסירו
מעליו את זר האפר והתכלת אשר הערב הבלתי־נשכח ענר לראש שניהם.
הוא רמן בשאט נפש:

— אלה בני הנכר הארורים!

נלה קמה למען הפרד. שניהם הרנישו ברנע הזה, והנה אהבתם
דמתה לקימי התעלה אשר פלנה את האי, בעת אשר ירו בה אבנים
וישחיתו בה את כל הנגזרות היפים.
ככת ירו בני־הנכר אבנים באהבתם.

II

בני הנֶכֶר.

בערב, בערב, כבחמש שעות היו רעי מספר מתאספים אל הכהן הזקן שיוֹזִיָקָא, אשר ביתו נודע לשם בקצה המגרש. הוא היה היפה בכל הבתים, עם ננו היקוף והחד בקצהו, עם שפעת הלונות מקושטים לוחות מצוירים - זכרון קדומים, ומראהם כמראה אד התכלת.

לכהן שיוֹזִיָקָא היתה נחלת-אחווה, הוא היה האיש המְכָבֵד על פני כל תושבי האי. אביו כבר היה כהן ואביו זקנו-אף הוא. הוא היה הסמל של מסורת האבות, של המנהגים העתיקים ושל זכרונות דברי הימים. לא היה כסוהו איש נאמן לרוח הלאומי ומתאמץ להגן על תום האי, אשר למרות פלום הקרקע שנעשה בימים האלה נשתמרו בו, באורח פלא, תום הנוף, הנמוסים והתלכשות. הכהן שיוֹזִיָקָא נראה אף בעיניו הוא לשומר הנאמן על משמרת העבר מאין כמוהו.

ביתו היה בית-עשירים, ואולם בלי כל רהיטים בטעם הימים האלה: ארנזים, מְזִנְגִים ברוח הזילנדי, עם פסיפה עתיקה בתבנית על-ירק וסנפולים אדומים; אצטבאות קטנות עשויות עץ-אלון זקן ובהן קערות מכל המינים, צנצנות מְדֵלֶפֶט, כוסות לְשֶׁכֶר וצלחות בדיל בנות צבע אטום; הוא אהב את הבדיל, - כאהוב איש את נוגה הכסף אשר לירח! תחת חֶפֶת קְמִינִים גבוהים התנוססה פסיפה לבנה וכחולה, פִּיֶרֶה קטנה בערה תמיד ועליה רתח מה אשר ירדיו שתי יחד עמו בערב.

ומדי שבתם יחד ויהיו חבריו מקטרים סיגרות עבות והכהן, הנאמן תמיד למנהגים העתיקים, יקטר מקמרת ארוכה ועליה מפותחה תבנית אניה. עשן הטבק התאבך בחדר-האורחים העתיק, ציד באויר אַרְבֶּסקות נעלמות כסרגולים שעל כף היר, כנורל החיים, השיחה אף היא רחבה ונתפשטה.

יש אשר התנשאה גם זמרה, האורגניסֶטן מבית-התפלה, אשר היה בין הבאים יום-יום אל בית הכהן, נגן על פסנתר ישן, אשר צלילו נדמו

לקל צלצול העמסון מדחוק והכזון אשר אהב מאד את הזמרה לוח
שורו על למה, מתלהב באחד משירי המולדת הישנים שירי העם אשר
יוסרו וילדים בחורף בחוליקם על פני הקרח;
העם לדנים תחת רצפת-הקרח הלבנה
האנחנו נתחמם מדי נרוץ על פניהם.

בערב רחוק אף לב אחד מהם לא נחה אחרי הזמרה זקן-הכפר.
אחד מכארי-הבית יוסיים הביא הפעם בשורה רעה: זה עתה פרצה
מריבה גדולה בבית-המלון „Demi lune”

- האמנם! בית-המלון אשר לפימד יירדו: הן זהו אחד מבת-
המלון הנכבדים אשר במולדתנו. והלא בעת הזאת היה נדרש, כי רק ששון
ושמחה ישוררו בבית ההוא אחרי כי גלח היפה היתה לכלה לפרמר יום.
- הוא הדבר, - הפסיק את שיחתו זקן-הכפר. - הצעירים חננו שם
את חג הארושים. על התקרה נתלה כמשפס, זר-סמל, עשוי ניר: צלב
קלוע-פרחים המתאר את העונג ואת הצער אשר בחיי הנשואים. באו בני
הנכר, חפצו לקחת חלק בחג החלו להצק לנערות... הונף שכן, רבים
נמצאו - נורא הדבר!

הכהן מיוזיקא התמרמר:

- שוב אלה בני-הנכר! ירא אני, כי רק אסון יביאו עלינו. מדוע
נתנו להם לבוא אלינו? מדוע נאותו לפלם מסלת-ברזל זאת? הן שוכני האי
היו עד עתה כה מאושרים!

הגם האורגניסטן אשר מעודו לא עזב את המקרה - מחנפה או
מרנש הערצה - לפרש את אשר דבר הכהן, ענה אף הוא את חלקו:
- מוכן הדבר, כי בהבנות מסלת-הברזל צפויים אנחנו לאבד
את הכל. האי יהפך והיה כאחד ממקומות הישוב החדשים. אחרי כן
יופיעו תירים ונהפכנו והיינו גם אנחנו כאחד מהם. אכן רק פלא הוא
אשר נצלנו מן הדבר הזה עד עתה.

מיוזיקא העיר:

- כל זה נקרה הודות לים. רק איי מספר נשארו בתומם כאשר
היו. כי הים מנין עליהם, מבדילם. ידוע הדבר כי המלח בכלל שומר
מפני הקלקול. מלח הים אשר חדר אל החולות ואל חפי האיים שמר גם
עלינו מלהתקלקל. לא כן עתה, עם מסלת-הברזל הזאת אשר סוללים ועם
הפקר המחבר אותנו עם היבשה לא נהיה עוד נבדלים כאשר היינו, ועל
כן לא נוכל עוד לשמור על רוחנו המיוחדת לנו, ונהפכנו ומיינו כאחד האדם.

— כן—חזק הנם את דברי הכהן—את בני-הנכר האלה צריכים היינו להשליך אל הים עוד ביום בואם הנה. ואולם עתה אחרנו. הרעה בקרבנו. זקן-הכפר היה כנבוכ:

— יתכן כי הנכם מפויזים. אכן אמת הדבר, אשר קטמות קלות בין אחינו התושבים אינן מביאות לידי מלחמת סכנינים, זאת הפעם הראשונה אשר נשפך דם. על פני האי לא התחולל עוד מעולם כל רצח, מעולם עוד לא שלח אדם יד בנפשו! שערוייה כזאת, כי ישלח איש יד בנפשו הוא. אין מאתנו יודע.

— דם יעורר דם. — קרא הכהן — מדיבות אחרות תפרצנה ואנשים אחרים יקומו לשלוח איש יד בנפש רעהו ואיש בנפשו הוא. אכן זה הוא משפט הציביליזציה! ולזאת יקראו בשם קדמה ותפתחות! עד עתה חיי קדומים חיינו, אולם כעת ויָנָדַע לנו את כל אשר ישחיתו האנשים על פני האדמה...

זקן-הכפר חוה אף הוא את דעתו כמוהם. — אמת, נכון הדבר כי אלה הפועלים בני-הנכר, מפקדיהם ואף גם האינדיאנים, מעשיהם משחתים מאד. יום-יום וביחוד ביום הראשון יש לפגוש אותם על פני הדרוכים שכורי יין... ומהם ראו גם אחינו ויחלו לשחות ולשכור כמוהם!... מיומיקא חזק את דבריו:

— נטית החקוי מונחת בטבע האדם. בכל דבר יהיו מחקים את מעשיהם. עוד מעט ותעלם גם תלבשתנו. — כולם יחלו להתלבש כמוהם. מלבושינו אשר היו לתהרה ולתפארת האי, יעלטו ממנו לנצח. זכר הדברים האלה עורר בלב כולם הרהורי עצב... אכן תלבשתם היתה להם ברית-קודש, מורשת-אבות אשר לא יחליפיה ולא ימירוה לעד! כי איפה תמצא שמלת-נשים נעלה ויפה מן השמלה אשר תלבשנה נשיהם: פָּקָם מלא תעלומה כנביע הקודש, עם מטפחת כלסלית רבת גונים חבושה בשתי וערב ועם טחרות אלגנטיים. שמלה רחבה אשר לבשו על מספר שמלות אחרות ותשם עליהן יפייחן האינפנתות אשר לציר וילסקו; אתר יבוא קשוח-הראש העטוף כלסלות וקשורים אשר יועו ורחפו מקול צלצול האבנים היקרות.

מלבושי הנבר אף הם עתיקים. אותם לבשו גם המסבים: מעיל קצר עשוי צמר שחור, מכנסים שחורים, מחברים אל אזור ועליו שני מעשה פתוח; עניבה עשויה משי נוצץ בשלל צבעים ובה נעוצה פריפה, שזורה חוטי זהב וכסף ונחושת מעשה ידי אמן. כל אחד מהם היה מנוח

זקן למשעי. שערות ארוכות השתלשלו ונפלו על לחייו. נזוזות ישר, כשערות
ההירודים וכמראה התמונות אשר לציירים העתיקים. האמנם ינזרו מן
הדברים אשר הוסיפו לפניהם חן מיוחד להם.

זקן-הכפר הפסיק את הדממה הקשה אשר העיקה על כולם. הוא
הראה על עובדות מהרדות יותר:

— לא רק את השכרות בלבד הביאו אלינו בני-הנכר הארודים האלה.
הם אומרים עוד להשכין בתוכנו גם את מנהגייהם המשחתים.

— אכן נבלה היא מאין כמוה! — קרא הנם — האמנם קצרה ידנו
מקדם בפני הרעה?

זקן-הכפר נשא את מדברו שנית: — הנה לפניכם העובדות. עד עתה,
כאשר ידוע לכם, לא רחשו להם תושבנו אמון, ביחוד נשינו. ואולם הם קוו
ליחס אחר מצדן. אלה הם בני-חיל, עליזים מתיפים וחמיי-המוג, המשתוקקים
לרכוש להם אהובות. והנה יען נבצר מהם להקסים אותן ולצודר את
נפשן, ויבחרו להפיק את מומתם במחיר כסף. מהם, כבר הציעו כדבר
הזה, ידעתי. ואולם הן רחו אותם מעל פניהן בחרי אף, ועוד יותר בתמהון.
מבלתי חבן היטב, מה פשר כל הדבר הזה; כי איככה תוכל אשה לתת
את לבה לנכר בעוד לא תאהב אותו ואיככה יתכן, כי יקצאו נברים
אשר ישתוקקו לכבוש את נון בעד בצע כסף...

— הוא אשר אמרתי, כי האסון בא אלינו עמם יחד! — קרא
לאחרונה הכהן.

— האי שלנו אשר היה תמיד למופת! — הוסיף זקן-הכפר. — אשר
מעולם לא קרה עוד, כי יבא ממזר ברשימות האזרחים אשר לנו; ואולם
מעתה לא יהיה עוד מחסור באלה.

— עד בוא הדבר הזה, הנה כבר יש אתנו שכרות וזמה. היא ראשית
פרי הציביליזציה, מלבד המשטמה אשר פשטה זה עתה על פני כל ארץ
מולדתנו. מתחילה ותהי לכל איש מאתנו נחלה, כמעט שוה בנדדה לנחלת
אחיו ויחיו חיי שלווה ונחת, יען חלקו נחלתם חלק כחלק. והנה בני הנכר
האלה, אשר העמיסו עלינו את מסת-הברזל, נגשו להנהיג בתוכנו את הדבר
אשר יקראו לו בשם נכר-הרכוש ויקנו חלקת אדמה אחת, ויפוררו את
השניה; האחד קבל בעד חלקת אדמתו מחיר גדול וינדר וירב גם עשרו.
השני, אף הוא ראה, והנה נחלת אדמתו נרלה במחירה, יען קרובה היא
אל בית הנתיבות ואל הבנינים החדשים. אחרים אשר לא מכרו מאומת
נעשו עניים מאחיהם, הכל נתבלבל ונשתנה עד אין תכלית. אחים, אשר

מתחלה חלקה נחלתם חלק כחלק חדלו עוד מלהיות שוים ברכושם; בכל מהבהבת השנאה, בכל הכפרים, בכל הבתים. פעם אמרתי להתערב ולהשלים בין אחים ורעים קאז, אשר פתאם פרצה ביניהם מריבה, אף לשוא. חכסף הוא האשם בכל, הוא אשר עורר את התאוות השפלות! פניו של זקן-הכפר נראו כזועפים מפני כל האותות והמופתים האלה. הוא נסה להשלות את נפשו וישאל את הכהן:

ג - אולי יתכן, כי יד הזמן תרפא את הכל?

ח - חילה, החרם הלוך וחודר עד היסוד. ענה טיוטיקא. - הלא די לראות את הארץ עצמה, בלכתה הלך והשחת. זה הוא סמל דמות המעשים אשר יעשו כעת בקרבנו. בני הנכר ישחיתו את הנפשות כאשר השחיתו את הנוף. למען סדול את מסלת הברזל שלהם, הם פלסו את אדמות המישור שלנו, כרתו את החורשות הנמועות מקדמי שנים, פתמו מקצת התעלה החוצה את האי, הרסו את בתי-הריחים, ויעשו בנו כמעשים אשר יעשו למנוצחי מלחמה. מעתה לא לנו עוד האי, האי כבר נתון כיום בידיהם! שררה דומיה קלה.

כל אחד התחקה על הרוריו הקשים והנוגים, ומה גם כי דמדומי הערב ירדו אל החלונות, ויחזירו את כלי הנחושת, ויעטו צעיף שחור על המראות, ויטילו צללי-חורון על כלי הפרפור אשר במזנון ועל הפסיפה הלבנה והכחולה. הלוחות המצויירים על החלונות, אשר מראהם כאד התכלה, נהפכו ויהיו לצחות-אכל. הכהן לא שם את לבו להעלות את המנורות, חשרת-צל חדרה אל נפשם.

אופל הערב ויאוש לבבם יחדו נפגשו!

י - צריכים היינו להתקומם נגדם, להלחם - הפסיק הנם את הרממה, הכהן קם. נדמה, כי פתאם חרץ דבר אשר כרנע יעשנו. חשקה נפשו, ויהי מה, להסיע את דעתו אל עבר אחר, להחליף את הרוריו לבו, לשכוח את המציאות הענומה. הוא נגש ויוציא מתוך הארגז את כנורו. אהה! מה ענום הוא נראה בעיניו, מושם בנרתיק, כמו בתוך קבר קמן. כנור זה, אשר כה הרבה לנגן עליו את מזמורי-האי הישנים, פְּיִימָה מְלוּדִית אשר חברו אבותיו למחולות עתיקים ולמיוול על מחלקי-קרה.

הכנור כמו נזכר בהם, הוא שמר בלבו את האריות העתיקות בכל תומן. טיוטיקא הושיט את תווי-הננינה לאורנניסתן אשר ישב כבר לפני הפסנתר. ובתוך דמדומי הערב אשר הלכו הלוך וקרוב, נגנו שניהם את מנגינת העבר, כמו למען הרם את החות - ולהציל את תום האי מכליון.

III

תְּהִי עֵצָה

הַנִּיעָה עַת הַשְּׂמִיחָה שֶׁל חֲנֻחַת הַעֲצָרֹת אַחֲרֵי הַקְּצִיר.

חֲמֹן אֲנִשִּׁים נִהְרָו מְכַל מוֹשְׁבוֹת הָאֵי, — מֵאֵלֶּה אֲשֶׁר קְרוּבִים הָיוּ אֶל הָעִיר, כְּמוֹשֵׁב זֶה אֲשֶׁר בּוֹ נָרוּ יוֹם וּנְלָהּ וְאֲשֶׁר שָׁמָּה עוֹד הִנִּיעַ כְּרוּר מִן הַמְּגִדָּל קוֹל צִלְצוֹל הַפַּעְמוֹן, וּמֵאֵלֶּה אֲשֶׁר נָרוּ קְרוֹב מְאֹד אֶל חוֹף הַיָּם לְרַגְלֵי הַחֹלוֹת.

עַל פְּנֵי כָל הַדְּרָכִים נִהְרָו קְרוּנוֹת מִן הַמְּקוֹמוֹת הָאֵם, אֲשֶׁר נִפְלְאוּ מְאֹד בְּמִרְאָהֶם וְאֲשֶׁר נִדְּמוּ נִם לְאִפְרַיִן וְנִם לְעַרְבוֹת־הַיָּם הַנְּתִיקוֹת. הַחֲנַן נֶעֱרַךְ עַל פְּנֵי מִנְרֵשׁ רַחֵב יָדַיִם, אֱהָלִים, תִּיאֲמִרָאוֹת, מִשְׁחָקִים, הַגְּדִלוֹת וְקְרוֹקְלִים אֲשֶׁר הִסְתוּבְבוּ וְהִבְהִיקוּ עַד לְמַחְרָחַר רֵאשׁ בְּהֵמוֹן אֲסַפְקֵלְרִיּוֹת וּמִינֵי אֲרָג מְנוֹמְרִים, נִנְיָנָה צְרוּדָה מִפִּי תִיבַת־זְמֵרָה, קוֹל צַפְצוֹף וּשְׂרִיקָה בְּאֱהָלִים וְנוֹסֵף עַל אֵלֶּה קוֹל תְּרוּעַת הַחֲמֹן הַחוֹנֵג, אֲשֶׁר הֵלֵךְ הַלֹּךְ וְנִדּוּל אֲשֶׁר רוּחַ תְּעֻנּוֹת הַחַיִּים עַל הָאֵי הֵנָּה הַמְּבוֹרָךְ וְהַמְּאוֹשֵׁר בְּתוֹמוֹ.

נִם יוֹם בָּא שָׁמָּה, הוּא וְאִמּוֹ הַזְּקֵנָה, כְּרַבְרָה לָם, אֲשֶׁר נִבְהַלָה מֵעַם בְּתוֹךְ הַחֲמֹן הָרֵב וְרַגְלֵיהָ רָעְדוּ בְּלִכְתָּהּ, הֵם יַעֲרֹו לְנִלְהָ רֵאיוֹן בְּאַחַד מִרְאֵשֵׁי בְּתִי־הַמְּלוֹן עַל פְּנֵי הַמִּנְרֵשׁ. הֵם בָּאוּ שָׁמָּה וַיִּמְצְאוּהָ מְסַכְּחָה לָהֶם בֵּין הַמּוֹן גַּעְרוֹת צַעִירוֹת, אֲשֶׁר עִמְדוּ בְּפִנְהַ צְמוּדוֹת אִשָּׁה אֶל אַחֻתָּהּ, כְּפִנְחָה הַמְּקוֹם הַהוּא, וּמִרְאָהֶן יַחַד כְּדַמּוֹת שְׁלִשְׁלֹת צֵרָה, מֵאוֹחַדָּתָה, נִלְהָ נִנְשָׂה אֲלֵיהֶם וְאוֹרֵם קָל כְּסָה אֶת לַחַיִּיהָ, הִיא הִיתָה לְבוּשָׁה בְּהִרְרָה רַבָּה, בְּאַבְנֵיהָ הַיְקִירוֹת רָאָה יוֹם אֶת צִלְמוֹ, הַבֵּיט אֶל עֵינֶיהָ אֲשֶׁר נִוְצְצוּ כְּזָהָב יִצְאוּ בְּמַחֻלוֹת, זְוֹנוֹת הִסְתוּבְבוּ וְחֲנָנוּ לְקוֹל וּזְמֵרַת הַתִּיבָה, אֲשֶׁר רַעְשָׂה כִּים וּבְרִישְׁמוֹם אֲשֶׁר לֹאט, לֹאט הֵלֵךְ וְהִתְרַחֵב, זֶה הָיָה טַעֲמֵן נְלָם, וְרַגְלֵי הַמְּחֻלְלִים נִלְשׁוּ וְהִחְלִיקוּ עַל פְּנֵי הַקְּרֵקַע וּבְסוֹף נַחְתָם הַמְּחֻלְלֵי בְּנִשְׂקַת שְׂפָתִים.

מֵעַד הַתְּקִירָה נִשְׁתַּלְשַׁלַּח וַיִּרְדָּה עֲמַרְת־הַנּוֹעֵר, נְבִרְשֵׁת נְדוּלָה וְכֵה שׁוֹרִים עֲנִי־יִירֵק וּפְרָחִים אֲרוֹמִים, בְּחֻרִים, חַפְשִׁים וּמְלֵאִים רַחֲשֵׁי אֲהַבָה רְקוֹ

בחבקם איש את רעהו כיום זה יום אהבה ואהיה ומקור כל הפנישות והאירוסים. אצבעות באצבעות מתלכדות, ושפה לשפה עורנת! וכל זה כה תמים, כה מהור וכה נאה לחיי שלדה וצנח! משחק-הילדים באהבה אשר תנתן לאשה כוס מלאה יין-קנדימון. בעוד שאת הכוס יאחזו בכך בשניהם והאשה תשת ממנה בהקריבה את פיה. האחדות הענונה של כל הנמצא במקום הזה כה קרוב אל המכע! הקנדימון אשר ישנו שם הגהו לרוב השינך השמנוני, מין נוזל מכסיף כמראה השמש בעדפל, כי גם הוא, הנוזל, עשוי כסף ואף הוא יחס ללב בשלות דומיה... נוסף על אלה, הגה ממשלת הסנפולים, אשר יכסו את רחבי המישור ואשר מדאיהם כמראה מרבדים רכים בני צבעים שונים; והכוסות אשר ישנו מהן, תבניתן אף היא כתבנית סנבולים. ההתאמה הרכה והאחדות השלמה הממונת את הכל בריטמוס אחד השורר רק על איי-מספר תמימים ומדורים. יום ישב עם גלה בפנה רחוקה, פניהם הפיקו כעין עצב, לא כאלה הזונות השמחים אשר שחו ורקדו וגם לא כאלה, אשר שבעתים מהם הרבו והרחיקו באהבתם, הם דברו מעט, נבוכים מפני השאון, תמרות האבק והמחולות. יום אחז את ידי גלה בידיו, אפס כי הרניש והן נעשו שקמות מבראשונה. כמעט קרות; אפשר היה לחשוב כי נרדמו. אן חלפו הימים הרב, ימי ראשית אהבתם, בעת אשר ידיהם נפגשו בסערת נפש כה עצומה? בימים ההם ויהי מנע יד-איש ברעותה כשתי להבות-אש אשר יתלקחו בהדבכם יחדן, יום נבהל מרוח גלה הקר, היא נשתנתה בשבועות האחרונים. היא חיטבה על דבר מה, בשלחה את מבט עיניה למרחוק, מדי ידבר אליה יום זבלכו הוא הרניש אשר כפעם בפעם היה עליו לחסב את עיניה אל שיחתם. הדבר הזה עוד הוסיף חן על יפיה, על עיניה, אשר מתוכו נשקף האופק, עיניה, כעין המים אשר יש לראות אותם על האיים ובערי הפרוזות במקום שם תעלות-המים... נוסף על כל זה הגה עוד לבשה ביום ההוא את עדיה, עדי החנ.

- הנך יפה כחג-העצרת, - לחש לה יום. - סגולותיך היקרות תצלצלנה. הוא לחש זה המון דברי אהבה, התאמץ למצוא חן בעיניה, ונלה, בשחוק קל על שפתיה, אמצה ביתר עוז את ידי יום אשר רחפו ואשר הכו. לדבר מה. פתאם והנה קרה, מקרה על פני המגרש הנדול, מבעד לחלונות הנבזחים המקוששים וילונות-זול, כמראה ציצי-הכפור, נראו פני אנשים נאספים, התנשאה תלונת המון, קול צעקה ורעש ושאון גדול, המחולות נמסקו. רבים מהרו המוצה לראות ולדעת מן הנעשה, הזקנה ברברה למ נגשה אל

יום מעט נבהלה. מה קרה? מרחוק נראו זכר-הכפר והכהן טיוטיקא
ופניהם נבוכו מאד. הם עמדו וחכו בקרן Grand-Rue, בעת שהשומרים פזרו את
ההמון ויתאמצו לפנות דרך אל בית-מועצת-העיר. פתאם השתררה דומיה
ממושכה. העיר כמו בלעה אל קרבה בבת אחת את כל התלונה. עכרה
תהלוכה. אנשים מספר נשאו נופת-איש - יתכן כי איש מת. מה זה קרה
על האי? הזקנה ברברה לם העבירה אות צלב על חזה, אשר כן תעשה מדי
פעם בראותה מת... עיני נלה. כעין המים-עמו ערפל פתאם. יום הלך לראות
את הנעשה. עד מהרה שב אל אמו ואל נלה. מקרה איום וגורא מאד!
הוא באר להן בקצרה ובקול נפסק לדגעים: - על האלון הגדול. על יד
שלישת הדרכים... נתלה איש... מצאוהו תלוי על ענפיו הגבוהים. הוא
מת!... אל נכון עוד לפני כמה שעות!

ההמון אשר סבבוהו הקשיבו לדבריו, עמדו אחוזי רעד, מחרישים
והונים הרהורי-עצב: תלוי! איש אשר המית את עצמו! ובכן, איש שלח
יד בעצם נפשו - וימת... על המקרה הזה האיום, על העון הפלילי
הזה אשר מתחילה לא ידע אותו איש. היו הכהנים מדברים בלחש
וכרמוים, כדבר על מחלה מרבקת, אשר לא נדרש כלל להגן עליהם
מפניה. יען כי זה היה נגע, אשר הולידה אותו הציביליזציה הזרה לרוחם.
והנה פתאם קם לפניהם המחזה האיום הזה לעיני השמש. למען אשר
כלם יראו וידעו, הראה האי איש אשר המית את עצמו, את פניו החורים,
את שפתיו הירקות ואת לעגולפני המות לכל שוכני האי אשר נאספו
ובאו אל החג. נוף הנתלה הושיף את לשונם. מי הוא זה! איזה הוא!
קראו מסביב ליום, המרקדים, אשר נשארו בבית המלון. יום עוד מרם
ידע, כולם עמדו ויחכו. תיבת-הזמרה לא העיזה להחל מחרש את נגינתה
הצרודה - ותחרש. הקולות כמו פחדו, ענו זה לזה בלחש, תמיהם
ושואלים - ואין מהם יודע עד מה. שערוריה כזאת, אשר יתכן כי
נעשתה לפנים בערים הגדולות, הגדחות, איככה היא באה ונהיתה פה
על האי? מי הוא מרדהנפש, אשר העיז בעצם ידו לקפר את הייו שהם
חיי היקום, חיי האל. אכן, נורא יאיום החטא הזה מאין כמותו, אשר
חלל ויטמא כיום את האי.

פתאם ואנשים תאבירדעת, אשר תלו מבטם בחלונות הבית קראו:
- הכהן טיוטיקא הולך, הנה יודע לנו הכל!
השתררה דומיה, ואמנם כעבור רגע והנה בא הכהן הזקן, גאון האי
וראש חכמי תושביו, עמור-האור, אשר נותר לפליטה מקדמי שנים. פניו

דיו חורים מאד, זקנו הלבן כהה ומראהו כמראה השלג בחלוף עליו עננה.
כל הנצבים נלו כאחד את ראשיהם. כעין רוח אלוה רחפה באויר.
עיני העם תבעו, שאלו, מיוזיקא היה נרעש מאד. - אסון גדול הוא -
אמר. - סר צל אלהים מעלינו! - קולו רעד וילך הלך וחזק, נדמה כי
נושא הוא נאום-אבל בבית-הקברות על קבר איש מת.

והכהן הוסיף וידבר:

- לאשרנו, אין האיש הזה מאזרחי האי האהוב לנו. סקרה קרה
לאחד מבני-הנכר. מאלה בני-הנכר האזרחים, אשר יטמאו אותנו בכל
מעשיהם המשחתים. הבה, אחי, נתפלל לאלהים כי יטהר והציל
אותנו מידם.

זעם נורא הורגש בקולו ויצת את לב כל העם. פרצו קריאות נקם.
התנשא צלצול סכינים אשר הוצאו בעזו מנדרם. בלי משים תפש יום
בחרבו היפה, אשר נצב לה עשוי כסף מותך והיא תלויה, כמשפט, על
ירכו. אף הוא נטר איבה לאזרחים הבלתי-קרואים ההם, המדברים ברעש
והחושבים את עצמם למנצחי האי. ברנע הזה הוא הכיט על נלה במכט
מלא אהבה; פניה היו כפני ציץ יפה וטהור, ציץ עמה ראי, אשר מתוכו
נשקפו רק שמי ארץ מולדתה. הוא נדרם. פני נלה חורו פתאם ויפיקו
מבוכה גדולה מאד.

- מה לך? החולה את?

- לא! מעט... המקרה הזה... המת אשר ראיתיו... מה שמו?

ברנע הזה וערת אחרת סכבה את מיוזיקא ושנית החלה לשאול
את פיו ולדרוש לפרטי דברים ולשם בן-הנכר...

- עוד טרם ידעתי. - ענה הכהן. - נראה היכר כי זהו האיש אשר

כולם קראו לו בשם הצהוב מפני צבע שעריו.

נדמה והנה נלה התאוששה כרנע. הרם פרץ אל לחייה חמרי הצבע,
כל אשר היה אצור בעיניה נגלה בהן שנית; הנגוהות השלויים שבו
והזהירו בהן ככראשונה. הוטב ליי. היא חפצה ללכת. יום לא הבין
מאומה וישב על דבריה בלי מחשבה ברורה. בקרב לבו הוא חשב
ויחקור ויבקש את הסבה הנכונה אשר למבוכת נלה הרבה; המציא לו
השערות למאות ושב וכמל אותן כרנע. אכן נבצר ממנה להסתיר את
מבוכתה ואת סערת רוחה, אשר עוררו אותה כי יחורו פניה ורגליה
תרעדנה, ואשר כזאת יתכן להניש רק מדי יקרה אסון את האדם הקרוב
לגו, אסון אשר יחריד את לבנו. המזור מכל היה כי כאשר אך קרא

הכהן בשם האיש הצוב, והנה פתאם שבה אליה רוחה. האמנם היא ידעה את אחד מבני-הגבר. אשר שומטו כל הימים בין נערות האי היפות? אולי יש כי חרד חרדה לשלום אחד מהם שפנשה אותו. אשת אל נכון לא אהבתה. אך הוא אהב אותה ואת דבר אהבתו הוא נלה באזניה. כי אם לא כן. במה אפשר לבאר את המבוכה ואת סערת הרוח הזאת שחדלו רק אז כאשר נודע מי הוא האיש? רוח הקנאה העיק מאד על לבו של יוס.

כח ההגיון עזר לו לפקוח את עיניו ולראות נכוחה. כל אות וכל מופת קטן הוא השוה והעריך אחד מול שני... האמת הלכה הלך והתברר... היא אמרה כי חולה היא, ואולם זאת היתה רק תאגת שוא. מתחילה היא חרדה מעט, ואחרי כן שקטה פתאם. אין זאת אפוא, כי אם חרדה לשלום אחד מבני-הגבר ההם ואם כן ידע ידעה אותו והוא לא מת כי אם חי, חי הנהו... ברור היה הדבר, והדבר נורא. רגש כבד העיק על לב יוס, הרגשת-נו קשה. מעין שבר אניה ונפילה אל עצם תהום לכבו. נדמה לו אשר לבו עשוי מים ואל נככי מימיו ירדה צללה אניתו; נדמה לו אשר לבו עשוי עפר ואז קברו הורידו את ארונו. נלה הפצירה בו: "נלכה נא מפה!" גם תפשה ביד הזקנה לם ותוליך אותה עד הפתח בעת אשר גל המון חדש התפרץ פנימה והרפן. הנים את המרקדים אל פנות הבית ויסתובב במבוכה ובקול שאון נורא אשר עוד החל בחוץ ולא חדל... מבוכת האדם. תנועת רגלים וכתפים, ומטעל לכל אלה, רבבות ידים כמראה הקצף הלבן אשר לים הנגרש! שם היו נברים ונשים אשר נתערבבו יחד ויאבקו בעונג. רב יותר מאשר ברנזה. הם נרמו למערכבל הבוצרים אשר יתאמצו להוציא איש מיד רעהו את אשכולות הענבים. הזקנה המופלגה ברברה לם, אשר יש כי תחוש לפנים בלבה מעין פחד-ילד נרננה, נתחללה: "מה הם עושים?" פתאם התפרץ קול צעקה: "החבל!" אכן זה היה חבל האיש הנתלה, אשר בראשונה פחדו כלם מנעת בו; ואולם בעת אשר העבירו את המת על פני המגרש הרחב והנה ערת אנשים מקרב ההמון, חזקה רוחם במ ויזכרו את אמונת-ההבל, אשר מקדמי ימים ויכרתו את החבל.

אז התלקחה ביניהם מריבה. כל אחד השתוקק לנחול ממנו נזר. החבל לא נכנע לרצונם. הוא הקים אנרות אנשים מתהוללים, מתנעשים ושהם הלכו ונוצרו אנרות חדשות לאין קץ; הוא הביאם עד לשנעון, שלטל וסחב והטח אותם לכל העברים, ובכל זאת לא נכנע לרצונם... הוא

משך אותם ויביאם אל אולם-הסחלוח. במקום כל הנאספים נסמחו אף הם עליהם ויחלו להשתער. קמה לעשות לפען הכניעו ולמצול נחח מנחף הנחש הארסי אשר כבר חזק מבלי הכנע לאיש בינות לאיש אצבעות ובכל זאת עורנו עומד במרדו! האת לקבל פליקסמה כזאת, לזחאשר ביתרון, האחד והמיוחד על פני כל האי הקשוד בתבל, אשר תכות יעניקוהו ככה נפלא! תשוקתם העזה כמעט אשר הביאה אותם לטלחמת דמים... מהם כבר חתכו את החבל העקש בשכניהם החדים ומחס סקחבו במערת שגעון. אז הופיע ביניהם הכהן מיופיקא. ויהם את כל אעם ויאמר: – אין דבר אשר ינחיל אושר. יתכן רק לעצר בעד האסון. והנה אתם טאמינים אשר דברים כמו חבל הנתלה יעצרו בעד האסון. העלובים!... יכולים אתם להגן ולשמור על נפשכם ככל אשר תוכלו!... ואולם האסון כבר בנו, על האי!...

יום עמד מן הצד ויהרהר; כלו היה נתון עתה למחשבותיו אשר חשב על נלה ובבלו הרניש יגון עמוק מאד עד כי לא שמע גם את השאון; נרמה לו והנה הוא נצב שם יחיד!...

נלה נגשה אליו. שאלה אותו: – ואתה אינך לוקח? אינך הפך להביא לנו אושר? – יום נודעו. רוח הקנאה תקפתהו עוד בחדר עזו ושבעתים עוד נלה מצוקת נפשו. כפרי הזה אשר מתחילה רק נגע בו ננעה השן ועתה הנה ננעצו בו כל השנים המזרפות..

נלה התבוננה אליו. פניה יפו עד מאד! לא לחנם אהבוה אתרים. כי מוכרחים היו לאהוב אותה. זה היה אוצר כל חמדה אשר אין דומה לו ביפיו! ואולם הרעיון האחד, אשר לא לו לבד יהיה האוצר הזה, העיק עליו עד בלתי נשוא ויגרים לו צער אשר קשה סמות. אכן, המות רק הוא הנהו התרופה היחידה אשר בכחה להחיש את הנאולה. שוכני האי לא ידעו אותה ואת זאת תורה אותם בך-הנכר... יום לא ענה לנלה. בפעם הזאת היא משכה בכל תקף את הזקנה לפ אל הפתח. יום צעד באפס רצון אחריהן וידובב לנפשו: שנת המת אל נכון כה שלוח!

IV.

הַמֵּת.

ראיוני יום ונלח תחת האלון הגדול על יד שלשת הדרכים הלכו הלך והתמעט. פעמים אחדות נלה לא באת יום התאונן, הוכיח אותה בדברי רנו או עצב.

— פוחדת אני, מאז תלה בן-הנכר את עצמו על העץ — דברת נלה. הרברים האלה הרגיו את יום עוד יותר ונפשו מרה עליו מאד. המת הרגיו את כל חייו והפית בו את רוח-האהבה הרעה אל החלון; ותהי ראשית מעשהו לכסות במחשכי עולם את עץ האהבה והראיון, במקום אשר מעתה היתה שומה, כי יעמד תמיד המת בן הנאהבים המאשרים. מאז הרגישה נלה את הפחד הזה, ותהל להוקיר את רגליה מן המקום ההוא. היו ימים אשר יום חכה לה שעות תמימות עם דמדומי הערב בעת שהשדות לכשו צבע הנמר ופרחי הסגל. בתי-הריחים עמדו מנוע. ענני-חלוף הסילו צל על התעלות, יום התהלך, הלך ושוב, בצל האלון הגדול כאיש ההולך על פני השדה. הוא היה שבוי בידי הצל. הוא חכה לנלה אשר התמהמה מאד לבוא ואשר בפעם הזאת אל נכון לא תבוא. וכמו כל אלה אשר מעורם הסכינו לחיות לבד, הוא דבר לנפשו בקול דברים מוזרים:

היא לא תבוא עוד. הפחד-ההוא מפני הנתלה רק תואנה היא! היא הולכת ומשתנה מיום אל יום, איננה אוהבת עוד אותי כבתחילה, יתכן כי גם אוהב לא תאהב אותי כלל.

הוא התאמץ לעורר בלבו את זכר-נותיו, ויהי כשוקל ומשוה אותם אחד מול שני. אהה, החשד הראשון והוא בבית-המלון, במקום אשר יצאו במחולות ביום חג-העצרת! מבוכת נלה הרבה, חורון פניה ורוחה אשר נמה להתעלף בעת נודע לה, כי אחד מבני הנכר אבד את עצמו לדעת. מן הרגע שהוא נודע לו כי ידעה וכי הכירה את אלה בני הנכר האורזים,

יום אחד הוא החל לפקוד כפעם בפעם את בית המלון Demi-lune, אשר שם גרה היא עם אביה הזקן. פיטר דירזו. היתה שם איש אשר אותו היא בכרה על פני אחרים ואשר בו כחרה? יתכן כי אז התקשר בנייתם והמדיאהבה. לשוא התאמץ יום לאסוף אותות ומופתים. גופים אל האמת במובן זה או אחר. לפקפק! זה נורא מכל. לאצור בלב הרדורדי-חשה. שולמים בעז. כפקעת נחשים אשר נבצר ממנו להמיתם גם אחרי כי חדל לכלכל אותם!

אם כה ואם כה. ורוח נלה הלך הלך וקר. יום דבר אל נפשו. רגא יתכן הדבר, כי לא תאהב כל איש אם ככה תתרחק ממנו. יש אשר לפעמים עוד תבוא להראות פנים. ואולם איזה רעיון מסותר היה משתק בה את שרמוטי פניה; בכל תנועות גוה היתה בעין עקה; עם סוף המלים אשר תפליט מפיה, היה כמו דלת נסגרת ומאחוריה שררה דממת סוד. יום נבהל ברוחו:

— מה לך?

— אין דבר.

— אינך אוהבת אותי עוד?

— מדוע תחשב, כי חדלתי מלאהוב אותך?

שוב היא לקחה את ידיו. אמצה אותן לאמי. ואולם בעשותה את זאת, ותהי אך כמרחמת עליו, כמו לז הושיטה לו נדבת-יד... יום נתן את לבו להיות נתעה בשוא. להרנע. כן דרך האדם. להיות נפתה להאמין לדבר אשר בו ישים תקותו. ואולם כאשר נלה לא באה ותוסף עוד פעם יתרה לבלו בוא להראות כאשר הכטיחה. והוא נצב לבדר עם דמדומי הערב אשר הלכו ונדלו. עם הננוהות הנוועים בתעלות ועם צלכי בתי-הריחים, — אז כל הרדורדי-הספק, סערת רוחו, רוח הקנאה, יגונו — כלם שבו וחיו בקרב לבו. אהבתו נדלה, עמקה כמו העין, זה האלון הגדול על יד שלשת הדרכים!... עץ האחוה! גם הוא נשא עליו את שם נלה, אשר בהולדו בו, בהיר ועלו, וישורה, ויחדר עד לב העין וינדל בקרב קלפתו... העת פעלה את פעולתה, ככל אשר הלך ונדל השם, כן הלך ונעלם בנוע! האותיות, אשר גדלו יותר מדי, פשטו את צורתן ונהפכו לאותיות אי-בהירות כדמות קמטי הינון. שם נלה כבר הלך ונעלם מעל עץ אהבתם, שצלל ונשקע בעלטה אשר הלכה הלך ונבור עם גוף הנתלה קשה-הרוח בתוכו, הוי זה המט! הוא האשם בכל. מן הרנע אשר הופיע נגזו אשרו של יום. ואל לבו התננב רנש הקנאה, וירא, והנה רוח אמונתו

החלפת ונמונה מפני מכובת נפש גלה אשר כזאת לא ידע עד עתה מן העת
הזאת ויחש תמיד והנה כדמות צל טפחיד תלוי על אהבתו כמו סמעל
לארון הגדול... הוא דבר לנפשו כלי הרף, כמחשבה אשר תדבק באדם
ולא תחלו; שנת המת אל נכון כה שלוחי! על האי ספרו כי בן-הגבר
אבד את עצמו לדעת בגלל אהבה אשר נכונה. אשה אחת בגדה בו,
עזבתו אחרי בואה אתו אל המקום הזה. הוי לב נפתל, לב אשה! יום
הנה בגדה. עתה לא היו עוד פני המת מעוררים בו משטמה כמו בתחילה.
אמנם הוא היה בן-גבר ואולם הוא היה לו גם אח לצרה ולנורלו בחיים.
הוא התענין בו בחייו, באותן הסבות וחליפות המזל אשר הביאוהו עד
האלון, ליד שלשת הדרכים למען ימות שמה. הוא תפץ גם לברר את
פרטי מיתתו. הוא התחקה עליו בדמיונו עד הרגע האחרון. הוא השתוקק
לדעת אל איזה ענף הוא קשר את חבל-המות. איך הוא התחיל בעבודת-
התרומם, שם על צוארו את העניבה. התנפל אל חלל האויר ונגאל.

יום תאר לנפשו זה אחר זה את כל הפרטים, הוא ידע אותם,
הוא הבין עתה את מרת נפשו; הוא שוה לנגד עיניו את דמותו אשר
אל נכון דמתה לדמות פניו הוא.

ובהיות מחשבת לבו כל היזם רק עליו, ותחיל דמותו לאט, לאט
להנלות לעיניו כמו מתוך הערפל ואחרי כן חלכה, הלוך והתכהר. מתחילה
נרמה לו, והנה הוא רואה כדמות נו אשר צלמו לא-ברור, והוא נע
ומתנדנד תחתיו בין עלי העץ הרחבים, אשר יתכן, כי שמה היה קשור
החבל. אחרי כן הוא החל להכירו יותר, כמו עלה מקברו ויתע הלוך
ותעה מסביב לעץ ושערותיו הצהובות עודן שמורות על ראשו. ככה נרמה
ליום, כי ראה אותו פעם בערב, בעת אשר גלה לא באה והוא ישב עת
רבה על הספסל. מתחילה הוא דבר לנפשו בקול: שנת המת אל נכון כה
שלוחי! עתה הנה קול זר הומה לקול הד או-צלמת. לחש על אזנו: אל
נכון כה שלוחי! הרוח המסית גבר, הגתלה פעל כיצור חי, כמו לבעבור
הוכיח לו בעליץ כי המות הבל הוא וכי בא הוא רק להשכיח את הצער
ולרפא על נקלה.

אל נכון כה שלוחי! חלק המשפט, הראשון, הוסר כמסוה, ופתוך
ארבע המלים הללו אשר געשו קלות ופשוטות, נגלה הרוח המסית של
עצם המת.

ברגע הראשון נבהל יום, הכתים רק יחרשו רעה, מדי עלותם אלינו
מקברם. הוא גם וימלט, מבלי העז גם הבט מאחוריו, אל מול פרשת

שלשת הרכיבים במקום, אשר האלון הגדול, לנונה השמש השוקעת, כמו גדל ורב שבעתים.

ימים רבים ענו את יום המחשבת האלה, הזקנה המופלגה ברכה לה, אשר לבה דאב בה בגלל צער בנה הנלוו לעין כל, חרדה ונבהלה בראותה אותו כה נבוך ונרגז וכולו שקוע במחשבות, היא שאלה אותו: יכול היות, כי יד גלה היא בכל אשר תתענה? הנך יפת בנה יש הרבה נשרות יפות זולתה אשר תהיינה לך?

יום ענה לה בחננו את קולו:

— הניחי לי, אמי, אל נא תדברי אלי בדבר הזה.

ואולם הוא נשאר עמה, כי ירא לשבת לכדו ולא הוסיף לצאת את הבית. הוא פחד עתה מפני הנתלה על יד שלשת הרכיבים, אשר מדי רק נשאר יום לכדו בבית, והנה הופיע לפניו, שמר עקבתיו, דבר מאחורי גבו, צרב את פניו בזקנו הצהוב כצרוב באש וילחש אמרים אשר נדף מהם ריח פקל וקבר, הוא לא העז להניד את זאת לאמו, יען פחדה היה שנדיל את חרדת נפשו עוד יותר, כל המאורעות האיומים אשר בחיי ילדותו קמו וחיו בזכרונו, ובכן, גם בחייו עתה לווה אותו צל בלהות, מה יעשה וימלט את נפשו ממנו? מה החסא אשר עליו יתודה מה הכר נמל עליו אשר יעשנו ויכופר עונו, יש אשר צללי-המתים ידרשו דבר, פעל יפעלו רק לנפשם הם, יש להם שאיפות אשר דרוש, כי ידעו מה שיבן, מפחד להשאר לנצח בקרב קהלים, על האי היו ידועים מקרים רבים של צללי-מתים, אשר הפרידו ויענו בלי הרף את תושבי הכפרים, ביניהם היה צל אחד והוא לילה, לילה הופיע על גבול שתי גחלות ארמה, פעון על גבו אבן כבדה וקורא בלי הרף תחנונים: „אן שומה עלי להורידה? „אן שומה עלי להורידה? הרבר הזה נשנה ונחזר שני רבות, שפזר אחת, אשר עבר על ידו, ענה מבלי אשר ידע אם יצליח או לא: „הניחנה על המקום אשר שמה לקחת אותה, הצל פרק מעל גבו את האבן ותפול על המקום ההוא, אשר שם היתה מונחת לפנים כאבן-גבול, אשר הברילה בין אדמתו ובין אדמת שכנו ואשר הסע הסיע אותה ממקומה, למען הרחב את גבול גחלתו, בעשותו את הדבר בעופה, הנה כי כן נצלה נפש המת.

תושבי הכפרים הרבו לספר בערב בערב גם על צללי-מתים אחרים וביותר, על האישה ההוא, אשר הרג נערה, אחת צעירה לימים, תחת אשר מנעה מאתו את אהבתה ואחרי כן שלח יד גם בנפשו הוא וימת, ויהי אחרי

מותו, ויודע לה כי הנערה אשר חמית שוכנת אתו בניהנם. אז יבוא המת יום יום לבקש מאת התושבים, כי יתפללו על נפשה. למען אשר תגבא אל נן העדן...

מה חפץ הצל אשר על האלון הגדול על יד שלושת הדרכים? יום אף לא נסה לחקור לדעת זאת. נדמה, נדמה לו, כי דבר לא בקש לנפשו. הוא היה שלו ברוחו ובמראה פניו, ודבר לא היה לו עוד אל האדמה. לבו היה טוב עליו, בהמצאו מעבר לחיים; ויען כי טוב לו מאד, על כן הוא יעץ, כי ילכו אחריו, בפזרו אמרים כלאחר יד, כאשר יעשה כל יועץ חכם ללב מדי יאות בחסדו, כי גם עוד אנשים מספר יהנו מפרי נסיונו. אפס כי לא נלה את סודו, ויסתפק רק ברמזים נעלמים על אודות אשר טוב ואשר נעים מאד להיות מת.

פעם אחת בערב, והנה פתאום הוברר הכל... הדבר היה בשעת הדמדומים, בחדש חשוון, עת עמפו השרות, יותר מכל הימים. צבע העננת ופרחי הסגל, גויעת הקיץ רחשה באוויר. העננים נדמו לאבני-הירחים אשר שחקו ויפורדו את קרני הזהב; ריח הפרי, אשר בשל יותר מדי, נסך על הלב רוח רפיון. באוויר רחפה כעין תונת נענועים עם מות הקיץ...

יום דבר עם נלה דברים נמרצים. היא באה בפעם הזאת אל תחת העץ הידוע, במקום אשר שמה כבר נעלם ויפנה מקום לשמות אחרים. יום שאל אותה, הפציר בת, הוא השתוקק לדעת את הכל, אהת היא אם גם יעלה לו הדבר במחיר יקר מאד! בלבד כי יושם קץ לספק אשר ענה את נפשו עד מותו! מה קרה אפוא? איככה זה ירדה עליהם, אחרי שחר אהבתם הבהיר, חשרת ערפל זו אשר חדלו כבר מלבקש בה איש את רעהו. ויום התחיל ברנע הזה לריב את נלה.

— מה היה לך? אף פעם אינך באה להראות אתי, האוהבת את איש אחר?
נלה לא השיבה, לא סחתה. פניה היו נונים מאד. הכל נתבלבל במדע עיניה. היא התחננה:

— אהה, יום! חוסה נא עלי... זכור נא את נשפי אהבתנו מקדם.
אז לחשתי לך: תהי נא שמאלך תחת לראשי וימינך תלטף נא את פני!
— אל נא תזכירי לי דבר אשריו! — קרא יום בקול.
הוא סער ברוחו, התאכזר וקולו רעד מאד...
— עני לי האוהבת את איש אחר?
— אני מעודי לא אהבתי איש, זולתך...
— ובני-העבת?

- איזה בך-נכר?

- אשר בגללו חזרו פניך, אשר לשלומי חרדת את החרדה ביום
חג העצרת. אני היטבתי לראות גלה הבנתי. לא עוד אנכי וגם אויל
אינני. ואחרי כן, נודע לי דבר.
- ובכן, ידעת את הכל? ומה טוב. כבר קצתי בנפשי להסתיר
ולכחש.

גלה חשבה, כי ליום נודע הסוד הנורא אשר מלא את לבבה חרפה
וצער. היא קותה לעורר את רחמי עליה. בהתוודותה לפניו על עוונה
ובתקותה הרבה אמרה:

- בחיי נשבעתי, כי אהוב אהבתי רק אותך. איש אחר כבש
אותי... לא ידעתי איכה... בכת, אשר לא ידעתי מה הוא, כבשני. לא
ידעתי איך היה הדבר. יד המזל היתה בזה. הוא כבש אותי בחוקה
כאשר כבש את האי.

יום קם ממקומו, ופניו זועפים מאד, ויקרא:

- הוי, אלה בני-הנכר הארורים! הרג אהרננו!

הוא היה כאיש אשר הבה בשנעון, התהלך אנה ואנה, סוער ברוחו
יצועק, נדמה, וידיו נכוונות להכות מכת מות. הוא מלט משפתיו קללות נמרצות
ויזר לרוח יגונו, כמקיא מקרבו דם! אחרי כן בא המשבר... דמעות
פרצו כנחל... הוא נקרב אל גלה אשר ישבה על הספסל ותבך:
הוא תפש את ידה ולחצן בזעף:

- עלובה! עלובה! מה זאת עשית? - הוא לא ידע רחמי
ענה אותה ויררש ממנה כי גלה תגלה לו את הכל: אי, מתי ואיך?
האמת הדבר כי דחתה אותו? מאנה? בכל זאת לא אנם אותה בן-הנכר
כזאת לא העיזה להגיד, אם כן, היא היא האשמה. היא נאותה לג, הוי...
ושם האיש ההוא?

גלה פקפקה.

התראי, את אוהבת אותו, עוד חרד תחרדי עליו!

- לא, הוא נסע מפה...

- אכן, הוא נסע, יפה ונהדר הדבר! הוא לקח אותך כלאחר יד
כתלוש פרח נחמד, היפה והנחמד בכל פרחי האי.

יום פרץ בבכי. גלה אף היא בכתה. הנוחם בדמעות, אשר תתערבנה
ונדמה, כי תמעט על ידי זה מרירותן, כמו מלח הנמס ונעלם בזרם, אשר

עָתָה בְּלִי, הַלֵּךְ וּנְבוֹר... יוֹם זָכַר אֶת הַשְּׁעוֹת מִלְּפָנֶיךָ תַּחַת הַעֵץ הַזֶּה אֲשֶׁר יָדַעְתָּ אֹתוֹ מִכְּבַד הַיָּמִים. אֲנִי וְתַהֲיִינָה שְׁעוֹת רֵאשִׁית וַיְדִיחֶם מִתְּלַכְחָת יַחַד בְּתוֹם וּבִסְוֵדָה. חֲלָפוּ הָעֵרְבִים הָהֵם, הַנְּחַמְדִים! אִם רָאָה יוֹם אֶת צֶלֶם דְּמוּתוֹ בְּתוֹךְ עֵינָי נִלְחָה הַבְּהִירוֹת. הוּא רָאָה בְּתוֹךְ אֶת בְּתֵר וַיְדִיחֶם הַנְּעִימִים, אֶת שְׂמֵי הַזָּהָב, אֶת הָאֵלֶּזֶן הַגְּדוֹל הַנִּשְׁקָף בְּצִמְרָתוֹ לַמִּטָּה, וְאוֹלָם עֵתָה רָאוֹת רָאָה בְּתוֹךְ עֵינָיָה רַק נֶשֶׁם, וְכִי אֲשֶׁר נִשְׁקָף מִתּוֹכָן הַלֵּךְ וְנָחֵם... .

הַזֶּה חוֹר בְּלִי הֵרָף כַּחוֹזֵר עַל פּוֹמֹן אֲשֶׁר יָלוּהוּ אֶל שִׁיר: עֲלֹבְהוּ עֲלֹבְהוּ הִיא עֲמֵדָה עַל שְׁבוּעָתָהּ, נִשְׁבַּעְתִּי לָךְ, כִּי אִישׁ לֹא אֶהְבֵּרְךָ עַלְתֶּךָ.

פְּתָאֵם וַיּוֹם נִנְשׂ אֱלֹהִים, רִנְשׂ שֶׁל חֲמֵלָה הֵרָךְ בּוֹ אֶת עֲצָבוֹ וְאֶת רִנּוֹ, אֲנִי מֵשֶׁר הָיָה לְדָמוֹת, כִּי הִדְמָעוֹת, אַחֲרֵי הַבְּקָע מִקּוֹרֶן, לֹא תִשְׁפַּכְנָה כּוֹלֵן הַחֻצוֹת, לְרֹב הֵן שְׁבוֹת וּמִסְתַּגְּנוֹת רִסִּים, רִסִּים אֶל הַלֵּב, אֲשֶׁר יֵרָךְ וַיִּשׁוּב לְהִתְרַשֵּׁם מִחֲדָשׁ, כַּחוֹמֵר בְּחֻצוֹק עֲלֵיו מִים.

יוֹם הַתְּפִילָּה, רַחֲמֵי נִכְמְרוּ לְגַלְהָ וַיִּחַל לְהַקְשִׁיב אֶל דְּבָרֵי בְרִצּוֹן וַיֹּאזֶן לְמַלְאוֹת לֵה אֶת חֲטָאֵתָהּ, וּמִפְּנֵי שֶׁהָאִישׁ הַזֶּה גָּמַע מִפֶּה וּנְשַׁכְתָּ אִפּוֹא גַם עוֹוֹנוֹ, יִשְׁאָר רַק זָכַר עֲמוֹם, כַּעֲשֵׂן הַדְּחָלִים רַע, דְּבַר-מָה אֲשֶׁר יָדַעְתָּ רַק לִשְׁמַע אוֹזְן, כִּמוֹ לֹא בָּא וְלֹא הָיָה הַדְּבַר מְעוֹלָם, יוֹם אַחַד אֶת יָדֵי נִלְחָה בִּידָיו, הִרְנַע הוּא הָיָה נוֹנָה וְעָרַב כְּאַחֵר... הוּא בִקֵּשׁ מִלִּים וְלֹא מִצֵּא, טוֹב כִּי לֹא יִדְבֵר כִּלְלִי, הוּא חָשׂ בְּנַפְשׁוֹ מִבּוֹכָה וְלֹא יִכְוֵל לְחַרְוֵן, אִם קִשָּׁה הִיא וְאִם נַעֲיִמָה, הִרְנַשׁ הַחוֹזֵר אֲשֶׁר יַחוּשׁ הַחוּלָה הַתּוֹלֵךְ וְשֶׁב לְאִיתָנוּ, הוּא זָכַר אֶת הַיָּמִים בְּעוֹדָנוּ יָלְדָה, אֶת הַמַּחְלֹת אֲשֶׁר הִלָּה בִּילְדוֹתָי, עַת הַשֶּׁמֶשׁ הַפִּיצָה אֶת אוֹרָה הַחֵם, וּבְכֹל זֹאת הִבְעִירוּ אִשׁ בְּחָדָר אֲשֶׁר שָׁכַב שָׁם וְהוּא רַעֵד.

הִרְנַשׁתָּ חוֹם וְקוֹר, יָדֵי נִלְחָה נִדְמוּ אֶכְמַעַם לִשְׁתֵּי כְּנַפְיֵי-שְׁלֹךְ בְּתוֹךְ יָדֵי יוֹם אֲשֶׁר בְּעָרוּ כְּאִשׁ, כַּח קִשְׁנוֹת וְכַח רְכוּת הֵן יְדִיחָה שֶׁל נִלְחָה! נִדְמָה כִּי מִן הַלְכוֹת וּנְמִסוֹת, יוֹם לְחֻצוֹ עוֹד בִּיתֵר עוֹו... הוּא נִסָּה לְדַבֵּר.

- וּבִכֵּן אֲמַתָּה, נִכּוֹן הַדְּבַר: אֵף פַּעַם לֹא חִדְלָתָ מִלְּאֲהוֹב אוֹתִי?
- אֲנִי נִשְׁבַּעְתִּי! אֲנִי אֲמַתָּה אֲדַבֵּר, - עֲנֵתָה נִלְחָה.

אִם נִדְמָה לַיּוֹם, כִּי יִצָּא כְּמִנְצָה מִמְּלַחְמָה כְּבָדָה, פָּנָיו נִתְקַרְבוּ אֶל פָּנָי נִלְחָה, הוּא בִקֵּשׁ אֶת דְּמוּתוֹ בְּתוֹךְ עֵינָיָה, אַחֲרֵי כֵן הוּא קָרָא בְּקוֹל: - כִּלְהָ וְנִחְרַצְתָּ! הַגְּנִי סוּלַח לָךְ, נִסְפָה עַל זֶה הִנָּה לֹא אוֹכֵל לְחֵיוֹת בְּלַעְדֶּיךָ, אֲנַחְנוּ נִמְהָר עֵתָה לְבוֹא בְּכַרִּית הַנְּשׂוּאִים.

פתאם, ונלה קמה ותהי כאיש, אשר ימים רבים היה צפוי לאסון
ועתה הנה הוא הומט על ראשו!... תחת לשמות, הביעו פניה מבוכה גדולה
מאד. שוב החלו עיניה תועות, כאשר יקרה אותה בכל רגע קשה ותלחש:
חלילה! רק לא זאת!...

ובטרם אשר יכול יום הנדהם לשאול אותה, לעצרה, ותמהר ותנס
מתוך העלטה אשר הלכה הלך וירוד על האלון העתיק, וכמו נרדפת צל
בלות, פרצה בצעדים רחבים קדימה, בעוד ששמלתה הכהה כמו טאטאה
אחריה מעל הדרך את קרני השמש האחרונות.

יום אחרי הותרו לבדו, צנח על הספסל אשר הקיף את נזע העץ.
ברגע הזה, והוא שמע ברדת הנתלה עם אֶוֶשֶׁת העלים מעל העץ, וישב
על ידו. זאת היתה השעה הרצויה, שעת המשבר, אשר לה חכה זה כבר.
למען אשר יוכל סוף, סוף לכאר לו היטב ולנצחו! יום הכיר את קולו
ממעל לנבו.

— הנך נענה?

— הן, נעניתי מאד, כמו אחוש כאב שנים נורא, לא ידעתי מה
ידבר פי איה אני ומה מעשי! — צעק יום, בחפצו לדבר עם נפשו מבלי
השב לנתלה... האחרון הפציר בו: — יכול יכולת, לו דק חפצת, מבלי
להענות עוד. — יום ענה לו שנית, כמדבר לנפשו: — שנת המת אל נכון
כה שלוה! הוא כבר הוציא מפיו את המשפט הזה, אז, בהשמע הדבר בפנים
הראשונה על האיש אשר המית את עצמו בבית-המלון, במקום
אשר רקדו, ביום הראשון, יום חג העצרת, זה היה ראשית הבשורה, האות
אשר בשר על דבר גורל עתידו.

המאורעות חזקו את מחשבתו. עתה הנה הופיע המשפט הזה שנית,
יותר נמרץ וחס מהבל פי המסית אשר השמיע אותו, ומזקנו הצהוב
אשר היה קרוב אל פניו... עתה ידע יום את האיש הצהוב. הוא
ראה אותו קרוב אליו, הוא לא חרד עוד מפניו, הוא דבר עמו, התווכח,
נאות לו, הרשה כי יזכית לו את דבריו למען אשר יאמין בהם: — אמנם
היטבת לעשות; הנך תפשי לנפשך, מאושר, רגע אחד, והנה חדלת מהענות.
גם אנכי, מה מאד חפצתי לחדול מהענות, את, לו מראשית כזאת ידעתי,
כי אז הבאתי גם אנכי את הדרוש.

יום חשב בלבו: אי אוכל למצוא תגובה? הוא בקש מסביב, הביט
והתבונן אל השדות אשר כהו, אולי יש אשר קשורה בחבל איזו כבשה?
כל המרחב היה שומם וריק... יום שאף אל העלטה. האיש הצהוב צעד

אחריו, אם גם מרחוק, יום נרנע מעט. הרוח אשר התפרץ כפעם בפעם אל בין העלים, השמיע קול המולה, דומה לרעש המון. האלון הגדול, נדמה, אף הוא התמרמר, צעק אחרי האיש הצהוב ויאמר להפוך את עץ האהבה, אשר כזה היה עד עתה, לעץ המות.

יום חרד בנפשו, כמו נתן יד לצל למרור יחד בחיים, זעם הערב היה נכון לתקוף גם אותו. הוא תפץ בחיים! לחיות! החיים היו יפים, נהדרים! השמש היתה יפה, נהדרת! הוא יכול להמלט לכפר אחר, מבלי לראות עוד את נלה ולשכוח אותה, ואחוז בהלתי-אימה, פחד-המות, הוא נשא את רגליו וינס בדרך העולה אל הפירמות ויבוא עד ביתו. בימים אשר באו אחרי כן עוד גדלה מכות נפשו. ברברת לם הצטערה מאד בראותה כי חורו פניו והוא נבוך ופוזר-נפש, הולך בטל, וגם מעום לא יטעם כל אוכל.

היא הבינה היטב, כי למחלת אהבתו אפסה כל תרופה, הוא לא יכול למצוא נוחם לנפשו בנערות אחרות.

— אם דרושה לך נלה, בני, אז אלכה ואדבר אתה.

יום בשמעו את דבריה התעצב אל לבו עוד יותר. צר היה לו ער הזקנה המזכה, אדה, אמו, אשר עוד מעט והיה עליו לעזור לה בלכחה, להזיז את צעדי רגליה הכבדים, כאשר עזרה לו אף היא בהיותו ילד— איככה יעזבה לנפשה ברכי-החיים, המלאים תחתים? לולא היא, כי עתה שם קץ לחייו כרגע.

המחשבות המטרירות לא הרפו ממנו. הרבר הזה, אשר ידע והרניש, כי הנתלה היה שקט מאד, לא מש ממנו, הוא נסה, למען השתחרר מההוריו, לחשוב על אמו ועל חובתו-הובת בן. הוא החל לשתות, למען מנוע את נפשו מהשפעת הנתלה; ואולם זה האחרון הופיע אליו שנית בעצם רגע-שכרונו הסוער, נאבק עמו ויחפוץ למשכו אחריו: "לכה אתי! אתה תהיה כה שקט! אנכי אראה לך את הענף אשר אותו תבחר על האלון הגדול על יר שגשת הדרכים."

מחשבת האדם לאבד את עצמו מתפתחת כמו האהבה, איש פונש באשה... היא רק חלפה על פניו—וכבר הרעידה את הלב. זאת היא דפנישה הראשונה. אחרי-כן הוא רואה אותה שנית, והוא מבין כי אוהב אותה, כי הוא שונה באהבתה רב יותר מאשר פלל. מה אפוא קרה? האהבה הוסיפה לנרול ולהתפתח טעבר לנבול ההכרה, האהבה גדלה, מבלי שירענו, בין הפנישה הראשונה והשנייה ער שחרבר נעשה נלחי

לעין, כי זאת היא אהבה לכל ימי החיים. מתחילה היתה ההרגשה המטרידה הזאת כהה, כמו לומה בערפל. עתה היא עמקה ותחל להנלות בכל יום ויום, בכל שעה ושעה. ככה תהיה גם מחשבת האדם לאבד את עצמו אשר פעולה אחת לה ולאהבה, ולא תדע רחם.

יום חפץ לגרש מלבו את המחשבה הזאת, לשכוח את נפשו ואולם בתחבולות אחרות. בכל פעם אשר החל לשתות, והנה הופיע לפניו הנתלה – עתה הוא ידע אותו היטב, בזקנו כעין האש, בפניו החורים כשלג – וישב על ידו ויחל לענותו: למען אשר כליז תשתכר הנה יארך הדבר מאד. התחבולה שלי לשכוח את נפשך טובה שבעתים. והנתלה הושיט את לשונה, הניע ומלטט את הספסל שבבית המלון, והוא נפל ממנו וראשו חבט בקרקע. פעמים רבות הוא אלים עליו: אם לא תשמע לכל אשר יעצתיך, ובאתי אליך יום גם לילה, אני אכך בשנעון; אסחבך מעל המטה; אמתח סדיניך ואקלע מהם חבל לבן כלבנת הסהר, כרבל הלבן אשר לספינה בלי תורן, אשר כן יהיה מראה הסהר, ותליתי אותך בעצב ירי על תקרתך השחורה.

יום הנדהם הוסיף לשתות עוד יותר. ימים רצופים התהלך הלוך ותעה, כחיה על פני השרה, אמנם אור היום הרניע מעט את רוחו, כעין רגש של מנוחה ושלוח שלט בנפשו. לא שרות תקוה שב לפעמו ויחל שנית לשאוף לחיים, כי אם נדמה, אשר כרת ברית עם המות ויחש כי מעתה הורך וגם הוקל לו יותר מבראשונה. והנתלה, אף הוא תראה את עצמו כזהיר במעשיו, בקש סליחה ממנו על משכו אותו אחריו (הן לא בו האשם, אם תשוקת האדם לאבד את עצמו הנהו דבר המורבק בשני), ויפאר את מות האיש ברצונו הטוב, כמקרה הזה אשר קרה אותו, בראיות ובטופתים יפים, דקים ומושכים את הלבו; גם אותך יקרה, כדבר אשר קרה אותי (האיש הצהוב דבר עמו הפעם בגוף נוכח), הטובה טכל התחבולות לעורר את האשה לאהוב אותך היא – להמית את עצמך בגללה, אכן רק את המתים אפשר לאהוב אהבה נצחת. נלה דוחה אותך מעל פניה, ואולם אם כעצתי תעשה ושפכו עיניה דמעות ולבבה יהמה לך כל הימים!

יום בקש לו ספלט, חרדה תקפה אותו, הוא פחד פן יכאב לו, ועוד יותר – פן לא יצליח... ואולם גם בזה הרניע את רוחו הנתלה: זאת היא עבודת רגע אחד, כל כאב אין, מעין קפיצה לחלל האויר, אפשר לעבור אל המות מבלי הרגיש כלל בזה, והוא הוסיף בשחוק קל על שפתיו: הן ידעתי את הדבר מנפשי, האין זאת? יום פקפק עוד, הוא בחר בחבל.

אפס כי לא חזק ביותר. הוא הרהר בנפשו: ייתכן כי יקרע. אז עוד ירע הדבר. כי את אשר נגזר אין להשיב ואין לשנות את המזל. יש אשר השתוקק למות ויש כי תשוקתו זאת חלפה מעליו. פעם בערב נדמה והנה כלה ונחרצה מאתו. הוא שם פעמיו אל האלון על יד שלשת הדרכים ויקח את החבל אשר נמצא עמו תמיד.

העץ, נהדר המראה. כמו רמז לו מתוך רמזי הערב אשר הלכו הלך וקרוב. הבניה המורכבה. כפת-ההיכל הרעננה. ההיכל אשר הלך ונשתכלל בדמיון כל אחד ואחד... הוא היה היכל האהבה לכל האי. עליו השמיעו לחש שפתיים, אשר נדמו לשפתי רבבות האוהבים. שהיו באים תמיד אל המקום הזה. השפתים דובבו, רחפו כמו מרטט נשיקה; נדמה, כי אלה השפתים הירוקות נהרו לשוב ולנשק את השם שנשתמר עוד בתומו על הנזע הישן ואשר היה לנושא אהבתן בשנים עברו. האהבה והמות, דמיון מוזר ביניהם. ושאיפתם - חידה סתומה; עובדים הם אל הלב דרך צנורות נעלמים אשר מפתחם טמון רק בחיק הנצח.

אלון האהבה היה לאלון המות. מדוע בן-נכר זה הפלאי בחר בו להתלות עליו? עתה הנה חפץ יום להתלות עליו אף הוא. אמנם. האיש הצהוב, אשר משך אותו הנה, חפץ להכריחו לעשות את הכל כמעשהו הוא. בכל זאת הרגיש יום ברנש לא-ברור, כי כל עץ אתר לא היה מקבל אותו ולא היה נעשה איפוא שותף בגורל חייו. העין הזה, אשר היה עד עתה היכל האהבה, נהפך ויהי להיכל המות. ושמות הנאהבים מקודם. החרותים על קליפתו. נראו בעיניו אכלים, חצים ממושמשים, כשמות המתים אשר על מצבות הקברים.

יום חפש בין הענפים הנבזים את-הענף החזק, אשר עליו נתלה האיש הצהוב. הוא עצמו הראה לו פעם על הענף ההוא. העלים מסביב היו כמפורדים. נדמה, כי הנתלה חצב לו קבר בתוך העלים, שנשתמרה במדת נזו. במקום אשר שמה התנפל. במקום הזה נשקעו העלים שעל העץ הנרול ותצא כתבניה קבר. זה היה רק חור אחד פעור בתוך הירק. הוא היה הקבר החצוב. עד מהרה היו קברים אחרים עתידים להפתח. המות התלונן בקרב העץ ויישן יחד עם האהבה. עץ הנצח! עץ ראשית ימי האדם על הארץ! עץ אחרוני הערכים על פני הכוכב הנקפא! עץ הטוב והרע. היחיד והמוחזר, אשר שם יכול האדם לבחור רק בין האשה והנחש. באהבה או במות: תמיד אותו היצר המסית, חזון בראשית, הנשנה ונחזר

בלי הויף, ואחריו יבא הגרוש מנך-העדן והגדירה לתור אחרי ארץ אשר
תיטב מן הראשונה, ואשר יוכלו לישון שם שנת הנצח.
יום הרגיש בלבנו את שכרון העצב אשר ירגיש האדם, מדי יראה
את המות לא כראות משא-נפש מפשט ורחוק, כי אם כדבר אשר לא
יהיה עוד מפלט ממנו. האיש הצהוב נמצא על ידו. הוא האיץ בו.
מהר! היום רד עד תומו. עינך לא תראה עוד כל דבר ברור! הוא
הראה לו את הענף אשר אליו חזק בעצם ידו את החבל. יום דחה
את הדבר. הוא חפץ לראות עוד פעם על הנזע הנערץ את שם גלה:
השם היקר, אשר חרת לפנים בקצה סכינו ואשר חציו ממושמש. מכוסה
שמות אחרים, כשם אשר כבר מת ואחריו הנה נטל גם עליו כי ימות.
רוח קר התנשא מן התעלה. העלים רחפו. נהרו בהמון. יום לא ראה
עוד את החור העמוק, הקבר אשר בין הענפים, נדמה והנה הקבר הזה—
קברו כבר נסתם בעפר. שוב הרגיש כקול מבשר. חש את פחד המות.
הוא מהר ונמלט משם, מהר מאד, עד כי נבצר מן האיש הצהוב לרוץ
אחריה, כונן את צעדיו שוב אל מעונות האנשים, הונה באמו
הזקנה, ושוב אחוז אהבת החיים. עת רבה הלך, מבלי העז להסב את
פניו אל עבר העץ הגדול על יד שלשת הדרכים, אשר מרחוק בתוך
אופל הערב הקודר הלך וכהה, נבלע בצל ויחדל מהיותו...

חג ניקולא הקדוש.

ביום ניקולא הקדוש היה חג בכל הארץ. בבית-המדרון התנשאה ננינת-כנורות עליזה. יצאו במחולות. ביום הזה היה חג גדול קדמוני חג לילדים, אשר יחוגו אותו הגדולים. בו יתנו מנות איש לרעהו יתברכו באהבה ורעות ואיש אל אחיו יבוא לפקוד את נהו. על פני הדרכים התנשאו שירי-עם, חלפו עגלות-חורף כתבנית סירות מחליקות על פני השלג, עם פעמונים, חליפי צלצלי-נחושת, צלילים קצרים, עקבים מאד בתוך דממת האויר.

בראשית החודש סבת היה כבר החורף זועם מאד. מספר ימים רצופים רבץ השלג שכבה עבה על פני הארץ. נראו בתי-ריחים, שחורים ולבנים, כדמות כנסים בדמדומי הערב אשר נדמה כמו שוחקים הם את פתי השלג. היה קור גדול. התעלה החוצה את האי קפאה. נראו להקית מפילים. על פני הקרח עמדו אהלים אשר שם מכרו אבסינט, פונש מדומם, לביבות, גם מטפחות קמנות, צעצועים לתשורות ביום ניקולא הקדוש.

בבית-המלון Demi-Lune אשר לפיטר דירדו רב המון. קול תרועה וניל. זה לא כבר העמידו שם תיבת-הזמרה חדשה, אשר הביאו אותה מעבר לאי, תומה כלהקת-מנגנים אדירה בנגינה רועשת ורבת-קולות; זה אחר זה החנשאו, כקול צפצוף צפרים עם שחר-מאות צפרים, שנתנו קול כצלילי עונב; אחרי כן נשמעו ארייאות עליזות, שומקות ומלאות תרועת-פלחמה; צלצה מנגינה, אשר הלכה אט-אט, הלך ורחוב ופתאם כמו נהפכה לקול רעם בגלגל תיבת-הזמרה נגנה מחולות, כל אחר הפץ לראות אותה, לשמעה. כל היום היו באים ומתקבצים המון אנשים. נדרש לפתוח חביות אחדות שכר עתיק, בהיר, למען השביע רצון את כל השותים, ששמחתם המבוססה מעט עוררה רבים מהם להיות מחורים אחרי נלה, אשר עמדה בלי-נוע מעבר לשלחן ותשניח על המשרתים.

• גם זקן-הכפר והכהן שיוטיקא באו לחלוק כבוד לתיבת-הזמרה החדשה אשר העמידה בבית פיטר דירדו. הם ברכו את הכהן ויושיבוהו אתם אל השלחן. אה ארון הבית, בחפצו לנהוג בהם יחף כבוד, ירד אל

מרתפו והעלה משם כד שיכם עתיק, מן המובחרים אשר בכדיו. הוא קרא
בנאון: - המשקה הזה צורב ומנעים, כשמש החורף אשר בארצנו. הכהן
אף הוא ברוך אותו על דבר תיבת-הזמרה הנפלאה, ואולם הוא הוסיף:
- הבל כי קנית אותה בכסף בני-הנכר. דידו נבון מעט. - אמת הדבר,
ואולם אי אפשר לאיש למשוך את ידו מכסף.

זקן הכפר שאל:

הרב עתה עשרך מאד?

- רב ועצום! בני-הנכר קנו חלק מאדמתי למסלת-הברזל. מתחילה
חשבו כי תפכש הרחק מפה אחרי כן החליטו לסלוד אותה במקום הזה.
הם חלקו את שדי-המרעה אשר לי. והלא היה אפוא עליהם לתת לי את שכרי.
- כמדומה - אמר פיוטיקא - שקצבת להם מחיר רב.

- האם לא צריך הייתי להפיק מזה תועלת? הן אלה הם בני-נכר!

- אמנם, אשר לזה צדקתו ובכני, הם שקלו על ירך כסף רב...

זקן-הכפר שאל:

- כאשר נראה לי, עורר הרבר הזה מריבה בינך ובין אחיך?

- כן. - ענה דיירו - צר לי מאד על הרבר הזה! - ויאנח אנחה

עמוקה. - אפס, האם אני אשם בזה? אחי איש-לא-בינות הנהו איש קנא הוא.
הוא נחל מאבינו חלק כחלקי אני. עתה הנה סלוח לא יוכל לי, כי
אין רכושנו שזה.

- בזה היה צפון סוד האושר על האי. - אמר הכהן - כולם היו
שויים. לכל אחד היתה נחלה שוה אל נחלת אחיו. כאשר שוה הצל אשר
יהיה להם על פני השמש. אני מראש חזיתי את המריבות ואת השנאה
ואת הקנאה ואת כל האסון, אשר יבואו אם הופר יופר השיוון. הנה עתה
יש לך רב מאשר לאחריכם, יוצא, כי יש לך עורף.

- פשוט את דבריך ואמור, - כי אינני עני. - העיר דיירו בקול כמתלונן. -

יש לי עתה מה לתת ממנו לנלה כאשר תנשא לאיש.

פיוטיקא שאל: אך אני דמיתי, שהיא היתה כלתו של יוס, בן

ברברה לם?

- היא נאותה לו, אחרי כן נתחרמה. הנערות הצעירות אינן יודעות

בעצמן מה הן חפצות. אין קצב לשאיפותיהן. בפי אמרתי לה כי הנני נאות

לבה נתון למחשבות אשר לא ידעתי מה הן זרוחה יהנה נכאים.

אין זאת כי אם דאנה נסתרת בלבה אשר לא תגיד לי.

זקן-הכפר והכהן הסבו את פניהם בתנועה אחת אל עבר השולח

אשר שם ישבה נלה כשבת על כסא־מלכות. אמנם פניה חורו מעט וכולה נתונה לבגדיה. בגדי החג ולסגולותיה הטבהיקות.

— אחת היא, ואולם יפה היא מאד. — אמר טיוטיקא. — הנה ציץ הגזע שלנו, הטפוס היחידי על פני האי שלנו.

זקן־הכפר הסכים לדבריו והוסיף:

— זולת זאת הנה בכל שוררת עתה אחרות ושלמות נמורה. נכר, שבגדי־הנכר הארורים נסעו מפה. האי שב שנית להיות לבדו. איפה עוד תמצאו מחזה אשר כזה? הביטו...

ברגע הזה, ובית־המלון Demi-Lune היה מלא המון אנשים. בגדי־הנעורים, כולם מקושטים ועליונים, שתו צחקו, רקדו כמו בערבי הנ העצרת. בכוסות, כתבנית הסבולים, נוצץ והבהיק יין כוזהר השמש בערפל. הנשים הופיעו בפקריסיהן העגולים כאננים, בשמלותיהן הנעות כפעמונים, ברוב אבניהן היקרות אשר נשקפו בהן: כל מיני ארג, סלסלות יקרות, פתילים מנוונים, דלילי־סמט, מתרוזות אלמנים—כל פרטי התלבושת מימים קדמונים!... הנברים היו לבושים בגדים עשויים ארג־צמר שחור. נזורים בתבנית עתיקה אשר לא תדע כל תמורה עם המון קשטים. הם נדמו מאד לאבותיהם, אשר יש לראות אותם על התמונות העתיקות של הסינדיקוסים והזקנים...

טיוטיקא התלהב מאד. אהבתו וקנאתו הנפרזה לעמו ולמולדתו לבשו רוח נאווה ונאון.

— נשארנו נאמנים לרוחנו! — קרא הכהן. — מאום לא יכלו לעשות לנו בגי־הנכר. אף דבר אחד לא נשתנה אצלנו. ילכו להם למקומות אחרים להשכין שם את הפרונרם שלהם המצחיק את הציביליזציה. אלה הן רק מלים כבירות לכסות על מומי נפשם הכבירים!

הכהן טיוטיקא נכא עתידות, בגפנפו בידיו כנבור מלחמה ובשלחו אמרתו לאדם ולדור יולר.

פתאם ושיחת הכהן וזקן־הכפר נפסקה ברגע זה אשר גם פסקו המחולות, בעוד שתיבת־הזמרה עוד הוסיפה לנגן.

חדשה אשר הובאה בפי אנשים אשר באו מן החוץ, אלצה את כל זונות־המרקדים, כי פתאם יעמדו תחתם בלי נוע.

הפחד קפא על פניהם. כעבור רגע עצרו ככף אשר לתיבת־הזמרה. כאילו נחשבה הנגינה לחטא בפני מאורע אשר כזה. מה אפוא קרה?

זקן-הכפר סחר וירץ לחקור את הדבר. עד מהרה שב. גרעש ונפתח.
אל השלחן, אשר שם עוד ישבו פיוטיקא ופיטר דירן.

— נורא ואיום! — קרא אליהם יום. בן הזקנה המועלגת ברברה לם.
תלה את עצמו. מצאוהו על האלון על יד שלשת הדרכים מת. אנשים
כבר העבירוהו אל אמו... הזקנה לם כמו הקתה בשנעון ותרץ הלונך
והיץ בקול צעקה על פני הדרך!

הוא עוד טרם כלה את דבריו ופתאם נפתחה הדלת ברעש ואל
הבית נכנסה ברברה לם... חורת כמת. שערוריה. הלבנות היו פדועות.
אפשר היה לדמות. כי ברוח שנעונה כסתה את ראשה ואת פניה
בקורי עכביש. היא מהרה ותשחער על נלה. אשר עמדה על יד השלחן
והיא עוד טרם ידעה דבר. אחד מן ההמון התערב ביניהן. כי ראה את
הזקנה והנה ידיה שלוחות כצפרנים. היא צעקה בקול: — יום מת! יום בני
מת! זאת היא אשמת נלה! הוי, בת נעות המרדות! יום בני מת!

כרנע נחה דומיה עמוקה. כולם הסירו את כובעיהם בפני ינון
המות הנאדרה הנבריים עמרו גלויי-ראש. מרכזים. הנשים כרעו ברך
לבושות שמלותיהן אשר נדמו לפעמונים ותתפללנה. ברברה לם עוד הוסיפה
לצווח בקול ככום בין חרבות: יום מת! יום בני מת!

נלה התעלפה ותצנח על זרועות השפחה אשר חרדה לקראתה.

הכהן זקן-הכפר נגשו אל ברברה הזקנה ויטיפו לה דברים בנחת
כאשר ידברו הזקנים היודעים את החיים. הם התאמצו לחקור אותה
לדעת את כל פרטי החיון המעציב.

אזנהפכה חמתה לינון, ינון ממושך אשר נתן לה יכולת להוציא דברים

כפיה מתוך ככי תמרורים. היא ספרה את אשר ידעה.

יום אהב אהבה עזה מאד את נלה. ואולם היא כלאה את אהבתה
ממנו. הדבר התחיל מן העת אשר באו הנה בני-הנכר הארורים. היא
התודעה אל אחד מהם. את הדבר הזה נלתה היא ליום כפיה. ואולם לב
רך היה ליום. ויסלח לה. הוא חפץ לבוא אתה כברית הנשואים. ומבלי
התמהמה. נלה מאנה. את הדבר הזה ספר לה בנה בפיו לכל פרטיו
פעם אחת. באחד הערבים.

כאשר דחתה נלה את בקשתה החלה רוח רעה מבעתו. כל דבר לא
משך עוד את לבו. הוא נמנע מלצאת החוצה. בלה ימים רצופים בחדר
סגור תריסי-חלונותיו ובלילות נרדה שנתו ממנו. בכוא הערב החל לתעות
ולשוטט על פני השדות. הנה פה רבו המחשבות אשר הנה ברוחו הקשת

ומה גדול הכאב אשר ענה את נפשו! ביום הזה נכוננו לו ענויי־נפש עוד יותר קשים, ביום חג ניקולא הקדוש ושמחת כל העם. הוא לא חפץ לראות את השמחה ואת השעשועים האלה. היום בבוקר לא שב לביתו. היא דאגה מאד ותבקש אותו בכל המקומות מסביב. זה עתה מצאו אותו על האלון הגדול על יד שלשת הדרכים. במקום אשר שם תלה את עצמו בן־הנכר.

ברברה לס הרימה שנית קול צעקה: - יום בני, יום בני מתו - אחרי־כן חשבה רגע ופתאם קראה: - אבל מדוע הודתה גלה כי ידוע ידעה בן־נכר אחד ומדוע, אחרי אשר מלח לה יום. היא גמנעה בכל זאת מלהנשא לו? הנה הדבר אשר נבצר ממני תמיד להבינו.

ברגע זה, זנלה נעורה מעט מהתעלפותה, היא שקחה את עיניה לרווחה, והן נוגות מאד, עטופות ערפל ונבהלות. גרמה, כי עת רבה ירד בתן נשם. רוחה שבה אליה. היא פרצה בבכי. זרמי המעות שטפו את פניה. ברברה לס התרנזה שנית ותאמר להתנפל עליה; נכונה היתה לרמסה ברנליה לשרוט את בשרה, להרנה. ידי זרים עצרו בעדה. אז ננשה אל הכהן ותאמר: אבל שאל נא אתה את פיה! מדוע דחתה את יום אחרי אשר התחנן לפניך? מדוע? מדוע? היא פנתה אל גלה ותאמר בקול תחנונים: - גלה, הגידי לי גם אני מבקשת ממך, הגידי לי, ואדע נא למצער, בשלמה מת יום בני!

אז הבליגה גלה על רוחה, ותהי כנכונה להתודות באזני העם על חטאתה, לחדש את תום נעוריה בגלותה לפניהם את לבה, ומה גם אשר כובר אשמתה העיקר עד עתה על נפשה ואיש לא ידע. - ותען בקול נוגה ותאמר: - נשי אלי, ברברה לס, ואנירה לך.

כעבור רגע ולכל העם נודעה האמת האיומה. מקצתם חמלו על גלה, אשר אמנם לא יכלה להנשא ליום ולהעמים עליו ילד מבן־הנכר. רובם התמרמרו.

הכהן מיושיקא חרד מאד, ויגון עמוק תקף את רוחו. יגון־אהבת לעמו ולמולדתו. - איננו עוד את אשר היינו מקודם. נטמא בקרבנו דם העם. חמא חמאנו לארץ מולדתנו. גלה היא בת סודרת. עלינו לשים אותה לחרפה לפני כל העם.

המלח האיומה הזאת התנשאה בתוך הרממה כמקודה אשר ניתנה מנבות. זה היה מעין משפּט־עם שעבר בירושה מאבות לבנים. מנהג

אשר נותר לפליטה מקדמי ימים על האי, כי כל איש מאזרחי העיר אשר
יחטא ונגש העם, על פי מצות הכהן, כאין השב, ופרק מעליו את
עדייו. ויען כי הדבר היה נוגע לנערה צעירה, ותתי על כל
הנערות הצעירות אשר עמרו מסביב לעשות בה את המשפט החרוץ. הן
נגשו אחת אחת אל נלה, אשר עמדה בלי נוע ובוכה תמרורים
גשענת על-ידי שפחותיה. על כל ענדה ונערה היתה שומה לקרוע דבר
מה מעל שמלת נלה: האחת-סלסלה אשר קשטה את פקדסו; השניה-ענולי;
הזהב מעל שביסו; השלישית סיך מעשה-פתוח על מצחה; יתרון המירו
את מחרוזות האזניים בני שלשת המורים מעל צוארה, פתילי הסמט מעל
שרוולי בגדיה, סינורה הרק כמראה תכלת השמים, טבעותיה הרחבות
אשר כמו את אצבעותיה עד עצם פרקיהן. מרגע לרגע הלכה נלה הלוך
והחשף, הלוך והועם באבוד לה, זה אחר זה, חלקי תלבושתה הצבעוניים,
התלבושת המיוחדת אשר לתושבי האי.

טיוויקא קרא בקול: - הביטו וראו מה היה לנו! נלה איננה עוד
כבנותינו... אכן, אשת בן-הנכר הנה.

נלה בכתה, רועדת בתוך שמלתה, שתכשיפיה הנוצצים נמלו, ותתי
כשמלה הכהה וחסרת-הצבעים אשר לשוכני כל ארצות הנכר, היא עצם
זיתה כמו עמופת-אבל על גפשה, עמופת אבל על מות האי.
הכהן טיוויקא אשר דבריה-ההודאה האלה דרניו את נפשו לא חרל
מהתמרטר וינבא לימים עוד רעים טאלה...

- גם עלינו לקרוע איש איש את בגדיו, לעפות אבל ולשים אפר
על ראשו, האסון בקרבנו, השחת השחיתו אותנו בני-הנכר, הם הביאו
עלינו את כל הרעות: את השכרון, השנאה והנאוף וגם האבוד-את-עצמו,
דבר אשר איש מאתנו לא ידע אותו ועתה הסתער יסתער בקרבנו, האבוד
את עצמו נגע הוא הנדבק מאחד לשני, והוא הדבר אשר בגללו נתלה יום
על האלון על יד שלשת הדרכים, במקום שם נתלה בן הנכר, בלמדו גם אותו
לעשות את החטא האיום הזה, יום היה הראשון אשר נמשך אחרי הכת
הנעלם הזה, האד המשחית של מנפת-הנפש, היא האבוד את עצמה
צדו יבואו גם אחרים לקפד איש איש את חייו בעצם ידו.

- נכרות את העין - התנשא קול מקרב ההמון.

- אם כה ואם כה יהיה העין מעתה לעין המות - ענה הכהן -
באלון הכרות יוסיף לפעול את מעלתו, אם בעמר נמסננו ומשך אחת

לעפר הארץ. הנני מעיד בכם שנית: העץ הזה הנהו עץ המות. קברינו
סמונים בתוך גזעו. נוענו! נוע האי ימת!

— זכרות את העץ — ענו המון קולות נמים. נמרצים. פתאם, וכלם
פרצו בסערת שנעון אל הדת. קהל גדול התפרץ החוצה ויפשוט. דומם
זועף. על פני השדות המכוסים שלג... הוא בא עד אם שלשת הדרכים.
הנברים לקחו עמם בדרך קרדומות, לפידים. רנע אחד חשבו: אם לזרות
את העץ או לשרפו באש?

האון נצב בנאן, כקורא לקרב. הוא נשא עד שחקים בעליו העבים
והרחבים. ענפיו האפילו על האויר ככבלי-ברזל מוצקים, ובכל זאת, יפים
ונחמדים למראה. נדמה כי דבר לא יכול להשחיתו, לא אש ולא מכת
נרון. השלג הכחלחל רבק בענפיו מצופי כספם העמום ועטופי אמונם
השקוף, הרך. עוז ועדנה כמו חברו בו יחד, כעין אביב קרפי אשר כסה
את שיבת העץ בפסור-ציצים כדמות פתותי אש.

על הנזע נשתמר הצבע של המצת-הנחושת. אפילו במשקעי האותיות
החרותות לא נראו כל עקבות כפור. עתה משלו שמות נאהבים חרשים.
כמו אחרי נצחם את השמות הישנים שנמשטשו. כל אחד מצא בהם
דבר-מה מנפשו. איש מהם לא מלאו לבו להכות בקרדום על הנזע הישן,
אשר מלא אהבה ואשר קים לזכר עולם את כל הארושים על האי. אחת
נחשב להם, הכות עליו והכות על לבם הם. ואולם הן חטאו חטא נם העץ.
עץ העדן, עץ המוב היה לעץ הרע. עץ האהבה נהפך ויהי לעץ המות.
מעתה יקוה לאנשים אשר ישאפו להתלות עליו, כאשר משך אליו בראשונה
את הנאהבים. וגם זה הן דבר הוא אשר לא יתכן כי יהיה.

פתאם ויאדימו פני העץ. הלפידים הבערים ננעו בו. להב אחד
להב הלכה הלך וקרוב אליו. נדמה הדבר כמו פורקים מעליו את עדיו
עקב אשר חטא. לפיד אחד המסה את כל עניבות השלג. את האטון
השקוף ואת כסף הכפור אשר לאורך ענפיו. הענפים החוקים, אשר נדמה כמו
נעשו-מברזל, נכנעו. ואולם הנזע התעקש כמו חומת ברזל, אשר נבצר מן האש
לננוע בה לרעה. השלהבת דעכה מפרצי הרוח העזה והקרה ככפור. העץ נצח
את המות, ורק נשאר ערום בלי לבוש. הוא נאבק וילחם. נשא בנזעו
השחור למרום. אז זכרו כלם את נלה. הארון הגדול על-ידי שלשת הדרכים
נדמה לה. אכדו לו רק עדייו, לבושו השלג. ענפיו הרקים תכשיטי-
מספר בודדים. ואולם כל אשר היה לו ליסוד הוסיף להיות חי וקים...

על נלה היה מעתה להעלות תמיד את זכר אהבת בן־הנכר. על העץ
היה להעלות את זכר מות בן־הנכר. על האי המאושר, בהיותו רבוק
תמיד במבע הוספ אסון גדול. מאין מפלם טמנו אשר יקראו לו בשם
ציביליזציה ואשר סמא את נלה ויטמא את העץ. האסון הזה היה עתיד
מעתה להיות למחלה עוברת מאחד לשני...
וכולם. תפושים הרהורי עצב שבו לבתיהם ורוחם הונה בילד
תצנן לתולד מבן־הנכר ואשר עתיד היה להקים על האי נזע חדש...

לְדוֹד פְּרִישְׁמוֹן.

לב סְהוֹר, רוּחַ שׂוֹאֵף יָפִי וְלִשׁוֹן - תֵּרֵב תְּהֵא.
שְׁנֵאת אֲמָרִים רִיקִים וְהִבּוּ לַחֲמוֹן נְנָסִים מְרַקְדִים בֵּין
חֲלָלִים אֲשֶׁר בְּחֶרְבּוֹת וּמְרָמִים עוֹלָם בְּכֹזְבוֹן תְּרוּעוֹתֵיהֶם.
וּבְאֶפֶס רַחֲמִים קָרַעַת מַסּוֹת מֵעַל פְּרִצוּפֵיהֶם.
וַתַּצַּג לְכַבּוֹת חֲלָלִים לְרֵאוֹת.
תְּרַבִּית שׁוֹנְאִיָּה לְמִשׁוֹשׁ נִפְשָׁה, אֲשֶׁר חֲשָׁלִיבוּ עֲלֶיךָ
לְשִׁקּוּצִים וַיִּמְטְרוּ דַבּוֹת לְמַעַן חֲלַל שְׁמֶךָ.
וְאַנְחֵנוּ יְדַעְנוּךָ, הַלּוֹחֵם, וְנִפְרַן בְּדִלְקָה, נֹזֵה, נֹזֵה עֲלֶיךָ
מִמְלִילֵי לְבַנּוּ עַד אִם נִרְחַצְךָ מִן תְּרַבּוֹת וְנִגְיִשְׁךָ אֶל הַבָּאִים
מִטְהַר וּמְקַדֵּשׁ.
כִּי הָיִיתָ לּוֹחֵם

א. שְׁמִינְמָאן.

יהודה בקני.

שירים.

פה ושם עד אפס מקום
יום ולילה סב סבכוני ;
יום ולילה קהל זכרונות.
רוחות עבר פעמוני.

קהל זכרונות, רוחות טובות,
שכנו כבר בַּתְּהוֹם הַנְּשִׁית
קמות, עולות ומתאחזות
מי בִּשְׁשׁ וְמִי בִּירֵיעָה .

אחת עולה, שנייה באה,
כָּדָן קוֹבְלוֹת מֵר וְהוֹמוֹת :
למה, למה עֹבְרָתְנָה —
עת האסף קציר התלמות.

רבים מנו ימים, שנים
את יתמותם נשאו דמם ;
אין ממנו מקדים זמנו,
אין ממנו באים פגומים.

דע, כי לא נתת אדון
על התלמות, יצירי אלים ;
אדון אתה רק על צבעים,
לשקל מלים, קבוהר בלים.

לאמר: אלה-נפשם קולות
אקה יחיו חיי אפר ;

וְלֹאֵלֶּה אֵין תִּקְנָה
אֵלָּא צַבֵּעַ, אֵלָּא הַמֶּר.

אֲשִׁמַּע עִתָּה אֶת הַדְּבָרִים,
וְהַדְּבָרִים לֹא מֵעַתָּה;
אִכּוּ, אֵין לִי עוֹד כָּל צְדָקָה
לְהַתְנַצֵּל, לְהַתְחַמֵּא.

רַב הַדָּם, אֲשֶׁר שִׁפְכִיתִי,
דָּם נְעוּרֵי, דָּם יְצוּרֵי,
שִׁטְפוּתֵימִים וְהַחֲרָבֵתִים
קִשְׁמִיתִי וְלִסְוֵרֵי.

קִירוֹת חֲדָרֵי, נוֹצוֹת פְּרִי,
עֲמָדוֹ, סִפְרוֹ מַעֲשֵׂי רָצוֹחַ;
וְאַתֶּם, פְּנֵי הַעֲגוּמִים,
צָחוּק הַעֲפָה, קִמְטִי מִצַּת.

קִימוֹ כְּלִבֶּם וְעֵנִי בִי,
וְקִרְא כָּל יוֹדֵעַ סְתוּם;
מִה מִקְנֵי שִׁפְחָה סְנוּרָה,
מִה מִקְבַּי הָאִישׁ הַחֲתוּם.

הַחֲלֵמוֹת עִתָּה קָמוּ,
כָּל יְצוּרֵי נְתָנוּ קוֹלָם;
עִתָּה יְחִיו, עִתָּה יַעֲלוּ,
עִתָּה אֲבָנָה שְׁמָם בְּעוֹלָם.

.II

וְהוּי:

אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ אֶקְרָא

לְעֵדִים עָלַי

ויעידה.
אם לא חיי ויוזבי אני חיי.

ואם לא יסודותי: קינה ושירת
ובגין
וסתירה.
ואם לא הם לי כל הענין.

ואם לא גפצתי כלים
ושפכתי יינם, שמור ימים ושנים.
ואם לא עבדתי שבועה אלים,
ושבעים ושבעה שמונים.

.III

חיי אני, אם לא הייתם לי לזרוא
עם תפלתכם ודוכנתכם,
וימי חולכם ומועדיכם
ופת שלחנתכם.

ואם לא קצתי בקם
ובפירורים,

אשר אכפתם כמתחת כל שלחן,
נתתניו עוד בעז נעורים!

ושחצתם!

ושבקשתם!

ובמצן איש מקם פירור אשרו כחורו—

ותלמתם והנה כד העולם כבשתם.

.IV

יש מרגלית טובה אחת

היא בעמקי ים לבבי:

זיק נשמתו הנדחת
שר מלאכי וכוכבי.

והזיק מהבהב תמיד –
בך אומרת מרגליתי:
מתי יבוא יום מתהומות
בי אשאב – ועליתי.

אף כוכבי תמיד הומת,
בזכה נפשו במסתרים:
אזי, בי אחר לקוי אני
בין חברי שבפרוס.

ובחלוני מר יכביון
רוחות נוגים ליקה לילה:
יש לך נפש לחצאין,
חציה ממה, חציה מעלה.

.v

ירדה נשמה עצובה לעולם
ויהי אף ברדתה – נעלמה,
כי יצאה בער-כרחה לרהף את צללי
גורלה על-פני האדמה.

ירדה נשמה עצובה לעולם
ותהי כל ימיה אבלה,
כי איש לא אהבה ואת איש לא
אהבה.

נתקלל את יומה ולילה.

ותתע הנשמה במדינות רתוקות,
בארצות נכריות בלי-חשך;

אך איש לא אהבה ואת איש לא
אהבת.

ואיש לה את דלתו לא פתח.

ותצנח הנשמה על סף בית סגור
ותמת על שפתה התלונה;
ואולם בהשלים עם גורל גלותה
לא מצאה הנשמה תקווה.

ויהי לילה אחד — ותפלל הנשמה
עד בקר תפלתה נתקיימה;
ותתרד באויר אנהה אחרונה,
ותעל באנחה השמימה.

.VI

עזרי נפשי נפש יועה,
קני למנותך;
מרקליון יש בצל הלילה.
דפקי — ויפתת.

מרקליון יש בצל הלילה,
אך הדופקים רבו,
יש שנכנסו מרקלינה,
יש לדרכם שבו.

אך גם יש באמצע דרכים
עומדים ומשתאים;
האחרנו זמן הפגישה,
אם תקדמונו באים?

ומפנות כל המבואות,
וממרקליון פגימה.

הַמִּיָּה בָּקָה עוֹלָה, בְּאֵת
כָּל אֲשֶׁמִּירָה תְּמִימָה.

אֲפֹשֶׁר תּוֹפֵעַ יָד נִעְקָמָה,
תִּשְׁמַע הַמִּיָּה בָּקָה!
תְּבוֹא, תְּבוֹא נִשְׁמַת אָדָם
עָרָה אֶף מִמֶּכָּה...

I

רַגְבַּ גְּלוּם אֲנִי, חֲמַר קַדְמוֹן פְּלִי,
הַיּוֹם נִתְגַּלְגַּלָּה נִשְׁטַתִּי לְפָנֶי כִּסֵּא
כְּבוֹדְךָ;
אֵל גְּלִמֵי עוֹלָמוֹתֵי, תִּרְדַּ שְׁמַע הוֹדְךָ
וַיִּחַרְדַּ בֵּית הַיּוֹצֵר הַחֲמַר הַהוֹיֵלִי.
אֶת, הַדְּשָׁה צוֹרוֹת בְּרוּמָמִים וְגִלוּמִים,
עוֹלָם לָךְ כִּתְמַנְנִי מִתּוֹךְ תִּרְדַּמַּת
רַגְבִּים;
בְּחַנְתָּ פִּיךָ, וַיִּקְלְפוּ שְׁמֵשׁ וְכּוֹכָבִים
וַיִּמְרַגְבּ לְבִי יִצְמַח צִיץ עֵדוּמִים.

II

עֲדַנַּת זְיוֹנִית עֲדַנְתָּךְ
וְרִיחָה לִי מַעֲרָה שְׁמֶךָ;
כִּי עֲדַנַּת עֲלוּמֵי וְרִיחָם
בְּאוֹנֵי מַמְדָּה, רַק מַמְדָּה.

וְשִׁבַעַת כָּל חַן וְכָל נֶעֱם
נִתְבַּשְׁלָה נִשְׁמַתְךָ וַתִּיף;

וּבְלִבִּי נִתְּנָלוּ גִּזְנִים
בִּישָׁנִים כְּפַעְמוֹנֵי הַיּוֹם
עֲדַת זְוֹנִית עֲדַתְךָ
וְדַמּוֹת הַזְּוֹנִית לָךְ דְּמַמֵּת;
מִצֹּף פַּעְמוֹנֶיךָ שְׁאֵבְתִּי
לְכַקְרִים אֶת צְנִיעוֹת הַחֲדָוָה.

III

אֵף הַחֲבֻצֶלֶת אֶהְבֵּתִי
כְּמוֹךָ הִיא גְּאוֹנָה וְלִבְנָה;
יְדַעְתִּי: אֲצִילוֹת מִתְּנֶיךָ
כְּנִבְעוֹל הַפֶּרֶחַ נִתְּנָה.

גְּכִיעֵה עוֹד טָרֵם נִפְתָּחוּ
וְכִבְרָה בָּא אֶל אִפֵּי הַבִּשְׁמָם;
וְכִבְרָה הַמְּמוֹנֵי הַרְיָחוֹת
וְנִשָּׁב חֲלוֹמֶךָ הַקּוֹסֵם.

אֵף הַחֲבֻצֶלֶת אֶהְבֵּתִי
כְּמוֹךָ הִיא לְבָנָה גְּאוֹנָה;
אֵין זֹאת מִצֹּף שֶׁפְּתוֹחֶיךָ
הוֹצֵק בְּהַנְעֵם שְׁשׁוֹנָה.

IV

בְּבִקְרֶךָ עַל פְּרֹחֵי דַחְשָׁתִּי
הַגִּידָה לִּי פֶּרֶחַ אִם תִּרְעֵה
שְׁלֵמָה זֶה הַלֵּכָה הַיָּפֹת
הַתְּשׁוּב אֵלַי הַאֲבָרְחָה?

אֵךְ פְּרֹחֵי תִּנְיַע אֶת רֵאשֵׁתִּי
וְאִפְשֵׁר לֹא נִכְזֵן אִם שְׁמִתִּי;

נאבין: בנשמת הַפֶּה
נַתְּנִלְגָה נשמת יפתי.

.V

לא אֶת־היא זאת, לא אֶת־היא זאת,
אֲשֶׁר בְּקִשְׁתִּי,
וְלֹא בְשִׁמְךָ קִבֵּשְׁתִּי קָרֵב,
דְּרַכְתִּי קִשְׁתִּי.

לא אֶת־היא זאת שֶׁתְּבִנִי שָׁמַי
וְדוֹר תְּקִימִי;
וְאִם אֶפֶל מֵת עַל שְׂדֵה הַקָּרֵב -
לא תהי עִמִּי.

וְאִם אֶפֶל מֵת - וְרַצְתִּי מִקָּרֵב
כְּרוֹזִין בּוֹנְדֵת;
וְלֹא יִקְדֵשׁ לְךָ קוֹל דְּמֵי הַעַם
וְכִבוֹד מוֹנְדֵת.

.VI

עַד עֲרַתָּה פִּקְלֵתִי אֵלֶיךָ,
מֵעַתָּה תִּפְקְלֵי אֵלַי;
וְתִבְקְשִׁינִי בְּנוֹפֶךְ וּקְבִיבֵךְ,
כִּי אֶהְיֶה לְךָ לֹאֲרוּנִי.

וְטֵם הַנֶּזֶן הַשְּׁתֵר תִּבְרְעִי
וְיִחַקְתִּי לְהַתְנַגּוֹת הַשָּׁמַי;
וּמֵה שְׁחִמְרֵת לֹא יִמְלֹאוּ
לֹא עִם וְלֹא אֶת וְלֹא אִמִּי.

וְעִם רָדַת הַלֵּילָה בְּאֶהֱךָ
וְעֻקִּית עַל יְצוּעֶךָ בְּדָמִי;

ובשנת נדודך תגמגמי
צרופי אותיות שך שמי:

איה אדוני ואישי.
קראתיך מיום ומלירי;
ותרדת דבר קול ולכל ניע
ואת דבר מסרת לכל צל.

.VII

והנה כי אענה לנרדם
ואושיט תתלן צוארי;
ובקשו דינים ממני
את אחרון והויי דבריי.

ויחג הקמון חג ענשי
ויצדיק עמי את גורדינו;
והענה עלי חרפת בוגד
בפרם שהעלה גרזנו, —

התבא אז, מלאך מושיע,
ותקחש על און היני;
לא נעשה הבגד, לא נעשה,
ואם נעשה — הבוגד לא אני.

קרבנד לא אדרשו, לא ארצת
אני כבר לקרבן נקרבתי
איכם — האת אהבתני,
בימים שאותך אהבתי!

.IVII

בשְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם לְחַיִּי
כְּתַבְתִּי אֶת הַדְּבָרִי הַמְּגֻלָּה;
אַחֲרַי שָׁלַפְתִּי תַּפְנִיטִי,
וּנְפָשִׁי עַל אֹרֶחַ וְצִלָּהּ.

אַחֲרַי שָׁגַרְתִּי מְרַחֲקִים
וְשָׁבְתִי אֶל קִנִּי חֹרֶה
שָׁבְתִי קָמְעַן לְהַחֲלִל
מִחֲדָשׁ אֶת חַיִּי בַּסְּעָרָה.

הוּי נְוִי הַפְּנֵה הַקְּדוֹשָׁה,
מִי שָׂאָה בַק פַּעַם אֲוִירָךְ —
הַיּוֹכֵל לְנוֹחַ בַּנֶּבֶךְ,
בַּנֶּבֶךְ לֹא לְשִׁיר אֶת שִׁירְךָ.

אַרְצוֹת פְּבִירוֹת עִבְרָתִי,
מִמְּקֻבּוֹת פְּמִנְלוֹת לִי שְׁמוֹחוֹת —
הַיֵּשׁ פְּשִׁמִּיד בְּעוֹלָם,
וְאִם יֵשׁ בְּמִנְיַחְתְּךָ בְּמִנְיַחוֹת!

הוּי שָׁמֶשׁ, הוּי שָׁמֶשׁ מִשְׁפִּירָה,
הוּי יָמִים וְנִקְלִים וְנִהְרָוֹת;
הוּי לִיחוֹת תִּגְבַּב בְּתַמּוֹז
וּבְתִשְׁרֵי — כָּל סוּפּוֹת וּסְעָרוֹת, —

מֶה אַתָּם מוֹל סְעָרוֹת הַנְּעֻרִים
וּבְקִרְיִי אֶהְיֶה הַנְּאֻוָּה.

עם שכרות משחקי העלם.
עם הלמות לכבו הררה.

הוי כפמה אהבתי בנעורי
תליפות לבקרים ותמורות;
רבות נמשטשו פניך
רבות בקבי עוד שמורות.

עינים וקוצות וזרועות,
ונערה ונערה—ועתה;
הוי ימי דגניות התבלת
בין ימים שג דגן ותטה.

ואתם, מחבואי היער,
מהיערג לפי אליכם;
יסורי הנעורים ואשרם—
איכם, איכם, איכם!

ובכל זאת פי שבתני עדיה,
הוי, פנת הורתי הנעימה,
לא שנים עמדך אשבה,
פי נפשי עמדך לא תמיכה.

התדעי איה קאתי אלה?—
בחיך אורונים דאיתי;
עם צפור שמים השלמתי,
ועמה הפרתי את בריתי.

עם צפור שמים השלמתי—
וצפור ממני בורחת,
והנה מתחת שמים
הויה שג ברני צוכחת.

צפור של ברזל בחיקה
את אחד העברים המתירה;
ואדא אל מקדש נעורי
על פנפי הצפור השכירה.

התזכר, אימתי תליתי
במסמר את נרתיק התפילין;
ואפתח את אשנב הלזני
ואקבע מעליו הוילון?

אי שמא שכחתיני מלבך,
ותסגר מאחרי דלתים,
ותשרף הנשר הקטן,
ותקבע חבצ'יו לקרעים?

אם כן ואם כן — ואנכי
עדן לא שכחתי את דמותך,
את מותי חלמתי לא אחת,
אך לא חלמתי את מותך.

אמת, נשמתי תחלידה
ועמי הבאתי כוארת,
כל אצבע בי — חרט של ברזל,
כל שן בתוך פי — היא מנגרת.

אמת, כי ראשי ים-להב
קצחת להכה ורשפים;
נע בו — ופרץ הר-פרצים
ועפו כדורים ושרפים.

אֵין כְּתוּלֵי לִבְכֵי הַחֲרוּף;
וּמְקוֹ נִשְׁמָתֵי הַשְּׁרוּפָה.
עוֹד מִפֶּה, לֹא חֲרָבָה
בְּשֶׁרֶפֶת הַתְּקוּפָה.

וּבְיַגַל הַמַּיִם הַזּוֹכִים
רְחַמְתִּי אֶת בְּשָׂרֵי לִפְעָמִים;
וְאַחֲרֵי הַרְחִיצָה רְאִיתִי
וְהִנֵּה אֲנִי יוֹלֵד תָּמִים.

וּבְאֵגַל הַמַּיִם הַזּוֹכִים
נִשְׁתַּקְּפָה לִי דְמוּתְךָ בְּגִילוֹת;
וּבְמֵאֵפֶל שָׁמַיִם עֹכוּרִים
לִי מִצְמָצָה רְצוּעַת הַתְּכֵלֶת.

לִבֵּן אֵל תִּירָא, אֶחָדִי.
לֹא בָאתִי לְהַחְרִיב שְׂאֵרֵיךָ;
אֶעוֹף מֵעַל לְכַרְפֵּיךָ,
וּבְמַנְעַ הַפֶּה לֹא אֶמִיתְךָ.

הֲאֵין פִּירְמִידוֹת בְּמִזְרַח? —
הֵן אֲדִי עוֹלְמוֹת גְּהֵרָבִים;
תִּירִים לְרַגְלָן יְנוּחוּ
הַחֹלְכִים וּבָאִים וְשָׁבִים.

הַשָּׂאֵר גַּם אֶתָּה בְּלִבִּי
לְזָרוֹן הַיָּמִים הַיְקָרִים,
מִמֶּל הַיְקָרוֹת הַתְּמִימָה
בֵּין סִגְלֵי הַיּוֹת הָעָרִים.

רַבֵּעַ אַרְחֵךְ עֲדִיךָ
וְאָמַר דְּרַפִּי אֶעֱפֹה;
צְרִיחַת הַמְּבוּנָה לִי קוֹרְאָה
וְחִמְרוֹת קִיטוּרֵי הַתְּקוּפָה.

פְּעֻבוֹתוֹת הַקְּוִי.

ש. י. אבכמוביץ יצר בפרוזה העברית תקופה. בית-מדרש; ורק
נבער-דעת יכחישו עובדה זאת. בכובד יצירותיו הוא העיקר על ספרותנו
עשרים וחמש שנה. אישיותו היתה ענקית. אך היא דמתה בגדלה
קורת בית-הבד ותפחת מתוך היצירה העברית החדשה את הלה. את
לשד חיי-אנוש, מלחמותיו, שאיפותיו, יאוש, תקוותיו ואמונתו. מה
שהשאירה תקופה זאת אחריה היא מדבר שממה, תלי תלים של הפצים,
חסרי חיים ושממון גדול בלב, שממון האוכל את נפשנו. כאכול החלודה
את הברזל.

אך תקופה זאת תניע אל קצה; עמודי השיש הולכים ומתמוטטים
וכל הכנין יפול תחתם לעיי הרבות. הבה איפוא ונחצוב לה אבן מצבה ונצק
שמן על ראשה. תקופת מנדלי עשתה מה שעשתה, והיא לא תוסף לעשות
מעשים חדשים. הניעה השעה להתעכב רגע ולהטיל את המבט לאחור.
הרשות נתונה לנו למפל בזה. הלוא עוד מעט והיינו מעבר מזה. מוויניס
הננו במנוחת הנפש הדרושה. למען הקף את התקופה כולה, לא לבקרה,
רק למצוא את הכחות המניעים אשר בה. גם חובה היא לנו לנסות נסיון
זה. הערכת העבר, המומל לפנינו כיום אתמול, הנה רק התאמצות וחפץ
לחשוף את פני הלוט-הלוט של עתיד חי המהקרב וכו'.

א.

אומרים על מנדלי, כי הוא הסופר העברי היותר מפורסם לנו. דעה
זאת נכתבה ונחתמה בידי כל האנשים, אשר חוו דעתם עליו, ואחת היא.
אם ת. נ. ביאליק יכנהו בשם יוצר-הנוסח או אם י. ל. פרץ יקראוהו בשם
יוצר הנדל-הראשון. כל אלה הנם רק השוואות פחות או יותר מוצלחות.
אך כל הדעות נומות אחרי הערכת פרישמאן, האומרת: הרבר הראשון,
הכולט ביחוד לעינינו אצל מנדלי, מיד כשנפתח איזה ספר מספריו
ונקרא בו שורות אחדות, הוא שהאמנות שלו היא מין אמנות מקורית,
שלא נמצא דוגמתה אצל שום אומה ולשון -- אין לו שום יניקה משל

אחרים. אין לפניו שום דוגמא של אחרים, אין הוא עושה על פי שום תבנית של אמן, שקדם לו אלא כל מה שהוא עושה, הוא עושה משלו. הדברים ברורים למדי; ומה שאחרים אמרו בדרך משל ורמזיה, הבע פה בפירוש וברוב דברים.

הגדרה זאת - פרישמאן הגדירה, בה אחוז הכל בשתי ידיים, אכן אם פרישמאן אומר, אמנות שאין כדוגמתה אצל כל אומה ולשון, סוף-סוף לא אטר מאומה ונהיה זהירים במשפטנו. אמנות כזאת או היא באה מתוך יערות-עד אשר על גדות הקונגו והוד-פרא ימות קדומים מסתער בקרבה, או היא איננה בנמצאת מכל וכל, אבל אם אמנות זאת נולדת באירופה, בסוף המאה התשע-עשרה ואחר שהאמן חבר ספר ללמודי הטבע והאמין גם בפרוגרם של התרבות המעשית - אז אמנות זאת, על פי הגדרת פרישמאן, חשודה בעינינו, איך שיהיה, רצוי היה, כי תעשה ליסור, ועל פי מדרתה מדרו עד היום את אישיותו היוצרת של מגדלי. אין פלא, כי כל ההערכות הנובעות ממנה, כולן כאחת משבשות מעיקרן, כי אם יבאו ויאמרו, מגדלי כותב על תנאי החיים, החיים הספציפיים, אשר היהודים היו נתינים בהם בארץ ידועה ובתקופה ידועה, ידאי כנים הדברים, אבל אם יאמרו, מגדלי הוא התבונה המקורית של הרוח היוצרת העברית, לאמר, הבעתה המוחלטת, הוא הפה לכל המציע הנפשי העברי, היא ההתנלות האמנותית של הפנים החבו והעמוס אשר בגשמה העברית אכנס ישארו אמרים אלה כדעה מתהלכת כשיק וכל איש ישאה על שפתיו ובכל זאת האמת תהיה נגדה.

ראשית, אין זה נכון שדוגמת מגדלי אין למצוא אצל שום אומה ולשון. לא, נפש מגדלי נלויה לפנינו כספר פתוח. הוא איננו מטפיקרמנט החי את החיים כחיו הוא. מגדלי הגדו אדם בעל יכולת גדולה ורב סגולות, אשר הוציא לפועל שליחות ספרותית, שהיתה מומלח עליו ושהיחה צריכה לשעתה ובשעתה. הוא, ככל השקפת עולמו הזואולוגית, פרי האחרים, פרי החוץ. הוא אינו הופעה רק תוצאה. הוא לא השפיע על החיים בכח יצירתו, החיים המיצוניים והגשמיים הם שעשו את כל כחו הספרותי. מגדלי איננו מקרה. מגדלי הוא הכרה. ואנו אין ביכולתנו להסביר לעצמנו את הראשון; האחרון נהיר לנו מכל צדדיו.

שנית, דוגמתו אנו מוצאים אצל כל אומה ולשון. בכל פעם אשר האדם יחמא וירד סגולתו, יזניח את מקדש אלהיו, יחדל להיות חיד שואף, אז יופיע אחר האנשים, אשר יקבל על עצמו את השליחות שאין

בה לא קלות היצירה ולא מרחב המעוף. לחאר את החברה הקימה כעת, סדריה מאכליה כליה, לפני דבורה מפשרה וקטנותה. האנשים האלה אינם מציאים לעולם מעתיקים הם, במשכם עט סופר נאמן, רק את זאת מה שהם מוצאים לפניהם; כי עבדים נרצעים הם למציאות המטמית. פנס קמון יקחו בידם ובחלאת המציאות יפשפשו כל פרט ופרט, כל הקווים חסרי הערך ובני החלוקף ואחד ירימום על גמ, יוקיעום לעיני השמש ויכריזו בקול מנצח: הנה הנה המציאות בכבודה ובעצמה. אותה ראו וחיתם, אותה ראו וגרשו מעל פניכם את חלוטותיכם-הבל, אשר אתם משלים בהם את נפשכם לשוא.

אמנות זאת הנה איפוא על פי מהותה, אמנות של ירידה, אמנות נפילים. בההפך שירת הטרוֹפֶדוֹר הנלהב הלומת שכרון אהבה-נצחת למציצה מצלצלת וריקה, מופיע הפיקארו הפקח וחסר הרגש, וכאשר יעלפו כנפי האדם ברום השחקים, יפול האדם ארצה ויבוסס ברגליו הכבדות את בצת העולם. אמנות פכחית זאת הנה תמיד פרי יקיצה. כן יתעורר האסיר בבית כלאו הצר והמזוהם, וימשש בידיו הרועדות והנתונות בכבלי ברזל את טחב כתליו ואת רפש הקרקע אשר ירמסהו ברגליו. ורגש אחד יתגבר על שאר רגשותיו: לדעת ולראות נכוחה. אכן אמנות זאת תעשה כן כל ימיה, תעשה בקפדנות המניעה עד שויון-נפש. הנה מונח לפנינו בית הכלא עם כל פרטיו, רק דבר אחד הוא חסר: בו נפקד מקום האסיר, הנמוג מיגון בדירותו והמגרם בשניו את מטילי הברזל של שבכי אשנבו, אשר בעדו נשקפים לו אפקי מרחב ודרור. וסוף-סוף חסר פה הכל, כי מה שעושה את בית הכלא לבית כלא, הוא האסיר שבתוכו, המפרז בשלשלאותיו מתוך פחד המאסר ותקות החופש, ולא הזוהמה אשר אותה הוא חוצה עד צואר. וגם אם ספרות זאת תראה לנו לפעמים את האסיר עצמו, נראהו והוא מנוקד עינים ומוחן כאחד הנמלים בבית-אסוריו, אולם לעולם לא נראהו והוא לופת עמודי התקן ומטה אותם בכח לעיני קהל, עם ועדה.

דוגמה ספרותית זאת – אם אשתמש בלשונו של פרישמאן – הופיעה בפעם הראשונה במאה השש-עשרה וארץ ספרד היא שגדלתה. משם עברה מדינות וימים, מתגלית ונעלמת, נעלמת ומתגלית (אלימן הספרדי, סוף גליסו) הצרפתיים, הרצברג האשכנזי וגוגול הרוסי). עד שהגיעה גם אלינו בדמות יצירות מנדלי, הכח הדוחף, המביא לידי תנועה את המהלך הזה הוא צמאון-המציאות. פתאום אחרי התנונות השירה, יופיע בן אדם פוזיטיבי

מונבל מעמ, אבל בעל הניזון קנאי, דסר-אמונה; בד במוח בשכלו הבה
זהבריא, בעל השקפת-עולם חומרית, אבל כופר ולגלגן בעיקר ולכן גם
בהשקפת-עולמו לא יאמין בכל לב, מתרועע עם כל האנשים ואינו אוהב
אף אחד מהם - ואדם זה יעבור ערים וכפרים, לן בבתי-מלון ובאורוות,
משרד דרכו עם להקת פוחזים וריקים, מחזיר על פתחי גדיבים, בא במגע
עם פרנסי העדה וראשי הקהל, כהניו ומדריכיו, ומה שענינו רואות
ואזניו שומעות ירשום בדיוק נמרץ ויספר אחריו-כן ברבים, ספורים אלה
יהיו בהכרח שמחיים, לאמר: ספורי השטח, לעתים קרובות יהיו גם דוחים
אותנו בכעורם ובפגולם. הם יהיו ספורי-השטח כי רק הנפש חבויה
במעמקים, הגוף הוא שטח. נפש האדם אינה משתרעת רק יורדת ונוקבת;
לב אדם אחר, אם סער החיים יעברו, יכה את גליו עד עמקי התהום.
אך המציאות אינה יודעת את המעמקים, היא מתפשטת כמריבצה דלים.

ולא רק השטח חסר-העומק הוא השליט בה, אלא מחוסרת היא גם
כל מטרה, הכופר הפקקאי, סיפר הקני נודד על-פני קלפת כדור העולם
ואחת היא לו אן יוליכוהו רגליו, המסע - מחוד-חופין לפניו, הגדירה מחוסרת
היא כל פרינציפ, היא גם הדרך וגם התכלית ושתיהן כרוכות בה ביחד.
אזנב, גם המרוגדרז תעה כנתיבות תורה, אך הוא הלא חפש את משאת-
נפשו, הפקקז הפקח יודע מראש כי משאת-הנפש איננה ולא תהיה לעולם
והוא גם יודע, שהיש, אשר בו קשורה נפשו, נמצא בכל מקום, ולכן אין צורך
להתעכב על פרשת הדרכים ולבור את הנתיבה הראויה, כל הדרכים מוליכים
אל ממלכת היש.

בממלכת-יש זאת, בהשקפת-עולם חושית זאת יש הכל, אך דבר
אחד היא חסרה - את האהבה; ולא רק אהבת-האדם הרבה, אלא גם
אהבת היש הפשוטה והמצומצמת, ואל יבואו תאורי החיות, הבהמות הטבע,
החופסים טקום רחב בספרות ההוי, ויסמו את עינינו, אהבת-החופסים אשר
בה היא פרי איבת האדם; טוב ויפה הוא החמור מרוכבו, כי לעולם לא
יבואו לדרוש את זיקיה בתוך נוף הבהמה, הם מוצאים-וכה רבה שמחתם
בשעת מציאה זאת-את הבהמיות בנפש האדם, את הכח הנסתר, המעולף
סודות אשר לדומן הפרוש על שדמות האנושיות לא יראו ולא יתבוננו
לשלל הצבעים של הפרחים הגדלים ברפש זה, הם יחושו רק את רקבוננו
ורק את סרחונו, הם לא יכניעו את גאון לב האדם הסורר, יבריקוהו על
ברכיו, כי ינחם ממעשיו הרעים, יפרוש כפיו וישפוך מרי שיחו לפני
אלהיו כי יכפר לו על מעליו הכל, במקל חובלים ובלי רחמים שברו

את קומתו הזקופה. הקימוהו על שתי ידיו ויעשוהו להולך על ארבע. אפס ספרות הפיקרו רעת הלב, הפקחית, הלגלגנית והמנושמת סימה תקופתה בארץ ספרד הקנאית בתנועת הרתעה לאחור, המתכוננת לצעד קדימה. כי פקחה עיניה לראות, שהיש אינו ראש־הכל ושהמדמה גם הוא כהו אתו. ואם אין למצוא את תחומי ממשלת־המדומה בתוך יוון־טיט ההנה, נמצאהו מטעל לנו. ברכבו בערבות וברדתו אלינו בלי־הרף מנבהי שחקים מקתל פהרתם ותכלתם וטווי קרני אורם. אמיר הספרות־הפיקראית קצתר בעמרת סירבנטיס. לא ארחיב דברי עליו. והם ידועים ומפורסמים. אך אין ספק, שיצירותיו—ותהיה כונת יוצרו מה שתהיה—הן שיר הלל וזמרה לקרב אשר המדומה ערך ליש. נבורו אינו שמוף רק זיעה וזאת אשר כה יפה לנוף. דם מלחמה הוא שותת ועסים פצעי אנוש. בהאבקו עם עבותות המציאות ומתאמץ להדבירה תחתיו. ואם אמת בפי חוקרי קדמוניות, כי תפיץ סירבנטיס היה לשים לצהוק את שאר־הרוח האנושי השואף, הבה ונתן תודה לההשגחה העליונה, אשר מנעה ממנו לבצע את מחשבתו הרעה ועטור הקלון, אשר אמר לעשות לאדם, נהפך שלא מדעה לצלב הגולגולתה.

את כל עיקרי המהלך הספרותי הזה ספג אל תוכו מנדליי מוכר־ספרים. אבל הוא הניע עד סירבנטיס ומטקוטו לא זה ומה שהוא חשוב ביותר. מנדליי גם לא התאמץ לעבור את גבולו העונה אשר ענו מסבובו. כי לא שער מציאות־עולם הקימה מעבר לנבולים אלה. ואל יטע בדברי. לא על ערך יצירותיו וחשיבותן אני מדבר. אני דן על נטיותיהן ומחותן. יודע אני, כי יצירות מנדליי הן הנכונות אשר זרקי כדם ספרותנו. למען הצילה ממהלת המליצה אשר תקפה אותה וחזקה עליה. לראות נכוחה התאמין, בשעה שכל העינים טחו מראות, וודאי מעשה זה כביר הוא, מעשה לדורות. אפס מה שלא נסלח לו לעולם הוא, כי בהפיחו על האבק המכסה את התקופה הקודמת לו, עשה את מלאכתו בפה מלא ויפריח ממנה גם את נשמתה. ועוד דבר. לב מנדליי קשה כאבן מוצקה. אף פעם לא נד לחלום ההולך ואפס. אף פעם לא נשבר לבו עריו. הוא רק המתער עליו בכל כחותיו הענקיים והשתדל לעקרו מן השורש. למה כה רבה שמחתו על שפלות האדם וקלונו? ולמה כה יצהל לקראת האדם המסתפקים כמוצא שלל רב? ולמה כה ילענ לכל צל הנהגה ויפאר ברוב פאר את המציאות כמו שהיא? אמנם פה ושם ישלח גם בה את חצי לענו ואז תשאר לנו כפירה קפואה, ריקנות שטוחה עד אין כוף ואין בה מריקנותה של מעמקי התהום ולא מריקנותם של טרומי השחקים. היא

לא תוליד כעם ולא תעורר חמלה. הנה עברתי עוד פעם על ארבעת הכרכים. אני מצמצמם ומפשיטם במחי. מהי המחשבה היסודית והרנש העיקרי השליטים בהם? אוי לי אם אניד ואוי לי אם אחשה. אין שם מאומה. הפיליטופיה של מנדלי היא כה פשוטה ומועטת, עד שחיא מסכנת בפשטותה. מפני שהיא נְמססה כליל בתוך פשטותה. היא אומרת: ישנם אנשים היודעים פרק בהלכות החיים והמוזיונים בכלי-הנשק להלחם מלחמת קיונם וטוב להם והם מצליחים: בכרכיהם, צוישנם אנשים עוברי-כמל, החיים חיי העדר, המתרגשים ללא-צורך, לא-יוצאחים והם נועים מאפס כת. אמנם מנדלי אינו שמת לסדרים אלה. אפשר הוא היה מסכים לסדרים אחרים. אבל הוא אינו רוצה לבטות את עצמו ולאחוז את עיני זולתו. כן הוא ואין לשנות ומי שיאמר בלבו למצוא אחרת, מכה בסגורים הוא ויכשל בדרכו. ולמען חזק את השקפתו זאת, מביא מנדלי ראיות עד אין מספר. וודאי שגם הדעות האלו וגם הוכחותיהן מיוסדות על אדני האמת, על המציאות. אולם אמת זאת אינה שלימה, אינה נפש המציאות, רק לבוש חיצוני, ולכן היא נהפכת מאליה לשקר גדול. מי מאתנו אינו יודע ומי מאתנו לא למד מבשרו את השמות הנוראות, אשר הרעה עושה מסביבנו? ואיננו כה תמימים לתאר לנו את ראש שאר הרוח האנושי, שאיפותיו, מלחמותיו סלוע תמיד זרי-נצחון. אך גם מוזאת לא נעלים עינינו: הרעה מנצחת, אין זה כי מוכרחת היא להתגבר על הכח המתנגד לה. ישנו אפוא, כח שני אחר, אם נצא ונדרשו בכתבי מנדלי לשוא יהיה עמלנו. כח שני זה אינו שם, במנדלי אין מלחמה, אין חפין, בו יש רק עריצות-במציאות, השלטת בחזקה בזאת, עד שהתנגדות לה אינה אפשרית: ואם היא מופיעה, מן הזכרח שההא מנוכחת. פרי השכל הטובל, אשר איננו יודע את המצב שבו הוא נמצא, ומן ההכרח שהשקפות אלה ישאורן בלב האדם רנש שממון, שממון מדבר, דך וזרע על צחיה סלעו מה עלינו לעשות למען צאת ממצבנו השפלי?—שאלות אלה אינן מענינו של מנדלי. לא רק שלא התאמין למצוא את התשובות הנכונות, אך גם לא האמין במציאותן. אנו בני-אדם, אוכלים קורקבנים ורודפים אחרי משכורת קטנה, ולמה תבואו ותתעללו בנו בדרישותיכם המופלגות והברזיות? הנה התשוקה המזומנת כזכוב מטריד בין עשרות העמודים שבכרכים. רכזי יצירתו אינן שונות, ואינן יכולות להיות שונות, מהשקפותיו. גם על פניהן שפוכה שגמת עולם, ינעה ומסורבלת, ממשיית ומפורטת משרכת הרצאתה. מטלמדת פעם ליטין ופעם לשמאל ואוי אנו יודעים לא

פניה מעודות. אין בתאורים האלה כל התנגשות, כל התקוממות, רק הכרה ועריצות המציאות. אין זה יער עתיק, הרועש באלפי אמיריו למודי סער וסדוקי רעמים. המתלונן בין צללי עצמו, במחבואי סוד וסככים נעלמי עין. פה הנג החיים פשוטים, הכרחיים כעצמים גולמים, תקועים כעמודי התלנרף במדה ובקצב מתמיד, ויטוף־סוף לשר האדמה הרוחשת חיים נסתרים יתפכם באחד הימים. לרקב והם יעלו תחתם בלי רחמים. הם יפלו תחתם, כי כל החוץ הזה, היש הזה, אשר מנדלי שם אותו כאבן פנה לכל יצירתו, תקומה אין לו. הזמן, אשר עליו הוא נשען, הזמן הזה עצמו ינקם בו ויהפכהו לאי. מה נשאר לנו מסירבנמים—תלבשות ומאכזרי עם ספרד אשר במאה השבע־עשרה, או מלחמה ההיבאלנו ורגשי אמונתו היוקרים על מוקדה של אמונת הנצחון אשר ינצח הטוב והנעלה? כל העקמוניות הזאת, הממלאה את יצירות מנדלי, תעבור כליל מן הארץ. לב לא ירנן לקראתה ועין לא תרמע עליה, למנדלי לא ילה להעלות את מצבם הבזוי של בני עמו, אשר בו הם נתונים, למצב־נפש המסמר שערות ראש. הוצתאר את הנאי המצב, ולא את המצב עצמו; הוא לא יצר את האדם בן המצב, ישנו התנאים, כי בלי־הרף הם הולכים ומשתנים, ולא ישאר לפנינו דבר זולת שלדי־חיים נרמיים, אשר לעולם לא יקימו לתחיה, כי גם בחייהם היו חסרי חיים ונפש.

אמת, סירבנמים לא נתן דמי לו. מנדלי הרגיש בסוף ימיו, כי חיים אלה, אשר תאר, קצוצי כנפים הם. אבל הוא היה אדם, שהכניע את כל נפשו ליריעה. הוא לא ידע השוב אחרת ממחשבות סבה ומסובב, ובהתקשותו למצוא את הסבה, כחש במציאות, במציאות השניה, האחרת, שאין סבה קודמת לה, מנדלי היודע את הפרט, אינו יודע את התכל. מדעי הטבע, אשר עוררוהו בימי נעוריו ושפכו עליו קסם כביר, השליטו עלי את תורת ההדרגיות, הדבר היוצא מתוך דבר, את האדם ראה כשלב אחד בסולם ההתפתחות. השקפת־עולמו היתה השקפת־עולם זואולוגי־הוא ראה ותאר, איפוא, את הבהמה, את ישראל המְתַבְתֵּם, הוא לא ראה ולא תאר את האדם, את האדם הישראלי.

ב.

אולם סבת הבצורת והרעב השולטים בספרותנו הספורית ואוכלים בה כל חלקה טובה, אינה בהופעת מנדלי כשהוא לעצמו. הלוא אמרנו: לשעתו ובשעתו היתה ההרתעה-לאחר נחוצה ומועילה וגם הכרחית; נחוצה ומועילה – במדה שמועיל ססטרפא לנוף מט וחולה. ורק מן השעה אשר בה נהפך מנדלי לשטה, לבית-מדרש, לתוקה ספרותית קבועה, לרפום ומתכונת, אשר בהם נחתמות צורתן של היצירות – מאז מתחילה הסכנת את מנדלי אין לעשות לחוקה את מנדלי אין לחקות עליו לקבלתו כאחרון: מפיו אנו למדים ואנו עוברים עליו. אך לא כן היה הדבר. ש. י. אברמוביץ נהפך לראשון. הכל באו אחריו. והבאים יהיו בהכרח קטנים ממנו. עולם התלמידים יהיה צר מעולם רבם. פוריות הספיה מעטה ספוריות הניר החרוש והזרוע. מרות מנדלי לא יהיו עוד פרי השכל והרצון האנושי, התכונותו בחיים, בנות כלי ראשון, רק פרי הספר, בנות כלי שני ושלישי. קראו זה אחר זה, בראשונה את "ספר-הקבצנים" ואחריו כן את "אריה-בעל-נוף", ותרגישו כי רגליכם צועדות על פני מדרון. מה שהוא כה מזור ובלתי-מוכן היה בספרותנו להופעת תמיד. מי מאנו לא שמע טפי זולתו ומי מאתנו לא הביע את הדברים מפיו הוא: אבל אלה הנם החיים כמו שהם? ואיש לא שם אל לב לשאול את נפשו: האמנם כדאי הוא להשקיע עמל רב כזה, למען תת לנו את החיים כמו שהם? הנה לפנינו ספורי ת. ג. ביאליק. אנו מתעללים על השלטון בלי מצרים, אשר ביאליק שולט בשפה העברית ומגשם בה את התאור החיצוני, אנו שמחים לשפתנו, אשר חשבונה ליורדה ולתנומה ואשר אנו מתחבטים בה בכל יום ונואשים ממנה בכל רגע, והנה כה רב עשרה הטבעי וכה עצמו אוצרותיה הספונים מעינינו והגלויים לעיני ביאליק. אבל גם מזאת לא נעלים עינינו: ספורי ביאליק, כיצירה נושאת את עצמה, לא מצאו להם זכות קיומם. חסרים הם המטרה הרותנית הימדיה, אשר היתה בספורי מנדלי. הם המשך, ויש בהם נגוד פנימי: העמל הרב שתקע ביצירה ועצם היצירה, יש שם בזבוז הכתות. מדה זאת

היא ערפי מהותה בלתי-אסתימית, הספרות ממין זה מצאה לפניו
 מסגרת צרה ומוגבלת, ובראותה כי צד לה המקום לא פרצה נדרתה, רק
 התקוצה בלי הרף, עד אשר התכנסה בה ברנחה. פטיש כבר וסדן גדול
 הכינה. בכלים אלה עליה היה לרקע ברזל והיא פצחה אנוני-פרך, הגה
 הגוד הפנימי אשר עליו אמרתי, שעלפי מהותו אינו אסתימי. בספורים
 אלה אין גם הצער של ההכרה האלמית, כי הכחות הענקיים במלים,
 הולכים לאבוד ומשתעשעים בחול. לו היתה בזאת! כי אז הלוא בין
 הלמות פטיש ופטיש היתה פורצת האנחה הכבדה, כי אז הלוא היתה
 אזננו שומעת את רעדו של יגון האפסות, אך ח. נ. ביאליק ממלא את
 עבודתו בהנאה פנימית וכל נצחון ונצחון מלווה בקול תרועת "האח"י,
 הפורץ ממעמקי החזה, ואמנם רואים אנו את הנצחון, אך איננו יודעים,
 מי נצח את מי: היוצר את יצירתו או, להפך, היצירה היא שנצחה
 את יוצרה?

ספורים אלה, בהיותם כה זכים וזהירים, החגם על-בלי-פנים גם
 מושכלים? לא, אאמין ברוחות-בלהות ובשדרי-ליל ולא אאמן בספורי
 ביאליק, אבריהם חלקיהם-פרי ההגיון, ההכל-מלאכת-מחשבת, הפטיש,
 הסדן ואנוני-הפרך הם, כל אחד בפני עצמו הופעה הגיונית, אבל שלשתם
 מצורפים יחד, ביחס האחד אל חברו הם הופעה זרה, אנסורה, למגדלי
 היתה מטרה: ספורי הם היצקציה, לפרוזה העברית הבאה אחרי מגדלי
 והנוחה אחריו אין כל מטרה ולכן נפקר בה גם מקום האמה, אמת החיים,
 לעולם לא יבין איש, למה נגמר הספור, "מאחורי-הגדר" במקום שנגמה,
 ולמה בחר ביאליק בתאורים אלה ולא באחרים, ואין לבוא ולהגיד: שאלות
 כאלה אינן בגדר שאלות, יש ויש, רבה וקשה השאלה: הלא חלקי
 המשפט וחלקי הספור כה בולטים, ממשיים והכרחיים, ומדוע לא יהיה גם
 הספור כולו פרי סודות אלה?— אך יד ההגן היתה בזאת, אין לך אסון
 גדול מלחזור ולעשות מה שנעשה כבר בידי אחרים, פחד ההפשטה, חוסר
 דמיון, האמונה העורת, כי האמן חייב להיות חמרי, ממשי ביותר, נאמן,
 נאמן ביותר, הביא את הספרות הזאת לידי הגומה, אין לך הפרזה גדולה
 מגנות-הירק המצוירים בספורי ביאליק, זאת היא נקמת החומר הקרוש
 בעיניהם, בהיותו נגוד לנצחי ולקיים הוא מחניקו בכברו ובהעדרו.
 נגוד זה לא יהיה אך מבצנים, אותו נמצא בכל מקום, כל אופן
 ההבעה לא יתאים אל האמת, אל האמת הפוכבת אותנו, לתאורים ממשיים
 לא יהיה כל ערך ממשי, הם לא יהיו קנין איש, אלה הם יצירות

הפקר. מלבד עושר הלשון אינם מעשירים ומפריים דבר. נוסף על זה תאורים אלה הם זיוף-נפש גדול. כי איני יכול ואיני רוצה להציג לעיני את המשורר. היודע לנגוע בשיהיו אל תהומות נענועינו המטירים— להציגו לעיני דל. חסר מעוף ורגש כהופיעו לפנינו בקפוריו. אין זאת כי הפרוזה של ביאליק אינה שלו. ברנעי התעלפות ומחנק-נפש הוא כותבה. בשיריו על החיים הוא שר. בספוריו הוא כותב מן החיים. כי סוף-סוף דבר-מה נוצר ובא לעולם התופס את השטח אשר בין בעמק-הבכאי ובלי מאהורי-הגדר. בין שני ספרים אלה קם לישראל משורר כח. נ. ביאליק עצמו ואשר לפני שמש ינון שמו. חיינו שאיפותינו, מחשבותינו היו לאחרים. והרשות נתונה לי לדרוש מאת המספר את רטט השנויים ואת התהוותם. הרשות נתונה לי לדרוש מאת ה. נ. ביאליק שיראה את עצמו ולא יפסח על קומתו הוא. אך בתאור מנהגים ומקומות אשר בספורי ביאליק לא תמצאו את. נפש המתאר במתואר. לא תמצאו שם כל נפש. גם את לפני וסררי החיים אשר להמוני עמו לא יחבב עלינו. פקחות. יכולת, מלאכת מהשבת. אין בהם מה שהרוסי קורא. עממיות ספרותית. אין בהם הקולטום ההמוני. החפץ לנלות ולשבת את הנפש הפשוטה של הרבים. את ארחות הייחם. את דאנותיהם. יגונם ושמתחם. אין בהם היסודות, אשר נזרקי הרוסי הכנים או ספרות-המנהגים. בהם לא תמצאו גם שנאה ואהבה. שנאה רכה ואמתית (מה שיש אצל מנדלי). המיסרת או המביאה את האחרים לידי תובחה. לעולם לא ידעתי, וגם אחרים לא ידעו זאת. השונא ביאליק את אנשיו את שדותיו וגנותיו או הוא אוהבם אהבת-נפש. תאורים אלה הנם. איפוא, ריקים, ובמדה אשר תגדל שלימותם החיצונית בן תגדל ריקנותם הפנימית.

מנהגי-החיים המתים, הרומטים ותאורי המקומות הקבועים חסרי-התנועה, אשר בפרוזה של ביאליק, צריכים להלחם על זכות קיומם בכחותיהם הם. ביאליק יעניק, איפוא, להם מכל טיבו הגשוני. את המשפט יטת, ירקעה, ימלאהו יענילהו יצחצחהו ועוד מעט ולא יוכל נשוא את המצואים האלה. ביאליק אולי הרגיש, שמצב הספור כולו רופף הוא ויחפין לחוקרו ולכוננהו על חלקיו. אם לא מצא את הרוח הכוללת המאגדת והאוצרת מכחותיה ומיפיה על הכה, נסה להציל את כל פרט ופרט על-ידי עצמו ובכח עצמו. אך הוא לא יצילם. אין ורומטים נלחמים. רק הרוח דמינונו יוצאים חמושים לקרב וכובשים להם את עולמם. והפנטזיה באה מן האדם ולא מן החפצים. וכאן פותחת הדרך המסכנת

לספרותנו הספורית החדשה. הפרוזה של ביאליק רצתה להיות מה שאין ביכולתה ומה שאסור לה להיות. ואני אומר: „רצתה” ומדניש ומטעים את המלה הזאת. מנדלי אמרנו, היה פרי ההכרה; ביאליק הוא הופעת הרצון והבחירה החפשית. מנדלי על-כף-פנים התנבר על הקודמים לו. ביאליק הלך מרצונו הפוב אחר מנדלי, ולא שם אף לבו, כי הדרך הזאת מוליכה סוף-סוף אל מדבר-שממה. ביאליק הטה, איפוא, את ספרותנו אל תוך כבכי המנהגים והתאורים הרויים. בדעת מראש עשה את מעשה ויעוררו גם את האחרים לעשות כמוהו.

וחבל.

דברים אלה אני כותב ולבי נוקפי. נקל יהיה לספרות העברית להשתחרר ממנדלי בימים הבאים. הנה עוד מעט ואנו בני-חורין. החיים עשו את שלהם ועוד יוסיפו לעשות בקרוב ביתר שאת וביתר עוז. אונס מביאליק לא נשתחרר. ממנו אין אנו רוצים ואין אנו יכולים להשתחרר ביאליק אינו בספוריו. במקום שישנו הוא חי לעד. ביאליק הוא יסוד ואדמת שירתנו החדשה בימים האלה ובימים הבאים וזי שיבעט באדמה זאת רק יוסיף לרקעה לצור חלמיש. ביאליק לא היה כמנדלי – הכרח ומוכן מאליו. מקרה היה לנו, אשר יד אלהים הקרתה לנו. אך מפני זה עצמו, משום שביאליק היה האיש אשר התחבר, המשיך, עבד ושכלל את הספרות המנהגית, אשר מנדלי השאירה לנו למורשה והתאמן בכל כחותיו הענקיים להפכה ולמסרה לנו כדרך כבושה שבה יצאו הרבים. הביא את ספרותנו לידי דישה במקום אחד. את צעדיה לא החיש אך הרתיעה לאחור. בשירתו למד את האנשים לחת. כי בעצמו היה רק נותן. בספוריו למד את בני דורו להכנע ולקבל, כי בעצמו היה רק מקבל. וחטא חוטאת הבקורת העברית. בהבליעה את הדברים האלה בנעימה לבלתי החריד את הלבבות. נצבר תל נכוח ותלול בין ביאליק המשורר ובין ביאליק המספר. אל הראשון נפנה גם נעריצה. אל השני נפנה עורף וגם נשט מעליו; כי הראשון היה יוצר והשני היה ממקת; הראשון היה בן חורין וישחרר את השירה העברית החדשה. השני היה משועבד וישעבד את הפרוזה העברית.

- בשלש דרכים תצא ספרות-מנהגים במרוצת התנועות:
 (I) הספרות המה אל הרגשנות ותהפך למליצה.
 (II) תרגיש אפוסת-כחות ותפנה אל התרנום.
 (III) תיעשה מרבץ ללמודי הלשון ותהפך למקור-אכזב ולאבן-נגף
 לכל יצירה הפשית ומקורית.

I

ש. בן-ציון בספוריו הראשונים היה בוודאי מכמא את חפצו הסנימי לסור הצדה ולהויל טללי חיים על החולות הבערות אשר בתאורי המנהגים החרכים. יש בסגנונו ובדרכי הבעתו דבר-מה מלא לה ולשד אדמה פוריה נמועה כרטי חמד, המומת ריח פרחי-שרה ואחוזת רחש אמירי אילנות רעננים. הוא מצא לפניו ספרות יגעה, חסרת כל רעד לבכי אמת, אנושי, אבל נפשו רעדה בכל זאת, ואם לא הוא האיש אשר יחבק זרועות עולם, הלא חפש בכל זאת אחרי פנת-סתרים קטנה, בפסיעות קטנות נסה, איפוא, להחליץ מתחת מכבש ההני היבש והנופני, בתקונים מועטים, בהסתגלות, ולא ראה, שדרך השחרור הוא הצעד הרחב, הלבבת אחת, כי השחרור הוא תמיד מעבר מזה ולא מתוך זה ובתוך זה.

אפס ש. בן-ציון היה רפה-אונים, נעים ונוח יותר מדי, שישא רגליו ויפסח על מכשוליו. הוא הסתגל, התחיל לדבר אלינו בקול סרך, ברגשנות מיושבת וכמתק הפל, דבריו היו לשעשועים, המשעשעים את עצמם והמינעים את האחרים, הוא פנה אל מנהגי הילד והנער, אל החרה, אל הרבי ונעשה לסופרו של גיל הנוער והבחרות, העלזים-מי לא יאהבם? אך רב-מכשולים הוא התיב הזה, רב-מכשולים כחיי העלזים עצמם חֲסָקָה קלה, נטיה מעטה לימין או לשמאל-והנה אנו נשאים ומתנדנדים בין גלי הסיגטימטליזת הנעימה, המתוקה, הפושרת, המרמה את עצמה זאשר תוכה נחר ואין מאומה, ש. בן-ציון לא נצח ולא, התנבר על הרגשנות מתקה, הוא רק חפץ והתאמץ להיות חם ולבבי, וגם החפץ דבר הוא.

קרה עוד מקרה, אשר איש לא פלל לו. נדמה היה בראשונה, שלפנינו מקור יצירה, אשר מימיו לא יכזבו לעולם: מאות עיירות וקריות זאליפות ורבוֹא־דבואות תושביהן העברים. הבה ונציירם בשבתם בביתם ובלכתם בדרך, בעסקם בשוק ובאכלם ארוחותיהם בשבת ובחול. העירה היהודית נראתה כאדמת־בזוה, המחכה לידי־סופרים חרוצות. את המנהגים והסדרים השוררים במקומות אפלים ונדחים אלה חשבו ליסודות קבועים מוצקים ויד הפֶּסֶל מחכה לחצוב באבן את צורותיהם. התקוות היו רמות. אולם לא כן היה הדבר. עד מהרה נודע לכל, כי לפנינו בצה גדולה ירחבה, לפנינו מציאות מכוערה על־פי מהותה והרכבתה הפנימית. את הירקון המכסה את האנם עם מימיו הרליכי, חשבנו לשדות־דשא ברוכות־יהי, לאותו Зелёный луг, אשר לעם שבתוכו אנו יושבים. תרמית־עניים ורעיון־רות, רק החלונו לעברו וריח רקבוננו עלה כאפנו. היאור יבש מימיו (כרנר) והשאיר אחריו את חלאת בצתו. ש. בן־ציון מצא לו מקלט בימי היצרות המהורים, הברוכים והרחומים. גם ביאליק עשה כן: מאריה־בעל־גוף בא אל ה"ספיה".

חיי ילדות ונוער מתוארים בדיוק נמרץ, מעורבכים רגשנות־לב מתוחה, מְנַבֶּשֶׁת, קרה מבפנים ולוהטת מבחוץ – כל אלה הם המצע הרצוי לרגשנות פשוטה ומעושה וממנה אל המליצה רק צעד אחד. ונפלא הדבר: מגדלי נוצר תחלה להלחם עם המליצה, אולם בשטף המלחמה הכניע גם את האדם ואת הנשגב והאלהי שבו, ובאו סוף־סוף תלמידיו, יוצאי־חלציו, ויהפכו את כל תורתו למליצה, המחשבה המופשטה, הרעיון הפיוטי, התמונה הרמיונית וההכרה הפנימית חדרו לחזור אחרי בטויהם וצורותיהם. חדרו לבקש אחרי תקונם. טמש־ההפך. המבטא המגושם הוא המתפש אחרי נשמתו ורוחו, את המלה הנכונה, המראימה והמסוימה על היוצר למצוא כי לכך נוצר, אולם אם היא נלקחת מן המוכן ומתינעת להרכיב עליה את הנושא – הנה לפנינו המליצה הריקה על טהרתה, המקורות הרביים והעשירים, המאמר המנוהג ורב־הנונים, העמל הרב וההתאמצות הכבירה לא יועילו. כל התנפות נורת אחריה באחד הימים את הכעור, והעקר אין אנו מאמינים למוצא שפתיו של הסופר, ואת האמונה אין להכניס אל הלב בחזקת־היה, אותה נוסע היוצר על תלמי הלב ודרך מבואות־סתר הוא מביאה אל חדריו.

מן תאורי־התמונות של חיי־הנוער אל הרגשנות (רח"ל), מ הרגשנות אל המליצה – זאת היא הדרך אשר עבר בה ש. בן־ציון. הח

אינו דר ביחידות בספרותנו. אתו קהל-סופרים שונים, המתברים איתו באופן אורנאני, אלא שהוא היותר-טפוס שבהם. הוא היה, אם אפשר לאמר כן, הניוני בהתנגנותו, וברצותו להמלט מחרבוני ההוי והקפאון שבג דבר הוא תחתיו.

II

המליצה ירידה ספרותית היא, התמוטטות, אולם סוף-סוף מן הספרות היא באה ואל הספרות תוצאותיה. כליון הספרות המנהיגית עוד ירחיק ללכת ויקפץ לתדלון ולאפיסת-כחות. ברדיוצ'בסקי העיר על תקלה זאת זה כבר. הוא הראה על האסון המתקרב ונס על מקור הרעה וקראו את דבריו בשכתבו אל עורכי, נתיבותי. אכן כל ההוי המדומה הזה הוא רק דמיון-שוא. העברי איננו ולא יוכל להיות עבד נרצע לנופת הויתו. לעברי יש חוש המציאות. אבל אין בו הערצת המציאות. ולכן כל ההשקפה הזאת הנה נטע זר בספרותנו. מן הירגון באה אלינו, מן הירגון עם השנותיו המצומצמות בנזרת-משפטו הרלה, חנורת-השק, המעשית, הממשית, עם הנחיצות והתכלית שבה. וביום בהיר אחד הקיצונו וראינו, כי כל המהלך הזה לא לנו הוא. עם נודד הננו זה אלפי שנים וחלוטנו הנודד מלוה אותנו בנודדינו, אבל להוקיר ולקדש את מסנת-החיים הנסה לא חלמנו מעולם. את זאת יודעים היום הכל, רק י. ד. ברקוביץ לא שם לבו אל הדבר. הוא התאמץ להמשיך את הדרך הכבושה ולא הרניש, כי חוזר הוא לאחור. י. ד. ברקוביץ כה הרבה להבלע בזרמה של ספרות-המנהיגים, עד שאין ביכלתנו להכיר את פרצופו. בספוריו הוא נראה לנו כאדם העולה על מעלות בחשכה. הוא מרים רגליו, מתכונן לפסוע הלאה ופתאום – אפס וריק, כלו המעלות. זליו היה להטיל את עצמו לתוך האפס השחור הזה, לצעוק מרה, לחפש ולברוק. אך י. ד. ברקוביץ היה בנדורו, זהיר יודע דרכו. לאטו שב על עקבותיו, ירד מכל המדרגות אחת-אחת ויחל לעלות עליהן מחדש ולעשות את הדרך אשר אחרים כבר עשו לפניו. מה היה סופו? – גם י. ד. ברקוביץ היה הניוני בהתנגותו: השליך אחרינו את ספוריו והתמכר מכל וכל לתרגם כתבי שלום-עליכם לעברית. תרגום טוב ויפה מתרגום ברקוביץ לא קראתי מעולם. אף מנדלי לא היטיב לתרגם את כתביו עברית כמוהו. הקול התגרני, השוקי והחלנרי של שלום-עליכם נעשה דק יותר. השפה העברית שפרה את הגרוסיסקת

שֶׁ שְׁלוֹם־עֲלֵיכֶם, הַבִּיאה אֶתְּךָ מִפִּיהָ, מִזְכּוֹתָהּ, מִטְהַרָה וּמִן הַטּוֹן
הָאֲמֵנוֹתַי שְׁבַה. שְׁלוֹם־עֲלֵיכֶם בְּעִבְרִית הוֹרֵם יְדֵי מִדְרַגַּת סְפָרוֹת, נוֹסֵף
עַל אֱלֹהִים בְּרִקְבִיבֵיךָ יִפֶּה בְּתַרְנוּמוֹי־מִבְּמִקְרוֹי. אֲבָל כִּי יִתְרַגֵּם אִישׁ רַק
בְּשַׁעָה שְׁהוּא חֹשֶׁ, כִּי אֵין בֵּינוֹ וּבֵין נוֹשֵׂא הַתְּרוּמָה כָּל מַחִיצָה, כָּל הַבְּדֵל,
וְהַנְּעִנּוּ בִּזְהָ אֵל הַנְּקֻדָּה הָאֲחֵרוֹנָה: סְפָרוֹת־מְנַהֲגִים שְׁשֵׁטְשָׁה אֶת
צוֹרֵת הַיּוֹצֵר, אֶת דְּמוֹתוֹ הָאִישִׁית, עֲשֵׂתָה אוֹתוֹ לְעֵצָם
מִי־כִנִּי, הַטְּמֵלָא אֶת עֲבוֹדָתוֹ בְּדִיוֹק נְמַרֵץ וּבְלִי־שֶׁא־
רוֹת, אֱלֹהֵי הַתְּחִלּוֹת הַבוֹעֵרוֹת אֲשֶׁר בְּתַאֲוִרֵיהֶן הוּי
הַדּוֹמְטִים וְהַחֲרָבִים, שְׁאוֹתָם הַזְּכָרִית לְמַעַלָּה, בְּהֵן לֹא יִכֶּה כֵּל
חַי אֶת יִרְשׁוֹי, רוֹזֵן וְשִׁמְמוֹת־עוֹלָם.

בְּאִפְסֵי הַשְּׁחֹר הַזֶּה, אֲשֶׁר כּוֹ נִפְנַע בְּרִקְבִיבֵיךָ וְנִרְתַע לְאַחֲרוֹ, נִפְנַעוּ
גַם שְׁלֹשֶׁת חֲבָרֵי בְנֵי־גִילוֹ, כּוֹלָם יִצְאוּ מִבֶּטֶן הַדָּוָי, אֲךָ הֵם לֹא הִיוּ
זְהִירִים כְּמוֹהוּ וְעוֹיִם מִמֶּנּוּ, בְּחֶרֶף־נִפְשׁ קִפְצוּ אֵל תוֹךְ תְּהוֹמוֹת הָאִפְסֵי
הַשְּׁחֹר וַיִּנְשְׁשׁוּ בִידֵים רוֹעֵדוֹת קָרֵן אֹזֶר, בְּרַגְלֵי שׁוֹפְמָן וְנִנְסֵין לֹא הִמְשִׁיכוּ
אֶת הַקֵּץ, רַק שִׁכְרוּהוּ נִפְצוּהוּ, מִנְדוֹת הַדְּנִיפֵר, זֶרֶץ מְכֹרְתָם, הִבִּיאוּ אֶתְּךָ
אֶת שְׁחֹר גְּלִי הַנְּהַר וְעַף מִימֵי הַפְּרָאִיִם, אֶת בְּרִק הַזְּהָבֵי אֲשֶׁר לְחֹלּוֹחַ
שְׂרֵטֵינוֹ וְאֶת פְּלָאֵי עֵקְלָתְנוֹי, אֶת סִכַּךְ הַשִּׁיחִים אֲשֶׁר לְחִפּוֹ וְאֶת מַחְבּוּאֵי
הַסְּתָרִים אֲשֶׁר לְעֲשֵׂרוֹת פְּלִינוֹי, שְׁלֹשֶׁתָם יִדְעוּ, כִּי הָאִפְסֵי הַשְּׁחֹר רַב הוּא
מִן הַיֵּשׁ הַבְּרִמִּינֵן, אוֹלָם – נִפְסִיק, כְּשֶׁאֵנוּ מְדַבְּרִים עַל בְּרַגְלֵי שׁוֹפְמָן וְנִנְסֵין,
רְגִלֵינוּ עוֹמְדוֹת כְּבָר מַעֲבֵר לְגִבּוֹלוֹת שְׁלִטוֹנָה שֶׁל הַסְּפָרוֹת הַמְּנַהֲגִית,
הַעֲבוֹתוֹת נִתְקַן אוֹיֵשׁ חִפְץ לְנִתְקַן, הַסְּפָרוֹת נִמְלֵטָה מְכֻלּוּבָה לְצֵאת וּלְבִנּוֹת
לֵךְ אֶת קֶנֶה הַנְּכֹון, וְאֵם לַעֲת עֵתָה אֵנוּ רוֹאִים רַק אֶת הַרְפֵּשׁ וְאֶת גְּזֵרֵי הַקֶּשׁ
שֶׁבְּמִקְרוֹי הַבּוֹנִים, הִנֵּה עוֹד מַעֵט וְגַם הַזְּמִיר יִתֵּן קוֹלוֹ.

III

כְּכֵל מַהֲלַךְ־סְפָרוֹתֵי הַפּוֹסֵק לְחַיּוֹת כִּי דוֹחֵף וּמְנַרָה לְיִצִירָה, עֲבָרוּ גַם
מִיּוֹת מְנַדְרֵי וּבֵית־מְדַרְשׁוֹ אֵל קִנְיֵי הַלְּשׁוֹן, אֵל אֲמִצְעֵי־שְׁמוֹשׁ יוֹס־דִּיּוֹמִיִם,
אֵל הַנּוֹסֵת, לֹא מִקְרָה הוּא, שְׂרוּב סוֹפְרֵי יִמֵּינוּ הַקְּרוּבִים בְּרוּחַם אֵל בֵּית־
מְדַרְשׁ זֶה הֵם גַּם מַחְבְּרִים סְפָרֵי־קְרִיאה וּלְמוֹד, וְלֹא מִקְרָה הוּא, שֶׁהַלְּשׁוֹן
הַרְגִּילָה, אֲשֶׁר בַּה מְשִׁתְּמָשִׁים כִּיּוֹם כְּמַעֵט כָּל כּוֹתְבֵי עִבְרִית, הִיא לְשׁוֹנָה
שֶׁל סְפָרוֹת־מְנַהֲגִים, הַסְּנַנּוֹן חֵדֵל, אִיפּוּא, לְחַיּוֹת יִסוֹד וּמִשְׁעַן לְסְפָרוֹת, עַל
הַסּוֹפֵר לְנִצַּח אֶת הַשְּׁפָה, לְהַטּוֹתָהּ לְרִצּוֹנָה, לְצָרְכֵי־נִפְשׁוֹ לְשִׂאֲפוֹתָיו וּלְרַעַד

אפיו. הסגנון הוא השליש היום על היצירה והוא מחניקה ומעיק עליה בעצם שלטונו. הסגנון הזה היה לסגנון בית-הספר. ואין לנו לנו הסופרים הצעירים. שונא רב מזה. מלחמת-עולם שומה בין המורה ובין הסופר. הראשון מקנה שפת-אחרים אל הכלל והשני צריך להקנות לעצמו שפתו הוא. לברוא את אשר עתיד להכרא ולהעשות ליוצא מן הכלל.

סבליירושה זה היה משום זה לצור-מכשול ליצירה העברית החדשה. אין מעצור גדול לסופר מאשר החומר המוכן, המקבל שהשוק אשרו וקימו. סגנון אשר שטר-האשור עמו נהפך לאדרעל המית כל אות חיים. ובהכרח אנו טובעים בימי השכיחות ונחנקים באבק היתמור ועולה מתחת עקבות דורנו העבר. על פני שבילי זכרוננו צבורים המידים-המרים של קטעי לשון והם חוסמים את הדרך להלך-נפשנו. ועוד דבר. סגנון זה נוזל מלפני עיני הסופר את תמונתיו את סמליו. את כל רכושו. סגנון זה מראה יותר מדי. הוא מפורש יותר מדי. עד שהסופר אינו רואה מאומה ואינו מבין מאומה. בו בא המה מחובר אל מרחי-העודף של האריך ושך הזה. הסופר צריך להיות הרוא והבכה ראיתו להראות לאחרים. אולם סגנון מנדלי ובית מדרשו מקפץ לפני הסופר כצל-בלהות. אם יראה את החפה והנה הנרתיק אתה וגם הקב"ה המוציא את החמה מן הנרתיק. ובאמת אין פה מאומה: לא שמש ולא אלהים. רק מליכ. מליים. מליים.

בימי התעוררות הרומאנטיזם בצרפת שאלו את אחד הסופרים עמוד-התוך של התנועה הזאת:

— היתכן, כי לא תכברו את דור ראסין ומולייר?

— איך זה?—ענה-נרבה לכבודם.

— ולמה לא תכתבו כמותם?

— אולם אנו מכבדים גם את בני דורנו, והכבוד הזה מחייב אותנו

לכתוב אחרת-היתה התשובה.

הגיעה השעה, שגם הספרות העברית הצעירה תכבד את הדת ובהתאם אל התסיסה הרוחנית ואל שנוי הערכים המתהווים בקרבנו תמצא את נמיותיה ותכתוב אהרת.

עבותות-ההוי אשר הקצרו את צעדיה של ספרותנו עשרים וחמש שנה כבר נתקן. הספרות מתוך עצם מהותה היא הופעה הפשית ואם היא שומה בכבלים מן ההכרה שתתאמץ בשארית כחותיה להחליץ מן המצר ולהיות מה שמוטל עליה להיות. העבותות נתקן - ונרלינו עומדות בתחיתו של הרדה עברים. כי החליצה מן המצר הנה דרך. אמצעי ולא החופש עצמו. החופש היצירתי הנהו מרחב, אין-סוף ואין לח בעולם אשר ישעבדהו. וכיחד עם זה ונפני זה הוא השליט על עצמו. דומה הוא לבחירה החפשית: יש בכחה וברשותה לעשות את הכל ודוקא משום זה יש בה גם הכח לעשות רק מה שהיא רוצה ומתויבת לעשות. ספרותנו הצעירה בשעת הניסה מפני הריאליות הקיצונית אברה דרכה: מן ההתאכנות עברה אל הצעקנות מן הקפאון-אל התנועה המלולית, מן הקבוע והמנושם-אל העמדת-הפנים והגייסטיקולציה הספרותית.

אנו עומדים ומבקשים דרך. גם בסגנון וגם בשאיפות הרוחניות שוררים נמנודים יופלגים. מעולם לא היתה ספרותנו כה עניה בעיקרים. בדעות-דיסוד כמו בימינו אלה. אנו עומדים על עברי-פי-פחה. בימי מעבר ושנוי צורות רבה הסכנה לספרות ליהפך לעזובה ולפרועה או להנצח ולהתמוטט על ידי השאיפה ובקשת-הדרכים. ההשפעה המיצונית של הספריות הלועזיות עומדת בזוית ואורבת לנו. הנה כבר באים ואומרים לנו: הימנו וירליין... ובשירה העברית נשמעים כבר הרי אמרים אלה. ואין איש שואל את נפשו: מה לנו לקתולוציזמוס-הקנאי שבשירת צרפת המודרנית החומאת והחוזרת בתשובה? אם קדושה אשר אותה נאהב ובחיקה נשפוך שיהנו ונעלה את עצמנו על מוקד אהבתה אין לנו ולא ידענוה מעולם; לפני כהנים מגולחי זקן לא התוודינו ומשיחנו לא בא עוד ולא כבר עוד על עוונותינו. יתר על כן, אם נצא להגרר אחרי התנועות הספרותיות הקיימות מתוך חיקוי פתמי או מתוך סינון זהיה, הלא תמיד נאחר לבוא. ובשעה ששם מן החוץ, כבר גמרו את תפלותיהם ועזבו את בית-מקדשם לצאת ולבקש מקלט אחר להלך-רוחם, נבוא

אנחנו ונתעה בודדים ועוזבים בין הכתלים השוממים ונתחמם לאודות של גרות נוועים ודועכים. הנרידה הסתמית אחרי מהלכי אירופה תהיה. איפוא ססמות לנו. אנו צריכים ללמוד את המערב התרבותי. לדעתו. אולם לא למען מקותו. רק למען הסר מעלינו את עולו. את פחדו ואת מרותו. עלינו לדעת את אירופה במדה כזאת. עד שנוכל גם להחם בה ולבטלה בלבנו.

להחם באירופה - דעה זאת היא עתה דעה מתהלכת. וכבר יושבים אנשים על האבנים ללדת בהנף-יד אחד קולטום מזרחי. ובכן לא. לא זאת היתה כונתי. כי מי שיתקו דרך לספרות-עם וליצירתו - אל בית הקברות הוא מוליכה. בריאת קולטום בדעת ומראש היא אותה התחכמות הידועה. הבאה לרמות את עצמה. להפך. עלינו להיות נאמנים לעצמנו ל יות מה שהננו. וכשם שאין ביכלתנו לוותר על עברנו המזרחי. כן לא נשתק בקרבנו את עברנו המערבי. נהיה מה שהננו: קונפליקט רוחני נצחי. אלהים ברא אותנו על נדות יסדהתיכון ועשה אותנו לעם בין עמי הקדם. וזה אלפים שנה היינו לעם-עולם והיינו כחירה בעיני עצמנו. היינו כחירה. אבל הרגשנו כי במעמקי החירה צפון הפתרון. יד גדולה וחזקה מוליכה אותנו שלא מרעתנו אל האמת. לא ההוכחה התניונית. ואפילו לא ההכרה הפנימית. רק כח העומד ממעל לנו מראה לנו את דרך-האמת. כשנרצה או כשלא נרצה. החילוני לכפור בפרונרם המיכני עוד מתחלת הופעתו. ולא חכינו עד שיראה את כי אפסותו בשטף דם ואכזריות. כי הפרונרם הוא זהה בעיקרו שונאנו-רבנפש. לא האמנו בתרבות הממשית. עוד מרם מוטטה הפיליסופיה המודרנית. כי תרבות זאה עצמה היתה נגדנו; לא יכולנו לשום משנבנו בחוקי התפתחות-החומר מאליו. כי ההתפתחות הזאת לא נתנה לנו מאומה הכל התפתח ואנו ירדנו פלאים. והרגשה זאת אינה תעודה. תעורה. היא קבלת שליחות מדעת והשליחות קודמת לקבלה. אנו רק מרגישים את הקבלה מבלי לדעת אל נכון את נושא השליחות ומותנה. מרגישים אנו. שכח עליזן סחיש צעדנו לקראת אמת-הימים. אך אין לפנינו פרצוף האמת וחותרמה. היינו לעם. אשר האותות והמופתים שולטים בו ומלווים אותו בעקלקלות-החיו. והמופת הוא המצע המוכשר לקונפליקט הרוחני הנצחי אשר בין הבניה הרוצה להבין. ובין המופת הקיים. שמשבשו להיות מעבר לנבולי ההבנה. קונפליקט זה הוא תוך-תוכנו. יצאנו עם עשרים וארבעה ספר פרי שבטי אפרים ויהודה. עמי צור ומזאב. אחרי

בן ספגנו אל קרבנו על לשונות הדלתה המצרית את הסמל ואת ההסתכלות על חפי הגיבראלטר את קנאת הספרדים. על גדות הפז את סער החיים האיטלקי. את חריפותם של הצרפתים, את הערפל ההגיוני והחודר של שבטי נרמניה. את קלות-דעתם של הפולנים. את ההזיות והבלי-השוא של המולדבים ואת המרחב ונענועי אלהים אשר בערבות רוסיה הגדולה. ועתה רנלינו עומדות שנית על מפתן הארץ הקטנה אשר על גדות ים התיכון ועינינו תועות והלב רועד וחרד: אנה מוליכה אותנו שנית יד הנורל הממונה עלינו? אולי אל האמת? מי יודע? היינו. איפוא. כחידה נעלמת בעיני עצמנו.

שני הרגעים האלה: תערובת ההשפעות של התרבויות השונות אשר ספגנו אל תוכנו באופן ישר מתוך פרוץ של טמיעה זה אלפי שנים וחדת היינו כאחד העמים היותר עתיקים. הצועד בלי כל ספק או המזל אל אינו אמת-הלב. אל חוף-פלאים שלא יהיה רק קנינו הוא. אלא יעשה בזמן מן הזמנים לאחוזת עולם של כל הדורות – שני רגעים אלה מחויבים למצוא את בטוים בשירחנו ובספרותנו החדשה. לא במסולים האמנותיים הקלים. אשר בהם מטפל פרישמן והנוהים אחריה אותו הקצף הלבן, המבריק, המבעבע והמשתעשע לעין ואשר בכל זאת ארילת-היופי לא זכתה לעולם לצוף על פניה. ולא בממשיות והכבוד. שיצר מגדלי ובית-מדרשו. אותם אילי עץ ואבן המנושמים. אשר כנפים לא יצמחו להם לעולם – גם באלה וגם באלה לא תמצא נפשנו את ספוקה. הספרות העברית אינה צריכה להתפתח. היא מחויבת לדלג שור. ובקפיצה אחת להיות מה שהיא מחויבת להיות. עליה לעזוב את תחומי הגנחותיה דרנאי. להפטר מתעודת עניותה ולהטיל מעליה את בלויי הסחבות. הכל תלוי בשאיפה ולא ביכולת. ספרותנו העברית הצעירה צריכה להתאזר רגש-אחריות רב ולדעת כי הגיעה שעתה.

תערובת התרבויות בתור יסוד. יאמרו. יכולה להיות לאבן-דגף לספרותנו. כי סוף-סוף בה הגהו הכשרון העברי בעזבו סביבתו וביצאו אל בין אומות-העולם. אם לא הרכבה משונה זאת של אקלימיקה יצירתית. שיש בה הרבה מינים משל אחרים ואין לה מאומה משלה? והלא מבחרי חלומותינו הם להפטר מן התופעה המעווה הזאת. אמנם. צריך להודות. שיש לחשוש למהלך-דברים כזה. אולם הסכנה אינה כה רבה. כפי שהיא נראית לנו במקרה ראשונה. לספרות העברית היא אינה נשקפת. כי ספינת ההשפעות החיצוניות. אשר עליה אני מדבר

באה לא מתוך הסתגלות רק מתוך סמיעה. ההסתגלות היא סבום
 ותזרים של הפרוציסים החיוניים והפיתם מדרכם הטבעית והישרה מפני
 יד החומר התקיפה על העצם החי. הטמיעה היא ההפך מזה. התגברות
 הכח הנימלי על מעצורי החומר, בשעה שהחומר נבלע בתוך העצם החי
 זנכנע לתנאים החיוניים של העצם. תערוכת התרבויות, אשר בה אנו
 דנים, תבוא מן הטמיעה ולא מן ההסתגלות, לאמור בספרותנו הצעירה
 ימצאו את בטוין אותן ההשפעות שכבר נמזנו בתוך דמנו ושכבר התגברנו
 על זרותן. כי מה הם, למשל, שירי-חול של יהודה הגוי או שירי-קודש
 של גבירול, אם לא פרי התגברותנו על ההשפעות החיצוניות של העמים
 אשר בתוכם ישבנו?

המצע והסביבה אשר בהם יבלעו ההשפעות יהיה, כמו שהיה תמיד,
 היסוד המזרחי שבנו. המזרח יהיה ליסוד גם מבפנים וגם
 מבחוץ. מן החוץ, מצד הצורה ואפני ההבעה, ישמש התנ"ך לסביבת
 ההבלעה של ההשפעות השונות, ומבפנים תהיה רוחנו המיוחדת לנו, אותה
 ההתרשמות הפזיזה, המקומעת וחסרת המרנוע ואותו הרמיון הנגהב של
 עמי קדם. היודע לברוא מן הלב ספורי-פלא וחלומות פז, אמת, בעשרים
 וחמש שנים האחרונות שכתנו לבדוא מן הלב. אולם מי שירצה
 לראות בזה מנרעת אורנאנית בכחות היצירה שבנו ירבה לטעות. לא
 אדבר על התנ"ך ועל האנדה, אלא גם בתקופות המודרניות היה לנו
 "גנדל-עוזי", "אהבת-ציון" ו"הדת והחיים". אין, אפוא, ללמוד מן הפרט על
 הכלל. הספרות העברית סרה מדרכה ורצתה להיות הגיונית ביותר, ועליה
 להיות כחידה סתומה, כמו חידת קיומנו. ואם אמרתי חידה מן ההכרח
 שתהיה גם השלימות הפנימית או, על-כל-פנים, השאיפה אליה, כי רק השכל
 וההבנה הם המפרידים והמנתחים והמשינים את ההופעות מתוך פזור-
 החלקים ואובדים בהשגה הזאת. השלימות היא גם חידה ושני שמות אלה
 נרדפים הם איש לרעהו. סוד-יה וחידת-עולמים.

(* אגב, מכיון שננעתי בדבר זה, אעיר: בימים האחרונים נולדה חדשה בספרותנו
 לכתוב, כמו שהם קוראים לזה, ב"סגנון תנ"כי". חושבני, כי האנשים חוטאים לשפתנו,
 בהעמיקם את התהומות הסבדולות בין הסגנונים של התקופות השונות בתולדות-ימינו. רוח-
 השפה צריך להיות תנ"כי, אולם הסגנון יהיה חי, מודרני, פרי כל הזרות, כהתאם אל מצב
 נפשו. שנית, כבר התחילו להתפשט בינינו סראיניפלות, הכותבים עברית פסוק כצורתו
 ועוד מעט יפרו וירבו אברכי-המשי רבי-הסגולות ויחברו לנו או יתרגמו פרקי תנ"ך מודרניים
 עשויים כידים, כמו שהיו בימים ההם הרבה אברכי-משי מחברים מסכתות קטנות של "פושטי-
 רגל" ו"מאחקים בקלפים" במגנון השקלא-וטריא התלמודית; ועלובה נפרות המבלה ימי-
 כשעשועי הבל כאלה! ...)

איני יודע ואיני רוצה לדעת מה ואיך תהיה צורתה של ספרותנו הצעירה. אבל באחת אני בטוח: ספרותנו הצעירה לא תִּבְרַח אף על שעה אחת מאלפי שנות קיומנו. וכשם שלא נותר על שופטים ואיוב, על הקבלה והחסידות, כן לא נגרע מאומה מן המדות הטובות והנעלות, אשר לקחנו מן הארזים והטמטמן בקרבנו. ברכוש כביר נה, שעלה לנו בהרכבה יסורים ופנעים, נדע להשתמש ולמלא פנימות ידועות ברוחנו אנו. הרכבה זאת לא תהא איקליקטית. זאת תהא המזינה, המזינה העליונה, שיש בה אולי מן האנרחיה החיצונית, אולם ביחד עם זה שוררים בה סדרים פנימיים, דומים לקן תכלת של עקלקלות שיאי הרים ואשר להם אנו מתפללים.

החסידות השאירה לנו את המושג הכנה, ההכנה, אומרים, היא העיקר, והמעשה, ההוצאה לפועל אם נם הם העיקר, אולם הם באים כבר בחוקף ההכנה, ההכנה היא ההתקדשות, ההכשרה העצמית להיות ראוי וכדאי לקבל את עולה של עבודת הקודש. בנבולות מושג זה, חושב אני, תפתור ספרותנו את חידת הייה ותשכך את זעפו של הקונפליקט הנצחי אשר בנו. ספרותנו הצעירה צריכה לחכות בכל יום, לצפות ולהתלבש חרדת הצפיה, היא צריכה להתכונן, להשמיע את זרמתו של דם קדומים, שנשאר חי ושזות ושהטמיע בתוכו דמי כל הדורות, ובעוזב ספרותנו הצעירה את התחומים הצרים של הַיִּמְקָרִי זמני ובן-חלוף, עליה לכוון צעדיה מל הַיִּמְקָרִי העברית הנצחית הנדולה והרחבה כמרחבי שמים וארע.

אודיכה, תרע"ט.

עקריה פאת

אַבְיִנְדֹר פִּיאָרְשֵׁינ.

יוצר האמפאלה הדיקדנט-ה-לאומית, שהכניסה
תוכן חדש בהדיקדנט: תוכן לאומי והרעיה
מכה אל היצירה את הלאומיות שכיחור,
שהדיקדנטים האילו אותה בקרן-זוית מחמת
מאוסה הפוליטי; ומובן חדש להמושג הלאומי
טובן אינדיבידיוני, המחיר את היוצר הלאומי
מכבלי הפוליטיקה הגמים ומעמיד אותו על
כבודותיו הגועות האינסטינקטיביות.

אמכולה זו כבר עשתה מהפכה-לשוכה בארץ
מלדתה, בהונגריה ורושטח ניכר גם מודעה לה.
הוא חי בכודמש.

שֵׁארוֹ שֶׁל הַפְּוֹת.

אֲנִי שֵׁארוֹ שֶׁל הַפְּוֹת אֲנִי
אֶהְבֶּתִי הָאֶהְבֶּתִי הַנוֹבֶלֶת בְּשֵׁלֶכֶת,
אֶהְבֶּתִי לְנֶשֶׁק אֶת הַנְּכוּן
בְּכָר לְלֶכֶת.

אֶהְבֶּתִי הַשּׁוֹשֵׁב וְהַשּׁוֹכֵן הַמְּרִמָּה,
אֶת הַנְּשִׁים הַבְּמִשׁוֹת בְּאֶהְבִים,
וּבְקֶרְנֵי הַדָּם וּבְתוֹנוֹתֵיהֶם
אֶת הַפְּתוּיִם.

אֶהְבֶּתִי רְמִיזָתָם הַדְּרוּיִת הָאֶחְרוּזָה
שֶׁל רְנָעֵי-מֶקֶץ עֲטוּפֵי מוֹד־מִרְאָה
דְּמוּת הַפְּוֹת הַפְּתֻקָּרָב
וְהַנּוֹרָא.

אֶהְבֶּתִי הַנוֹסְעִים עֲדֵי עוֹלָם,
אֶהְבֶּתִי הַמּוֹעֵצִים וְשָׂבִים לְבָקָרִים
וְדוּיֵי מְלָלִים וְקוֹר הַשְּׂמֵר
אֶת הַהֲרִים.

אֶהְבֵּתִי יְאוֹשֵׁם שֶׁל הָעֵינִיפִים
אֶהְבֵּתִי הַשָּׁלוֹם הָעֲנָנִים:
סִקְרָם הַקָּמִים תוֹלֵדֵי הַנֶּפֶשׁ
בְּפִימָנִים.

אֶהְבֵּתִי אֶרֶץ שֶׁנִּכְבַּר בְּמַלְאָךְ
עַת הַבּוֹכִים בְּלִי נִשְׁמַע קוֹלָם
אוֹכְרֵי אֲמוּנָה וְנִבְשָׁלִים: —
אֵת הָעוֹלָם.

אֲנִי שְׂאֵרֵז שֶׁל הַמּוֹת אֲנִי
אֶהְבֵּתִי הָאֶהְבָּה הַבּוֹבֶלֶת בְּשִׁלְכָתָהּ
אֶהְבֵּתִי לְנִשְׁק אֶת הַנְּכוּן
בְּכָר לְרֶכֶת.

הַמְּאַחֲרִים.

אֲנַחְנוּ הַמְּאַחֲרִים בְּכִלְעֵת וּבְכִלְשָׁעָה
אֲנַחְנוּ בְּרֹדְאֵי סִמְרָחַק בְּאֵנוּ הַנֶּת
וּפְסִיעֵת רְגִלְנוּ כַּח נֹנֶה נְהַלְאָה
אֲנַחְנוּ הַמְּאַחֲרִים בְּכִלְעֵת וּבְכִלְשָׁעָה.

אֲנַחְנוּ בְּמִנוּחָה לֹא גִרְדָּ גַם דּוּמָה
וּבְקִרוֹב אֶל הַמּוֹת לְנֶגַד עֵינֵינוּ
נִפְשָׁנוּ תַתְּלֵהֵם בְּלִבָּה אֲדוּמָה
נִנְתָּנוּ בְּמִנוּחָה לֹא גִרְדָּ גַם דּוּמָה.

אנחנו המאחרים בכל-עת ובכל-שעה.
המאחרים התלומות וכל מין-מטרה,
כל מנוחה, כל אשר כל מחוץ והנאה —
אנחנו המאחרים בכל-עת ובכל-שעה.

שתי נשים.

ומות אני אמותה. ואין-דבר ומאומת.
כשתי נשים תדענה,
כי ירד ירדתי דומת.

זאתת היא אמי-מורתי.
והשנית, היא אשה אחרת,
שלא נוצרה רק לכמות סחתי.

מה יוף הדבר: שתי נשים אמללות
תורענה על קבר איש נכרי
הפרחים התקללות.

ארמון הנשיקה הנרדם.

מסבר לחיים ולמות מזה
רק נבר-אדם יבא שמה,
רק זכר נוזה יבא שמה,
ארמון הנשיקה אם נרדם נרדם
בחשכת בדססת.

אלפי חדרים בם אלפי נקבות
נקבות לבנות סחכות בשקיקה
נקבות לוחטות סחכות בשקיקה
ולבך בך הולם, הומה בקרבך
כפעמון-הדליקה.

מדלת לדלת אם תבא כננב,
ובכל סקום: אישה ומטה מוצעת,
בשמים ואישה ומטה מוצעת,
מאורות-נשיקה ואליף נקבות,
ואל תעזו לנעת.

שם תרוץ, התלבט, כמשוגע, לעולם,
סגל לב, מזה-קור, חשוד נשיקה ונקבה,
מחוספס פרח-כפור, חשוד נשיקה ונקבה,
ועל ראשה השחור אם יורד ומשליג
טל-חורף השיבה...

התינוק.

אותו התינוק מבקר אותי עתה
ובצחוקו לי יגיה את קרן-זויתי,
מי שהייתי.

מליא נחמד; חולה ובעל-חלומות,
חרש הוא מתהלק בכרוב בסביבתי
וקלמף מטתי.

בְּעֵינֵי הַזְּקֵנִים הוּא מְבִיט בְּתַמְסֵמָה
וְעֵינָיו הַבְּהִירוֹת זולגות דְּמָעוֹת
עַל עֵינֵי הַנְּהַלְאוֹת.

וְאֲנֹכִי כְּתִינוּק אֲתָרוּן מִתְרַדְמָה
מֵאֵה פְעָמִים בְּלֵילָה-בְּלֵילָה
וְאֲרִיד בְּיֵלָה.

וְעַתָּה נֵאלֵם, סֵלָה.

בְּשִׁקְיִי עַל שְׁפָתַי אֲחֹתַי: חֲשַׁבְתָּ-עָרֵב
אֲלֵמִינִי וְהַשְׁמִיעֵי בְּשַׁעְרִים,
כִּי אֲחִיקָה, הוּא בַעַל-הַדְּבָרִים
לְשִׁיר שִׁירְתוֹ בַל-עוֹד יָרֵב;
וְשָׁמָּה יִתְרַחֵף לְאַחֲרֹנָה בְּדָמָה
מִן יִתְרוֹן לְאָדָם בְּשִׁירָה
וּמָה הָיָה לִּי בְּהַ עָלַי הָאָדָמָה —
בְּשִׁקְיִי עַל שְׁפָתַי אֲחֹתַי, חֲשַׁבְתָּ-עָרֵב.
וְהַיּוֹם הַעֲלִיזִים וּמִכָּה לֹא-זָרְחָה,
אֲנִקַּת הַשִּׁירָה וּקְנָאוֹת חֲנוּנוֹת;
מַעֲתָה בְּאֶרֶץ-מַלְאִים בְּנִמְשֵׁי
לְמַעַנְכֶם לֹא-עוֹד אֲחַפְזָרְתָּ,
יִפְכְּרוּ-נָא מַעֲשֵׂינֹת וְהַדָּם רַבַּת-הַקְּדָמִים
וְשֶׁל קִבְרֵי שֵׁם יִשְׁכְּבוּ חַפְזִים, נֵאלֵמִים
וְהַיּוֹם הַעֲלִיזִים וּמִכָּה לֹא-זָרְחָה,
וְהַיּוֹד מַעֲתָה לְכָל-אִישׁ וּלְכָל-דְּבָרָה,
וְהַיּוֹד לְזִשׁוֹן מִדְּבָרָה גְדוֹלוֹת.

ואדי אַנדרה פּוּ בּל יפּצֵה
 ואדי אַנדרה כּבֵר עֵבֵר, עֵבֵר;
 ינִיר־נָא הֶרְחֵק, אִם יֵדַע אָנָה
 וְלִשְׁחַרְנָא חֲפָצוֹ וְיִקְבֵר לְבָבוֹ,
 לְבָבוֹ הַזֶּה, הַנּוֹסֵם, הַנּוֹפֵצַע מִרְנָנָה -
 וְהַיֵּדֵד מַעֲתָה לְכֹל־אִישׁ וְלְכֹל־דָּבָר.
 וְעַתָּה נֵאלֵם אַחֲוֵי חֻשְׁבַת־עֵרֵב.
 בְּנִשְׁיָקָה כַּפִּירָה נֵאלֵם הוּם
 וְחָדָשׁ נִסְתַּבֵּל בְּנֶפֶשׁ סְתוּמָה
 בְּרַעֲשׁ מִלְחָכוֹת וּבְלִהֵט הַתְּרֵב;
 אוּלַי עוֹד נִחַל אֵת קִרְשֵׁי הַדְּמָסָה.
 אֵךְ לֹא בְסוֹד קִרְשׁ נִבְא אֲוִי,
 לְצַעַר וְלִדְצִיטָעֵר עַל־הַאֲדָמָה -
 עַתָּה נֵאלֵם אַחֲוֵי חֻשְׁבַת־עֵרֵב.

הַמְּשִׁיחִים הַמְּדִיאָרִים.

הַמְּעַתְּהֵנוּ טְרַמְעוֹת מְלוּחָה
 וְאַחֲרֵים גַּם הַצִּיָּרִים
 שֶׁבְּעֵתֵים חָס מְשִׁיחִים
 הַמְּשִׁיחִים הַמְּדִיאָרִים.
 שֶׁבְּעֵתֵים הֵם מִסְתִּים
 וּבְלִי מְלֻכוֹת הַשָּׁמַיִם,
 יַעַן מֵאִס לֹא הֵשִׁינֵנוּ,
 הוּי, מֵאוּמָה פֹה בְחַיִּים.

י. ל. מזבמן.

בְּגִ'נוֹתֵי.

I

צלילים לי באוצר, הם חידת חיי וסוד עלומי.

עמופה בצעיף חורשה ועומה הינמט-שדות עומדת לת עיירת, וכצדה, זר כשן-תותבת, קבוע בית אבא. פעם, בליל חורף ארוך וקר, בו צעיף עיירתי לזבן-מלכת היה כולו, האם עור ערנת-ענות-יופי לה, ואנכי הך ותמים, —בליל ההוא ראשונה שמעתים. מרב אבא לפני דפי גמרא פתוחה יצאו. עוד צעיר היה אז. לבו הער בשר לו שמאחוריו הרלת יושבת האם ואליה שלח. והם הניעו אלינו בעד הרלת השניה הפונה אל השרה, שדרכה אובדת בתורשה. ובשוכם —ורעננות-כפור היה להם.

כחוקה לחצה האם או את ראשי אל לבה, הסבה אזני ואשמע: נגינות בתרות ספוגת געגועים מהורים, רגשות בלי שם שתססו בלב יומם, והלמות עומיו בלימות ארוכים וטהורים. הם אמרו: אשרו מצא, ודרך-חיים ישרה וכו' שה, שפוכה אורות תקוה ואמינה.

ואתם דפיקות לב-אם שמעת, "אמן" ענו אחריו. יהי כאשר פסקו הצלילים, הרימה האם ראשי מעד לבה, הציצה ישר בעיני, כמו חפצה לקרוא אותם מתוך בבות עיני הנוצצות ולהוכיח, אם נשמתי קלסה אותם כולם, אחד לא נעדר. ובהויכחה, שפתיה כמו נדבקו לשפתי בנשיקה ארוכה, ותהי לי נשיקתה מכות אש, חותם-ער. הרפתה ממני, ומכמה-חן כלל לי: "מחמלי הצלילים האלו צלילי יהושע דורות הם לאבא. זכרם, נצרם, וישכנו בך עד אשר תגדל גם אתה, יבוא יום, וביום שעה ועתך עת דודים, ופגשת לב, לב טהור, לבי-אם. וחימטי זה מאליו יפתח ונפשך תרין לה רנת-תום זו, רנת-אבות".

ימים רבים, רבים עברו. גרים נשקו פיות כפי ים, ורוחות מדבר למשו צמרות אילני יערי-ערד. כל היקום שח. ואנכי בלב חתים הלכתי עם ידותי. נקעה נפשי בחיי תפל אלו ואהל לנוד. יערים חציתי ושבילי שדות דרכתי וברכתי עלמות פגשתי. התודעות. מכמים. ועזועי הלכ. חשבת, הנה ימים... נפגשו הלכבות, שנית, ועזבתין. ככה שנים נדרתי. שפתי רעים טרה דברו: "זו היא השש-עשחה לך".

אלי! אנכי מה? האם חתמה ומגרה עלי ומי יפתח?
היתה, פעם וגאולתי הציצה ישר בעיני. בת-עיירתי. פגשתי, ושבילי עדי-לדת

וערכי-סידר היינו זה לזה. כפה אחת משמי תכלת מתוחה הייתה על ראשינו, והרשה אחת לנו, זו שסתרה טל-לדותנו והקיאה אתנו אל השלם בברויותנו. ונמצא זה את זה ונשמח כעל כל הין.

עודים. סלודים. שפעת חלומות-טוהר. והלב פרפח—והוא עוד חתום. הצלילים, שם בחביוניהם לוחשים חרש והנם אסורים בכלא-הלב.

ככה בעינינו, עניי שחרור, פרפרו נשמודנו שנה. ותתחנן, ותתחנן כי אקרא ללכבי—לככה דרוד, דרוד, ויהי מה! ינבצר ממני.

אומללה-תמה! מה לא עשתה בשביל גאלתי, גאלת לכבי, בודי! נטפי דם רותח נטפה על כבי והוא לא נפתח.

ויהי כאשר אפסה תקוה, חודה, חסרת דם וחלומות אושר, סרה אל בערב קיץ, והיא בת-האביב. סלדו הנפשית ורתחו הדמעות. פרידה מרחוק, אמרת, זרה היא ואמורה לי. מחתה דמעותיה וברחה. פני כבשתי בכר ואכך. וארדם.

בחלומי, ועל ראשי טופפת, כולה עטופה לבנים, האם, הרבינה ראשה ובעינים נוצצות דמעה אמרה: „אומללי, שכחתי אן, לאמר לך, בני, כי בגלל גאלת הלב אסור ואסור לעזוב קן-אבות, את העיירה דהטה“.

— „אמי! — צעקתי בקול, — בוקר אעירנה ושנינו נטום העיירה“.

מחלך חררי לאוני הגיעה תשובתה:

— „שניכם, אומללי, אחרתם, שניכם“.

II

יום יום הרני הלוך ושלול ממני את עשרי והחרשהי.

פור פוררו נשמתי ואני נשאתי פנים.

חי אני! יצאתי עם נעורי ושני לוחות-לכבי — קיץ עור-צבי ישר וחלק.

ואחל לכתוב לי או את תורת-י—תורת חי.

שמשות יוקדים בלהב-ארנמן אותיות לי להט, וירחים זרעים על כר סים מנר יקרות אזה תנין להן כתר. ככה מיום ליום הלכו האותיות ורבו בגשמת.

חרשות כבוקר אחרי סיני שביתין שבי ונתתי משכנן בתוך לוחתי.

אנכי עם חשקת אש גזרי הלכנו הלוך וגמול, והן מרם התלקט והיו

לאחר. ביום עברתי עבודתי; פגשתי באנשים ולמתי קרוא ספרים ודבר צחות,

ובאישון ליל, בהתעטף הלב, ארנה לה נשמתי חוטי כתם אפיר דחלום-נוער,

חלום-אהבה.

ככה עברו עלי ירחים.

ויהי ערב...

בו אשכלת ענבים חליל עמפו ואהבתי נמדת.

ידעתי: חנהבכורים לי בא. השם היה שלם... והכסא שלם... וידע
קרב... ידעתי: היא מחכה לי, התעמפתי כולי רכנים והלכתי. כיונים הננות עם
וזדירי חמה הנו בי אותיותי, וכיפעת היכל רמוז לי וקראו לי, קחנני! הרצו
תרווי פננים וענרם תפארת לראש בחירתך. והלכתי...

יהי, רגלי דרכה על מפתן ביתה. ראיתיה ותכנתיה, שזורת ימי ורקמת לילתי.
ואברע מלוא קומתי ארצה ונפשי ככנור בי המה. רגע, ואותיותי הפזורגת
בתארתו והיו לניבים, הניכים—לחרוים, והחרוים—לשיר. והשיר?

אך יצא החרוז הראשון מפי ואנכי כהלום רעם: אלי! אלי!
ור היה לי השיר... שיר, שכבר הושר, שיר משודר, מפרו קניתי בשקל. פרוץ
האותיות, ואותר עלוב ומבוקק, נפסלה תורתיו... ואקום מכרוע. ובחרפת כאבי
דומם קדשתיה ועגנתיה לי לעולם. ויהי בוקר...

ידעתי נאמנת, כי מענה לשון אדם תפתח ערוך מאתמול.
ידעתי כי הכל, הכל כבר כתב, שניו ומשולש, ונהיה להם לעברים.
ויהי בוקר...

אמ תי: אעזבם, אנוד מרחקים אלכד האנק דים נשכתי ישא מדבר ורכבי—
חרים. ככה נדדתי ימים ולילות. לילות מדברי-עד אצלו עליו מהוד דומיה
קדשם וימי אנמי-מים שפכו עלי חן ממשלתם האלמת. עברו שנים. הייתי כעדרת,
שכנתי חררים. אש נעורו כי קרחה בי יומם ואשק צורו חיים ואחבק חיי
שפים. ולילה שמעתי קדקת, קיל אדבה-עטנה קורא אלי, עד מתי?
ככה לילות למאות, עד אשר היתה פעם והר לבבי ענה לשומתי: עד
מתי? ואקום ואלך...

אמרת, אבוא אל משכנה ואלם אשר לה שיר יצרות-מדבר. ואבוא העיירה
לפנות בוקר. נסוכת שנה היתה כולה ואנכי עם צלי, צל סלע בארץ עיפה יחד
הלכנו. פתאים וארא: עלי-יד קיר אחד הבתים צדם איש עומד בלי נוע והוא
כאלם לא יפתח פה. ואט ואראה, הכרתיו, ואלפת! ידעתיו בידותי, והוא עם
חצוצרה ושותפו עם כצלתים פושטים יד וסבבקים עצה וקלול קול דממה רקת,
מעורר המלה. הכל נזכרתי ואבין: נוכל מוח! הוא מרד ארץ, ראח והנה רבו
הצועקים והמתריעים ואין איש שם על לב. והוא שניו נפכו לו, קולו תלש
הדוקר פאמיר, נוכל! עמור והתגלם!

ואנשים, ור להם הקול ומעניקים לו אנרות. אני! אלי! הכל, הכל שללנו ממנו
ולאזנבתי העטנה מה אעשה היום?

עבודת ספר י. קינן

אגודת שירים (1704—1762), התיימן הצרפתים המפורסם, שהעמיד נבל חדש בחיבל השירה הצרפתית, פתח ברוסמניקה וסיים — בנרדום, בימנים היה לחם ונאום ופוליטיקן וזורנאליסט, וינוור על ימין ועל שמאל. כך גם על שאל כי השעה הכריחהו לכך.

יודעו היעקבונים את שגית בכל חסמם, כי חזם הניף עליהם את, שומר, הם היעקבונים, שהכניעו את החוסם לשם החופש.

אין איש יודע למה שב שגית לפרו דוקא בשנת 1793, בעצם ימי השדור הגדול. שגית בחפס, כי נחשד שנתן יד אל הרויאליסטים, וביום 28 ביולי הועל לנרדום.

שלוש השירים המובאים בכאן מתוים את דרכו של המשורר בתקופה השניה של חייו, תקופת בנרותו הפוליטית. השיר האחרון נכתב בכית-הכלא ביום 7 ביולי, ימים סועמים לפני עלותו על במת ההרג.

י. ק

חזי עם, פְּעַמִּיב נולד, עם שב ומלא-עלומים |
 גִּזְעוּ, אַחֲרֵי זְקֵנו חֲדָשׁ שׁוּב גְּעוּרִים |
 פְּנִיכֶם קָם לַתְּחִיָּה מֵאַבֶּק הַקְּדוּמִים |
 וְשֵׁאוּ גַם אַתֶּם שְׁלוֹם, כְּבִשְׂרֵי הַדְּמִדוּמִים ,
 מוֹרֵי דָקָה וְנוֹשְׂאֵי אִוְרִים |
 לְכֶם פְּרִים כְּפִיָּה שְׂטָחָה, בְּחִירֵי אוֹמָה |
 אֲדַרְיִכְלֵי חֵק וּמִשׁוֹרְרֵי הַתְּקוּמָה |
 אַתֶּם, אֲשֶׁר זְרוּעֵכֶם הִנְמִיָּה וְהִאֲדִירָה |
 רְבֵה לַחֲצֵב לִזְחֹת חֵק וְתֵנֵן לְאֲדָם, וּבְנִתְתֶם |
 מְגִלַת-הַפֶּשׁ לוֹ וְזִכּוֹת כְּבִירָה,
 וְרֹאשׁ מִשְׁפָּטוֹ, אֲשֶׁר נָחַל עִם הַיְצִירָה |
 אַתֶּם, בְּנֵי זְמַנְנוּ — בְּנֵי הַנְּצִיחַ אַתֶּם |
 אֵת הַכֹּל נִצַּחְתֶּם וּפְרַקְתֶּם עֲלֵיכֶם קִשִּׁים |
 וְצוּרֵי מְכַשׁוֹל נִפְצוּ תַחַת עֵז מִבְּתֹכְכֶם |
 אַתֶּם, שְׁשֵׁאֲפֹתֶם לְמְרוֹמֵי-חֵק חֲדָשִׁים — |
 מִחֲרוֹ הַעֲפִילוּ אֶל רוֹמְמוֹת תְּעוּבַתְכֶם |
 גּוֹמְלֵי מוֹט וְחֶסֶד, הַגִּיעַ זְמַן תְּשִׁיבֹתֶם |
 הַגִּיעַ זְמַן לְרִפְּנוּ יַצֵּד אִישׁ וְיָצֵר לְבָבְכֶם אַתֶּם |
 וּבָא הַיּוֹם לְרִדָּת מִישׁוֹר וּלְתַחֵם יְהוּסִים |

II

למען נחם אמות אסלות ואלמנות ובנים
ולמען שתאחו פלצות את פת המקנים
בעמדם מול המותם, אשה על פני הגליון,
למען דרדת לעמקי גיהנום
ולהעלות משם כל פלי גמם ושומ הפליון,
המצליף סאז ומעולם על שופכי הם הנם,
למען תת את שמם לדראון ולשיר את ענשם לאדם -
בלום פה וכבוש צער האנחה,
שא דוקם וקמתה לך בנש לך יצא מזקדים
מאז - גריבות דות - שא קינת אם אויב לעסק סעב.

בְּקַדְדוֹזִים אֲחַדְרֹנָה וּבְאַחֲרוֹן הַזְפִּיר,
 מְחַרְדִּים אִם אֵת אֹר הַיּוֹם הַנּוֹסִם —
 אֶל מֹל גִּדְדִּי עֵתָה עוֹד אֲנִסֶּה שִׁיר,
 אֲמַשֶּׁר עוֹד מְעַמ — וְדָמִי שׁוֹתֵת.
 אֲפֶשֶׁר, כִּי בְמָרֶם תִּסָּב תְּקִיפָה קָדָה
 וּמְחֹנֵג הָאוֹרְלוֹנִין, הַזֹּחֵל בְּלִי הַפּוֹיֵגוֹת.
 יַעֲשֶׂה מְחֹזֵר דֵּל שֶׁל שְׁשִׁים מַעֲלָה
 עַל פְּנֵי הַלֹּוֹת, מְצַפֶּה זְגוּגִית —
 שְׁנֵת-עוֹדְמִים תִּסְגֵּר רִיטִי עֵינִי;
 אֲפֶשֶׁר, כִּי בְמָרֶם בֵּית הַשִּׁיר אֲסַנְדֶּרֶחַ
 וְחֵרוֹז רֵאשׁוֹן מָרֶם יִדְבֵּק אֵת הַשִּׁנִּי —
 בֵּין פְּתָלֵי מְנַדֵּל זֶה הַנּוֹרָא
 בְּמִסְבַּת אֲנָשִׁי-זְכָאוֹ הָאֲכֹזְרִים,
 יִרְאֶה שְׁלִיחַ מוֹת, מְאֻפֵּף מְחַנּוֹת צְלָלִים
 וְצִלְיֵי שְׁמִי יִמְלֵא חֵלֶל מְסִדְרוֹנִים קְרִים.

לוי. ח. ברנר.

יְדַעַת לְעוֹרֵר לְכַבוֹת יְשׁוּנִים; יְדַעַת גַּם לְאָמֵר קָרֵב.
וּמְרוֹב מִלְחָמָה קִרְעַת אֶת נַפְשָׁךְ לְקִרְעִים וּבֵין בְּתָרִיהָ
תִּצְעַד עֵקֶב-מָדָם וְאֹכֹל-מִכְאוּזִים.
וּכְפָרָר שְׁלֹהֶבֶת עִם רוּחַ סַעְרָה אֲשֶׁר תִּקּוּם לְכַבוֹתָהָ,
בֶּן יִמְרָפוּרוּ גִתְחֵי נִשְׁמָתָה.
וּבְרַמֶּס עֲלֵיהֶם רִגְלֶךָ הַלֵּאָה הִלֵּא זַעֲקַת חֲמֶם יוֹעֲקוּ.
קוֹלָם שְׁמַעְנוּ מִרְחוֹק וּנְאִתָּה אֲלֵיהֶם. וּבִפְרָצִים אֲשֶׁר
פָּרְצַת בְּסִפְרוֹתֵינוּ נַעֲלָה.
נַעֲלָה אֲתָךְ יְחַד וְגַם נוֹכַל.

שלמה צמח.

ז. רוזנבל.

ב. פ. ר. מ.

פָּרָק ֵ. ב

I.

שוקט וינע עומד הכפר בירח אב. האילנות מתנועעים לאמם בהתרשלות. שברי צללים. עלי העצים מלטפים את הקרקע צרוב-השמש. תרנגולות טופפות ומנקרות באשפה. אחת מחטמת בעפר בלי הפסק בשתי רגליה ונלחצת אליו בכרסה. אפרוחים מגודלים זוחלים תחת הגדרות. מדלגים דרך רוחיהן. פוצים פיותיהם. מצפצפים וצוחים. על ענפים רובץ לפני פתח דירו. מנמנם ומצמץ בעיניו התמימות והעצובות. תינוקות קטנות. מלובשות שמלות ארוכות עד הקרקע פוסעות בתוך הכפר. על גג תבן עומדת בקנה חסידה על רגלה הימנית ומקשקשת במקורה בחפזון. דומה כאלו זורקים ממרום אנוזים קשים. זקן ונער עובדים היום בהר ועוסקים בנכוש התירס. תבואות השדה מהכות למגן. הננים והפרדסים עומדים באמצע בכוריהם. שתילי הטבק נטועים בקרפפים. השמשזניות געשו מכורכמות. התירס הביא את קלחו לירי בישוף. כל אכרי הכפר עומדים היום על ההרים ועוסקים בעבודה. כעלות השחר יוצאים כל בני הכפר מי במגרפה. מי במעדר על שכמו. בסודר או בתרמיל מלא צידה. ממליץ בצל. צנון. קשואים-כבושים. והולכים כל אחד לחקת שדה. שם העבודה הולכת ונעשית בשקידה ובזריזות יתרה עד הערב.

II.

הנה שבנו האכרים מן השדה וכבר יקדו בכל החצרות מקורות עליזות. הנראות מרחוק כמטמוני ערב בין האילנות. על פני האש שפודות קרירות-יחרם.

בחצרו של קוסטמי שולטני. על הקרקע מזל הכירים ישבה אוֹלְנָה. עלמך רחבת-כתפים ככת שבע-עשרה שנה. נפצה בארכובותיה נצרים נרדים. חישת אותם אל האש שהעלתה עשן לבן-ירקק מעובת. היא נשבה משלהבה שהוהידה את שרמטי פניה המחודדים. האש התלקחה

והעשן נעלם לנמרי. אולנה קמה לרנע, פסעה פסיעות אחדות לאחורי הכירים. תלשה פטרוסלינון הצומח פה בחצר. אחר-כך שבה למקומה. ישרה אל הקרקע, קרצפה אותו שפשתהו בקערה מלאה מים. זרקה אותו אל הקדירות השפותות על האש אנב חתוך בסכין קדה.

אולנה היא בתו יחידתו של קוסטמי. אחת המנכשות והקוצרות המצוינות שבכפר. חשובת-קומה עם שתי עינים זכות, מלאות מרץ ונעימות, עם חטם ישר ומחודר, עם שתי שפתים עבות שהן מתאימות כל כך לדמות דיוקנה. אזנים זעירות לה, צואר שחום ושזוף משמש, ועליו מחרוזת אלמונים אדומים וגדולים. בשרירות נופה היא דומה לגבה, אבל בפניה יש מעין נועם ועדינות של בת-כפר.

מאחורי הנדר נשמעה שריקה. אולנה הסבה את ראשה, אבל בו ברנע חזרה לעבודתה שנפסקה. השריקה נשמעה שנית, שוב הסבה את ראשה, קמה מעל הקרקע והציצה רנע אל הנדר. כהרף עין הוציאה את חצני שמלתה המקופלים והתחובים באבנט שעל מתניה, תקנה את שרווליה המופשלים ופסעה בזריזות אל הנדר דרך האדמה החרושה והמודשאה אשר בחצר.

— אה, מאירקע, אתה פה?— פנתה אולנה אל בחור יהודי שעמד בכאן יעיניו המפוחרות מזהירות וכואבות מרוב התאמצות.

— הנדי, אולנה, איפה לן אבא שלך הלילה?

— אבא, הלילה בהר. אמי ישנה על התיתוך לגנדי.

— אולנה, רוצה אני לבוא אריך הלילה.

— בוא.

— ואמך?

— בוא, אל תירא.

— גשי אלי, יקירה.

אולנה כפפה את נופה למחצה. מאיר שרכב את צוארו ונשק לה. היא לחצה בכח את ידו וחזרה תיכף אל האש הדועכת. מאיר עמד על מקומו ולא זז. שוב היה מצפה לאולנה...

.III

לילה. נביחת-כלבים בלתי פוסקת. מרחוק מניע לכאן נגון הדוינה (

(*) נגון המולדבים.

של הרועה הסבא קְרִיקִי בונדוק, המחלל על חליצו בלידות. האופק שם.
הרחק מחוץ לכפר, מעבר להר, נראה כנוש שחור ומעובה. מן השוכך עולה
המית יונים, כמתאבלות על יונה שאברה. האילנות מתנועעים לאט-
לאט. דומה מרחוק שאיש מתהלך ביניהם ומחפש שם את מחבואו. מאיר
שוכב על משכבו בחצר תחת השמים גדוד-שנה. עיניו פתוחות. הוא מרים
בכל פעם את ראשו ומבחין אם בני ביתו כבר אחווי שינה... כשבקש
ללבוש את בגדיו הניע לאזניו שאון קל. הוא התכסה בשמיכה ועשה את
עצמו כנרדם...

אחרי רגעים מועטים הסיר את שמיכתו. כנב, דומם ולאט-לאט
לבש את בגדיו. דומם ולאט פסע פסיעות אטיות ורחבות. כחתול הסתכל
בחשכת הליל והקשיב בסתר לכל תנועה ולרשרוש קל. הוא נגש לחצרו
של קופסטי שולפין, אביה של אולנה. בבת אחת הלג מעל לגדר.
כשיצא מבין האילנות הרגיש תיכף בראשה המורם של אולנה. בשרו
נעשה חדודים. נשם בקושי והבליג על השעול שהחניקו. היא הצביעה
לו על אמה הישנה ואחריו כך לחשה לו על אזנו:
מאירקע, אל תתירא, שב במנוחה!

הוא לא ענה כלום. מכיון שזרועותיה החשופות והחמות נגעו לרגע
אל שכמו התחיל כולו לזדמן, לא שם לבו לאם אולנה הישנה על התיגורה
אחו בריבה הרעננה ונפשו כמו יצאה בנשיקה על חזה. זרועותיו כרוכות
מסביב לצוארה, הוא מלפף אותה. שניהם מלאים חושך, אהבה ונענועים.
אולנה נזכרה באמה הישנה, לחצה את ידו פעם ושתים, כאילו נתכונה
בזה לומר: "הרגע, חביבי, אמי ישנה לעומתני". מאיר לא יכול להשתק
את העונג המפעפע בבשרו. נשק את ידיה נשיקות חרישות ועדינות, תמך
את ראשו על ידו המונחת עליה ושתק.

אחרי רגע-דומיה מועטים הגישה את פיה לאזנו ולחשה לו:

- מאירקע, למה אתה ענום כל כך?

- כך.

- לא, הנידה, מאירקע, מה לך?

- לא כלום.

- אל נא תשקר, הנידה.

היא הסבה את ראשה אל הקיר. התכוצה כולה, שכבה ושתקה.
הרהורי עצב הטרידו את מוחה, אין היא יכולה לעמוד על אפיו מה היה
אתו. שתיקתה העיקה עליו. מאיר נתן אליה, אחז בידה והתחיל מספר,

כי אחרי שראו את שניהם יושבים בשדה באותו יום גלו זאת להוריו.
הורי בכו, ואבי בכה גם כן—מסיים מאיר...

אולנה שכבה בעינים פתוחות וארבה לכל מלה שיצאה מפיה. כל
גופה פרפר מתוך רטט איברים. ברנע זה התחילה גם אולנה הישנה
לפלוש דבורים בלתי מובנים מפיה. מאיר קם, קפץ מן התיתורה, החיש
את פסיעותיו ונסתלק תיכף מאחורי הגדר. כשנגש לביתו ראה איש לבוש
לבנים עומד על יד משכבו ומעיף עין סביבו. הוא הסתכל והכיר באביו.
שמע אותו מרחוק נזח נגיחה עמוקה. זה היה כדי להקריש את דמו.
עמום ורעוע נשען אל הגדר. כשנסתלק אביו עמד על מקומו רגע—
מספר. אחרי כך נכנס אל החצר ונפל על משכבו כולו רצוף מתוך
מפח־נפש...

IV

ימי הדיש הניעו. והשנה היא שנת שובע. בגרנות עובדים מן הבוקר
עד הערב. עבודת מכונת־דיש והמורבלים אינה פוסקת. האכרים כמעט
כולם מלאו אסמיהם בר. ערמות של הציר והבן מתנוססות לאורך כמה
פרסאות. הבהמות הן בריאות־בשר ושמןות. התנונים בעיר הכניסו סחורות
מכל טוב ומהכים לפדיון. בכל יום ראשון לשבוע חלים ירודים
גדולים בעיר. כל השוקים מלאים בני־אדם. אין מנוחה גם לנפחים. הרבה
סוסים, הרבה קרונות ועגלות ישנות גם חדשות צריכים תשול.

אל התחנה באו סוחרים יהודים מארבע כנפות הארץ שעומקים
באֶבְסֶפֶרֶט של תבואה. הולכים וקִבְּבִים ימי הסתו. ימי רחיצת האנושים
ימי בציר הכרבים, ימי קציר התירס והשמשוניות בהרים...

ביתו של הירש אָרְדִישְׁאָי, אביו של טאיר, כקלחת רותחת. סוחרים
באים וסוחרים יוצאים. בכל יום נוסעים העירה להביא שקים ריקים
בשביל התבואות החדשות וסחורות שונות בשביל החנות. מאיר טרוד
כל־כך בעסקיו עד שאינו מספיק לסעוד. כעלות השחר הוא יוצא לרגל
עבודתו. עם הנץ החמה הוא חובש סוכתו באַבְּקָה ושב עם שקיעתה. הוא
יוצא אל הגרנות, אל התירס, אל הננים ואל הפרדסים. עושה כל ההכנות
הנחוצות לרחיצת האנושים...

פעמים הוא עובר לפני ביתו של קוֹסְטִי ורואה את אילנה. כל־
כך רוצה הוא לרדת מסוכתו לקשרה אל הגדר, לגשת אליה ולשבת אתה
על התיתורה תחת האילן כל היום. והיא—פניה מסמיכות, יושבת כפופת־

קומה מבלי הרים עין על סביבה ולבה דופק. ובלכתו מאתה פניה מתקדרים והיא מתאנחת... הכוסה שוטפת במרוצתה. מאיר יושב על האוכף. מתנודד ואינו יודע לאן הוא נוסע...

יומא דפנרא...

שם בירכתי הכפר, לא רחוק מבית-כנסת הנוצרים, שופעת ועולה נבעה. על נבעה זו ביתו של אינגיקי פאפא. לפני יומים הזמין אינגיקי את מאיר שיבוא לקנות אצלו כוורת-דבש. היום, בעברו על ביתו. סר אליו. מסביב לבית זה ננה גדולה ובה נחילי דבורים וכוורות. הננה מוקפת גדר נבוהה. למעלה על-פני הגדר, נצרים דוקרים וזרדים כמושים. פה גדלים אילנות נבוהים, עצים כבדי-עפאים, מלאים תפוחים אדומים, אנסים צהובים, שזיפים שחורים, שעורם הדק מכוסה אד אפור. בחצר צמח דשא רענן. פה שתול גם עץ-אנזים. לא רחוק ממנו ערמה של גבבא ומכבי אשוח. בקרקע תחובה אלה קצוצה וקצרה, ובראשי היתדות התקועות בה תלויות קדירות וכדי-חרש. בקצה השני של החצר, סמוך לקיר, עומד גנ-תבן ער ארבעה עמודים. תחתיו ענלה שמוטותיה נשואות כלפי מעלה. שם גם נינית מחוסרת תחתית. על הגדר חת הנג תלוים: גרין, התיכות-סוף, מנורה, שכרי-קרשים עם מסמרים שהעלו חלודה. באמצע החצר בנוי בית יפה סכך קיסמי-עץ. הבית מסויד סיד מהול צבע ירמק. התלונות משוחים סביב בצבע שחום-הכלת קיום-קיום. כעין מסגרות סביבם. מקצה העליה מציצה נעורת, שעור לא רוסקה כהלכה. השער עשוי קרשים ירוקים וכולו מוקשה בענולי עם הדומים לצורותיהן של צפרים.

אינגיקי ישב בננה מאחורי ביתו לבוש מכנסי-כד וכתונת לבנה האזורה במתניו ברצועת-עור עבה ומחוברת ומרוכסת על צוארו בכפתורים בחולים בתבנית שתי-וערב. פה בננה עומדות כשני תריסר כוורות מכוסות בקערות חומר. הוא צינן לרבורים העושות רבש, החליק לאמ-דאט עלה יבש מנבעויו של תירס, כרסמו משני קצותיו בשיניו והחליקו שוב, הוציא מחיקו שלחופית יבשה מלאה שרשי טבק עב ומדוסק, שם על כף דו דכניסמת כעט פבק ומתוכה הריק לעלה וענל סינרה, הרליקה, עש

העיון רב ורקק ככל פעם לאחוריו.

- שלום, ברי אינגיקי! - פנה אליו מאיר.

— שלום, ג'ופיני מאיר.

— מה חדשות?

— זאת לא כלום, צדיק ד' בכל דרכיו. תודה לאל, תודה לאל. שנת שובע השתא, לחם יש, והכרמים, חודה לאל. גם הננים, גם הפרדסים... זקן אנכי, הרבה שנים אני זוכר... שנת שובע השתא... כה יתן ד' וכה יוסיף!...

עכשיו, ג'ופיני מאיר, אם תרצה אמכור לך מעט מכורותי.

אינניקי קם ממקומו, נכנס לביתו, שהה שם קצת, שב ובידו קערת חומר מלאה נופת דבש רענן. הוא הנישה למאיר אשר ישב על שרפרה קטן תחת עץ-האגוזים ורפרף, בנצר ירוק ודק באויר.

— אכול, ג'ופיני מאיר, דבש מצויך, אכול כאות נפשך.

מאיר הודה לו בנמנום, שם לתוך פיו חתיכת דבש, לעסה עמו בלבו ופחט בין שיניו את עסיסה לתוך גרונו.

דבורתו אחת לא חדלה לזמזם ממעל לראשם. מאיר רפרף בנצרו הרק כדי לגרשה מאתו.

— אם תגרשנה, ג'ופיני תעקצך. הלא היא מתאוננת לפניך וקובלת על גורלה, וראי שהעליבות בכנרת.

— גא ספרי, חכיבה, ספרי— פנה אינניקי וכשכש בידו את שטח האויר שמסביבו עפה ונהמה הדבורה.

— אשתקד, ג'ופיני מאיר, אי-אי-אי לא יכולתי לראות בצערך. קיץ קר היה... תודה לאל, עכשיו הן יוצאות מן הכוורת לפני הנץ החמה ושבות בפיות צהובות כצאתה... אשתקד... קיץ קר היה... בשעה העשירית בבוקר היו יוצאות מן הכוורת וכצהרים היו שבות ופיותיהן נקיות-נקיות... לא מצאו עסים בשמשוניות... אף מפה אחת לא מצאו... עכשיו תודה לאל!... גא, ספרי יקירה, ספרי מי העליבך שם בכוורת? — לחש אינניקי לדבורה.

עודם מדברים והנה נשמעו צעדים קרבים. כרנע הופיעה אויגנה.

— מה שלומך, דוד אינניקי? — פנתה אל האבר הזקן וכולה הסתמקת, זכעיניה ובפניה נצנצה מבוכה קלה.

— שכי, אויגנה, מה אצלכם? הרשתם כבר? התירם מה?

— הדיש כבר נמרנו והתירם (אויגנה השפילה קצת את קולותיה).
תודה לאל.

מאיר ישב רומם וקפוא על מקומו ונעץ בה מבטו.

— דוד איזניקי, שמעתי כי מחר אתה נוסע העירה. התקחני אתך ?
יש לי עסק בעיר.

— בעונג רב, מחר, תינוקת, עם צאת החמה תבואי ונסע העירה.
— איזניקי! ... איזניקי! ... היכן אתה? — נשמע קול צורח מעבר הבית.
איזניקי יצא מן הנגה.
מאיר ואולנה נשארו לבדם.

— אולנה — לחש מאיר בחשאי — כל-כך השהוקקתי לראות את פניך.
אולנה ישבה לא רחוק ממנו, הביטה ישר לתוך עיניו והחרישה.
— אולנה — חזר מאיר שנית ונשתתק. הוא השפיל ראשו ארצה
והתחיל לתלוש פרחי-גן הצצים לפניו.

היא נגשה אליו, חבקה אותו, לחצתהו אל לבה, נשקתהו בשפתיה
חדולקות ולחשה לו:

— הדוד הולך. אין לי פנאי לשהות. כעבור שמונה ימים אנכי יוצאת
אל הכרם...
מיד התחמקה.

V

לפנות ערב.

השמש שקעה, השמים בפאת מורה משוחים בצבע ירקרק-כהה.
עבים קטנים, זכים ולבנים כשלג רוכצים שורות-שורות ברקיע. שני
בוכבים, העוללים בצבא השמים, יצאו ברקוד ובדרוג, כאילו באו לבשר,
שכל המהנה שלהם יוצא אחריהם, רוח קרירה, משיבת נפש מנשבת
בפאת מערב ומצננת את האויר אחרי חום היום. מאיר הולך מכרם
לכרם. בכל אחד מהם הוא הולך עם הכורם מגפן לגפן, מסתכלים בכל
זמורה, מרימים עליה, שמים ידיהם תחת האשכולות, מעיינים בקנקנותיהם,
מועמים הענבים ומחויים דעתם כמה לחכות עד זמן בצירתם.

תיכף לכניסתו לפְּטְרִי זָסֵן נתן עינו בכרמו של קוספטי העומד
נוכח כרם זה. איש לא ראה שם, הוא שהה כרבע שעה ויצא.

בצאתו הופיעה לפני עינו אולנה כשהיא עומדת על-יד סוכתה בכרם.
הוא נרתע לרגע לאחוריו ונשאר עומד על מקומו. אחרי-כך פסע שלא מדעת
שתי פסיעות הלאה; הוא לא יכול להסתלק מכאן, כאילו שמוהו בשלשלאות
של ברזל. במחו המתוכבו בלי-הרף עשרות-עשרות אופנים קטנים
מקשקשים.

- פטרמי! - צרח בקול, וכונתו היתה: אולי תשמע אולנה א?
קולו ותצא מכרמה - פֶּטְרָמִי, תבוא מחר לפוען טוען אל התחנה?
- אָה - אָה - אבוא.

מאיר שם את אזנו כאפרכסת לצד פֶּטְרָמִי ונתן עיניו בכרמה של
אולנה. דומה היה כאילו הוא מתחנן: „אולנה, שמעי קולי וצאי מכרמך!
הוא תר בעיניו המזוינות התלויות בצמאון את כל הכרם לארכו
לרחבו, דרש לפסיעותיה, לבו רטט בו מהמית תוחלתו - והיא לא באה.
הוא הזיז את מבטו וצעק שוב: „פטרמי, במטותא מסך שלא
תוליכני שולל ותבוא מחר, למען השם, מחר.”

אולנה גם הפעם לא שמעה את קולו. הוא עמד ענום וזעום. רנע
דפרף בנצרו אשר בידו באויר, נעץ את עיניו בקרקע ושרק שריקה קלה.
אחר-כך ישב על אבן וצלל בתוך הדהוריו. הוא הסתכל לאור המצומצם
בפרות-משה-רבנו המנומרות, שזחלו כאן בחנוי הקרקע היבש...

הערפל כסה את הארץ.

פתאם הגיע לאזניו קול קורא בחשאי: „מאיר, מאיר, מאיר.”
הוא הרים את עיניו. לבו הסה. רנש מתוק חדר אותו. לפני עיניו מעבר
לתעלה, בכרמה, על גבשושית עמדה אולנה. עיניה לוחטות. פניה קורנות.
פיה קצת פעור והיא קוראה לעומתו:
- מאיר, בוא אל סוכתי!

יותר לא הגידה כלום ונעלמה. רנע עמד כמאובן, אהר-כך קפץ
דרך התעלה והתחיל דולק אחריה. כשגניע לסוכתה היה חלש כתינוק
מרוב התרגשות; נפל על שק התבן המונח, מסך את ראשו על חיקה
ואמר בלחישה:

- פה אשאר הלילה.

אולנה החרישה ולא השמיעה את קולת. הוא שכב והציץ בה. אחר-
כך הרים את ראשו, הסתכל בפניה לאור הדועך המסתנן דרך סדקי הסוכה,
כמתחנן לפניה שתתמצה להניחו פה הלילה.

אולנה הרגישה במבטו, חייכה בשתיקה.

מאיר אחז בידה ולחצה אל לבו.

- אולנה, אהבתך, פה אשאר לעולמים איני מפחד, איני מפחד, מה

יעשה לי איש?

מאיר החזיק את ראשה בין זרועותיו, ושפתיו הצורכות מחשק נשקו

את פניה. היא נשכתה והוא צמא, כפרפור גופו אחרי נשיכתה הממושכה
עַר סיומה.

מאיר הסיר מעילו ושמו יתרו עם כובעו בזוית הכוכה. אולנה
ישבה יתפתרנגל, שהורת צמה עבה המתפתלת על קרקדה. היא היתה
לבושה כתונת סגורה עם שרוולים, ושמלה כחולה עם אבנט רחב על
כתניה, שוקמה רעננה ועדינה...

לִי חושך היה – אחת הלילות של סוף רודש. ברקיע השמים היתה
פעמים משתובבת כנופיה של כוכבים. דומה נאילו אחד מהם דוחק את
רעהו בחזרה השמימה. מסביב דומיה. מחרם אחד מניגן שיר נוגה של
אברה צעירה. ים של כרמים פה על ההרים. מרחוק מתנוצצות מדורות
שהדליקו נערים בני-כפר הרועים שם סוסים בלילות.

אולנה יצאה מן הסוכה.

– לאן, אולנה? אל תלכי.

– תיכף אשובה.

– את הולכת אל אביך.

– תיכף אבוא.

היא נעלמה בחושך. מאיר נשאר בסוכה לבדו והשתטח פרקדן על
שק החבן. אולנה שבה מיד. היא ישבה לימינו והנישה אל פיו אשכול
ענבים שבצרה ברנע זה מן הזמורה.

– כבר נתבשלו ענביכם, אוליקה?

– שם על נבנון חכרם נוכח השמש יש זמורה אחת שענביה

נתבשלו.

– ואביך היכן, אולנה?

– אל תירא, אבי יצא אל התחנה עם עגלה מעונה תבואה. מאיר

צרח משמחה כשהוא מרקיר עצמו נעקה פעם ושתיים. היא קדמה פניו
בשפתיה הצורבות והנושקות, סמכה ראשה על שגמו. מאיר ישב. שערותיו
היו פרועות. כותנתו פתוחה על חזהו. רגליו חשופות. כשהו בולע ענבים
קרירות רעננות...

כשהסירה אולנה את ראשה משכמו התקנן ונלחץ בפניו אל רדיה

והיא כבשה את ראשו אליהם. הוא עצם את עיניו ישפתיו דובבנו:

– אולנה, מה אשאר בסיכתך לעולמים.

– אולנה הרגשת.

מאיר נדרם על חזהו.

בשעה מאוחרת בלילה התעורר מנשיקתה. בת־צחוק של ילד
האירה את פניו, התרפק עליה. שם את פניו בחיקה. עיניה נעצמו
מאליהן והיא דרשה לתנועות פניו.

הלילה נז. לאט־לאט נמסה אפלוליתו. העננים התפזרו וידאו נפרטים.
נפרטים ברקיע. השמים ספונים צבע אור תעלומות היום ההולך וקרב.
הזמורות בכרמים עומדות כקבוצות צללים נלחצים. רסיסי טל נוצצים
מעל הדשא. האופק מפאת מזרח נראה ברור. דומיה מסביב. אין תנועה.
אין רשרוש קל.

מאיר ואולנה שכבו שניהם על שק התבן בסוכה. זרמי אויר צח
חדרו אל תוך הסוכה, למפו את פניהם והשיבו נפש. שניהם עולי־ימים
איתנים ומלאים אש־תאורה. קצר להם הלילה לשאוב תענוגם־תענוג
בשרים...

לג. שופמן.

בְּתִימְרוֹת מְרַקְמַת־אֲשָׁפִים בְּאִישׁוֹן לִילָה יִתְאַבְכוּ
בַּסֶּתֶר זְהָרֵי יְצִירוֹתֶיהָ.

כְּלוֹטֵשׁ אֲבַגְיֵתָן תּוֹצִיא מְגוּשֵׁי חֶמֶר רֶשְׁפֵי אֵשׁ וְשִׁלְל
צְבָוִים.

אֲמַרְנוּ: אֲשַׁכְּבוֹת קָרַח — וּמִתְחַתֵּן יִפְפוּ מִים חַיִּים.

לְכַדָּר תִּשְׁכַּחַן כְּנֹצֵת חֲבֻצֶלֶת, כְּהֶדֶם בְּמִישׁוֹר.

וּמִחֲבִינֵיהָ תִפְלְאִים תִּשְׁלַח אֲמְרוֹתֶיהָ כְּבְשׁוֹרוֹת טוֹבוֹת.

נִנְגָה וּמְהוֹרָה בַּת־שִׁירָתָהּ.

מְהוֹרָה וְעִנְוֹנָתָהּ.

ש ל מ ח צ מ ח .

מאמרים.

מאת א. שטיינמאן.

לבני שנים.

הַחֲסִיד וְהַמְשׁוֹרֵר.

החסיד והמשורר, שתי הטבעות האחרונות בשושלת ההתפתחות והתימתן של מחזור ירוע בתולדה, שווים בכמה וכמה ממדותיהם לפי ששניהם הם היחידים שבאו להתקומם כנגד הטבע ולמרוד במין.

שניהם מתכוונים לעקוף את הכל, החסיד אומר: הכל אסור! כלומה, הטבע אסור בהנאה וכמעט גם במגע. פגול הוא. כנגד זה מכריז המשורר: הכל מותר! הבשר והטבע נפסדים הם. לכן ניתנה הרשות להחריבם. יתר על כן: החורבן וההרס חיבה הם. לרוחו של האדם הממריא אל על, „אנחנו רק קרוצי-חימר, רק גופים — החריבו!“ — קורא לפורג, בן-גילו של בודלר. אמנם, המשורר אינו מתיר אלא במחשבה ולהלכה, במעשה, הוא על הרוב חסיד גמיר ופרוש, לפי שחלק גדול מיצירתו מוצא את תקונו בדמיונו הנפרז של המשורר.

החסיד והמשורר שוטמים שניהם את הפריה רוביה וצמאים אל הפגנות בחיק ההסתכלות, שהיא על חוף הגירבנה. הם לוחמים עם הטבע, הראשון — בכלי-זינה של הנזירות. והשני — בפריצת גדרים, שעל ידי זה הוא קורע מעל הטבע את לבושי הקרושה, מוצץ מתוכו את כל אונו ומזיקע את קלונו. החסיד פורש מן הבשר והיין והמשורר מפסם את עצמו בבשר ומכסם את עצמו בין עד כדי בחידה. זה וזה מרדו כשטף ובתנועה תמידית. המנוחה היא משאת נפשם, „שובי נפשי למנוחיכי“ — מתחנן החסיד על נפשו; „גר אלהים נשבת אדם — אומר בעד ה„תניא“ — כשם שהלכה רועדת ונכספת להפרד מפתילתה ואינה יכולה, כך רועדת הנשמה ונכספת להפרר מן הגוף ואינה יכולה“.

החסיד והמשורר עיקר מהותם היא הליריקה, כלומר: הפחד. המוסר והיופי מפחידים לחיות בעולם תחתיו זה. החסיד עומד תמיד לפני קונו ככלי מצא בושח וכלימה וכל עצמותיו תרעננה. היופי מפחד אפילו מפני ביטוייו. עצם, כל שחלוש הוא, מפתק, רחוק מן החיים וקרוב אל המות, הריהו מקפיד יותר על עצמו ומרגיש כאב אפילו מנגיעה כל-שהיא. עצם, כל שחולה הוא, יפה עדין ונוח להכבש על ידי החומר, הריהו מסתתר יותר ואומר לאתרים אפילו נגיעה בו.

המוסר והיופי צנועים ונכנעים הם מטבעם, עיניהם כבושות תמיד בארץ או תלויות בשמים בבקשת רחמים. הליקוה היא פצע. ספר התהלים מתחילתו ועד סופו הנהו ספוג פחד. "רשת טמנו לרגליו", "הצילה מחרב נפשי", "המה יבטח, יראו ביו", "הושיעני מפי אריה", "כל רואי ילעיגו ליו". זהו פחד מפני ההויה, מפני כחות הטבע, השוטמים את המוסר והיופי, לפי שהללו כופרים בהם. מפני כך חושדים תמיד החסיד והמשורר ורואים את עצמם מוקפים אויבים, המתנכלים לנפשם ומתכוונים להטיל בהם זוהמה ולקרנם אל החומר. סטרינדהג מפחד תמיד מפני רוצח פלאי. הנריך הינה מוטל כל הימים חולה על ערש דוי, ארץ רבה היא לו ערש דוי, כמשיח הצער הוא מתיר ואוסר את אכפלויותיו ורק לעג וכוז עד פצעיו. פעמים הוא גם ממטיר על הפצעים סחי ואשפה, בשביל לכסותם מעין ורה ועשותם כתמים.

בעלי המוסר והיופי הם מטבעם אינדיבידואליים ומתבודדים, לפי שכבה באו בסוף המחזור. אחרי אשר קצרה ירם של המחוקק, הכהן, הנשיא, השופט והנביא המוכיח להיטיב את מעלליו בני האדם וזוכך את מדותיהם, כבר התיאשו גם החסיד והמשורר כלהקן עולם. שניהם רק את נפשם כאו להציל. הם חרדים על ניצוצם ושומרים עליו. "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבתני בבית ה' כל ימי חי לחרות, בנועם ה'", לחרות, כלומר: להסתכל. ואילו החיים הם מלחמה. כל איתני הטבע אויבים לאדם. והחסיד מבקש לברוח מן הטבע. הוא בורח אל תוך הברידות, אל המינופים, אל המערה, אל היער. אל בין אריות ורובים, כלומר, שוב הוא חוזר בעל-כרחו אל בין זחועותיו של הטבע. אבל לעולם הוא מבקש לו מקלט בברידות. "צפור בודד עק נג" קראו עד עצמם המלך החסיד, נעים ומירות ישראל, יחד עם וורלן משורר צרפת.

אכן, לא לחנם ספוג החסיד תמיד פחד ורואה רשת פרושה לרגליו, לפי שהטבע טמן באמת פח לרגליו ומשתמש בו לתועלת עצמו. הפחד מביא את החסיד לירי הכנעת. קשה לו לשאת את הויתו והריתו כופר בה. "אני תולעת ולא איש", "הנני עפה ואפר", "חוטא ופושע אני"—כך מעיד על עצמו החסיד. עדות זו אמשלה היא לחסיד, תיקון לחטאיו. הוא אומר: אינני אדם, אינני הוזה חי. רומם אני, במל ומבוטל אני, רגב עפר אני. מן הטבע ברח, אליו הוא שב ושם מבקש הוא לנפשו חסות. אולם חוץ מזה דרכו של החסיד לבקש לנפשו חסות ותיקון גם באדם, בצדיק גדול ממנו, בצדיק הדוח, שיפיו של הלה, לפי השערתו ואמונתו של החסיד, גדול הוא משלו, ודאי יותר וקים. יפיו של צדיק זה, השופך את ממשלתו על חסידים או תלמידים רבים, העושים את רצונו ונכנעים אליו, ודאי הוא באמת משל החסיד, לפי שכבר ספג לתוכו כמה ופמה

ניצוצות של חסידיו ותלמידיו והריתו קרוב יותר אך אחדות השלהבת, אשר אליה תכסף נפש האדם. החסיד מניש את ניצוצו אך צדיק זה באמת ובלב תמים ואומר לו: קרבני נא, מאורי, אל שלהבתך ועל ידה אל שאר הניצוצות שזאתי, אופה נא לשרת לפניך, כדי שכולנו יחדיו נבניע את האויב המשותף. את הסמך את הקליפה, את הסיטרא-אחרא. ואמנם הצדיק שגויב הוא מן הטבע. הוא משרד את מערכותיה ומגן על נשמתו של החסיד מפני האיתנים. הצדיק נזור והקב"ה מקיים. הקב"ה נזור והצדיק מבטל. החסיד מאמין בצדיק. האמונה היא כחם של החסידים במלחמתם עם השטן, היא הדיסציפלינה במערכות המלחמה. צדיק זהורין, לחגור את כל הכחות למלחמה. להכניס אל המערכות המון לוחמים. לרכוש נפשות. אחרי שהחסיד כבר נתרבק בצדיק ונתקן על-ידי זה את ניצוצו וגם תקן את פגם חייו, הוא בא להכניס גם את נשמותיהם של אחרים תחת כנפי הצדיק ולקרב את ניצוציהם אל שלהבתו. החסיד התולעת, העפר והאפר, בו גם לאחרים, התורעים. גופם מהו בעיניו?—חרס הנשבר, כלי נפסד. ואת נשמתם של הגופים הוא מתקן ברצון ובאונס. בכל מיני כלי-זין. לשם קירוש השם וקירוש הצדיק כותר לחסיד גם להתאכזר על אחרים, חיבה היא לו. כל המדות הרעות נתקנות בשרשן, כשהן באות לקדש שם שמים. שברית הכלים לשם תיקון הניצוץ מצוה היא. הרשות נתונה לחסיד לרדוף את הרשע, לבנות את צלמו, להכניעו עד חרמה לשם תיקון נשמתו. החסיד, התולעת, הפצע, הכוסף אך הנירכנה, מתנבך כארי ולוחם לשם שמים ולמוכתו של הטבע, השואף דמים, כדי לברוא עליהם מינים. וכך נעשה החסיד הלוחם עם הטבע כלי-שית בידו של הטבע. יצא למלחמה בשם אחדות הניצוצות וגרם להתנוששות גופים וראחדותם. בנר בכדירות—ויצא לרשות המין.

החסידות בכל הזמנים היתה מועלת בשליחותה. היא מוסרת לידו של הטבע כלי-זינם של המוסר והיופי. היא מתירה את החרב ושופכת קסמים על החיים. אמנם, האדם שפל ובוזי הוא. חוטא ופושע הוא, אבל תמיד יש לו תקנה: התשובה, הרביקות בצדיק. הצדיק הוא לחסיד תכלית ומשאת-נפש. כל אדם יכול להגיע לידי מדרגתו של הצדיק. ניתנו לחיים מרחקים, המגרים יצר הכיבוש. כיבוש היצר מגבירה תאוות החיים. החסידות מניעה לידי כך, שאוסרת את העצבות ואת היאוש. הספקות ילדי השטן הם, מרה שחורה היא בתה של הסיטרא-אחרא. אסור לכפור ביופי. היופי וודאי הוא, שריר בעולם זה. כהנו הוא הצדיק. הצדיק הוא גם המושל. הטבע עצמו נשמע לו. הטבע הוא הדום רגליו של הצדיק, יסוד העולם. גם ההדום קרוש הוא, שוכה להעשות מדרס לרגלי הצדיק. החסיד, שהמשיל את עצמו כאפר ועפר, לא הפסיד מעכשיו כלום, שגם העפר

והאפר קרושים הם. הרומם, הצומח וכל החי קרושים הם, שוכני יאגולרו לשמש את הצדיק. כל עשב, כל עלה וכל אינן מהללים יה, רבון עמין, ואת בנו יחידו, את הצדיק, אפילו בהמות, [חיות ועופות ממאים נשמעים לצדיק, כשהצדיק היה מתפלל היו גם הכבשים כורעים לפניו והקשיבו לדבריו ברממה דקה. ככאן דרגא לעבודת אליים, להערצת הטבע, סעודה של מצוה, היולא של צדיקים. הבשר הנאכל הוא בשר גופו של הצדיק והיין הנשתה דמו הוא. השירים של המאכלים פירושי מובח הם. זה השלחן אשר לפני ה', גם הבשר, כלומר, הטבע, מקבל תיקון. נפל החסיד שבי בידי הבשר והיין.

פחד ההוויה, אהבת ההתבודדות, מרד בטבע, כוסף הנירבנה ושאיפת להכתכלות — הם גם מדותיו של המשורר. בזו הוא לנפסד וללקוי ומפחד מפני הכעור, הממלא את חלל ההוויה. על כן הוא בורא לנגשו עולמות יפים. הוא מרקיע עליהם כמושל אוירי ובודד. „אני עבר, נכנע אני, שפל!“ — קרא על עצמו החסיד. אולם המשורר מכריז על עצמו בנאות: „בן-מלך אני, גאה, נשגב, רם על רמים“. החסיד משפיל את בשרו, והמשורר מרומם את רוחו. אולם גם המשורר לא לתהו ברא את עולמותיו, לשבת יצרים. הריקניות צער היא לאדם. בעולמותיו-רמוניותיו זורע המשורר בריות לאלפים וממדיק את עצמו עליהם, שאם אין עבדים על מי הוא מולך? מרד המשורר במציאות, ברח מתוכה לפי שכרי-חיופי נפסדים הם. כואב הוא את צער הכמישה של כל יופי ארצי. אולם התושבים שר עולמותיו לא נוף להם ולא דמות הגוף. הם טוויי אור. המשורר מתרפק עליהם במתיקות שכרון, הוא משוטט ברחיבות קריה, בתוך התשואות, שולח מבטי בוי בפרצופים עוברים ושבים, שירפם ועושם גלי עצמות. הה, בני אדם חלכים, הה, עבדים מתפרצים, עלובים, מבלי עולמות הוד! לבן, לבן להם. התמכרו לחיי חול והבל. אמנם, לא תמיד יוכה במבטו. בחול הוא, כהיה המשורר, בין הגלים הנועשים נשא הוא ביעף עם מפרשיו. עיניו מתהלכות לפניו קרימה ומסיתות גופים. חללים נופלים לרגליו. בנהרי נחלי יעה ודמעות אדם ירחין פעמיו. נתרוקנו לעיני רחובית קריה. הם כל בשר! גוע כל היקום! יחיד בודד פוכע המשורר קוממיות בין משואות עולם חרב. שבר כל הכלים, השמיד בשר. אולם כל שהמשורר סמריא לגבורות מן הגוף והלאה, מן הבשר ולמעלה, אך בין ערפלי רמויות, כן ישפרו בעיניו הגוף והבשר, שכבר קרמו עליהם את הערפלים לתפארת. הולכים עולמת המשורר ויורדים למטה. המרחקים מצחצחים צורות-הבשר של החיים ונוככים עליהן ארגמן. בין ערפלים מרחף המשורר הסנצח, אשר לא אמר די בכיבוש מרחקים ובנצחון קר על כריות אור. צריך לנצח את הקרוב, את הבשר המורד, ויחד עם זה גם מבטיח להכנע. המשורר

משפיל את מכמו. בניובה, בין חרכי ערפלים הוא מציץ על דרי מטה. רץ, רץ
הוא ברחיבות קריה עם קרני האור אשר ננב מן האלים ולהוט לזכות בהן את
הבריות העלכות. תמה הוא עליהן, שלא נודרו הללו ליהנות מאורו הנדול. הן
הוא בן-מלך ובידו להנחילם עושר רב. הוא מרמו לבני-הארם, קורא להם
בתהוים, בשירה, בדברי קצף, במחמאות, באכזריות, באמת, כשקר; מפתח
אותם ברות, בכשר, בחיוניות הקרוב והרחוק, בפרחי המציאות ובילדי הרמיון.
וכשאינן אונים קשובות למשורה, אם אינו נענה מיד, הריהו בא גם בסערת
מלחמה. הוא לוחם בכל מיני כלי-זין. הוא מתהדר בגבורתו או בחולשתו,
בכח שריריו או במחלתו, באהבת-חיים ובכוסף-מות, בדברי תחנון כאחד קרוש
או בניבול-פה. כל הדרכים כשרים לשירה כלחסידות. כי כבר בחל המשורר
ביצורי-רמיון. הוא שואף להעלות ניצוצות מגופו בשד ולהרביקם אל שלהבת
היופי, להתנשא עלי במות לקור מחיאות-כפים ותרועות-שמחה לעטוף את
החיים אדרות זיו ולהצית עינים. וכך אנו רגילים לראות את המשורר, השב אך
החברה, אחרי שכבר עלה ממנה ובו לה, לפי ערות עצמו, ומחניף בפיו
לשבע, אל שלחן המעדרים היא עומד כעני בפתח ומקלם את רבשכ ואת היין.
הוא מרוסם ומשפיל את עצמו בנשימה אחת. משפיל את יצורי רמיונותיו,
ילדי המנוחה וההסתכלות, משיל^ל זוהמה ביופי הנכסף ושופך על נפשו חצי
לענו כהיינה וכוולטת, חוטא המשורר לרוחו והורו אליו בתשובה ומתחרש גם
עד תשובתו. בורח מנפשו ושכ, יורד לעולם התחתון, פורח בחלל עולמות,
עולה ויורד, נע וגה, מתקצף, מתרגן, כוחל בחיים ומסיע מבחירתו אבנים
לשירה. אולם שירה זו עצמה, שיסודה ומהיתה הם המות והבחילה, נעשת זמר
לחיים. היא נעשית רכוש החברה ומסורד המין. אחרי כך באים יושבי-הראש
של החברה, הרצים, התגרנים, המרסורים, העסקנים, הדברנים, נוכיף חסד
לשירה, פרח המות, שמים את דפיה הכמורכים בארונותיהם, שואלים ממנה
פתגמים בשביל נאומי ברכותיהם ליום כבודת-הדודים ומשמיעים פסקיה על
כוס יינם. בחור ירקמה באוני בתולתו, אהובתו, האוטה תקשור ממנה לעצמה
גזמים וסופר הדורות עושה אותה נלגל בין גלגלי מסיבות ועלילות חיים.
אלו הם פירותיהם של החסיד והמשורר, אשר קראו להחם עם השבע
והמין. הם זרעו את המות והבאים אחיהם קצרו את החיים. קראו לבחילה,
אולם מאחורי כתפיהם עומדים תמיד מוזמנים שלוחי טבע, אשר שתו ממעינותיו-
רמיונותיו של המשורר וגם לנמו מכוס יין כשר של הצדיק. השלוחים קוראים
אל החמדה, הבשר והכיבוש. הם קוראים דוקא בשמו של היופי וגם של המוסר,
מוסר הכוב, בן המכע, מוסר האדונים, אדוני הבשר.

לְבַת־חַלְהָה וּבְרֵיעָבֵד.

שיר קינה לנשמת האדם. היא כשושנה בין החוחים, על כל מדרך רגל היא זבת דם פצעיה. קרוא תקרא: "וי, קלני מחי, בושתי מהויתו!" "ורמינהו" ארוך מלפף אותנו כל ימינו. הנה באנו לעולם זה על מנת לדרוש שלום אמת ולבקש אהבת חסד, אולם כל ימי חלדנו הננו נוחלים רק מכאובי שנאה ורק עלבונות. באלפי אלפים בני אדם הננו פוגעים מן העריסה עד הקבר, אבל רק יחיד סגורה כורתים עמנו ברית אהבה ושלום — וכל השאר אויבים הם לנו. פעמים האדם נפטר מעולם זה ריק כשבא. ערירי, בלא רע וידיד. אפילו בניו עזבוהו וישנאוהו. אפילו אשת חיקו בגדה בו. נמצא, שכל שאר הכריות, שנודמנו לנו בכרכים, בערים, בכפרים, ביערות, עם עדות שמש ובמחשכי לילה, בשעת דיקודים ועל צוקי הרים — כל אלו אויבינו הם? אויבים? מה פירושה של מלה זו? הלא אנו — הם! הלא צלם אחד לנו ונשמה אחת באפנו! מה דבר נפל בינינו? מי זה ערבב את הדעות ובלבל את הנשמות? ודאי טעות נשתרבה-פה: או אולי הוצאתי רבה על אחי הנבראים בצלמי? אולי בריתי מלבי המגום את האויבים, יצורי דמיוני החולה? אולם הכי את עיני בינתי תנקרו לי? הנה אני מקשיב סביבי כל הימים רק לענ, לענ, לענ. כי תמער רגלי בשננה — מיד המו! פיפות מתמלא עלי צחוק. כי יסתחרר עלי ראשי הצורב, כי יציקוני מכאובים, אשר ימליטו מפי קול נהי, כועקת שבר שיצאה מפי מוצל למבח — מיד ינדו עלי בראשיהם כעל משוגע, גאה, מתקדש וקוד הנחי נהפך בפיהם למין וזר. בין רכבות בני-האדם, אשר עברו ושבו עמי בדרך חיי, רק מעטים מהם, רק אחד, אולי מהם, נתן בי עין טובה זו והציץ בי הצצה זו, אשה לשמן, אולי, באתי לעולם זה, אם לא רמני גם האחד, ואפילו לא אחד מהם לחש לי פסוק זה, רמו זה, אשר כל מהותי תאבה ככה לשמעם.

שמה לחשך אדם: לא האמת היא מנמת אדם עלי אדמות ולא האהבה היא מחוז הפצו, כי אם שלל גונים ומשחק צבעי יופי? אולם הכי אין אנו חוצים בכעור עד צואר? הנה באנו לחוות יופי, להתעלם כפורפירת התפארת, ועל כל מדרך רגל אנו נומעים רק כעור, כעור, כעור. מה טיבם של פרצופים מכוערים אלו הסובבים אותי כל ימי מן העריסה עד הכפר השקר, אשר ישמע ודאי אחד אחרי מטתי? — מפני מה זרות לי עד הרוב, זרות עד לכאב, העינים המנצנצות סביבי, כאילו תוכן חלל ריק? מפני מה תשעים ותשע בנות-צחוק מן המאות יטילו בי צנה כרות תווית? ובכלל, מי יסביר לנו את פרושו של כעור זה, את

מהותן, את שרשו, את יניקתו? למה הוא? ואם יש בעולם מקור של יופי וזיו, איך נברא מתוכו כעור ולשם מה נברא? או אולי נבוא ונכפור במציאותו של מקור יופי וזיו? רנבי עפר אנחנו, ככהמות וכחיות, תאים, תאים, שנתלקטו יחריו על-פי משחק המקרה. נצר מגזע הקופים. ידענו, ידענו. אולם הן כל מהותנו מתקוממת כנגד השערה זו בלבד. אנו תובעים חמצן לנשימה, ומשיבים לנו: הנכנסו לכפירה, כלומר, השמידו את כל החמצן.

פעמים סימן-שאלה זה המכוון כלפי אחרים, נעקר פתאום ממקומו ונתקע בצדו של השואל עצמו. זר ומוקשה האדם גם לנפשו. הנה נולד הוא בעולם זה, נושם את אוירו שבעים שנה, מסתת אבנים, מסיע קורות, מיבש בצות ועל הרוב טובע בתוכן, מתבזה, מקרל וסופג קללות, לוקה ונלקה, חושד ונחשה, והעיקר, שהוא מבזבז את כל שנותיו, כל מאות השבועות, אלפי הימים, רבבות הרגעים על ענינים קטני ערך כל-כך, על עמל ויעה, על יגיעת שור, על רחיצה, כיבוס, שפשוף ועל מלחמות פעובות ועל הבל, הבל, הבל. סחי ומאוס מסביב. מכלל, שסחי ומאוס גם בפנים. כי מוקף כעור כלום אין הוא הכעור עצמו?— ומכל מקום אין הוא שולח. יד בנפשו, כי אם עוד מוליד אחרים ברמותו. כלום אין את שכרי אני מקבל? כלום איני ערב בעד פרא ראשון, ששתה את דמי חברו ההרוג מתוך גלגלתו?— כלום איני אחראי בעד מעשיהם שר ריכרד לב-הארי, אוטילה, נירון, קליגולה ובעד דברי טמרקן, שהכריז: „אין עונג גדול לאדם מלהרוג ולרצוח, לשפוך דמים כמים, להוביל בנים דעבדים וגשים—דשפחות?“ כלום איני שותף לכך מעשה נבלה, הנעשה תחת השמש, לכל רוצח, הורג אנשים על אם דרכים, לכל אשה סרה משוטטת ברחובות ומפורת מבטיה לכל עובר-ושב? ואיך אני מעזו להתהלך בעולם זה עם אות קין ועם מאווי הסוורים החרותים על פני? הלא אני כולי בתם, כולי חמא! הוויתי היא—כתמי וחמאי. כאלו הן השאלות, פטר השאלות אשר אם נפתח להן נקב כחודה של מחט תשתערנה ערינו בני סוף כורעונים דרך נקב קטן של שק מלא, כסיעות עורבים, כפלגים זורמים מכל עבר. והתשובה? את, מעולם עוד לא נמדה שום תשובה אפילו אחר מששים של כאב השאלה. דינו בהערה, ברמו כל שהוא, במשהו, שהוא יותר נחמה מתשובה, ושמו של משהו זה הוא צער. הצער, אומרים אנו, רק בו יש זיק של יופי עליון, ניצוץ של אמת. הצעה הוא החנקן שבאוויר. נשימתנו, חנקן זה, שנשימתנו זקוקה לככוס גדול ממנו מלשל החמצן. הכעור והשנאה הם החנקן של אויר-נשימתנו. הן האוהבים והן האויבים מהיים ומחיים את האדם. אולם מרובים הנראים לאויבים מן האוהבים, הצער—מן התענונים, הנמצא כבעור—מן היופי, כעם שמרובה החנקן על החמצן. בלי אויבים היה

האדם ממחר להשרף כמו בלי חנקן. אפרתי: „האויבים והכעור הנראים, לפי שהאויבים אינם אלא אויבים לכתחלה, אבל אוהבים הם בדיעבד. וגם הכעור יופי הוא בדיעבד. כך יש, שהאוהב וגם היופי הם בדיעבד ההיפך הגמול ממהותם המשוערת. האוהב הוא האיריאה הבהירה, שניתנה לנו בלא יגיעה. תיכף להצצה ראשונה בפני אדם לוחש לנו פעמים קול: עם אדם זה נתהווע! ונבואתנו, מתקיימת, ולמה? לפי שבאחד עם פרצוף אדם זה, הנגלה לעינינו, עולה דיוקנו גם מתיכנו כאיריאה בהירה. פעמים צפה מתוכנו גם בטחה, שכבר ראינו פנים אל פנים את האיש הזה לפני ימים או שנים רבים, ואולי כבר היינו קרובים אליו ומקושרים בו. האוהב הוא לנו מתנת הנם. כנגד זה נגלה לנו האויב כאיריאה ממושטשה. אנו מסתכלים בפניו, מעיינים בהם, מורחים עליהם, זר הפרצוף ומכוער בעינינו, ובכל זאת יש שאין אנו יכולים להסוח מסנו את מבטנו דוקא לפי שמכוער הוא. האויב הוא אוהבנו, שהסתתר תחת מסוה השנאה. הוא מרמז לנו ואומר: אדרבא, עמד-נא על מהותי, טרח ותקבל שכר! אמנם, לפי שעה אני ממושמש בעיניך, אורי גנוז מלפניך, אולם מה תגיד אחרי-כך, כאשר תגלה את מצפוני. האויב מעורה בנו כחות, מחשלנו, הוא נותן לנו ענין מצרף אותנו, והאוהב ממשמש את מהותנו. האוהב מקרבנו אל הבחילה, והאויב שופך קסמים על החיים. האוהב מיישן אותנו בזמירותיו, והאויב הוא לנו פעמון קורא לעבודה. האויב, שעשה עמנו שלום, חביב עלינו שבעתים מאוהב לכתחילה. האוהב הוא לנו מנוחה ונחלה, והאויב—רכוש ונפש, אשר עשינו לנו. יש שאוהביו הם עלינו למעמסה, אבל אין אנו יכולים לראות את עצמנו בלי אויבנו. 4

כלום אפשר לעולם בלא אדם זה?—שואלים אנו פעמים את עצמנו, כשהננו מסתכלים בפרצופו של אדם, אפילו אם אויבנו כנפש הוא. כלום אפשר היה לחי בלא אדם פלוני או אלמוני?—הננו שואלים את עצמנו, כשהננו צופים לאחודינו על בני-האדם, שפגענו בדרךנו. כלום יכולתי להיות מה שהנני בלא הקטן שבאויבי?—שואל האדם את עצמו בשעה של חשבון-הנפש. אין הוא משעה את עצמו בלא כל בני-לוי אלו, כשם שאין הוא משער את גופו בלא כל אבריו. הוא כל בני-אדם אלו הם ידינו ורגלינו, אשר נשאו וטלטלו אותנו מעריסתנו עד היום, רכבות ידים ורגלים, שהיו ציות מתיכנו ומגדלות אצבעות וצפרניים עם כל הכרות חדשה. האויבים היו על הרוב הירים והרגלים הכי נאמנות. הם היו משיטים במים עזים, בשעה שאוהבים רבים היו אברים רצועים ומחולדלים, כל אדם למד להכיר את מהותי מאויביו יותר מאוהביו. על-ידי הכעור יורד האדם למעמקים ורואה שם גם את מצולות נשמתו. האויב והכעור הם האוהב וזוּפּי, שהתחפשו בפנינו ומסרו לנו את נפשם, כדי לשמש לנו חנקן. כל אדם

מוצא לו אויבים לפי סכום החנקן הנחויץ לנשימתו. בני-אדם יפים מתחזשים בכונה בשעת הצורך כמכוערים, לפי שבשעה זו ולאדם זה הם צריכים לשמש חנקן ורא חמצן. הכך הוא יופי ואהבה, אלא שמטשטש את עצמו בכונה ומתעטף בלבושים. לפיכך, מה שנגלה לאחר ברמות של כעור נגדה לשני, או אפילו רראשון בשעה אחרת, ברמות יופי.

מכאן החכה ליסורים, שמצויה אצל קרושים ונזירים. מכאן אהבת הכעור, שמצויה אצל משוררים של תקופות ידועות. האדם מחטט בעונג בפצעיו, לפי שיש פצע, שהוא דויתר חיים. יש בני-אדם המחזשים להם אויבים כשלל ומתנאים בהם. תאות העניות חומה באדם כתאות העשירות. אינסמינקט המות—כאינסמינקט החיים. המחלה היא גם חנ. מחוכם הוא ספור-המעשה באדם שהתעשר והיה מכל-מקום מתחפש מומן לזמן בכגדי עניים, יוצא עם תרמילו למקומות שלא היו מכירים אותו ומחזיר על הפתחים. פעמים קשה לאדם להפריד מן העניות, כשם שלא כל אדם מוכשר להחליף את האקלימה. אמנם, לא תמיד מוסיפים יסורים כח לאדם. פעמים הם מדכרכים את הגוף. דבר זה תלוי בסכום החמצן שבאדם. בני-אדם שנאכלו על-ידי הכעור, סימן רע הוא להם, וראי היו נאכלים גם על-ידי השפעה. אדם, בעל סגולות וכחות, יכול לעמוד גם כנגד חנקן מרובה. כשרון אמנותי, שאכלו הפרסום, סימן הוא, שמיתה זו יפה לו. האדם, שנפל חלל לפני האויבים של משאת נפשו, וראי היה מעורה בשרשו עם מתנגדיו, אלא שהיה מעוטף בלבוש קרוש של יופי. באו האויבים וקרעו מעליו את הלבוש. הוצג ערום ונגלה, שהוא אחר מהמונם. הרבה בני-אדם, שעמדו לשעבר במערכות הדוחמים עם הכעור, צופים אחרי זה לאחוריהם בתמיה ואינם משיגים כד-עיקר את התכלית, אשר לשמה נלחמו. נתברר להם, אחרי פשיטת הלבוש, שלחמו עם מהותם. אשה, אשר הודה מצומצם הוא, מסתאבת מיד אחרי שקרע הגבר מעליה את עדיה. הגבר בוחל בה כלוחם, הבוחל באיריאליו-חלליו, אולם אין ידיהם של אויבינו משיגה דקרוע מעלינו אלא את הלבושים השאלים והכוזבים. פעמים אויבינו מתחפשים לאוהבים ומושיבים אותנו בערמתם אל סיר הבשר: הרי לך משקר. כי לכך שאפת. אכול, שתה והשתתק. קפדן! רבים באמת ששתתקים. יפה היא התחבולה, הנהוגה בזמננו לנסות בה את הנביא, מתחבורתם של ראשונים. הראשונים היו זורקים אבנים בנביא, איש הרוח, ואנו זורקים בו פרחים. אנו נותנים לו כשר, פרסום ומחיאות-כפים. הננו עורכים לכבודו חגי-יובל, נאמים נאומים וקוצצים לו על-ידי כך את תלתליו. הננו מפרסמים את המונחיו ושיחת-חולין שלו בעתונים של שחרית וערבית: אדרבא, נראה נא אם יעמוד בו עכשיו רוח להרניז את מנותתנו!

יופי, שלבנו כבר גם בו, קשה הוא פיישבעים מן הכעור. הנחת מסממת
 אותנו ומשיאה רהאמין, שהחיים הם שעשועים, מין זמר. ואילו אנחנו הננו
 פועלים, אשר שולחו לארץ זו לחצוב ממכרותיה ניצוצות יופי. אנו עלולים תמיד
 לתפור את היופי כתונת פסים לנופנו, ואילו אנו מצויים על ההתהדרות. ניצוצות
 היופי אינם נקנים אלא בעמל וקדושים לשמים. אויבינו, שהם הכאר העמוקה
 והשחורה, אשר אמת חיינו. משתקפת במימיה, תמיד בודקים אותנו ומשקיפים.
 הם מרגלים אחרינו אם מעלנו בשליחותנו. הכעור שמסביב מוליד בקרבנו צמאון
 ותשוקה לאש נבזה וליופי שמים. אלהים ברא את האדם חיר. כר שאר הבריות
 באו לנסותו. הכל אורכים ליחיד. היסורים באו לנסותו והתענוגים — לתהות
 עד קנקנו. יש לתמוה על אותם המתנאים בלבם ובפיהם, שניחנו בעין חדה
 להכיר את האדם בראיה ראשונה. הן רוב בני-האדם מהותם הפוכה לגמרי
 מכפי שנולדת לנו. כל אדם בא אלינו כמרגל; מתחפש בלבושים ומחבל תחבורות,
 כדי לנסותנו ולקרוע מעלינו לבושים. בני-האדם נוהגים לרדוף על-פי מדת החושם,
 צבע הבגדים וההילוך. „פלוני בן-פלוני אשר חטמו מעוקם והוא מלוכש מעיל אפור
 עם פסים כתמתים” — רגילים אנחנו לאמר, והננו סבורים, שכבר גלינו על-ידי כך
 משהו ממהותו של האדם המדובר. הגדרות מעין אלו הן גם מסממניה של
 אמנות ידועה. זה הוא הריאליסמוס, שנידון לטפל תמיד בכבושים טפלים. הוא
 עומד על קצה חטמו של האדם ומרמז משם על מצולות נשמתו. הריאליסמוס אינו
 רואה אלא את ערפם של החיים, וכחניו משולים להמרקדקים הנפלאים, שרואים
 כל דגש חוק, נקודה, תג או פסוק כנפש חיה וממללת.

את הצער והכעור שלח לנו אלהים למחיה. הם עוקרים אותנו ביד חזקה
 מתוך הלבושים הכוזבים, מתוך הנקודות והתגים הטפלים, שהאדם נוטה תמיד
 להתרפק עליהם כעל עיקרים ולבלות בחברתם את ימי חדרו. הם עוקרים את
 סימן-השאלה, שאנו מעמידים בצדם של אחרים, ותולים אותו בצוארנו כקולר.
 הם מקרבים אותנו אל מהותנו ומלמדים להכיר את מהותנו על-ידי הבז ליופי
 הכוזב שבנו. הם מלמדים אותנו, שהכל בחיים יופי ומסוה, תוך ולבוש עם משחק
 גוניט. וכשאנו מסתכלים בכעור שמכביב, מתמכרים, צועקים חסם ובורחים
 מפניו, הננו חשים, שבשכר זה הננו מוצאים בחובנו מאה שערים, שהנשמה עודה,
 מתברכת ממקודה ומפכה הוד עליון. זהו ההוד, שאנו דולים מתוך יופי, הנגלה
 לפנינו בדמות של כעור, כדי לצערנו ולהעשירנו. חודר הכעור לתוכנו ונעשה יופי,
 בחושך, הנספג אל תוך האור ונעשה אור.

הַשְׁתוּמָמוֹת וְלַעֲג.

אחד האדם, היושב במסיבת אחרים ודורש בשבח עצמו, ואחד האדם, השותק בהתמדה במסיבתו של הברו, מעוררים לעג. הראשון, המתפאר, למשל, בעצמו, שהוא טוב, יפה או ישר, ראוי ללעג, לפי שהוא ודבריו סותרים זה את זה. ממה-נפשך: אם הלה באמת יפה הוא, הרי אין לו טוב מן השתיקה, שהלא מהותו של היופי הוא הפחד מפני ההתנגדות, ההכחדה, הרטט של פרח והמעוף של צפור אל בין ערפלים. היופי הוא ניצוץ מסתתר, העטוף בכבוש בשוני. כיון שהלה מגלה את ניצוצו, סימן שמשקר הוא. והשקט נלעג הוא. גם שתיקתו הנמרצה של האדם השורה היא בעיני אחרים, שהרי זה כאילו מעיד הלה על עצמו: אינני! איני שואף כל-עיקר להתגלות. אני הנירבנה, השלום! אולם הן הוויתו בעודם זה סותרת את שתיקתו, אם באמת מתכוון הוא לעבור על עצמו ולהעביר את אחרים עליו בשתיקה, אם כן—למה הוא חי? האומנם כבר בטל לגמרי את ישותו בפני אחרים ואינו אלא צל מתהלך? האמנם כבר כרת ברית שלום עם כר ההוים? ראו. קרוב לשער, שאויב נוכח הוא וקתחפש במסוה השתיקה או מיגד-לב, שאינו מעיז לעמוד בגלוי במערכות המלחמה, ודרך-אגב גם קצת מפש ומדמה, שאפשר לאחו את עיני אחרים ולהעלות את עצמו עליהם בכלי-זונה של השתיקה. והמפשות נלעגה היא. אדם שסר לבית חברו, ישב ופתח בשתיקה, הריהו ממש מנוחך. רעים, שכבר כרתו ברית שלום ביניהם, מתירים פעמים לעצמם את השתיקה. האהבה בין שתי נפשות, שהיא ברית עולם עדי עד, יסודה הרמסה.

אדם, המתפאר בפני אחרים, הריהו מעורר בהם לעג מעטף בכת-צחוק של לב טוב. השומעים ששים כסתח לבם על בעל הלשון וניהנים ממנו. בני-אדם אוהבים ביותר את ההתנגלות של אחרים, ביחוד, כשהיא כרוכה במפשות ירושת חם. אולם השותק מעורר לעג בצירוף שנאה כבושה. כי המדבר מכריז מלחמה על חברו בקול רם. הוא אומר: ניצוצי גדול משלך. אני גדול ויפה ממך! כנגד זה מלגלג עליו חברו בכבו ואומר: אדרבה, שלי גדול. יפה אני ממך! — לבו של השומע מוב עליו. ממה-נפשך: אם באמת ניצוצו של הלה גדול משלך, הרי הוא זורע אור סביבי וחאוי הוא שאחניף לו משהו ואתאבק

עמו משהו. יש ענין חדש בחיים. תקות הנצחון משחקת, המלחמה נמושה. ואם לאו — הרי הלה אינו אלא בעל-דברים, כלומר, שקרן, כלומר טפש — ואני חכם. אולם שתיקתו של חברנו כתומה לנו הרבה יותר, וכמעט תמיד מקרבת היא אותנו אל ההפסד. אם הוא שפל באמת בעיניו — גדוד הוא ממנו, ואם אינו אלא מתחפש לכן חלש של הנירבנה, בשביל לנצח בחולשתו את אחרים, הרי מסוכן הוא לנו. משתמש הוא ביופי, מורד הטבע, לתועלתו שכ הטבע. בוגד הוא. החשד מתרחק תמיד ריב בין בני-האדם. ואילו לא היה חשד בעולם היו שני בני-אדם זרים יושבים זה אצל זה, כורתים בשתיקה ברית רעות ואוהבים זה את זה מיד.

עד כאן באדם המונה את מעלותיו בפני אחרים או עובר על עצמו בשתיקה בולטת. אולם האדם, המונה בקול רם את מנרעותיהם של אחרים, כנון, המוכיח, המטיף, הנביא, איש הדיב והמדון, — הללו מעוררים, חוץ מן הלעג, גם הנש של השתוממות, בת-צחוק מטוב לב יחד עם שנאה כבושה בלב. הן הנביא מקיים את דבריו במעשיו, הוא צוות, מרים כשופר קולו, רץ ברחובות ערום ויחף ונותן את גוו למכים ולחיו למורטים. הוא מעורר בכריות השתוממות בעל-כרחם, שמעשיו הם עדיין. ומכל מקום הוא מעורר גם לעג, שעדיין יש פסול בנביא: הויתו. הנביא היה הראשון, שהתחיל לעורר לעג, לפי שמרד באיפוס. המתוקק צופה כמין ונותן לו דינים, אשר יחיה ויפיה במ. אב הוא לעם. העם, הבן מתלונן על המתוקק, טובע ממנו מתרעם, מורד בו ומתחנן לפניו, אבל תמיד הוא מקושר בו. אולם הנביא בא ללחום עם החיים והטבע. הוא דורש מן האדם לב מהור. הוא לא רק אבי יתומים ודיין אלמנות, כהמתוקק, כי-אם גם טובע את דינם של העניים והרלים, של העמק והכבשה ומקטרני על הקרבנות. „אם כך — שואלים לנביא — למה לך הויה וקיום בעולם זה?" אפילו הילדים כבר זרקו אבנים באישוע, בנביא הראשון, שבקש לעדות בסערה לשמים כרבו. ואיזבל שחמה את הנביאים: אתם מטיפים רמות, בו תענשו. הנביא בחייו הוא איש משונע, הפכפך ונלעג. ורק אחרי מותם נתקדשו הנביאים על האנושיות, לפי שאחרי הסתלקותם נתפנה מקום בעולם לרבריהם.

ומכל מקום הנביא לא היה עדיין לוחם נגד הטבע, אדרבא, הוא לחם בעד הטבע, בעד העניים והרלים, בעד העמק והשפלה, בעד העורים והפסחים. הוא טען בעד החלשים, לפי שמבקש הוא להשוותם עם החזקים, בעדי הכח. הוא היה עדיין תמים ומאמין, שאפשר לכתת את החרבות לאתים ושיש מקום ליונק על חור פתן. הנביא היה עדיין מקושר עם העם. המתוקק הוא האב, והנביא — האם המככה את בניה ופעמים מנחמתם, וחרדה ביותר על הבן

החלש ובעל המום. נביאים רבים נבאו על חורבן בית-המקדש וחידוש הקרבנות. השוע לקח לו אשה זונה בשביל להרמות אל העם ודהיות עמו בצרה. יזנה הנביא כבש את נבואתו ברחמים, כל הנביאים השיפו נחומים לעניה הסוערה. הם לא לחמו עם החיים מדעת, כי אם שלא מדעת. על-כן קדשה אותם האנושיות מדעת, אם כי כופרת היא בהם במעשה. הנביאים הם התיממה של תקופה, שבה הנביא מדבר בשמו של המין כנגד המין. „וידע כל בשר“, „ויבוא כל בשר“ הגיל עד לשונם של הנביאים. אולם מאחריהם ואילך עקר היחיד את עצמו לחלוטין מתוך המין. הוא נעשה אויבו הגלוי. בא החסיד, הלוחם עם הכלל לא בשם כל בשר, כי אם בשם האישיות. שונא הוא לא את בעלי-הכת, כי-אם את החלשה, את הטבע. מכאן ואילך ירדה שנאה גדולה ליחיד.

ניחם של ההמון אל החסידים, הצדיקים, הפרושים, הפילוסופים והמשוררים שבכל הזמנים מרובה הלעג על ההשתוממות. וגם בהשתוממות זו יש יותר סקרנות מהערצה. כל חסיד הוא בעיני אחרים בחוקת צבוע. „שונא אני את סולון—אמר העירוני ביון, — לפי שישר הוא“. כל אדם חי בחוקת רשע הוא. כיון שחי הוא הריהו ממילא חשוד. רק המתים והחיים הרחוקים מן העין הם כשרים קצת. אפילו הטבע מתיר לאהוב את החתוק, אולם גזור הוא על הקרוב, כדי להרבות פירוד בעולם, שלא יבואו הניצוצות לידי אחדות. הטבע מתור לאהוב את המין ואת האנושיות, אבל לא את האדם. עם-הארץ נכון לקרוע את תלמיד-החכם כדג, אבל יחד עם זה הוא להוט גם כן להתקרב אליו, להציץ, לכך-הפחות, בפניו, כבדבר של תמיהה, שתחילתו בעיניו ככלי זהב וסופו ככלי חרס. החיים חטא הם לאדם, ורק המרחקים אוצלים עליו וראת הרוממות, אם ניוחן בשאר-רוח על אחרים. אולם, כשעם-הארץ רואה תלמיד-חכם כשהוא חי, מתהלך, אוכל ושותה כבני-אדם, כמותו ממש, הריהו בו לו סיד בלבד, ואחרי-כן גם בשפתיו. משבמלה הנבואה פסקה לגמרי גם הערצת היחיד וכמקומה באה ההשתוממות מפניו. החסיד, הקדוש והפרוש, הלוחמים בגלוי עם הטבע, מעוררים באחרים סקרנות, שיש בה מנה גדולה של כוז ליחיד, הפרש את עצמו מן הצבור והמין. כוז ליחיד תחת כוזו של הלה לטבע. כל יחיד לוחם הוא בכחינת משחק על הבמה, שהכל תאבים להסתכל בו, כל איש להוט לראות פנים-אל-פנים את המשורר, הרוכב ערבות. אבל אין שום אב מתרצה למסור את בתו ראשה לאויב-המין. דברו ימי חיי המשורר חשובים לבריות פי-כמה משירתו של המשורר. ספרים יפים אינם מתפרסמים אלא אחרי מות כותבם או בשנות זקנותו, ואלו שנודע טיבם לפני זה, סימן, שיש בהם פגם, שקר ממיר, אורגני, וודאי סופרים אלו חנפים הם והם מקרבים את ניצוצם אל ההוויה. אולם אמן, שאבד את עצמו

לדעת מעורר בדיון סקרנותו של הקהל. המשתוקק להציג ביופי זה, שהיה חוק
בל-כך עד כדי להרוס הווית אדם.

אולם גם המבע שש על היופי, פרח המות. רסיסי המל שבגביעי פרח זה
מקדם את המין ומשפרים אותו. הם מעוררים את התאווה שופכים קסמים על
מאויי הכשר, מפרים ומרבים את נידולי המין, אמן, אשר התקומם ביצירי-כפיו
כנגד החברה והמין, שהקים לו בגללם אייבים ולוענים, נעשה לבסוף ימיו לחתן
החברה או הלאום. אפילו משטיניו לשעבר ששים עליו עכשיו, כשכבר ניטל
ממנו אדמו וכחו, עורכים לכבודו חג לאומי ומצרפים את האנרגיה הכבירה של
חורבן והרס שבאמן זה על חשבונם של ישוב העולם ובנין החברה והלאום.
„שלנו הוא. נאותנו הוא!“ — מכרזים עליו הנואמים והמרקדים לפני החתן.
יש בנאומים אלו ובחגיגה זו שתי בנות-קירות: אחת של אמת ושניה של שקר.
שקר פרטי ואמת מינית. החברה מתעלמת באמת באמן זה, שהיה יתקדם כל
ימיו כנגדה, אוסר עליה את הבשר ואת השפלות ומצוה עליה לעוף למרומים.
המין בו למרומים, אולם המרומים עם תכלתם חיובים בעיניו, כמשחק-הגונים
בלחיה של ערמה רכה בכלולותיה, המסרסר בין המינים. הצעקות, האיטורים
והגזירות של המשורר והחסיד הם הגדרים שניתנו למין בשביל להמתיק עליו
את פריצתם. וכך היה לוחם תמים זה שלא מרעתו כל-שרת בידו של המין.
ראוי הוא לוחם זה להשתוממות וגם ללעג, לפי שוודאי גם הוא שקר קצה.
ולעג זה מצבכץ ביחוד בשעת הילולה. הנערכת לכבודו של חכם בסוף ימיו,
זוהי הג ההשתוממות.

שְׁנֵי מִיָּנֵי יוֹצְרִים.

שני מעמדות גם ליוצרים. בנים חביבים לרור ובנים חורגים. יוצאי ירך
הבל ויורשי קין.

יוצרים מכים גלים, רואים נצחנים בחייהם, מופיעים כמבשרי חג, ממים את
כל האננים והלבבות לרבריהם. מתהלכים בין שושנים לקול תרועות הירד ונוחלים
בחייהם שם גדולים. ויוצרים דלי-דמיה בעיני בני דורם, משיחים קמנים, נשכחים,
פוסעים בין חוחים, ובי דם וכובשים בעמל לא-אנוש נתיבות פתלתולים, ואם לא
יזכום כני-דורם בלעג, ימיתו בקרבם את הלב בדממה הזעומה, אשר
ישכינ' סביבם.

ואחר-כך—השכר והעונש. כניו של הבל רובם נוסעים עם בני דורם, עוברים
אל הנשית. מהם מתים גם לעיני בני הדור עם תום התקופה. ויורשי קין
עולים עם קקן ימים, קמים ועילים מקברותיהם, בתי-כלאיהם בחייהם, קמים
ועולים ויושבים פעמים גם בראש.

מה פשר חיון זה? וסיוו מהו?—

לא כגלל אשר נשכני בני הקין מאנשי דורם ונעלו מבינתם, נחמת עולם
מיסיה דור ליוצרים מחוץ למחנה. אם טוב אינו תמיד סימן רע ליוצר, ולא
רק אנשי שאר-קיים הם מחוץ למחנה, כי אם כגלל אשר שונים הם שני מיני
היוצרים ילפני מותם ושירש נשחטם.

האיונים הם יוצרים למין. הם מסייעים לחוק העולם. כהכל הם רועי
צאן ומשקים את העדרים. משולים הם לכתולות יפות-הואח, ששלל-הנונים
כפרצופיהן אינו משחק אלא עי יום כלולותיהן כדי לאתו ביפי הבשר את כן
טין הזכה ולעשות על ידו שלחנה מינן. אולם מכיון שכבר קימו את נורי-הדין
של פריה ורביה הדין הן נעלות לנכר כמעדומי הכעור. גם יוצרים אלו הם שליחי
הטין והחכמה. בגלוי או כססתרים הם מציפי ישוב עולם וכנן חברה. רובם
נעשים כלי-שרת לפתור עלייהם שאלות חברה, לאום ומעמד. ולפי שהם עושים
שליחיהם ופיין דרי אף הלא משלם להם כפעום, מחכבם על בני הדור ומטעימם
היו נהג וכבוד. יוצאי ירך הבל שרים שירת הרועים והצאן. הם גם הצאן.
רעו ילחכו רשא. יקצחו מאה שערים סכפי הרע.

יורשי קין הם הזורעים. זורעים בדמעה, מפזרים נרעינים לכל הרוחות. וסופות תשאנה את הנרעינים. אולם לא הם קוצרים, הם מתעבים את הקצירה ואת הנצחון, מאוסות עליהם פריה-ורביה. הם אוהבים את הזעום, את המשהו. הם אויבים גלויים ונסתרים של המין והישוב. למין חישרית דק. הוא מתנקם בשוממיו ולוחש להם: שוממים אתם את החיים ואת ההויה — אל נא תראו ברכה בפרי יריכם. הצלבנו! מעמו בחיכם טעם מיתה! והם גומעים, גומעים כיום הרעל ומקדשים עליה. הם קדושים וסבלנים. יש בהם כח לחכות עד יעלה אורם. מהות כשרונם היא הסבלנות. מהות כחם—לזרות הלאה תענוגות ולרכוש לנפשם אויבים. אורם הוא צנוע, וודאי, מתמיד, עולה לאטו כאור כוכב רחוק, שמראשית דרכו הוא שם את פניו אל אחרי דורות רבים. הם חוכמים את חיק הברידות ושותים אותה כמים. הם מורחים לא למין כי אם לשחרר נשמת היחיד מכבלי מין וחיים, להוותה עולה תמימה לאלהיה.

והאור הצנוע והוודאי נותן כח ואיל לעניים יוצרים לצפות, לצפות ימים רבים, כעגונה למאהבה, אל הבאים אשר יחוננום, ולרוות מכוס הצפיה את המתיקות ואת התמרורים, אשר תשת אותם בתולת נצח בצפיתה לדודה, אלהיה.

שְׁלֹשׁ מְדַרְגּוֹת.

יש אשר שיחות מני קדם תפיצינה אור על תעלומות חיי יום ותקרבנה
 אך שכר אדם דברים לוטים בערפל.

והנה כפור-מעשה כר' ישראל בעש"ט.

פעם אחת היה הרב ניסע בדרך עם תלמידיו והיה משוחח עמהם בענינים
 העומדים ברומו של עולם. עברו על-יד אילן אחד. שעת ערב היום, פתאום ירד
 הבעש"ט מן הענלה, עמד נשען באיזן תפוש-מחשבות והתחיל מתנועע בכל
 גופו. אחרי-כן צוה הרב לר' ליב בן-שרה להעלות נר מתוך הארגו ולנקוב
 באילן חור כפי מרתו של הנר. עשה ר' ליב בן-שרה כך. הדליק הרב את
 הנר והעמידו בתיך החור היה גופו של הבעש"ט מתנועע אצל הנר, כשהשפתים
 היו לוחשות הפלה. כשכלתה דריקתו של הנר מחא הבעש"ט הקרוש כפיו, תלה
 עיניו למרום וקרא:

— ברוך השם, ניצלנו! —

ישבו הבעש"ט והתלמידים בעגלה. גזר הרב על אלקסי. וזו הסיסיס. קרנו
 פני הבעש"ט כמו אחרי ישועה גדולה. היתה דממה ואחריה פתח הרב את
 פיו ואמר:

— הבית, הבו גדול לאלהי ישראל! צרה גדולה התרחשה לבוא לעולם.
 גזירה רעה נגזרה על ישראל. הנר הדולק במל את הגזירה הרעה. נכרך לה'
 אלהי ישראל.

ספור-מעשה זה סח פעם אחת הרב ה' ברוך לחסידיו, כשהיו
 מורכבים בדרך ונתעכבו על-יד אילן אחד, כי גם כשעה זו היתה גזירה קשה
 מווסנת לבוא לעולם. עשה הנכד ככל מעשי הסבא. נקב חור באילן, הדליק
 נר, העמידו בחור, התנועע בכל הגוף, אלא שפיו רחש תפלה זו:

— רבנו של עולם, ארחי אברהם יצחק ויעקב ור' ישראל בן-שרה! גלוי
 וידוע לפניך, שאין שכלי משיג לבון את הכוונות של הסבא הגדול שלי, אולם
 יהא רצון לפניך כאילו כוונתי אותן

ספור-מעשה זה חזר וסח הרב מאפמא לחסידיו, כשעמרו על-יד איזן אחד

בדרך בשעה של גזירות קשות, שהיו מתרחשות לביא על-ישראל. אלא שהרב מאפסא העיר בשעת הספור כדברים האלה:

— רבותי! זקני הבעש"ט הקדוש, ידע להרזיק נר ולכוון את הכוונות; הרב ר ברוך לא השיג את הכוונות העמוקות שכ הסבא, אבל סוד הרליקה לא נעלם ממנו, ואנחנו, בעלי הלכות הממועטים והמחזית המדולדלים, אין בידינו לא סוד הרליקה ולא סוד הכוונות. הבה ונסתפק נא בספור-מעשה בלבד, אולי יתווכו עלינו מן השמים ויבטרו בזכות אבותינו הגדולים את הגזירות.
הנמשל:

שלוש מדרגות כיופי. יש בני-אדם שניחנו כיופי דולק ויודע דעת עליון. נשמותיהם של הללו הן כצפרות חרות ברשת הכוסף ליופי, הם דבקים בהפאות וכשהם פורשים ממנה הריו הם כפורשים משורש נשמתם ומן החיות. מדרגה שניה—אלו, שאינם יודעים סוד היופי, אלא שיודעים סוד דליקתו, להשיא משואותיו. התפארת היא להם נר לנתיבתם, אבל לא אויר נשימתם. כת שלישית רחוקה מן היופי בלבה וקרובה אליו רק בפיה. התפארת ספור-המעשה היא להם, מלית היא למענם.

גם שלש זוגות-עינים מתהלכות בעולם. עינים—נרות-נשמה, שאורן חוצב ממקור היופי; עינים, היודעות, אמנם, את סוד הרליקה, אולם תלושות הן מן הלב, אין בינו וביניהן צנור שופע. דין להפקיע את עצמן, וכת שלישית של עינים, עדי שקר, שברקן הענו והמפואר כחך כוזב הוא, בא בירושה מדורות, כשלב היורש כבר נעשה חלל בקרבן.

וביוצא בזה ביצירה. יוצרים דבקים כיופי עליון, יודעים סוד היצירה ושומעים לחש נשמות ודברים, דעיילי בלא בר. יוצרים מגששים כעורים, המסתפקים בכמלים ובסימנים, אלו הם הריאליסטים, המגששים במעשים ובתנועות חיצוניות רדון מהם על הנשמה. הם עבדי החושים ועומדים מבחוץ ומשיאים משואות אולם עין רואה להם. והריו גם כת שלישית של בעלי-דברים, אשר פיהם מלא תמיד אמרים על אפני היצירה, סודותיה ודרכיה. ולפי שכבס ריק הרי פיהם פנוי תמיד לדרוש על תכסיסי יצירה ולהשיא עצות טובות לאחרים; יוצר, עשה כך! הדלק וכיון כך וכך!

שומר נפשו ירחק מהם.

הַקְדוּשׁ וְהַתְּלִין.

ההסתכלות בתולדות חיי האדם מגלה פעמים סדר הרמוני, המביא אותנו לידי השתוממות. דומה, שהכל במשקולת ובחשבון. כל תקופה מוזמנים לה צדיקה ורשעיה כפי השעור יש להרע מספר ראוי של נושאים כל טוב. כנגד כל ברו, היוצא מן הרוח, אנו שומעים כנגדו בת-קול מן הבשר, וכן להיפך, פעמים בת-הקול נשמעת טיה, ופעמים היא מתמהמהה לבוא עד התקופה הבאה, שכן תקופה אחת לזה מחברתה. כוס החיים אינה רשאית לחיזו מחוקה או גרושה אפילו טפה, ואם עוברת טפה על גדותיה של הכוס הרי תקופה זו עצמה או חברתה, תבאה אחריה, מחסרת מן הכוס לפי החשבון. וכוו היא כוס החיים: מלאה חולין ומסגרת קרושה מסביב. תאות בשרים, שוד, חמס, גזל, רצח — המה שעור קופתם של החיים, הפנים, היריעה. אידיאלי נוער, מוסר וקנים, יחידים בודדים שואפים לאמת ברנעי עליית-נשמה—זו היא העמדה של החיים. כל הבא לגרוע מן המסגרת או להוסיף עליה הריהו נענש בבחילה, הן במדת הטוב והן במדת הרע. טפות מן החכמה הגמלת, שהיא המות, נתזות לנגלה. הבשר מקבלן באהבה, במסירות, מכניע את עצמו תחת מרותן וסובל את מכותיהן. אולם משכא הקנא וגוול מן הפנים בשביד המסגרת, מיד קם עליו הבשר, שולח בו את לעגו וממנר את ממשלתו. נמצא, שהחכם והנביא הקיצונים הם הקוראים ללעג הכפורה, הם הגורמים.

תיון שגור הוא. אין מדה חדשה של הרע, המתחשבת במחו של אדם, שלא תמצא לה ידים, הממלאות את נזירותיה. כד שישל עריץ המחדש נזירה רעה, מוצא לו את משרתיו, כלי-השרת, שכמו הוקדשו מבטן רעשות שרות זו. כל המן מיצא, "אופריוצ'ניקים" מוכנים לפניו, להרוג, להשמיד ולחבר. פעמים נספלים אל המשרתים הרעים עוזרים רבים מבני אדם, שהיו אמורים מחוקים לכשרים, כאילו היו עומדים כל ימיהם ומתנים למדה רעה זו. שיכריו עליה, לפי שהיא מפעל חייהם. משתכריו על מדה רעה סימן, שכבר גרלה הבחילה במדת הטוב שכנגדה ננית, שהפס כרהך נס כיוכ שרד יח כל רוצח הנפשות שבעולם והוציאם לתליה, כרי הוא, שלא-לאס יתפס אנשים כשרים את המקומות הפנויים והשואגות התיקות תתמלאנה עד שהצבורנה על מספרן הראשון.

עומדות שורות כסאות של צדיקים כנגד שורות כסאות של רשעים, ומן הצדדים שורות הבינונים, הלוחות החזקים, הפוסחים והמצפים. משנתפנה אחד הכסאות של הרשעים או הצדיקים, שאין לו כסא פנוי בשורה שכנגד, מיד מרמזים לאחד מן הבינונים: התכבד, בינוני, עלה ותפוס כסא פנוי! — וכשם שאין צדיק מסתלק מן העולם טרם יעלה שמשו של אחר, כך עומדות גם השמשות של הרשעים על משמרותיהן. היה בעיר גולן, שהפיל את חתיתו על כל בני הסכיבה, תפסוהו והעלוהו לנדרום או שמת בידי שמים. שקמה הסכיבה. היו בני-האדם שמחים. לימים מועטים נתפרסם בסכיבה שמו של רוצח חדש, פעמים קשה מן הראשון, שבא להמשיך את מפעל-חיו של החולץ לפניו, ולא עוד אלא שגובה את חובם של הימים השלויים.

מעשה בצדיק אחד, שהיה יושב על כסאו ימים רבים, צדיק הדור. פנוי היה הכסא לקראתו שלא נמצא לו רשע כנגדו, בעל שעור-קומה כמותו. נתן הצדיק כשופר קולו להזהיר את הבריות על חשש של חילול קודש וניזלת עניים ודלים. כשר היה כתינוק בן-יומו והטיל שפות מתוך הכוס, יצא דינו של הצדיק מן הבשר לסיף. הכריזו במדינה: מי חיד תתיו ראש זה ונחלה שכר רב! — נחבקש איש בכר המדינה ולא נמצא. קדוש היה הנביא על העם כאלהים. דממה במדינה. אולם לא לאורך ימים. מבין הבינונים יצא השני. תפס מקומו עד הכסא הפנוי, לקראת צדיק הדור. עם שקיעת שמש ירד הסיף. ראש צדיק לא זע, לא זעה יד רוצח. היא כרתה את גזעה, שאילמלא אותו צדיק לא היה בינוני זה תופס כסא פנוי של הרע.

לאורי-ניסן ונַסין.

משורר אסור באויקום, מנגן לשפת עבר, חתן חולה עד הכלה ספרות,
כנחל בודר אולו חייך. נע ונד היות זר לרעיך. אתה שרת חונה בודרה, עם
קור בוקר שרת. אורי ניסן ננסין, מה רחמתיך!

יען זרה למו שפתך, יקרת בעיניו שבעתים, וכאשר כאב לבי בקרבו מדי
הפסירו עליך שפה לפנים פיות סהירים של לבבות ערלים, כן תהמה בי עתה
עליך נפשי עת תעלה עד כל לשון-מבקר שופפת, הקושרת לך כתרים אחרי
אשר ככה נר נשמחך בעולם זה.

אפס לגו, מעריציד, היות קדוש, קרבן זמרה, אשר נפל חלץ לכבוד
העולם. קול מברר ואות יבאות, עקב אשר אתה ראשון שרת לנו כאב אנוש
עלי ארמות. כעמל צנוע צכות יגון עולם ויסורי עלומים גועים בישראל
ותקלע מתם על ראשך וערי ראשינו עטרת-קוצים יחד עם עמודי קודש
ותפארת אשר הנחילו ספריך לארון ספרותנו.

אהבת סיה אמת לב ותקלה כרמעה בריסים נובלים של ישראל סבא,
הרמעה אשר הזדירה שיבת עם יחד עם עלבונות-נעורינו. על כן נערץ אתה
בעינינו; רמו הנך לנו משמו ישראל, יום-טוב ראשו, ליצירה עברית. ונדור עם
לבנו לצבור דמעותיך, אשר היו ללעני, ולשכצן אבני חן כנור ספרות עמנו,
והיו כל פצעיק פורתים כל הימים כלכבותינו ככוכבים, ושבו נכאיך המהורים
והיו במננינותינו.

א. ש ט י י נ ס א ין.

סאמר'ים זרשימות.

יעקב לְרַנֶּר.

מת משורר צעיר.

עבר הקול במהנה, ועוז רגע את הלב —
בבלע בתוך רשמי הוועה של זמננו.
צעיר היה וצנוע. בין אהובי התחילה
פקד מקומו, זר דמנים לא עלה על ראשו.
זמן לזמן הניעה לאזננו אנקה בודדה, נפלטה
בסתיני כנורו. ספרה האנקה ודפקה על
הלבבות — והר לא הולידה.
ושיר אחרי שיר נתק מכנורו העגום
יפלו לתוך חלל ריק.

מועטים היו שיריו ומדובה היה פרק-
זמן שבין האחד למשנהו, עד כדי שיפוג
ישמם ויטושטש זכרם.

בקיבוץ מיוחד לא יצאי, לירי צרוף-דמות
ולירי גלוי מהות מכווכה לא באו. ניצוצות,
ניצוצות הבהבה נשמתו של המשורר הנדה,
הבהבה בחשאי עד שדעכה.

יש באה רשימה קבנה באחד העתונים
ציון לנשמת המשורר.

ובאחד הגליונות בא מבקר מושבע,
אחד מאלה שנוה לחם להתחמם כנגד אורם
של גדולים, ובטל אהז במאמר בן שורות
מספר.

חם עלה את האלל.

וצר מאד. מן לרנר היה משוררן
שירנו לא היה דקת נאמים וצרכות

צלילים. ככנורו היה מיתר אחד וכו שר את
שירת נפשו.

נימה אחת רעדה בתוך נשמתו, נימה
כהה, מעורפלת, היודעת רק מן אחד וגון
אחד — קינה. קינתו אין בה מן היגון הנוקב
של נשמה ערפילאית, התועה ואובדת מתוך
בקשת אלהים; אין בה מן הצער התוסס של
לב סוער אכול צמאון וספקות. זוהי קובלנא
ארוכה, מעין קיל ענות חלישה של נפש רציצה
ורוח נכאה. לרנר ידע רק פזמון אחד, פזמון
תפל על שממון החיים — שממונו.

פזמין אחד, מן אחד, אבל בו במא את
כל הרגשת עולמו. החיים ותוכן החיים עם כל
מה שנכנס להיקדם של מושגים אלה נשאר
מחוץ לגדר תפיסתו. מדעת ובסתכוון הסיה
את לבו מהם, כי ישר עיה אותו אלהים
ונאמן היה לנפשו. כל מהותו הפנימית הרו
היא מבצבצת גלויה ושלמה מתוך אותם
הצלילים המועטים. שהפלישה בת-שירתו במשך
ימי חייו הקצרים.

הן אמנם בקראנו את שיריו, יש אשר
ידמה לנו, כי משתמש הוא למעטים בצבעים
כולסים יותר מדי, ויש אשר אין אנו מאמינים
בדבריו העוים והבוזים, ויש אשר אנו מוצאים
הרבה מעבודת המוח ומן חשיט הלשוני ולא
תמיד רוח אלהים תפעם. אבל כואת וכואת
היא דרך חרות של כל משורר צעיר, המתפש
לרחשי לבו אממריים בפני דמות אלה הן
מתנודות הרוח חתועה בתיבות עקלקלות
עד שחיש סוגאת את עבאה.

מאמרים ורשימות.

גבי גוף יהודי כחוש ומדולדל. פנים חורים מלאים בליטות וזויות מהודרות. מתחת למצח צר מצמצו עינים קטנות ואפורות, ומלמעלה הודקפה בלורית משונה עבותה ומפולתה של שערות מסולסלות ממראה הפשתן, סבוכות ומסוככות כלבר.

ואולם בתוך העינים הקטנות, עתים עכורות ועתים מהבהבות, היה שוהה תמיד מעין צל של הרהור עקשני ובין הקמוזים הדקים אשר מסביב לעיניו ובשפתיו היבשות והקרות היה מרפרף תיוך תורר וקלוש, אשר לא תמיד אפשר היה לעמוד על טיבו. ויש שהיה עולה פתאום רעיון על הלב, כי זה האיש לרנר, העושה עמנו זה כמה שנים, העוסק בהזיוות העולם, מרביץ תורה לחינוקה, מחבר ספרי למוד ורודף אחרי פרנסה של פרוטה לכלכלת נפשות ביתו—האדם המשונה והמנוחך הוזה, הוא כל-כך זר לנו ורהוק מאתנו, כי חי הוא בעולם אחר משלו וכי גושא הוא בלבו איזה סוד כמוס, אשר לא יגלנו לאיש.

כי אמנם מהשבה אתה, הרגשה יהודה ומיוחדת, הרגשה קתה, טרדנית ותפלה לא פסקה מלקנן בלבו מילדותו והיתה מנתו כל ימי חייו. היא מלאה את נפשו שממין ומחשכים והיא היא שמסכה את נעמת היגון המיוחדת לתוך בת שירתו.

בבקר סתיו אחד ספוג ערפל ואדים מארסים הקיץ לרנר הנער ונבהל; מבעד לתלונגי הציצה לתוך עיניו מפלצת ירוקה ותפוחה מאתח הבצות והטיפה לתוך נשמתו ספה עכורה של שממון ומרה שחורה.

נכהל הנער ומפיו התמלטה צעקת הפחדים הראשונה.

אך המפלצת לא זעה, לא נמונה כחלום בלחות; היא קרבה אליו, רובם שחה לני

ולרנר טצא את עצמו. הוא צמצם ויחר את שירתו בפרץ-זוית, בפנה שוממה ואפלה—פנת נפשו. ובפנה זו היה לו קול אמתי קול משלו. ובתוך הסימפוניה רבת הקולות של שירתנו הצעירה היתה בת-קולו של לרנר מרפרפת בנעימה מיוחדת והיתה מצטרפת למנין.

באחד הכפרים החבויים בצללי יערי העד אשר בצוליסייה פקח יעקב לרנר את עיניו כפעם הראשונה.

עינו קלטה את מראה היער הקודר והשומם, נפשו ספגה את אדי הרעל המתנשאים מתוך בצותי הרחבות ואזנו הקשיבה דממת זעמו ושיח סודותיו האיומים.

שר היער עבר עליו וישאר את רשומיו בנופו וכנשמתו של המשורר.

יש אשר עובר אתה בבוקר סתיו מעורפל ומעונן באחד הכפרים האובדים ביערי העד האלה, ולעיניך יציצו מאחד החלונות הקטנים פני אכר קודרים וקפואים ונרמה לך, כי שעה אחרי שעה עומד ככה האכר קפוא ובלי נוע, מהרהר בעקשנות מרובה, תוהה מתוך התאמצות כל חושיו על מתכבה אחת, יחידה ומיוחדת, בלי הפסק ובלי זוז ממנה. וכל השממון הנורא של חיינו התכלים, של הגשם הטורד והמשמסם ושל העצים המשחירים בדממת אבלם ורקבונם נצטמצם וקפא בפניו המאובנים ובעיניו הקטנות והאפורות.

רושם כזה עשה לרנר במראהו הור והמשונה.

ואמנם, מעודי לא ראיתי גוף משונה ותואר פנים משונים כגופו ותואר פניו של י. לרנר.

היה בו משהו מן העץ אשר נזעז עקום וענפיו נדלו פרא ללא קצב וללא מדה. ראש אכר מגידל עם אוזנים בולכות על

ככל אוכר בין הצללים. הוא לא ידע את ששון העלומים וצערם המתוק. רגש אחד מלווה אותו מילדותו — ה פ ת ד ס פ נ י ח ת י י מ. הוא מתמקד ובורח מפניהם. הוא מתכנס אל פנתו, תצמצם היותו, כחפרפר שהושה אור עין, גיל-שמש, נדחק אל עצמו ושוהה בבדידותו מתוך כלות נפש, מאמס תקוה ורחמים. ירונו ויצמחו להם זהו שמש וישתפכו בשפעת זהבם על שמים וארץ; תפרת האהבה וינבזו עסיסי החיים וישתפך היופי בהו וכני וכדרכי תהומות, או יקומו-נא נוי ואדם יחד אחוזי שנעון וצמאי שכרון, יתנגשו בסערת קרב ויערו את נפשם הלוהטת בלהבי דם. לרנר — אין לו חלק בכמו אלה. הוא מסתלק מן ההיים לרצונו, בשתיקת צדוק-דין, מפנה עצמו לצדדיו, מוותר על זכותו למסרע. הוא מוחר על תדות היצירה. שבתון בנפשו, מנוחת שמטון שלאחר יאוש:

על הכל מחול לך
 יקום אין-לב, אין-אל.
 עלו ונאה ופרח
 כראש על תל ותל.
 אני לא אעלם בך.
 אני לי — טחבא צל.

(שבתון)

על הכל מחול! האמנם? האמנם השיג את מנוחת הקפאון שלאחר יאוש? האין בפרידה זו גם רעידת השאית של גענועים כבושים? אמנם המוטיבים: א פ ס ו ת , ת ד ו נ , ש מ ס ו ן חוורים ונשנים כמעט בכל שיריו. אך הלוא דבר הוא, כי יקום אדם ויבנה מחיצה בינו ובין העולם כולו וינדוד בעד נפשו מבוא אליה כל קרן וזהו וכל נטף גיל ויאמים אוניו משמוע את קול החיים בזרם

והבקה אותו בין שדיה, שופעי טחב ועלמה, ומפני נשימתה הקרה נתכוצה נשמתה, קמלו בלא-עתה וקתה לקוי עולמים.

מאו השך עליו עולמו ורוחו חזה לו אך זועות ופחדים. מין ליצן אפור התחיל מרקד לפניו, ספרכם בזנבו המגונה ומשיל וזחמתו בכל אשר הוא נוגע. נימל טעם חייו והשעמום רבץ על פתחי לבו, השעמום העכור, המספק בעצלה דתל הערפל.

הוא מבקש לו מפלש מפניו במקדש השירה. הוא אומר להשתחרר מן ההרגשה המעיקה, בנתנו זה צורה ודמות. רוצה הוא לכפר את פני שר היצר השולט עליו שקטון בלי-מצרים. ואו היא כותב את הפואימה הנדולה שלו, "פודיסיה", שעדיין לא ראתה אור. מומן לזמן הוא חוזר אל התימה הזאת, הוא כותב את "זכרונותיו" ב"הצפירה", הופך בה והופך בה. ואולם נפשו לא מצאה לה רווחה ופדות: עד יום מיתו התלבטה כצפור בכפו של שר-היער:

... פער ליעו שטן הנענה
 חשף שניו בדרבונות
 על לחי זרקה פתאם
 קרת צחוקי צחוק הוננות.
 ואיך... באפלה
 הכל תהה, הכל שותק
 רק השקן ירדה אחר
 צחוקי צחוק ואינו פוסק.
 (הצחוק).

לרנר נולד זקן. עוד בידותו ארכה למראשותיו, דמות זקנה חרלת אונים. סל ילדות לא נח על מצחו וחסד געורים לא פרח בלבו. בלי תלונח וחסרה הוא משרך דרכו

מחלה אנושה, פסה כל תקוה ונפתם מעין
הרחמים. נוחם אחד נשאר לו, הנוחם
היחיד שר כל עלובי החיים: לחשט בפצעיו,
להתאכזר אל עצמו ולהסיף יגון על
יגונו:

אָשִׁיר־הָנָא לְאָפֶר שִׁיר אָפִילָה.
אָשִׁיר־הָנָא לְאֶלְמוֹן שִׁירַת שְׁכַל:
יֵשׁ מְתִיק מִמָּאִיר גַּם בְּיַיִן תַּרְעֵדָה
יְתַנְחֹם אַכְזָר יֵשׁ בְּחֶסֶד-בַּל.

לרנר היה אחד משובי בעלי הגנון שבין
הסופרים הצעירים. סגנונו בהיר מלושש, מלא
תקווה ובטחה. היא חר רוק וערנה, אין בו
פרפורים ותנודות, המעידים על חבלי לידה של
בסוי. היא כולו סוצק, מעשה מקשה, כאילו
יצא משוכלל כל צרכו מתחילת ברייתו. ולפיכך
אין בו קדמה ותפתחות. כשש שתוכן יצירתו
מסתיים בשירו הראשון ועם כל שני
הצורה שבשיריו, סוף סוף אינם אלא חסיכה
אחת בלי תוליות ומדרגות, בלי סעלות ומדרות,
אף סגנונו כך: צביון אחד לו מתחילתו ועד
סופו; חוסר תנועה ורחבות, דייקנות, כובד-
ראש, פנים ועומים בלי קורטוב של לחלוחית
ורמו כל-שהוא של צחוק. ורק בשירי הילדים
שלו המועטים שאינם אלא זכרונות מימי
ילדותו אתה מוצא לפעמים מלמד ופיוות
ש' נוער, מעין בת-צחוק זו העולה על שפתו
זקן, בשעה שנוכח במעשה-תענועים מימי
נעוריו החתוקים. אך שפתו עשירה, מלאה
בטוים שנונים, קולעים אל המסרת וצדפים
חדשים, המעידים על כשרון חשוב של יצירה
ואמנות כמקצוע זה. מועטים הם בין הסופרים
הצעירים היודעים את הלשון העברית יריעה
עמוקה ורחבת מסקודה כזהו. מיד, מן השחר

צדיעותם ויארזר במין עקשנות מיוחדת רק
כאשמיים, ובסגורים. האין באותה העקשנות
יבאותה ההורה, שהוא הולך וחוזר על מוטב
אחד — גם הפתרון לסוד יצירתו המיוחדת?
אולי יש למצוא בזה את הצד הטרגי שבנשמתו?
יאמנם לרנר הוא מן טרגדיה מיוחדת. טרגדיה
של תולשה, אם אפשר רק לצרף את שני
המושגים האלה ביחד. לרנר פונה עורף אל
החיים לא סתיך קרירות, ובזו של יהירו-רות,
אשר החיים אינם כדאים להם, ולא סתוך
שנאה והירוק. שנים של אנשים, שהשעה אינה
משחקת להם, אלא מתוך כאב וכלית נפש
וסתוך הכרת חולשה של מוכה-ההפת, אשר
הרקב עלה בעצמו בעודו עורג וכלה. לרנר
סגר בעד יצמו, הוא קבור ונחנך בבחשך.
אבל יש שהוא שולח סתוך מהבא-הצל שלו
סבט רועד אל העולם והוא כולו תרד, עורג
וננחה אחרי אורו, ננחה ומאחד. החיים קוראים
אליו מעברים, צוהלים לעומתו כאלפי צבעים
וקולות, רומים ומבטיחים רגע הוא נמשך
אחרי:

נְחַלְשֵׁתִי וְאַחֲזִי: וְהָיָה הָעוֹלָם
נִתְעַטֵּף בְּטִלִית הַתְּכַלֵּת הַצְּעִירָה
וְשׁוֹבְבֵי זְהָרִים — הַנִּינֵי הָעוֹלָם
רְצוּחִים וְנִהְיִים וְפִיזוּ נְנִיִּים
סְבוּנֵי קְלִהָקוֹת פְּרָרִים רוֹעְדִים
הַתְּדַפֵּק עַל נִפְשֵׁי אֶף הַסּוֹג לְאַחֹר
הַדְּעֵק וְנִצְנֵץ תְּלִיפּוֹת, תְּלִיפּוֹת...
וְתַמֵּת בִּי נִפְשֵׁי לַמְצַת הַזֶּעַף
מִפֶּחַד הָאוֹרָה וְאָפֶל עַל פְּנֵי.
(בסגורים)

פחד האורה! הצור דוקר את עיניו,
קולות הצהלה נורמים לו כאב נורא. הוא
יודע כי לא לו הרמנים וההבטחות. הוא חוה

ואנחנו לא באנו אליו בשענות על זה, כי ידענו, שהשירה של ביאליק, הניתנת לנו במדה ובמשקל, איננה סחורה הנקנית בשוק, ידענו גם, שבספריות אחרות קרו מקרים דוטים לאלה. משוררים רבים כתבו פסקו, כתבו מחדש ופסקו מחדש. זה אינו סימן לא לטובה ולא לרעה. כעבור מאה שנה, יבוא כותב תולדות ספרותנו החדשה ויתעכב על הופעה זו ויפרשה כרצונו וכהבנתו. אבל ביאליק הלא אתנו הוא. "בכנסת" פרסם שיר, "יהי חלקי עמכם" המשך ל"והיה מי האיש". כנראה מתהווה דבר-מה בנשמתו. אולי יקום ביום בהיר אחד ויפליא אותנו עוד פעם, כמו שהפליא אותנו זה פעמים רבות. ואפשר לא. אינני יודע דבר. ביאליק שותק, אשתוק גם אני.

והנה באים חבל מלהגים, טובלים עטם בכתב רבועים לכאר, למצוא את העלות הראשונות של השתיקה, מהפיץ אור על ההופעה, כיד ההרפוזיט הטובה עליהם. ביאליק שותק, "אין זאת כי" ... "לא, המעט עמוק יותר, הוא נוכח לשהוק..." וכולו וכולו. והדברים מתובלים בפ"פול דק ומתורדר של מדיק-שער ומטונגים במתק חבה מוויפת, מליצית ומלאה השתפכות נפש. ואין אנשים, אוהבים נאמנים אלה, השיש, כי נוגעים הם בדברים שאין לגעת בהם. כי סוף-סוף אסור להטט במתבואי נפש איה. יש מה הוכר טאקט אנושי, פשוט אלה-בית שד יתם אים אל רעהו. אמת, ביאליק הוא קנין האומה, קנין כו"ג, אבל הסקר איננו, אשר כל יד מן תחוק תכוא ותמלטלהו כרצונה.

וצאו וראו: עוד מעט והרבו לכתוב על ביאליק השותק מאשר על ביאליק המשורר. את המשורר עזבה הבקורת העברית ביד הפובליציסטים המושבעים, והם ממלאים את מלאכתם באמונה. זה כשלאש או חמש שנים

הראשונות הנך מרגיש, כי כן-תורה ובעל חוש לשוני דק לפניך. ירושתו הספרותית מצערה ומפוזרת פרוזים, פרוזים במאספים שונים. נשמתו קוראת אלינו מן המפרים ההם ומצפה לתקון ולפדות. כדאי הוא משורר כלרגו, שנקבע לו מדור בספרותנו הצעירה.

א. עפשטיין.

להג.

וכשאלו את השתקן למה
הוא שותק — הוא שותק.
יחודה שפוינברג.

נהוג היה בספרות הצרפתית, שכל מתחיל חוב היה להודיע ולפרסם את הופעתו בעולם הספרותי ביצירה פיוטית כתובה כהרזיה. ויצאו פרוזאיקים מוחלטים כמופאסן וולא וחברו ספרו-שיריים. לנו העברים אין עוד כראי-יציות ספרותיות, אך נדמה לי, שהן הולכות ונקלטות בשדה ספרותנו וכמוכן, שלא לטובה. בימים האחרונים נעשה למנהג קבוע לכל בכרי ישיאל להודיע לפני הקהל במאמר על שתי יקותו של ביאליק. דבר זה הוא מענין, מעציב גם מצחיק. יש לנו משורר זה, ג. ביאליק שמו, סבות שונות, והן אינן ידועות לא לו ולא לאחרים, ואפשר גם ביאליק איננו יכול לבררן לעצמו, הביאותו לידי זה, שהתחיל בשנים האחרונות למעט בהרפתת שיריים. אפשר הוא כותב בביתו כהשאי לאתר חנות, ואין כרצונו לפרסם את ילדו רותן, ואפשר שאינו כותב מי יצא ויכתין אלה. סוף-סוף זה הוא ענין המשורר עצמו, נוכח גם, כי ביאליק לא היה מעולם פורה ביותר,

יעקב-שלוש קצנלנבוגן (יש"ק).

שני פנים לספרותנו: או עצבות הסתיו נסוכה עליה או שכולה זקנה ובינה, שכל חרף והכמה יתירה. האמן העברי, אך יצא מרחם אמו, מיד נעשה לעמקן ופילוסוף-ילדותו כתנרפת והיה לפקת. השאלות והפרובלימות מכרסמות נשמתו. אם הלש האיש—ומת מתוך שירת-תיו על עפתי, ואם נבור הוא—והתגבר על סתויותו והיה לחכם או מין. פוימט או מפיסטופל.

שירת גרויטמן לא ידענו ואהבת טרויסטמן רחקה ממנו: הכרך אצלנו. נלינו מאדמתנו ונהיה לאירופאים נמורים. ואירופה? כרך אחד גדול עם רבוא רבבות פכריות. ואירופאיוציה מהי? הריצה מן הכפר אל הכרך, מן הטבע אל המכונה, מן האמונה העוורת והסתומה אל חוקי המיכניקה הכוריים והמוצקים, והניעו ימים, שאף בשירה, בת האלהים" אנו שומעים את קצב המכונה ואת חריקת האופן. כרול וברול. ואם יש אשר הכרול העדה הלודה—חלודה זו עלתה גם בשירה. ולא עוד, אלא שגם במורח נתנה אירופה את עינה ותתחב בו את צעיניה. גם סמורת-אריץ עולים כבר תיסרות העשן וגם משם כבר מניעים אלינו שריקה ותריקה ושחוק של מינות.

ועל הנשמה צוו לאמור: חיי בכך או בכך. גם לנשמה חקקו חוקים. היא לא תאהב חוקים יודעת היא חוקיה שלה, של עצמה, ואינה מקבילת מרות ממי שהוא. מכאן המרגדות בין היחיד והכלל. מכאן המרגדות בפנימיותו של האדם עצמו. התנגחות עולמיות של שני היסודות: החוק והרצון. ומכאן

והפובליציסטיקה העברית מתנקשת בנפשה של שירת ביאליק. זהו עלבון, לא לביאליק, רק לבקורת שלנו. זאת היא עניית-דעת שאין כמות. ודאי שיש לכתוב על ביאליק, אין במפורחנו אף מאמר אחד אשר יקפידו, אשר יצינו חי בשירתו, יראה לנו אפני הבעתו, ינפה את צרופיו, את הרוויו, את מכנה הרוויו, בתיו וסוגריו. אדרבה יבוא אחד המבקרים ויקח את ספר-השירים אל ביתו, יתחד עם הספר חדשים מספר, ואחר יודיע גם לנו את מחשבותיו ופרי מחקריו על משורר זה. כן הדוא עשה, למשל, סעגם-ביב בתקופתו הראשונה למשוררו האהוב עליו, לוויקטור חונו; כן הלא יעשה כל מבקר הנון.

אבל לא, אני תמים מאד. דורש הני מן המבקר העברי, כי יתחד עם שירי המשורר חדשים מספר, כזאת לא יעשה אצלנו, אותנו למר דוד פרוישמן לכתוב בקורת. לאמור, לשייל בין טפות הנשם סכלי להרטיב את המעיל. אנו נכתוב איפוא על זה, שביאליק לא כתב, ולא נכתוב על זה, שביאליק כתב. ומוכן מאילוי, תימה זאת מענינת היא. המלאכה קלה אם גם אינה נקיה ביותר. לכתוב על שירי ביאליק אשר יצאו לאור והמונחים לפנינו קשה, כי על האדם הכותב להגיד דבר-מה. אבל לכתוב על שירי ביאליק אשר לא באו עוד לעולם אין לך קל מזה; אפשר להתרבות להג כמים לים מכמים

ש. פהריה.

ימים רבים הלך אתנו האישי יעקב שילוב.
קצנלנבונן (קיצורו היה יש"ק) התמים והצנוע.
וראו זה: הלא דוקא המפיסמופל?
שבספרותנו, המין שבאהלנו, דוקא דורש
פרישמן הוא אספו ראשונה והכיר ערכו?
ויאהבה אהבה עוה. אך הידע פרישמן מה?
שאני ידעתי. על יש"ק זה?

לא בן עירי היה יש"ק. מאהתי
העיורות בא אלינו. לפינסק נתודענו ונקשרנו?
זה לזה. "שמעתי כי אתה כותב שירים,
באתי אליך". כך התייצב לפני. והוא עיני?
חוק בעל שכמ, ראש גדול ופנים עגולים
ומצח רחב וצהור. אך עוד שני סימנים
מובהקים היו לו: עינים וכת-צהוק. אך הכסתי
אל תוך עיניו והיה כאלו שפפני תכלת השמים.
שליש מלים הביע לי "יעקב שלום קצנלנבונן"
מתוך בת צחוק קלה—ואשקהו מיד ומיד גלה
לי סוד חייו...

התום והטהור והאמונה באדם הם
היו היסודות שמהם לש היוצר את נשמתו
שר יש"ק. ואותם היסודות מצאתי בכל ציור
וציור, בכל שורה ושורה, שקראתי אצלו מתוך
הכתב, ובכל מלה והגה שהוציא בעל-פה.
למן היום הראשון שבו נתודענו
ראשונה, התחילו מילולי ותעיותינו בעיר,
ביער ובשדה, ולא זזנו איש מעל אחיו
כל הימים שישב יש"ק בפנינסק. ואז גלה לפני
מה שיש בדעתו לכתוב, דברים קטנים
וגדולים ודרמות וקומדיות. רק דבר אחד לא
אהב: מאמרים. ולא חלם מעודו לכתוב
מאמרים.

בוקר אחד, ואני עוד ישן בא אלי
ומעירני משנתי ומחבקני ומודיע בהחלט גמור,
שמע נא. לילה זה היה לי לילה של תחיה
להתחרשית הלילה גולדתי. אין אני סופר.
מוסיקאי אני. עלי לכתב אופירה גדולה ושמה

האדם האירופאי עם נשמתו הקרועה ועם
מלחמתו הקשה ועם פניו מרובי-הקמטים.
והעברי—יסוד נתוכף במלחמתו: עבריותו.
זכואו וראו יסוריו של האינטליגנט העברי
במלחמתו הקשה מבחוק ומבפנים. והאמן
העברי, קלכתו פניו של הרוח, שלית צבורו—
על אהת כמה וכמה.

תועה אני בין שדרות הפוסקים
הויסנותיים שלנו. מבקש אנכי נפוס תמים,
אדם הכא מן הכפר, אדם עם צלמו האלהי—
ואיננו. והאמן עצמו? יום-יום אני רואה
אותו, יום-יום אני מודמן אתו באספות
ובקלובים, וברחוב, ועל שפת הים וגם
בארבע אמות של הדר קפן. עיניו מה הן—
התום, פניו — שדה נהדש ושירתו—שירת
נכאים או שירת ברזל ואש. מי יתן לי, לי
רק שרטוט אחד משרטוטי פניו של רביגדרנט
גנורה או ר' שניאור זלמן מליאדו. היו אמנם
ימים טובים מאלה. והימים לא מכבר. רק דור
אחד, רק חצי הדור. אותו דור ישב באהל,
זי בתוך עולם אבסטרקטי, בתוך אטמוספירה
של אלהות. ובא דור חדש וגגה: בשלנות.
נשמענו לדור חדש. הדלנו מהיות בשלנים.
היינו לאנשים מן הישוב ותהי שירתנו. רזל
ואש, ותהי תחיתנו בארץ ישראל גם כן כהרב
ואש, והלכנו ויסדנו לגיונות.

עכשיו, בשעה של אצ וברזל, בשעה
של מלחמת הכל בכל, בשעה שאבר חדש
צמת לו פתאום משכמו של כל אדם: התרב,
בשעה וויט אשר רק אני אל עירי הקשנה ומחיה
בדמויני את "במלניה" ומעביר לפני עיני רוחי
ימים, ימים ועברים שקטים ונעימים כמושב
יודים וחברים שחמו, שחלמו...
ובין חברי אלה היה אחד, שגם
הספרות ידעתהו על פי ציוריו הטעמים,
שנדפסו פה ושם ברוסיה ובחוקץ לארץ. לא

ובפרט עכשיו, אחרי אשר ראיתו זה לא כבר בחלום.

ובחלומי: בשעת הצהריים, לנוכח השמש, מתוך מי האגם הננפי עולה פתאום גולת כסף, לבנה מלאה ומרוחצה לטוהר, ראשו של יש"ק הרענן והמוזהיר, הנה הוא מצחו הרחב והזך והנה עיניו והנה בת-צחוקו, אותה בת-צחוק עצמה שדחפה על שפתיו בישובו בליל חורף בחדרו הקר שבלונדון לנוכח האח, שבה הכהבה לבה קסנה והוא התחמם כנגדה («ברחובות לונדון»). מתוך בת-צחוק זו חוא אומר לי: ידירי, מה טוב, מה טוב שם, במלכות המים.

י. קרני.

עֲלוּמִים עֲבָרִיִּים.

כמה דמעות ואפות דיו כבר נשפכו על חסרון ילדות לבני ישראל. ומכל מקום יש כזה גם הפל.ה משהית. על תינוקות של בית-רבן היינו תמיד, שוקרים. סוף-סוף היה גם שהר ילדות לבני ישראל אפילו בעתות-החשכה. החרר היה גן-ילדים עברי. משחקים, ספורי מעשיות בשדים ובגולנים, של התנ"ך, ניגון הסדרה, ל"ג בעומר, בין-הזמנים, דמי-חנוכה, סמבטיון והיהודים האדומים, בית-המקדש על מכוננו. עבר הי כיום אתמול. כה דמיונו של התינוק העברי היה מתפרגז גריוח לא פתות משל ילדי נכרים. צביון מיוחד לחיים, לעיירה ולסביבתה. היתה, היתה ילדות לבני ישראל

רא נתאונן גם על גורל הזקנים בישראל. דרדנו את פניהם. בנינו כשבילם מושבות. עם ישראל היה עם של ישישים, אשר כל בניו חם פקחים, חכמים, מורים, דיינים; כל מות

„משה". אתה ערוך את הפסקה ואני—את המוסיקה. הסכמתי. ויש"ק לא הוציא זמנו לבטלה, אלא רץ מיד אל החון דמתא ללמוד ממנו פרק בזמרה. והתון הפינסקאי, ר' יואל זליג ז"ל היה באמת סומר בעל טעם יפה. למחרת היום בא אלי יש"ק שמח וצוהל והודיע, כי הוא עושה חיל בזמרה. אותה שעה הבטתי בפניו והרהרתי: מקנא אני בך, כי תהיה קומפוזיטור מפורסם ברבות הימים. יש"ק הבין למחשבותי וכדי לנחמני פתח מתוך בת-צחוק: „ואתה תהיה לדרמטורג מפורסם".

אך ימי שמחתו של יש"ק לא ארכו. הוא או בן עשרים ואחת. הניעה שעתו לעזוב את פינסק. בערב של יום החמישי לילתי אותו אל התחנה ובבוקר של השבת קבלתי סלגרימה שלו מתוין-לארץ.

להיכן נסע יש"ק לא ידעתי, וגם הוא עצמו לא ידע. עברו ירחים אחרים ואני מקבל גומר של „הדגל" הלונדוני ושם בא פוליסון מאת יש"ק, המוקדש לעבודת אנודתנו „בני ציון" בפנסק, שהוא היה אחד מחבריה. לאחר זה נרפס ב„הדור" של פרישמן ציורו „ברחובות לונדון".

ופתאום באה השמועה, כי יש"ק טבע בנהר בגנף שבשווייץ, הוא ועוד שלשה חברים עמו מיילו בסירה. השלשה, כמדומני, ניצלו והוא טבע.

שמועה זו לא הסמתני. חשבתי כי צחוק עשה לי יש"ק, אחת מחמצאותיו היפות. חשבתי, כי יש"ק ירד אל תוך האגם הגנאי, כדי להתרחץ בו או כדי לתור אחרי ניספה יפה במלכות המים. באתתי כי איש, שיש לו עינים כאלה ובת-צחוק כזו — חמות לא ישלוט בו. כה חשבתי וכה אחשוב גם עתה.

למלמד לשון ונגינה נכריות, ואם יבוא לזמם—
יבוא עמו לענן, כי זקנה היא האם ונשוא לא
תוכל, והשושה, מענותיו ותביעותיו של הבן.
רק עם ימות העול, עם חמקה והמסמר,
שבים אלינו.

א. ש.

עבודה ואִשֶׁר.

זאת היא שאלה עתיקה, חמורה ומסובכת,
בפתרונה תלוי עתיד האנושיות כולה, ונאוני
המחשבה אשר סמו לפני אדם מתחכמים בה
זה דורי-דורות:

— עבודה מהי? אושר האדם או אסונו?
לעתים קרובות אמרו לנו: עבודה—זאת
היא קללת אלהים תרובצת עלינו. בני-אדם
שאפים להיטיב ולשפר את תנאי חייהם,
ואולם במדה שהם משיבתיים ומרבים את
צרכיהם, במדה זו הולך העמל ועבודת הפרך
הלוך ורוב, והם הגוררים אחריהם את
העיפות הנפשית, את חירידת המוסרית, את
הרדיפה אחרי הבצע, את ההתנונות ואת
המעשים המשחתים. אמנם החיים הולכים
וטובים, אבל הם נעשים גם ככדים, מסובכים
עד כלי נשוא, וממילא הם נעשים גם רעים
משהיו. כי הטיוב הוא דוקא מקור הרע,
וכן אנו נהנקים יותר ויותר בחבלי תאחזתנו
המשונות, וביחוד מביאה אותנו עד דכא
התאוה, המפעצעת כרעל בקרב לב האדם
לחיות חיים יותר שלמים ועשירים מחיי אבותיו
שהיו לפניו. ואין איש מרגיש, כי תאוה זאת
אחד הליצים בראה מלבו, להתהלל בנו,
לשחו עינינו ולעשותנו לאותו חולה-רוח אומלל,
העומד במעסקי האוקינוס ולזנום את מימיו
המלוחים, ואין הוא שם אל לב, כי כאשר יוסיף

יהווי היה קן של חכמת דורות, מראי-
מקומות, דפי תלמוד, מימרות צדיקים, תלי
דרשות של ראשונים ואחרונים עם קוצי-יודין,
פסקי תורה ומאמרי חו"ל, היהדות נעשתה ככלל
בית-אוסף לנמושות, למפגרים, לזקנים ולבעלי
תשובה. יהודי, שהיה חוסא כל ימיו בהיותו
בגבורות בהיות עולם, במשא-ובמתן, באכילה
ושתייה, כאשר עובדו כותויו פרש מן החיים
ושב אל התורה והתפלה—כלומר, אל היהדות.
היהדות כבר נעשתה לסמל של אם זקנה,
המאספת לביתה את בניה, אשר בגרו בה
בנעוריהם ושבים אליה אחרי בלותם רצוצי-
בנה. יהודים יוצרים, סופרים ומשוררים לגוים
שבים לעת זקנתם למצוא מנוחה נכונה תחת
כנפי היהדות ולצרו בצלור חייה את נשמתם.
את נתניהם העומצות מאשם הגדולה הם
מביאים אלינו בסוף ימיהם. הנינון של אל
מלא רחמים! הוא המאָרש של היהדות. ספרו
של משה הם, פרק ראשון של תחיה, היא
גם-כן פרי הרהורי תשובה על קברה של אם
ליתם של פרחי בית-הקברות.

כן היה ישעבר וכן הוא בימינו. תינוקות
של בית-רבן, גני-יכרים, חררים מתוקנים,
כריסטומאיות, מושבי-זקנים ומצבות קברים,
אשר יעניקו לנו משמינו ומאהבינו—
הנה רכושנו. והעלומים? ותקופת ההלומות,
ההזיה והסער? ותקופת המפעלים, השירה,
הנגינה והריקודים? — אל תחפזו
בינינו כי תחפזו. לעלומים עכריים אין. תם
חולם מישראל. יצא דור אל-ראי מן היהדות
ולא שב. פרקי יזם-טיוב של חיינו נקבעים
ונגשים בנבלות זרים, תאהבה והאשה נקנות
בלשונות נכריות. החזן והכלה כי תרעפנה
שפתותיהם דברי אחבים— רא בלשון עמם
תרעפנה השפתים. צעירינו מרברים גבוהות
על תחית עם, כאשר הם מלמדים עם חרבור

ומי שמין בידו ישר או מלל. על המות, הושיח, אין להרבות אמרושוא. משנת סכנה שוררת רק חוקה אתה — למצוא סגול והתוצאות הנובעות מתוך מהלך-התשובות יה הן ברורות למדי: מתי-מספר מאושרים על חשבונם של רכבות אוטומלים; זאת המליב „מאושר“ ו„אוטומל“ נשיו כנרדפות למלים „כשלי“ ו„עמל“.

אולם יחד עם המושג עבודה-אסון הלך והתחקה בהכרת האדם מוצג שני: עבודה-אושר. כח העבודה וההתאמצות אשר בנו הוא מתנת אלהים, ית'וננו על הכל. איננו רוצים להיות כעבו זה ואיננו מקנאים בו. עבודה—זהו הכח הפורה, הניצוץ הקרוש הצפון בחיינו. זאת היא אמת החיים, או הדרך המוליכה אל האמת הזאת. הכחות הפרודוקטיביים של האנושיות—זאת היא שאיפת האדם לרצות וליצור! זהו גיל החיים ואושר האדם; עבודה — היא היא אלהי האדם וכשם שהקריאה הניהבת לתופש ולהרור עברה דוקא בפעם הראשונה על שפתיו הצורכות של העבד המעוה, למען הראות לעיני כל, כי כשל כח האדם לעמם את זיק החירות גם בלב המשועבד לעבדות ולכדיון, כך גם נולד המושג עבודה-אושר דוקא בלב האיש אשר העמל עשהו לאוטומל, למען היות לסמל ולמראה דרך לאנושיות התועה. בחשבת מכרות-הפהם ובבית האכר המט והשפל התרקמה מחשבה זאת. היא נעשתה לרגש אנושי עמוק, רגש העולה בעמקותו וביפיו על שאר רגשות אנוש. לא בעבודה עצמה מקור הרעה, רק כהנאי העבודה. העמל כשהוא לעצמו הוא אמנם נקודת-המרכז של

אושר האדם.

עבודה אושר. ואם רק הגיע האדם אל מושג זה

לשהות כן יגדל צמאוננו וכן ישאר עד עולם בלי מוצא ותשועה, ארור ומודה.

אלה שחשבו כן, באו לפנינו עם עצתם: בקראדם, שוב אחורנית! הבה ונסית בנו את שאיפותינו, נשתוק את הרצון להתעלות ונעקור מן השורש את התאוה המגונה של רכבי-צרכים. אדרבה, מטרתנו היום לרדת ולא לעלות, לשוב ולצאת בעקבות דורות עברו, להיות לשבעיים, עד שנגיע שנות בזמן מן הזמנים, לא מתוך הכרת רק מתוך הכרה ברורה, אל מדרגת האדם הראשון, עם יריו הרפיוות, המצפות מתוך אפס-צרכים ומעשה לפרי הנמל, הנושר מאיליו מן צמרת האילן המצלה על הראש. התנתקת התאוות והשאיפות— זאת היא המטרה העיקרית. עלינו להשאר בנו רק תאוה אחת — לא להתאוות, או נפרה מן העמל וגם מן הרעות הכיובות בו. צרכינו ימעטו, גם עמלנו יפתח, ימעט העמל, יאפס גם הרע מן העולם.

יחידו סגולה הסתגלו אל מהלך-מחשבות זה וגם התאמצו לסדר חייהם על פי טערכי לבם. את הנאולה לא הביאו אתם רצונם הטוב לא הועיל מאומה, אל האושר לא באו ועל חיי וולתם מעטה היתה השפעתם. ממש ההפך. פרי עיקרים אלה עוד הרבה את הרעה בעולם. כי בחשבכם, שהיסוד בעמל-האדם רעוע הוא, מן ההכרת היה, שישארו מוקפים מהיצותיהם הצרות ומכלל בעלי-הווה לא יצאו. הרבים, התבל ומלואה הביאו רק בחשבון את דברו התווה הזאת, והאנשים השו את דרכם על פיה. אם העבודה היא אסון-האדם ואם השחרור סככלי העבודה הוא הוא האושר המקוה, הבה אפוא ונמלט מפניה בכל הדרכים. נהיה אמנם כצבי זה שאינו בקניץ לעולם. כל אחר ימרא את תפקירו לפי יכל'ו וכחתיו. מי שיש בידו יהיה מאושר

גם לאנושיות התועה והשושפת דסרצח אר
העבודה ואשר? את העבודה וקדושתה.

Es hält die Nacht den Sturm
im Schoss,
und morgen geht die Arbeit los.
Mahle, Mühle, mahle.

ש. בתריה

XXXXXXXXXX

הגנה עצמית.

לילה לילה, כפרם שינה, אני פותח
יומני וקורא מה שרשמתי בו תמול ושלשום,
ומכניס אל תוכו את רשימותי החרשות. וזה
לוי ששה חרשים, שכל רשימה ורשימה
פותחת במלה אחת: פוגרום. לבוב ויליס-
בטגיר, פרוסקורוב, טירספול, לובדין וכו'
וכו', ושוב ילימבטגיר ושוב פרוסקורוב. יש
ערים, שהמעשים נשנו שם פעמיים, ויש —
שגם שלש וארבע. הכל לפי מצב הדברים.
חידוף משטר — פוגרום בא עמו. וממשלה
הולכת וממשלה באה, ויום-יום נוספות ערים
חרשות, עד כי נלאיתי לפרש בשמותיהן.
גליציה, פולניה וכל ארץ אוקראינה. אתמול
נעשה הדבר לשם ריבולוציה לאומית, היום —
לשם ריבולוציה סוציאליית ומחר — לשם מה
ולשם מי ישפך דמנו מחר?

למי ולמה אני כותב יומוני? לזכרון
לדורות? לבני ולנכדי? לשם קיבוץ הומר
בשביל ההיסטוריון העתיד לבא? מה איכפת
לי אם הרור הבא לא ידע, כי דמנו נשפך
כמים ערב ונזקק וכאישון לילה? שמא מוטב
כי לא ידע. ואם ידע, הלא יקום מחר גואל
דמי ועשה נקמתי. ובא אחריו גואל תרש,

ויקבלו כתורת חייו, הנה גם הדרך אל
האושר שרועה לפניו. כי הנאים וסביבה הם
רק חומר מת, אמש היו ומהר ישאם הרוח.
את התנאים לא ברא אלהים, רק האנשים.
הם שהמציאו להם את כבלי סביבתם. כי
עירומים, בני-חורין וקדושים ברא אלהים את
האדם, וכידיהם מסר את הרשות ואת
היכולת לסדר את ארצות תיחם. — אך מה
פותרת העיבוביה הגדולה. מעטים האנשים,
אשר קבלו את המושג עבודה-אושר בכל
דתבותו. גם תנועות-שתורו כבירות לא
ראו פני האמת הזאת. הם המיפו בשם שנאת
האחרים ולא שמו אל לב, כי השנאה היא
מתנגדת ומהרסת את האושר. הם החליטו
את תנאי העבודה בעבודה עצמה. ובשעה
שהם יוצאים למלחמה נגד התנאים, הם שמים
את כל משגבם בתוקייהברול של התנאים.
הם, שבאו לשחרר את האחרים, לא השתחררו
עוד מן המושג עבודה-אסון, ולכן באו
לשנות את הנושאים ולא את הנשוא. הם
לא ידעו, כי הגם שדרך המוליכה אל
האושר אינה מוגה בשושנים, בכל זאת
עקובה מדם נקיים איננה ואיננה יכולה
להיות. האושר לא יתבטא בזה, שהוא מרבה
את מספר המאושרים למראית עין. האשר מותלט
הוא, מוכרת להיות מותלט, מקיף את הכל ואם
לא, אכדה וכות קיומו. הם לא ידעו עוד דבר.
העמלים, גם בתנאיהם הרעים, סוף-סוף הם
המאושרים, כי בידם עיקר האושר —
העבודה. לו ידעו זאת לא היו עושים
מעשיות העים. אנשים מאושרים הם
אנשים מוכים, כי כנפש המאוישר שכן
אלוה.

ומי יודע, אולי זאת היא תעודתנו אנו?
וכשם שאנו מתעוררים להיות תני לאום בלי
שנאת עמים, אולי בשוכנו לארץ אבות, נראה

מלא: "בני, פוגזמים נעשם כך ובכיתך ובכית ישראל, הנן על חיך. קת רוכה וצא השערה. עמוד על סף הבית והקדם להרוג את כל הבא להרנך".

ואת ועוד אחת יודע אני. בני, כשיגדל, לא יכתוב בנוסה כזה רשימה על "הגנה עצמית" בקובץ שיכוא לידו. הוא לא יקשה קושיות על הרב, לא יפקפק בתועלתו ולא יהא אפיקורס ומפקן כמזוני היום. אני—נפשו "גלותית", כי בזכרוננו שמור עוד שיר=הערש ששרה לי מינקתי בהיותי תינוק בעריסה. דם לא ידעתי עוד. שירה אחרת ידעתי:

"אונטער מיין קינדס וויגעלע
שטעהט אַ ווייסע ציגעלע.

מיין קינד וועט לערנען תורה,
תורה איז די בעסטע סחורה."

ואולם בני הקטן, יוצא הלצי! אחרי יום אביב של פורעניות והרג ושהיטה ושפיכות-דם הנתחיו אל הוך העיופה ונענעתינו לאמר:

קצות שמים האדימו.

איך זה ספון דם?

סגור נא עפעקת וקדי רגע.

שכך תפוגרום.

לא אקנה בני לרעוש,

הוכה עמי נש;

בני ישראל תוב ללמד

עתה תזרת-אש.

גדול תהיה, תרב תקח,

תנן על העם,

תברך אמה, אשר גדלה

עוללה דדם.

בני נבור יהיה נקם יעשה. על חייו ונן, דם תחת דם! הוי, מה אעשה לבני? אהבתי את בני. שנאתי את בני. אם אהרננו בעצם ירו? למה לי להרבות דם בעולם? נעורנו—

ונאל לנואל ושוב דם ודם, ותזורים הדברים, שמה טובב לי ולבני ולבית ישראל ולכל העולם לשיוף את יומוני?

הרג ושהיטה וריפוש=בטן וניקור=עינים וניפון ראשי תינוקות ותעלולים בוקני ישראל וחילול כבוד כנותיו, אין בית עכרו, אשר אימת הפוגרום לא תמלא הללו ביום ובלילה. ואם נשאר פה או שם, בעיורה קרובה או רחוקה, וקן או זקנה, שניצלו מן השחיטה ונפצם יצאה בדרך מבגות—לא מתוך וירוי וכיפור יצאה נשמתם, אלא מתוך קללה ותרוף. זקני עמי שבו לאלהים ועומרים והוקירשן, איה שלות הכניסה לעולם האמת? גול אדוני מאת זקני את הדרת השקיעה היש ילד בישראל, שלא שמע שמע פוגרום, או ש"א ראה בעצם עינו את "עיר ההרוגה"? היש עוד תינוק בין תינוקות ישראל, שיוק חלב אמו במנוחה? והיש עוד אם באם הנכריה, הורוה להניק את בנת מתוך בהלה ומורא ותפזון שמה יבוא הרוצח ויחתוך שריו וישליכם בכלבים?

האשים כד זאת אל תוך יומוני?

או שטא טובב להתחיל יומוני כך:

"בשנת פלונית אלמונית ליציה, אחרי טלחמת-העמים הכבדה, באו שקט ושלוה בעולם, ברית שלום נכרתה בין עמים. השנאה והנקם נשכחו מלב העשיר והרד, החוש והחוק ישבו יחד ולחום לחם. ובעת ההיא נזכר גם עם ישראל ריכות. שכנו פוגזמים בארץ ומולדתו הושבה לו".

אם אתחיל כך—מה אעשה לבני הקטן, ילד בן שש, שראה בפוגרום ובהרג ובשחיטה? ועברו ימים ובני יאמר לי: "אבא, לא כך היה מעשה. לא כך רשמתי ביומוני. דמי אמי צועקים אלי מן האדמה". מוכיח אותה לגלות לבני את האמת. כי "לא כך היה מעשה". ועוד אמת אחת חייב אני לאמר לבני בפה

הכשרון אינו אצלנו אש העוצרה בעצמות, עבדות, איריאה-פיכס, רות שכרון או שנעון, המטלטלה את האמן בציציות ראשו ככפף הקלע כל מלוא שכעים השנה, התובעות את כל לב האדם, בלי שיור ופחת. הכשרון העברי הוא פקה, פכה, פנוסס, סתון, בעל-בית, והיר כישיש. נוהר חלילה מלהויק. תלמיד מקשיב וכן שומע בקול אב. והעיקר, שהוא רכוש הסופר, אהות-בית, נכסי דלא נידי, שאת פירותיהם עם הקרן הוא אוכל בעודו בחיים.

לפני עשרים-שלושים שנה, לערך, היו כל הכסאות שבכותל מרחי לזחות חלקים. הכל היינו הסרים. לא היה לנו לא משורר ליריסקן ולא אפיקן, לא סספר ולא מוכית, לא משורר החברה ולא משורר הטבע, לא משורר הגלות ולא מכשר התחיה. היתה חורבה. שמיר ושיח. כל צפור שבאה ביעף וצצפה אל תוך ההורבה נתקשטה מיד כנוצות זהב ובשמות-תואר: „צפור-גן-ערן“ ו„צפור כחולה“. כל מי שכתב בלשון בני אדם מאמר נעשה ליוצר-שיטה, וכל מי שישב על קצה הכסא נדבקה עליו מיד פתקה עם שפחת-תואר. ועד היום מתהלכים בינינו גדולים, אשר עליהם מודבקים שמות-תואר, שכבר אבד עליהם כלת.

והנה כבר זכינו לפמליא סוררנת של שרי צבא. הסדר—קבוע ומוצק, והפומון — שגור ונידוש. כהן ראשון, שני, שלישי. כל כהן על מעמדו. אין גם בין מבקר לחברו אלא שינוי כל-שהוא בסדר הסעמדות של הכהנים. ובתוך המשכן קול דממה דקה. מנוחה ושיבועת-דעון. בעלי-האחוות של ספרות נמים את שנתם. פעמים הם נעורים לרגעים, גושלים את הירים ולוחשים דבר-מה בשפתים. הסו, הסו! סוצרי ישראל מקדשים יתרו על היין. בלחש ובהשיכות. והמבקרים עונים אחריהם „אמן“ בחזירות. והנה זכינו כבר לספרות, שיש לה עיקרים טובים וישרים אשר תחיה במ.

דם ושירתו—דם, והוא ימסור תורת-הדם לבנו, ובנו—לבנו אחריו.

ארורים אתם, החיים, אשר הבאתם אותי לידי הרהורי-הטא כאלה. ואני כה אהבתי את בני. כמה התפללתי לבן, וכמה יתלתי לו! בני, לא אתנד לריטוש. אקח רובה ואצא השערה. אעמוד על סף הבית ואקדים להרוג כל הבא להרגך. יתי הדם! ואורו הדם!

י. סרני.

סדר יספורותנו.

למה אדבר בשפת רמוזים, אם ניתנה לאדם גם לשון פשוטה? שנואים עליו כל הסדרים המקובלים בגבולות ספרותנו.

החישבו סופרינו הנערצים על כסאות-כבודם ככ„פוסל“ ביתי, העובר בירושה מדור לדור, ובמנממים להם בתוך צורותיהם על גבי זרי הדפנה. מבקרינו הפקחים והישרים מנענעים אותם בריטמוס מהניף-מיישן והקהל העברי, הנים ולא נים, מקשיב אל הנחירות עם הנענועים ככת-צחוק עריכה ולאח של גאווה לאומית: הנה מה רב רכושי, הנה מה גדול עשרי!

ספרותנו אינה ככר הרבה ופתחה לרוחות, אשר עליה מתכנשים בעלי-כת, צעירים ורעננים, במערת קרב ובמרי ההתנגשות. היא איננה עין צופיה שלל גונים, לב דופק בחיק ההווה ואון קשבת לשאנת החיים. היא תזלה חמופה בצבור לצאת ידי-חובה, היא תכשיט לאומי, כדי להעשות חומר בפי גואמים ומטיפים ולהיות חווק „פדמפורמות“, היא נגור לשיר את שבות העם או הנים לבכות את ענותו, והעיקר, שחיא, על פי התפקיד אשר התוו לה, נחמה, נחמה לעם.

”הַיְהוּדִי” *

(מורה ומערכ).

היו ימים והיהדות הלאומית הסודרנית שבארצות-המזרח של אירופה היתה מתנאית על אחותה, היהדות המערבית, בהבנתה המקיפה את שארית-היהודים ובחזירתה העמוקה אל סודות קיומנו ומהותו. ונמצאו אנשים בין נושאי היהדות-המזרחית, שהרתקו עוד ללכת ואמרו, כי שתי השקפות-עולם שונות ושני מיני יחסי-החיים שונים מפורדים בין שני תחומי-יהדות אלה. אחד-העם, שהיה טוען בשמה של היהדות-המזרחית, גלה מדור תחתון ומדור עליון: אחינו שבמזרח, אף-על-פי שמחוסרי זכויות אנושיות ואזרחיות הם, והמלחמה בעד השגת הזכויות האלה עדין לא נגמרה, בכל זאת אין דעתם ורצונם מכוונים רק אל השגת חשויו והתגשמותו בתיים. שאלת קיום לאומי, כאישיות לאומית פועלת ויוצרת בפני עצמה, שומרת נתיבה בעולם. והללו שבמערב, מאישי-הזכויות מכבר, אין להם כלום בעולם הצבועי חוץ משמירה מעולה על זכויות אלה, שנקנו בעמל רב, כדי שלא יקפתון ולא ימעיטון; ואף הציונות המערבית—הנועה זו שבאה לכאורה, לשנות מעיקרם את יחסי-החיים הקבועים, — לא נכראה תחלה רק כדי להרגיע את דבי-הצבור העברי. כי אם באמת יבנו להם בני-ישראל בית בארצם, הרי יתדל הורם הכלתי-פומק של יהודי המזרח למערב ולא יטרידו עוד את עולמם השאנן והכובד בצעקותיהם ומפאוכיהם; בעיקר באה הנועה זאת אך בעד האחים המדוכאים שבארצות-המזרח התצוקות, אולם הם, יהודי המערב, התרבותיים והמיושנים, אינם זקוקים לה ולא הם אשר יתברכו מטובה. הברלים איה הלכו

”Der jude” בעריכת ד”ר מרטין בובר, הוצאת לויט, ברלין.

אמת המדה של ספור טוב היא הסגולה שבו לתפוס מקום בכריסמוסמיה לתינוקות; של ספר טוב — הסגולה להתן תורה לבן-מצות ליום מלאת לו שלש-עשרה שנה; אמת המדה של סופר חשוב — אי-פזויות, קפאון על צורות ותכנים והכנעה לתורת רב; של עורך הגון — אדם בעל מסורת, אשר לבו רחק מחוון ושיר וחוש אמתיו הלל בקרבו.

וזנה זכינו כבר לסופרים קדושים בתיים, שאמרו, חלילה, להרהר אתריהם ולבקם, שהרי הם קיין העם, רכושו, נחמתו. ואם יעיו איש לפגוע במי-שהוא מן המקובלים מיד ילששו עליו עינים: מה אתה עושה לנו? את נחמת האומה אתה בא דגזול מאתנו? — „יעיו לפגוע” — תפס לשון בני אדם. אדרבה, ינסח לפגוע בכבוד מקובל — מי מן העורכים יתן לו מקום בעתונו?

אמנם, חזיונות אלו אפשר לפרשם, אפשר אולי גם לחייב את מציאותם. העניות בחומר וברוח גרמה לכך. קסן הוא הורם של כחות צעירים ורעננים אשר יבואו בהמון, ישתערו בקול חונג, יתירו את הלבאים שכעי-השנים מרבעם, יאחזום בתלהלי-שיבתם וינעניו נענועים חזקים כהנוע הדגן בכברה. יורו הלאה בשאט-נפש את הפסולת ואת המשקע ויגרשו במקלותיהם תורת-בית-רב הבלה.

כן, מובנים ומוסברים חזיונות אלו. אולם לא תמיד מפיגה ההבנה את השגות.

שנאים עליו כל סדרינו, המעיקים ומתניקים תחתיהם כגלידו-קרח כל פרפורי נשמה ועגנה.

א. ש.

ועמקו. ובעתונות כספרות נולדו פולמוסי-
דברים ארוכים מאד. אהינו שבמערב — אכן
רק מקצתם — התחילו אז לפשפש בלבותיהם
וסוף-סוף מצאו את ההבדל הזה ולאמתי.
גם במהנה הציונים המועט גראו עקבות
המלחמה הזאת והרבה וידויים נשמעו מפיות
הוקנים והצעירים במערב.

ואולם באו ימי השבון לתנועה הלאומית
אשר בכל ארצות-התבל. כל התנועות וכנות-
התנועות שנוצרו בעולמנו התחילו מסמנות
את פריצותיהן. עם נשיבתה של הרוח החדשה
בא משבר בתנועה הלאומית, וכל שעת-משבר
נורת אחריה חשבון הנפש, הפוש דרכים
חדשות, התאמצות-אנרגיה חדשה, הבאה לידי
דפיון בכח המשבר עצמו. וכשם שהמשבר
בתנועה הלאומית שבארצות המזרח בשנות
ה"ה" תר"ע הביא לידי נשירת אברים רבים
מגוף התנועה ולידי התפוררותו של גוש תהו-
ובוהו זה ולידי תנועת-החירים, העולים ומוציאים
את גאולת נפשם משעבודת של הגלות ומצערה
ומתוך כך באים הם לידי גאולת עמם. — כן גם
הוליד המשבר בארצות המערב את הציונות
האינדיבידואלית. כי קצת תמוה היה הדבר:
היהדות הגרמנית שעמדה בראש כל התנועות
הרוחניות של עמנו במשך מאות השנים
האחרונות, שהביאה לעולם את "חכמת ישראל"
והרימה את הריפורמציה הדתית שלנו לידי
גובה ידוע, שהעמידה לנו לוחמים יהודים נאים
בנביאל רוסר כשעתו, — עמדה פתאם מלדה
ונעשתה שטחית כל-כך ואינה מראה כחותיה
והשפעתה על הזרמים הרוחניים השונים,
המבצבים מתוך קרקעה של יהדות-המזרח,
וגם בתנועה הלאומית היא באה רק בעסקניה
ולא יותר? זה היה תמוה. אך הרוח החדשה
התחילה מנשבת גם שם.

אמנם שונים הם דרכי התפתחותה של
החושבה הלאומית בארצות המערב מאשר

אצלנו. ושנויים אלה נתונים הם בשטחם
ובתנאיהם של הזמן ושל המקום. אך מקור
החיפושים האלה, צמאון הלב והנפש הנוער
אחד הוא גם לנו וגם להם. מה התנועה
הלאומית בארצות המזרח עברה דרך מדרגותיה
הראשונות של נידול והתפתחות — עבודה
מדינית, תקנות מדיניות סתם, הספה ידועה
של עיקרי-הלאומיות והכנין הלאומי —
אל מדרגה יותר גבוהה של המעשה
והכנין הלאומי גופם, אף שם כך:
מתנועה מדינית דיפלומטית מעבודת העמולה
שפחית אצל אחרים וברחובנו, עברה לתנועה
של יהודים מרוכבים, גואלים את עצמם מכל
שעבודי החיים הזרים; וכמו שרעיון ההתחדשות
הלאומית אצלנו נצרך לאט-לאט בכור היונו
ויסורינו ונתלכש בצורת עבודה אקטיבית, אף
שם כך: מתהלה — מדינה יהודית — יקום-לאומי
מיוחד בשביל האחים הגעתי. ומדוכאים
שבמזרח, אחרי-כן — גם בשביל מקצתם של
יחודי המערב ולבסוף — גם בשביל היחוד
מישראל, המבקש את גאולת נפשו ושנושא
עם זה כל חובותיה בעולמה של אומתו. גם
בארצות-המזרח התחילו בראשונות אחרי הסערה,
לשוב-אל-העם, ובקשו למצוא בעם וכמנהגו
חיינו המיוחדים את היעוד הלאומי, עד שלבסוף
נתבשרה ההכרה, כי לא בהתמזגות בכלל
מקור-ההתחיה וההפרייה שבדב, אלא בהרמה
אישית ומתוך כך דידי הרמה הלאומית. במערב
עדיין הדברים משמשים בערובניה: מטבעות
פסולות ומסוישטשות אצלנו יש להן עוד מהלך
בשוקיהם. ה"שיבה אל העם" הידועה, חיפוש
דרכי-יצירה מיוחדים, בקווים, במנגינותיו
הפשוטות ובשיריו, במנהגיו ובסדריו היוו
הגלוחיים. אותה תערוכת של "יעבציות"
ועמסיות, אשר חנה אבד זה כבר בעיני צעירי
רוסיה, עוד ידה רבה במערב. אותם הדברים
עצמם שהיונו אנו שסופים בהם בשנות התשיעי

לשפל בה, ושבעת האחרונה ניתנו לה עובדים חרוצים אחדים (לע"ע מועטים הם עדיין, לצערנו) והראתה את כוחה, הערצת העבודה שעברה מארץ-ישראל המחודשת אלינו ושנתגלגלה גם לשם עלי-ידי צנורות נעלמי-עין, ההכרה בצורך תחייתה של הלשון העברית, לא רק בתור לשון הקודש של האומה, אלא בתור שפת הנשמה שלנו, כי יחידה היא ואין בלתה, השיבה אל התנ"ך (לע"ע לומדים אותו שם על-פי תרגומיהם של צונץ ולותר), שאצלנו תוללה מהפכה נפשית ושנוי יחוסנו אל הרושע הרוחנית שלנו, השאיפה אל השלימות, לא בעולם הדעות והמחשבות, כי בלתה-אפשרית וגם בלתי-רצויה היא לאדם החדש, אלא שלימות במעשה וביצירה, — כל אלה הן עדות חיות כי דבר-מה הולך ונכרא שם. כך היתה והוזה דרכה של תנועת ההתחדשות בכל מקום וכך דרכה גם שם. נקודות-שווי אלה מעידות על הכרתיותה של התנועה הלאומית, הכרתיותה ההיסטורית, ועל סורתי-יותה הכבירה. הצעדים הראשונים כבר נעשו שם; הראשונים מתייבים את הבאים אחריהם. וכשם שמרשין בובר זה, הגדול שבהם, עדיין מתלבט בחיפוי מחשבה ורגש ולא מצא עוד את דרכו היחידה, שיצמד בה בבטחה ובהכרת ערכו ושיקרא גם לאחרים להצטרף אליו, מה הוא עדיין יש בו יותר מצער-הצמאון לעבודה וליצירה מאשר שמחת היצירה והיצירה עצמה, מה הוא נע-ונד עוד בין תרבותינו הקולטוריות ומבקש נקודות-אחיזה לנפשו בחזיונות ארעיים, שנראים לו לפרקים, כעיקריים, — אף הכרוכים אחריו והולכים על-ידי כך. עדיין חוש ההבחנה והבדלה לא נתפתח אצלם במדה הדרושה, כדי להבחין ולהבדיל בין התכלת של מאוייני הלאומיים ובין קלא-אילן. נתקלים הם בחזיונות רבים שבתיי אחינו שבמזרח ובתולדותיהם, והחזיונות גראים סודיים ומלאים הוד מרחוק,

של המאה העברה וכסבל ירושה נצארו למנת חלקם היחידה של בני "המחזור הראשון" בתנועה הלאומית אשר בארצות-המזרח, לא פסקו עוד שם. אולם יודעים אנו דרך זו, את כל גפתוליה ועקיפותיה ויודעים אנו גם את סופה. כא תפצים או לעמוד רק על תחלת התהוותם של שבילי רעיונות אלה. והתהלה זו יפה היא ומעידה על סימני-בגרות הראשונים. היא מעידה על תסיסה ורחינית כבירה, ההולכת ומתרחשת בין הצעירים העברים שבמערב. ו"דער יודע" — ירחונם של הצעירים האלה — הוא הכטווי הראשון והמלא לחיפושי-דרכים אלה. לא יצבור הגדול ערוכים הדברים שבאו בו. מיהירים ואל ימירים, תועים ומתפשטים את נתיבם בעולם, נועד הירחון הזה. ולא דוקא ליהודי המעוב ועל-ידי יהודי המערב; דרך אחת גם למזרח וגם למערב — דרך הנאולה והשהחור מכל העקות החיצוניות, דרך השפות של העצמיות היהודית. אין חותמה של מפלגה יודעה על הירחון הזה. אין עוד צורות קבועות ומסוימות, אין הבטחה המיותרת של אנשים, שמצאו את דרכם במדברו של עולם. אולם יש הלך-נפש משותף לכל הדברים הבאים בו, השרוי על כל הדברים השונים, המצטרפים לכלל אחד. את הלך-נפש זה משרה ביחוד עורכו של הירחון הזה — אחד היהודים מבעלי הנפש שבדורנו — מרשין בובר. אותה ה"אחד-עמיות" החדשה, שממצה את עומק הדין מלאומיותנו ומרימה אותה לידי דבקות דתית חדשה, אותה הערצת החסידות שעברה ממנו אליהם, — הערצה שזיתה מובנה אצלנו בשעה שירדו הרביבים הראשונים של התחדשות-הלב עלינו וששמשה רק מעבר לתחת צרכי-היב האמתיים ולא לעקומה ומוויפת החיים כהחסידות, הערצת הישוב הקטן והרל שבארץ-ישראל, שבראשונה הכל לענו לו, הקולוניאציה המעומה, שאינה כדאית

אֵיכּוּזִית עֵתוּקָה, שֶׁל סִבְבוֹת וְעֵבְרִיּוֹת, וְאָף—
עַל-פִּיכֵן כִּמְהַפְּקֵי דוֹרוֹת אֲהִדִים לִיצוֹר
בְּלִשׁוֹן זוּ! הַצּוֹרוֹת הַסְּפֹרוֹתִיּוֹת הַמְּעוֹדְנוֹת
וְהַמְּעוֹנְנוֹת בְּאִירוּפָה אֵינָן מְקִימוֹת בִּיּוֹתֵר אֶת
הַלְבוֹת. חַי הַעֵיר הַגְּדוּלָה עִם שְׂאוֹנָה וְהַמּוֹנָה,
עִם הַבְּהִילוֹת וְהַחֲשׁוֹן שֶׁבָה, אוֹתָם הַחַיִּים
הַזֵּרִים, שֶׁקָּשָׁה לְמִצּוֹא בְּהֵם חֵדֶם הַמְּיוֹתֵר שֶׁל
חַיִּים יְהוּדִים מִמֶּשֶׁ, וְכַנְגְּדָה הַעֵיירָה הַיְהוּדִיָּה
הַקְּטָנָה, הַשּׁוֹקֵטָה עַל שְׂמֵרָהּ, עֵיירָתוֹ שֶׁל שְׁלוֹם-
אֵשׁ, עִם נִהְרָה, הֵנָּה בְּשַׁבַּת, עִם אֵילֹנוֹתֶיהָ,
הַמְּתַפְּלָלוֹת תַּפְּלָה מִנְּחָה וְקִבְּלָת שַׁבַּת, אוֹתָם
הַחַיִּים הַשְּׂקִטִּים וְהַשְּׂרִירִים, שְׂאִין בְּהֵם מִשְׁלוֹת
הַבוֹרִיגְנוֹת הַפְּעוּטָה בְּאַרְצוֹת הַמַּעֲרָב, הַשְּׂמֵנָה
וְהַמְּטוֹטְטָמָה, אֲלֵא יֵשׁ בְּהֵם הַכֹּרֵת הָאֱלֹהִים
וְמוֹדֵה-הַחַיִּים הַגְּדוֹל — מִרְמִים הֵם זֶה לָזֶה,
וְהַנְּשֵׁמָה, הַצְּמֵאָה לְחַיִּים עֵבְרִיִּים עֲצִמִּים מִתְּדַבְּקָה
בְּהֵם וְאֵינָה כּוֹדֶקֶת בְּהֵם בִּיּוֹתֵר. הַשִּׁירָה הַעֲמִמִּית
עִם פְּשִׁטוֹתָהּ, הַצְּלִילִים הַיְהוּדִים הַנוֹגִים, סְפוּגֵי
צֶעֶר וְיֹאוֹשׁ עֲמוּק, אוֹתָהּ תַּעֲרֹבֵת שֶׁל אֲשַׁכְּנוּיּוֹת,
אוֹקְרִינִיּוֹת וְזוֹלְחִיּוֹת עִם הַצֶּעֶר הַיְהוּדִי הַעוֹלָמִי
שֶׁל כָּל הַדְּרוֹרוֹת — כָּל אֱלֹהֵם הַעֲמוּדִים
הַמְּרִאִים לָהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ.

אוֹלֵם אֵינָן הֵם רוֹמַאנְטִיקִים בְּלִבָּהּ. אֵינָן
הַתְּנוּעָה הַלְּאוּמִית שֶׁלָּהֶם—תְּנוּעָה סְפֹרוֹתִית
וְרוֹחֲנִית בְּלִבָּהּ. אֵינָן הֵיא כֹּאֵה אֶךְ לְהוֹיֵן וּלְפָרֵס
אֶת הַנְּשִׁבָה הַיְתֵרָה שֶׁל יְהוּדֵי הַשַּׁבַּת, אֲלֵא
כֹּאֵה לְשַׁפֵּר אֶת הַחַיִּים הַמְּמִשִּׁים, הַדְּרוּשִׁים
מִהֵם הַתְּלַמְּדוֹת כָּל הַחוֹשִׁים וְכָל הַכְּחוֹת לְעִבּוּדָה.
אֵינָן תְּנוּעָה זוּ כֹּאֵה לְגַאֹל אֶת הָאֲחֵרִים,
שֶׁבְּשֶׁעֲבוּרָם נִיחָא לָהֶם, אֲלֵא לְגַאֹל אֶת
הַעוֹבְדִים בָּהּ. בְּמִקּוֹם עִבּוּדָה מְדִינִית, שֶׁנִּמְסְרָה
רַק לִיְתִירִים—עִבּוּדָה מְעִשִׂית, שֶׁהַכָּל מְצַרְפִּים
אֵלֶיהָ; בְּמִקּוֹם חֶבֶד וּסִימְפּוֹתֵיהָ אֵל אֵיזֶה דָּבָר
רְחוּק וְחִיבֵי — הַתְּחַתּוֹת הַשְּׂרִירִים; בְּמִקּוֹם
אַרְץ-יִשְׂרָאֵל שֶׁל מַעְלָה, אִי שֶׁל מַצְיָה; בְּמִקּוֹם
דְּבָרִים עַל הַתִּישְׁרוֹת חֶבֶד הַלְּאוּמִי הַכְּפוּף—
הַתִּישְׁרוֹת זוּ מִמֶּשֶׁ. צְרִיךְ לְשַׁנּוֹת אֶת עֵרְבֵי

וּמִתְדַבְּקִים הֵם בְּחַיּוּנוֹת אֱלֹהִים מְנִסִּים מִצּוֹא בְּהֵם
פְּתוּרֵן לְחֵדֶת-הַחַיִּים שֶׁלָּהֶם, אוֹלֵם הַתְּדַבְּקוֹת
זוּ רַק זְמַנִּית הֵיא — אֲלֹהֵם הַגְּלִמִּים הַנְּרִאִים
לְגוֹפּוֹת חַיִּים בְּדֶרֶךְ הַחֲשֵׁכָה שֶׁל גַּאֹלְתָנוּ
זִשְׁהוֹרֵנוּ.

הֵנָּה שֵׁם, מְעַבֵּר לְגַבּוֹל מְדִינַתָּם הַיְפָה
זֶה-חֻקָּה, מִתְּגוֹלְלִים אֲחֵיהֶם בְּעוֹנֵי זְכוּסָר
כָּל, כּוֹקֵפִים אוֹיְבִים חֻזְקִים וּפְרִאִיִּים, הַהַפְּכִים
אֶת חַיִּיהֶם לְגִיחְנוּם אֲרוּכָה אַחַת, וְאָף-עַל-פִּי-כֵן
הָרִי חַיִּים הֵם אֲחֵיהֶם אֱלֹהִים, טוֹיִם אֲרֵג-חַיִּים
מְיוֹתֵר, נְלַחֲמִים מִלְּחַמַּת-הַקּוּיִם כְּכֹל-זוֹן מְיוֹתֵדִים
כְּסִינִים, שְׂאָף עִם אֶחָד כְּעוֹרִים אֵינּוּ מִשְׁתַּמֵּשׁ
בְּהֵם, כִּי-אֲרֵם פְּרִאִים לְמַחְצָה וְאָף-עַל-פִּי-כֵן
הָרִי יֵשׁ בְּהֵם אֵיזֶה דָּבָר הַמְּכַשֵּׁיר אֶת קוּיָם
זְמַעְלָה אוֹתוֹ לְחֵדֶה אַחַת עֲמוּקָה וּמְלֵאָה סוֹר.
הָרִי הַחֲמִידוֹת! כְּדוֹר זֶה, שֶׁהָאֵדָם הַקְּלִטְרוֹי
בְּאִירוּפָה, כְּשֶׁנִּמְאַסָה עֲלוּי הַשְּׂפִחִיּוֹת שֶׁבְּחַיִּים,
אוֹתָהּ הַבְּהִירוֹת הַמְּיוֹתֵרָת שֶׁכָּל דָּבָר וְדָבָר,
אוֹתָהּ הַשְּׂקִיפּוֹת הַיְתֵרָה שֶׁבְּחַיִּים, כְּשֶׁצֶר נִעֲשֶׂה
לְלֵב כְּתֵרִים הַמְּרוֹחֲתִים שֶׁל הַמְּדַע הָאֵינּוּפִי
הַשְּׁלִישִׁי וְהַתְּקִיף, הַיּוֹבֵשׁ וְהַחֲנִיק, הַתְּחִיל
כִּתְּגַעֵנֵעַ עוֹר הַפֶּעַם אֶל הַסּוֹדִיוֹת שֶׁבְּחַיִּים, אֵל
עַרְפְּלוֹתָם, אֵל הַמְּמִירוֹת הַזּוֹרְעָה בְּעוֹלָם עַל
אָף כָּל הַמְּכּוֹנוֹת הַעֲנֻקוֹת, שְׁעֵשׂוּ אֶת הַעוֹלָם
לְמִשְׁוֹט כָּל-כֶּךְ וְלְטוֹבֵן כָּל-כֶּךְ. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה
הַתְּחִיל הָאֵינְטֵלִיגֵנְט הַיְהוּדִי לְהֵרֵךְ בְּנִתְּבוּתֵיהָ
הַמְּיֹהָדִים שֶׁל אוֹמְתוֹ כּוּדֵי לְמִצּוֹא אוֹתָם הַמְּעִינּוֹת,
מְעִינּוֹת הַסּוֹר, שֶׁאֲפִשֵׁר יִהְיֶה לְרוֹת אֶת הַצְּמֵאוֹן
בְּהֵם. נִתְּקַל הוּא בְּחִסְדוֹת, עוֹמֵד וְתַמָּה עֲלָיו, עַד
הַחַיּוּן הַזֶּה, וְהוּא מִתְּחִיל לְרֹאוֹת בָּהּ, בְּהַחֲמִידוֹת,
מֵה שֶׁהָאֵינְטֵלִיגֵנְט הַנוֹצְרִי מוֹצֵא בְּמִקּוֹרוֹתֵיהָ-אֲחֵרִים
שֶׁל חַיּוּשֵׁי-הָאֱלֹהִים שֶׁלוֹ. מִתְּדַבֵּק הוּא בָּהּ
זְמוּצָא כֹּה אוֹצְרוֹת קוֹלְטְרוֹיִים וְנַפְשִׁיִּים עֲמוּקִים,
שֶׁכְּדֹאִים הֵם מְפּוֹל וּמְפּוֹח מְרוּבָה, מְנַחֵץ
וּמִשְׁפָּר אוֹתָהּ — וְהָרִי מְתַגְּלִית לְאִירוּפָה אַחַת
הַפְּלִיאֹת שֶׁבְּעוֹלָם. וְהֵנָּה הַסְּפֹרוֹת הַיְהוּדִית!
דִּיאֻלְקָס אֲשַׁכְּנוֹי זֶה, אֵיזֶה בְּלִבּוֹד לִשׁוֹן שֶׁל

ואכזריותו, תקופות כאלה עושות את מילטון האלהי למוכירו של הזר קרומביל, את הצייר דויד—לכן בריתו של רוביספייר, את הכומר לאמנה, הביב האב-הקדוש, — לפיוטן השוין והחרוז, הן המעלות את שיניה האומלל על במת-ההרנה, השולחות את מרם-די-סטאעל הענוגה—לכתת רגליה בארצות נכריות.

והנה המהפכה הרוסית. אי-אפשר להשמש בתשאי ולהתבא אל הכלים. עד המשורר להגיד כפה-מלא ובדברים כרוזים, המקבל הוא את השנויים, המתהווים לעינוי והמפלים להם נתיב, כמו שהם, עם ד מ ו ת כ ל י לירתם, או הוא מתקומם לנגדם ומשוללם. ואין דקבל את ההופעות מתוך זהירותו של בעל-בית, של פיליסטר, לקבל רק את מקצהן, את הנבחר שבהן. מהיבים אנו — אם בדעתנו דקבלן— להתייחס אליהן באמונה ובכמתון, בבמתון זה אשר בו התייחס איוב אל אלהיו, לקב, את הטובה ואת הרעה ולברך על שתייהן כאחת. לקבל את החדש — לא קל הוא הדבר.

ישנן תרציבות הישן החביב, הרחוק והקרוב, הנראה לנו ככל מאודה של הנפש. ישנו גם פחד החדש, המתפתל ובא כנחש עקלתון. אין לך מחנה נורא מהתגלמותה ורגעי התהוותה של משאת-נפש. משורר אחר בכה כל ימיו, שלא הלב, הלב הטהור והחם, הוא הרשם אח רגשותיו, רק הידים, הידים הנסות, הן המטפלות בעבודה זו. גם החיים לא לבם מגשם אח התקוות הרוסמות, רק ידי החיים, הידים הנסות הן הן המטפלות בעבודה זו. מתכרמות, איפוא, פני האיריאה כשעה שהיא נסגרת במסגרת המציאות. ודי בויון וקצף. יתר על-כן דרוש גם עז-רוח וגודל-לב כדי לקבל את החדש. מה שעבר והיה גם אלהים לא יש, ומה שעתיד להיות האדם לא יתשנו. נתון, איפוא, להפקיר את כל האישיות ולשימה על קרן העתיד; והאנשים והירים למרי ותמיר

החיים המקובלים מן הקצה אל הקצה. צריך לא רק לברוק ביחוס-חיים שעברו בירושה, אלא גם לברוא יחוס-חיים אחרים על-ידי שנוי מרכוס של החיים האישיים, על-ידי עבודה ומסירות-נפש. הסמנים הראשונים נראו. כשחיים אנו, שהיפושים אלה יבואו אותם אל דרך המלך של התנועה הלאומית — אל המורה.

צבי ווסלבסקי.

שירי-מהפכה (*).

שְׁחֹר הָעֶרֶב

צְחֹר הַשָּׁלֵן.

רוּחַ, רוּחַ!

וְעַל רִגְלָיו לֹא יִכּוֹן אָדָם;

רוּחַ, רוּחַ —

קְבוּדוֹ מְלֵא אִפְסֵי אָרֶץ.

וְעַל רִגְלָיו לֹא יִכּוֹן אָדָם. יש רגעים, אשר בהם גם המשורר הכבוד לנפשו לא יומף עוד להתלונן בתיבוי הלומותיו. באה הרוח עם סערתה ובהלתה. החיים באים עם ועפם ומפקדים את פקודותיהם. ההתרחקות, העמידה מן-הצד אינן אז גודל-נפש ושאר-רוח, המרוסם, היהיר, האצילי, רק קהות ומורד-לב, הפשוט, הרגיל, השפל. תקופות אלה בולעות את האמן אל קרבן, שוטפות אותו בסתף זרמתן, כי הן גדולות מן עולמו של הפרט, עשירות ממנו קדושות ממנו. רבבות בני-העם עם צוותתם וערבובותם נעשים למסך-מה להידי, יחיד ענקי, איום, רב-אברים, יחיד עם פרצופו, נפשו, סגולותיו, כעורו ויפיו, רצונו ומיאונו, רכותו

Двадцать Скриж. Але-
ксандръ Блокъ, Москва.

תמיד על מורך-לב!), ש"ה התקירות העמוקות על יתם המשורר אל רחמון, אל השוק, וימצאו סוף-סוף, כי שירים אלה הם מקרה אי-נעים בחיי המשורר, וטוב לו ולאחרים שיסיתו מהם את דעתם.

ובכל זאת יש בשירי המהפכה של בלוק נימה חדשה, שלא שמענו רעדה עוד בשירים אחרים ממין זה. פה תועים הדים טראגיים על מדרי-עולם ובנות-קול של ספקוק חשאי ושל חוסר-און חבוי מרפרפות בשירים אלה פה ושם. גם א. בלוק ראה את "הרגל המתנוססת ברמה על פני עגלת הנגרים, רגל שמימיה זאת המקרינה עם מותה בקרני אל-מות", ואשח התרידה את מנותח-נפשו של סיבאסמיאן מירסייה. הלוא הוא אומר:

וְכֵן יִלְכּוּ חֲשׂוֹכֵי קְדוֹשֵׁת־שָׁמַיִם
הַלְּאָה - שְׁנֵימֵת־הַעֲשָׂר.
וְלִכְלֵךְ נִכְנָנִים הָם,
וְעַל מְאֹמִם לָקֵם רֵא צָר...

אך הוא ראה גם:

כֹּה יִלְכּוּ בְּאוֹן צַעְדָם -
מְאֹד־רִיחָם - בְּלֵב רֵעֵב,
מִלְפְּנֵיהֶם - דְּגַל־דָּם,
וּמַעֲמֵה שׂוֹאֵה סִתְרֵ-לוֹ,
וּבְדוּרֵי קוֹת לַעֲנֵ-לוֹ,
בְּרִגְלֵ בָּהֶּה מַעַל לַסְּעָה.
בֵּין פְּתֵי יָלְגַן וְאַכְבֵּת נְהַרָה
עָנֹד שׁוֹשְׁנוֹיִם לְכַתְּרָה -
לְפָנֵיהֶם - הַנְּבִיא סִנְצָרָה.

כמעט כל משוררי המהפכות ראו את שני הרגעים האלה—מעבר האחד חוסר קדושת שם ומעבר האחר צל אלהים עצמו עם כל יפעתו. אבל את הניגודים הפנימיים האלה, המלווים תמיד את התאמצות-הארם להתנבב על עצמו, ראו הם כשתי הופעות בודדות ושונות וכאלו האחת באה להעיד ולפתור את האחרת. ולכן באה תחלה התקוה הנפרוה

הם משאירים פתח חרטה, אשר דרך בו ישובו אחרנית בשעה הרצויה.

מוזין במדות אלה היה א. בלוק כל ימיו. בין הפחדנים לא נמנה מעולם וכן הוא נראה לנו עם בשירי המהפכה שלו. לו היה העוז להביע את רגשותיו ואת יחזו אל המהפכה הרוסית גלוי, כפי עקיפות, ואת שמו חתם עליה— ואצבעותיו לא רעדו. בזרועות פחותות ובלב חרד קבל אותה עם כל גדלה, יפעתה, התלהבותה, פראיותה, משוכתה ורפינות הכביר. הוא לא שקע בבצת הפרטים ולא ירר אל היום-יום הצר, העעוס והמגבל. הערכה הרוסית הירוקה ורחבת-הידיים קמה, ועה ואתה קם בלוק כאחד מסוסיה פרועי-הרעמה. בלוק הבהין ותפס את השאיפות היצירתיות המונחות תחולות בסערתה של הערכה הרוסית, והוא הנייש את רעבון-הרצון השגוי, אשר הוליד סערה זאת. הפוליטיקה וואה, כמובן, ברעבון זה את התולשה, את חוסר-הבגרות, את המות. אבל בלוק אינו פוליטיקאי ואין הוא מתיחס אל המהפכה רק מנקודת-הראות של החוקים ומדרי הממלכה. הפוליטיקה עיונית תמיד את השנויים; השירה רואה בהם את קרבת-רוחה, את מקורה.

לפני מונחה החוברת הקטנה של א. בלוק, "שנים-עשר". השער—באותיות תולע. תהוצאה — "הנתיב-החדש". צביעות התנונים, אותם התנונים הזוהרים והנבונים, היודעים תמיד את הנולד, — צביעות זאת תדין בודאי את השירים האלה ברותחיה. איך זה בא אדם ותרזיב עוז כנפשו לחשוות את המהפכה הרוסית, אשר המערב המנוהג ואכולי-התרבות מכיפם עליה כעל מרד חיות רעות במכלאות הזירה, — להשוותה אל תנועת הנצרות בעצם הולדתה? ימצאו בזה בודאי גם הלול-הקודש, התרוה כלפי מעלה. ופה תתחיל השלשלת הארוכה של הדבקות באמנות "הזורה" (המנינה

תעורת האהבה והאזר, תעודת הסקיתים. הסקיתים, שכמים אלה אינם צאצאי ארמונות, יפעת מלכים, פרדסי-חמד מלאכותיים, מזויפים, אשר שפרו את היכלי יורסי, את ההיכלים המלאים עקר, חונף, צביעות, חזונוים והפקרות, לא גדלו תעודה זאת. הערכת הרוסית, המונח הרחוק, עם הררי אוראל ועין המונגולים העקובה והחושדת המכיפה אהריהם לא ולשיריאניות שחית וכפירה נסו הולידו את התקופה הזאת. "ידים נסות=ענונות" שפחה. ורבה האנדרלוסויה. האלהים והשטן נתנו ידם זה לזה להרוס איש את מלאכת רעהו. וגדול הוא ערכוב ותחומים, ואין ביכלתנו דעת אר-נכון, כי הוא הסנעה על עכורת-הקודש וסו הוא השליט בה. אין פלא, איפוא, כי כשתון הנצחון איננו. רק אפשרות, יכולת, אבל כחה או הכרת ויהא גם רצוני — אין.

השיר סקיתים הוא חזביע את המחשבות האלה והוא החשט בפקוקים אלה. עולה הוא בצורתו, בשק-רותו, בהתעלות ובכשגב שבו על הגרוסיסקה, "שנים-עשר". א. בלוק הדל להראות את תעתועיו, את הוללותו ואת עויותיו. כבו מלא חרדה ופחד ויחד גם זה הוא סריווי, נא ונכון וידו רומטה.

קיריזנים — מקפרקם.

רב, רב, רב סקפרנו.

ערכו לקראתנו ונאחז חרב!

אכן סקיתים אנו, אכן אסירים

הגנו!

תעקם טבטה העין ותשאף

סרף!

אפשר לחשוב, כי הנצחון קרוב. יש כמלים אלה כעין אזוהרה, אינם. אבל כאות

את מקומה לקח אחרי-כן משה-נפש. א. בלוק תס את הניגודים כמהותה של המהפכה, כמהלכה ההכרחי. לא זה-מו"זה, וק זה-בתוך זה. על-כן, איפוא, להמר בכבי, אבל לא להתיאש. בלוק, כבן-מהפכה, הוא אומלל, פראני. הוא אינו יכול לעמוד מתחת לדגל-הבד ולמנות את מספר המכנסים אשר בר זה סכיל בקרב. בלוק הוא מופש, רוחני, איריאליסט הוא מאמין בהצה וברצון, ולכן אומיל הוא כראותו את האידיאה בשעה שהיא נכונת במציאות וכאה בכת המוינה הזאת לירי המעכת ערף-עצמה. "אכן גם א. בלוק לא ניצל מן ההערצה והפאטינות. שירי הסעיפים של התכנית הפולישית ושל האמרות הצעקניות נשמעים גם מתוך דבריו. אבל בשיריו יש חפץ אמנותי והד רליגיוזי. ואפשר שונה הוא בלוק לא כמה שיש בו, רק כמה שאין בו. אין בו ההתפארות, ההתגדרות, המסלאה את שירת המהפכה הצרפתית; אין בו הטון הרוות של אדם, המדבר בשם השויון ועונד כתרם לאחזה, ויחד עם זה אינו פוסק מלהשמיע את דבריו בכנגנו: "אנו הגללים, נבחרו חאנוציות". לא רק ביראנוויה הקל, אלא אפילו לאמנה חמאי, אשר לא ידע כל פשרות, אשר אטר תמיד: "הו זהה או אחרת, אבל כל תהיו גם זאת וגם אחרת", אפילו לאמנה, אשר גם אחר סותו זכר את חעניים ואת הנרכאים ובין קבריהם כרה לו קבר, — לא יכול להשתחרר מהתפארות זאת, המינחה בטבעה של הצרפתי, שבה סהוד דמו. אפס בקול בלוק נשפע רעד יגון, הכנעה, דכוי ורסיון-עולם. יש בו אותו הרפיון והדכוי השלאבי ואותה ההטרה הנכאה, כי אין תוסך ואי, מסייע. ביעק לא מצא עוד. עודנו מתפש, ועל החיפושים והכדיקית הוא שר. ואם נכה-רוח הנהו, בכל זאת תלוש וחסר-קרקע איננו. גם הוא רואה את עמו הרוסי צועד בראש ועל שכם אומתו יעמים את

צנורותיהם הגיע אל תפוצות הנולה, נגע אל לבותיהם של אחרים מבחורי האוזה — והנה נוצרה המלה „תחיה“.

טהורה, נחררה ורבת-קסמים היתה המלה הזאת, ער שרבים, מתוך התלהבותם העצומה, נתעו להאמין, כי בכח קסמיה אלה תוכל להולל נפלאות גם בכל מקום שהוא, — ואפילו מחוץ למקור, שממנה יצאה. מהם, אשר לא הסכימו לשמוע את קול אלהים מדבר אליהם פה-אל-פה, נרתעו מן הקול הזה ויתנו את לבם, למרות או דוקא מהיוזם נאמנים לארץ, לעבור לפי-שעה אל פרוזודור, אשר בו יתקין העם את עצמו כדי להכניס אחריו-כן אל המרקלין; ומהם אשר הרחיקו עוד יותר: קמו והכריזו בגאון ובבשתון וסור לאמר: „ארץ ועם — האחרון עדיף!“ מערת-הרוחות גדלה סאד. נכרך העם, נכוכו מנהיגיו ותרדים ונדהמים עמדו ושאלו: „תחיה זו מה תהא עליה?“ ואלם עבר זמן-מה, והנה שקט הסער, העננים נתפורו, שמש הארץ שבה והבהיקה בכל מלוא זהרה, וביום בחר אחר — ותהל העליה אל ארץ האבות. ראית את העם בשדרותיו תרחכות: סוהרים, פועלים, מורים, כתלמידים, סופרים, משוררים, בעלי-מלאכה, חנוגים, סטורים, יהודים סתם, זוגות צעירים, חתן וכלה, — הלום אחר גמון על כולם, חלום התחיה. נרמה, והנה כליל אפל אחר, הרחק שם, מנכר לימים, בא מלאך כינף, נטלם כשהם נרדמים על כנפיו, כס טיסה מהירה אל ארץ פלאות זו ויורידם בעורם נמים — ויעלם. פתאם נפקחו עיניהם, והנה: ארץ חדשה, שמים חדשים, שמש חדשה, ומיונת חדשות — הכל חדש, חדש, חדש. בזה הוא, בקרוב, הרושם הראשון שעתה, ועושה עוד גם עכשיו, הישיב החדש על האיש כימים הראשונים לבואו. אך הנה עיבורים ימים מכפר ולעיניך נגלית כל המציאות כמו שהיא:

עוד הפעם הסתירות הפנימיות ומששטשות את הכל ואין לדעת ואין להבחין.

רוסיה ספינכם, בשששונה ובריגונה, נעקבה משחור דמיה הקרים, תשלח ותשלח ותשלח בך עינה, ביה איבת-עולם, אהבת אין-מצרים!...

ששון ויגון, שנאה ואהבה — הרגשות קודחות אלו באות בשירי בלוק משולכות יחד. בתי-קולה של המהפכה הרוסית. במקום אחר — ששון להוד ויגון להוד. כרוסיה נגעו שפתי אלהים בכוס התרעלה, לא הימננים ומזמורים הם שיריה של המפכה זו, או שהפנים מתעקמים מתענתעי השדים, או שהלב נשבר ופסמה מתגת-עולם.

זאת איננה המפכה של המאה השמונה-עשרה עם מעט הדעת וההכמה שלה. המפכה זו היא זכויותיו של האדם בן המאה העשרים עם נפשו הפצועה, האכולה גענוע-אל ויוקרת אש גיהנום.

וכאדם כן שירתה:

גענועי אל ואש גיהנום.

ש. צמח.

אידיש, תמו תרמ"ב.

גלגולי העבודה.

לכאורה הכל שם שקוף ובהיר, שטוף והרי שמש, שמש ארצישראלית. וביתר עם זה הנה כעין צעוף-ערפל דק עוטף את הכל. דחשי-סוד, סלודי-קדושה, רמוי-יצירה, — כל אלה נשאים שם ורועדים באוויר, יהודה והגליל, יבנה היאלית וצפת הסמטורית — צנורותיהם הנעלמים פתוחים תמיד אלה מול אלה, עורנים והומים למיונתם המכוערת. פעם, וקול

רק שני האקלים, "אורא דארץ ישראל" כלכד, ולא שני תכליתי, הבא רק מתוך התאורות עצומה לעקור מן הלב הנפתל את כל הפעול עקירה מן השורש? *

ושאלות כאלה היו בשאלות כפעם בפעם בקרב מתנה הפועלים, שרבים מהם היו בעצם גם העונים, כל אחד, כזוכן, עלי-פי טבעו ונמיתו הנפשיות: מהם התחילו, לפי-שעה" ווצאים את הארץ, מי לשם סדור מחשבותיו ורשמיו, ומי סתם, מתוך גענועים אל "הנוהר האורופי", ורק מקצתם, כלומר, הנשארים מחברי האגודות, פועלי ציון" והפועל רציער", שלמרות השקפותיהם האידיאליות השונות העמידו את עיקר התחיה על עבודה עברית, נשארו נאמנים, פחות או יותר, לפרינציפ היסודי שפונגרט מפ"נת" וייספו להקדיש את כהם ואונם לפל"ה עם א ת ה מ הא כ ר י מ . לא מלחמת-מערכות כמובנה הפשוט, הנורמלי, של גותני-עבודה ומקבלי-עבודה היתה המלחמה הזאת, כי אם מלחמה, שכל מטרתה היתה לכבוש מידו א ת ה מ , אדוני המצב, את עצם העבודה, ושכך, א-נ-ם, התחילה נקראת בעל-פה ובכתב, בשם "כבוש העבודה", שם שאין בו משום להוסיף כבוד לעם הדוגל בשם התחיה ומכבד זרים על בניו, ולא רצוי לבנים, ואולי לכל העם, ביחס לאלה הזרים שכניהם... והרברו הגיע לידי כך, שאותו הביולמוס של "פרקטיות" שהורה דבק כנגד צרעת גם במתנה הקטן של הפועלים עצמם... ולא נפלא הדבר.

(* די רק להזכיר את הנסיון האחרון של הזועל להשפיע על בני ירושלים, מבריה וצפת ושאר הערים המרובות באוכלוסיהן היהודיים כי יאתוו במערך, כדי להוכח, כרגע עד כמה אין בכח ה"אור" לבדו, "להחיות". ואלה הלא שאפו את האויר עם צאתם לאויר העולם.

אותם הפנים, אותם המעשים ואותן התנועות לכל פרטיהם וכונותיהם, הנגלות והנסתרות, שראית בקיוב, בורשא, בוילנא ובאודיסה— דבר לא נעדר, ההתנתחות על הקרקע, שמטרתה העיקרית, כחור הגורם היחידו לתחית עם התלוש מן הקרקע, היא העבודה בחיק השבע, גם זו אינה אלא "עסק טוב". למען תיגן את עפר הארץ אין חובה להעסיק את ידי אהיך דוקא, כי אם ידים—מכל מקום שתבואנה. ולא, תלילה, מפני הרגש האלטרואיסתי המפותח ביותר אצל האדונים הללו. אדרבה, ישראל עם נבחר הוא, ממלכת כהניכ, גוי, כועים" מבטן ומלידה, — אלא, פשוט, מפני ש"מובת העסק" דורשת את זאת. ובכן, תחיה" גם זו אין פירושה אלא, פרנסה בשפע", והשפע אחת היא, אם גם פה, בארץ הנביאים, היא שופע דרך צנורות שאינם מהורים ביותר... וכשהיך סוקר את כל פרשת המלחמה שבין האכרים והפועלים במשך כל תקופת ההתישבות החדשה, וכשאתה מעלה על הלב את כל הענויים, התמרים והרוחניים, של הצעירים, איה החלוצים הנודדים, ברפסם, מוי רעב וקדחת, על פתחי אחיהם היוגבים והכורמים, פושטים יד לגדב לרם עבודה ליום, והללו לא רק שדחו אותם, כי אם גם לא הודו במציאותם כד-עיקר, ולא עוד אלא שגם התעללו בהם ויקראו להם "שמינדריקים", התואר היפה שבו הכתירו הצרפתים הארצישראלים שלנו, בני "ראשון", את הפועל הצעיר, — כשאתה מעלה את כל אלה על הלב, הגה ביהר עם רגש הגאון שמעוררים כך תקפם ונבורתם של קומץ הפועלים הלוהמים, גם רגש אחר עטם מאד תוקף את הכב והתג שואל: הזאת היא נאולה? תאם חפץ, תאם שואף הוא כאמת העם להגא? ואם גם יש בו חפץ ויאיפה לגאולה, כאשר מתאמצים להוכיח לנו בעלי-התחיה המושבעים שלנו, תאם די בשביל זה

אקונומית על הישוב החדש בצורת אידייליה בועזית יפה, נחמדה ומושכת את הלב ושכמעט כל האינטליגנציה שלנו (מלבד יחידו) מנלה שבה) על סנהגיה, אכריה, מוריה וספריה; קבלו אותה כורעות פתוחות, מי כ"נעשה", מי כ"נשמע" ומי כשתיהן כאחת, — טמש כחורה מסיני.

אלה הם בקצור גמרי תולדות הישוב החדש עד התחלת הסלחמה העולמית הנמשכת זה כחמש שנים, ושכלי כל כסף וא נוסף ולא ננוע שם כלום גם במשך התקופה הקצרה הזאת. ומוכרחים אנו להודות, למצער, וזעם, כי בתפצנו להוציא את הישוב החדש מתוך מרכאותיו הכפולות ולהבליט את היבד היחודי אשר נעשה אצלנו ואשר ראוי הוא לתשומת-לב באמת, הרי עיינו עוד הפעם לשוב ולהטעים את שתי המושבות: מרחביה ודגניה, שהן, הן א-בן הפנה לבנין חינו בעתיד, כלומר גאלת הקרקע ושייכותה לעם העובד בה, בלי הבדל מעמדי. בעצם ידיו. כי בשום אופן איננו יכולים לחשוב לנושאי דגל התחיה את פלוני חתוני ואת אלמוני הסרסור, שמתחילה חנונו נסרסרו בגולה ועכשיו הרי הם מחנונים ומסרסים בארץ-ישראל, רק באותו ההבדל, ששם, בגולה, היתה החנונות שמה חנונות והסרסרות—שמה סרסרות, בלי כהל וסרק, ופה הרי הם עומדים אותן באצמלא של "תחיה" שם היו, תולים את פרנסתם-ישותם ברוסי וכדומה, ופה, בארץ התחיה, — בערבי... כמו כן אחת היא, ואולי כלל וכלל לא אחת... בין שיהודי קונת יער או תורשה באויה מקום בפוליסיה ומוכרה אחרי-כן לשני, בריוח הנון" ובין שהוא קנה חמשים, ששים דונאם אדמה בארץ-ישראל, סקה מן האינז'ל, תורשה ומעבדה ונוטע בה פרימ — עובדה הדרושת

הן המושג תחיה על ידי שובה אל הסבע במובנה המצומצם, העצמי של מלה זו לא יכולם היה ברור למדי, או אם גם ברור היה, הגה הסרים היו ההכשרה האורגנית והרוחנית לעכל את המושג הזה, באופן שרבים מן הפועלים היו סמלאים את תפקיד העבודה, למרות התמכרותם הנפרזה בימים הראשונים, רק כדבר וזכרו, כעין אמצעי להשגת מכה ירועה ושכזמן מן הומנים, כשהמטרה תושג, כדובר, לבשתעבור העבודה אל השדרות הרחבות של העם ותיעשה, איפוא, לנחלת הכלל, אז הם, החלוצים, הלוחמים, יניחו מתוך אנהדת-הקלה את נשקם וישובו איש-איש להיות מה שבעתם להיות, אך לא כתם עובדי אדמה. ומובן, שלא מעט נניצאו בידם כאלה שדחקו את השעה ונם כאלה שהקריחו את תבשילם ברבים... וכך אמנם היית רואה תמיד: הגה מעדר מונף והנה מעדר מונזלך, גוסף פועל—סרו שלשה; מי שאחמול אהו במעדר הגה פתאם נעשה למוצק בשכמ-סופר ושירת העבודה ער שפתיו. או מי שאחמול אועל היה — היום הוא נוגש, למחר אכר, מהרתם—והנה נהפך והיה למתנגד גמרן לעבודה עברית... והנה, אחרו כל השאון והרעש כפנים ומסביב במשך שתי עשרות השנים האחרונות, הגענו לשני הס"ה הללו, המתנגדים אחד לשני מן הקצה והמבליטים באופן כזה את פרצופו, או יותר נכון, דו-פרצופו ש" זה הנקרא אצלנו בשם, הישוב החדש", הלא הם: מצד אחד שתי המושבות הקואופרטיביות, דגניה עד הדרן בגליל ומרחביה בשרון, על הגבול בין הגליל ויהודה, המונות יחד את מספר פועליהן כששים, שבעים נפש; נוסף על אלה הסתדרות "השומר", המונה אף היא בקרוב כמאה איש; ומצד שני הס"ה של... אחד-העם, שבו הוא מצצה את השקפתו הלאומית המוציאלית-

לאנאי הארץ שהכשירום לכך, כי אם דבה. שיעזיתי דרשה באמת רצון כביר, רצון-ענקים. ושכירת-רצון עוד יותר ענקית...

בעקשנותם, בהתמכרותם העזה ובהתקף-נפשם אשר אין כמוהו קדשו את העבודה, העלוה ורוכמותה כמעט למדרגה של סוסד עריון. ואמנם עתידות הן דגניה, מרחיבה והסתדרות, "השומר" — אם רק לא תגרפנה על-ידי הורם החדש של המונות המהגרים העומדים בשעת הירום זו ומצפים בהודת-לב לרגע פתיחת הגבול — לשמש התחלה לתקופה החדשה בתולדות הישוב החדש בארץ-ישראל.

מ. הריזמן.

אינדורגנציה.

זה שנים אחדות, שאי אתה קורא בעין-בקורת עברית, שלא תהא נתקל בה באיזה: "משורר הכח", "משורר התחיה", "משורר הגלות", "עירי חדש", "גאון השירת" ולכשתרצה גם "משורר החיים" או — ככולם בכח-אחת. אלא ששאלה אחת מתחלת מנקרת בזחך: אותם המעריכים, הבאמת הם מבזים כל-כך את הקורא העברי ואת הצעירות היהודית (שסוף כל סוף נתחככה וסתחככה עדיין על ספרי מיושב, פושקין, צ'יחוב, טולסטוי, פט, נונצ'ארוב, דוסטור יבסקי, אנדרייב, גירקי ובלוק וכו') ואינם סתיראים לבוא אליהם בהשעמתי-רוכלים שכזו: אלי בואו, רבותי, הקשיבו אלי, לא זהו משורר התחיה, אלא זה שלי, לא זהו גאון השירה, אלא זה; זה גלותי וזה גבר-אלי, זה מתדן וזה קומתו וקופה — ? והבאמת יש אצלנו מי שסובר, שדרכים שכאלו נשמעים בלי בת-צחוק, בלי לעג

מאות ידיים עובדות, ואת המאות הללו מכוא מכל המקומות, הקרובים והרחוקים, ואפילו מכוש וממצרים ורק לא מקרב אחיו החיים אתו בארץ, — ואחרי עבד ארבע-חמש שנים, כשאך גמלו הבכורים הראשונים, הריהו קם וסיכר את הפרס להכרו הסותר האחר. וכן חוזר חלילה. הן עובדה היא, כי מספר הערכים שנתיכרו באופן כזה מסכיב לכל מושבח עברית והמתפרנסים ממנה על ידי העבודות השונות שהם עובדים בת, עולה, אם אינו טועה, פי-שנים ושלושה כמספר תושבי המושבה עצמה... ולזה קוראים אנו בלשון התחיה: "קבוץ גלויות". ואפילו את החיות כגון מגדל פורח וכדומה (*), שנסדו ע"י אנודות שונות ממוסקבה, מאמריקה ועוד ונמסרו לידו מנהלים יהודים, שאין ביניהם וכן יהודי עקרון או מתולה ולא כלום, למרות מה שמעסיקים שם קבוצות קבנות של פועלים, הנענים בידו אחיהם-גושיהם אלה וצפויים בכל רגע להיות מורשים מפני הערביים, "הטובים" שהם, ושמשום זה רחוקים הם מן הרעיון להשאר בארץ פועלים עובדים כרחוק אלה בני מוסקבה ואמריקה בארץ-ישראל, — יכן, אפילו את אלה אין להשוב בתור יסוד מוצק וקים לבנין עם השואף לגאולה ולתחיה.

מרתכו ודגניה — כל פרט ופרט בהן, הן מצד שיטת העבודה הערוכה והמתוקנת, הכביאה ליד התפעלות גם את המומחים הספורסטים בעיני המשק הכפרי, והן מצד התומר האנושי עצמו, למרות כמותו הועירה, עם רוח התום וחדות היצירה השוררת מסכיב, — מעיד, כי לפנינו לא רק סתם דבר חדש, מאותם הדברים החדשים שנעשו אצלנו רק הורות

(* התוה כנרת, שבתולדות הישוב החדש הריהו פרק בפני עצמו, נתמוזזה בזמן האחרון, וזה גורלה עתה אינו יודע.

שב לתחיה ועמו אינו קם כבר תחיה?
 המתים—אלא חי ופורה. ולפני תחיה זו,
 קודם שהיה פרוצם זה, בעוד שהעם רק
 מקוה לתחיה זו, הרי כל כתיבה ורעישת,
 או בכיה ונבואה על דבר התחיה — אמת
 היא, אם המשורר מסבך ארוזים בכחו או
 אם אוני הקורא תצלנה לנשיקתו, אם
 הוא כזולל דשאים ופרחים או בלוגמי
 מללים וזהרהורים של הכהובי שחר — אינה
 אלא כתיבה ורעישת על-דבר התחיה,
 על דבר אותה התחיה, שכולנו, שכל בן
 ישראל, ואפילו השפחה שמאחורי הכורים,
 אינו אלא מקוה לה, מתגעגע עליה, ותקוה
 זו וגעגועים אלה כשהם לעצמם — אינם
 באים עור לכלל שירה ואמנות! —

ובכלל: מי תובע כאן שירת תחיה?
 משורר אתה ובעל כשרון, הרי צריך אתה
 לתת את שלך, צריך אתה לתת שירה חדשה
 בכל האופנים: בכביה, באהבה, בכעס
 בצער, בלאומיות, בכעס ובכר אותם הענינים
 שאהה שופך בהם את דמך שלך ולא את
 של אחרים, ותני לא מידי! ואם תתן דבר
 שכזה, ולא פראיולוגיה, ששכל תנועתה
 נודף ריח באנאליות אירופית שנדושה כבר
 והעלאת גרה של תקופה שעברה, שזה
 שמונים שנה היא מובלת את קרקע אירופה
 בשביל יצירות חדשות וסגנון חדש, — אם
 תתן לנו דבר שכזה, או אהת היא אם
 תצחק או תבכה, אם תתכווץ או תדחק
 בקרקרך את רגלי השכינת. ומי יודע?
 כמדומני שיהודה הלוי, אם איני טועה, נס'
 כן לא היה משורר התחיה. ואף-על-פי-
 כן — — — ופושקין וגיתה ומטרלינג
 ובולדליר — — — ואם באמת נסני ונסרו
 שם למעלה, שאותו הפנתיאון האומלל
 הנקרא יהדות לא יהא מקבל אל תוכו רק
 משוררים בעלי קומה וקופה—או גם היצחק

ובלי צער? ועוד הפעם: לא הענין כשהוא
 לעצמו חשוב כאן, אלא הערכה שכוונ,
 בקורת שכוונ וכתובה שכוונ בכלל. בקורת,
 רבותי, בקורת שכוונ! ושמא עלינו לזכור
 ולהזכיר גם את „הצד“ השני שבכל הענין—
 את המבוקר בעצמו? היודעים האדונים
 המבקרים ממין זה, שאין לו להסופר, להמשורר
 גועל-יפש יותר—אם הוא בעל טעם אפילו
 רק בטוב — מכשבים ומלבישים אותו
 באימצולות-שררה בלויות שכאלו, שאפילו
 כתב-מתחיל בלקני לא יתנאה בהם כבר?!
 והיודעים הם, שווה הדרך היותר מוכשרה
 להכיל פלצור על צוארי המשורר הצעיר
 ולתנוק אותו לגמרי, או, לכל הפחות — וזה
 גרוע יותר — להטיטו מרכנו האינדיבידיונות
 ולהטות אותו, את נפשו, את כל חייו אל
 הצעצועים המתנוצצים, אל פניני-וגונים
 המבריקים ונודפים למרחוק, שאצלם, אצל
 הסבקים ממין-זה, הם נדראי נון-פלאש-
 אולברא, עידת כל העילות ומטרה אחרונה
 ביצירה, משום שהפוליטיקה הלאומית ניוזנית
 מהם, ואצלנו, אצל הסופר הצעיר הכותב
 בהם — הם סמרטוטים בלים ודוקא משום
 שהפוליטיקה הלאומית ניוזנית מהם, שכל
 יחכנו אליה הוא אינטואיטיבי ורק אינטואי-
 ציטיבי? —

משורר התחיה, או משורר המיתה —
 העבודה, שפראזה בת-לות זו, שיהוסי
 הבקרתי גם בספק אינו מושל כלל, פראזה זו
 אין לה שום מוכן ושום פירוש הגיוני כלל.
 וכבר יתכן לדעת את הפרדוקס הבאנאלי
 והסוציטמס, שמשורר התחיה אינו יוצא
 ואינו נולד אלא מתוך קרקע חי ומתוך עם
 חי חיים של תנובה טבעית, ומכיון שיצא
 מתוך קרקע זה ומתוך עם החי כבר — שוב
 אינו משורר התחיה, אלא משורר משופ,
 משום שבשכילו קרקע זה כבר אינו

הפלגה, מן האינקביוציה של הנוצרים / לפסול למפרע את הגידול, את כל הנשמית שבאוצר, העתידות לרדת לעולם בשנות דורות, לשגול מהם כבוד אדם ולהנרדן למדרגת יורשים, נכדים, מפרשים ומחקים — האם אין זה מטש רציחת גפשות ושפיכת דם הכבוד של האומה?

מי נתן הרשות לוקנים שם בעליה לחתום למפרע ספר ההווה של האומה ולגנוז את כל הכחות החינוניים של הדורות העתידים?

אמנם, כל זקן נוטה אחרי התחמטה, כי אין הוא משער לו את החיים אחריו. אבל מי נתן כח ותוקף לפעלם של זקנים אלו?

אמת, יש להסביר חויון זה (והאם יש חויון בעולם, שאי אפשר להסבירו?) אומה טרופה ופזיזה, הנתונה תמיד בין נולה לגולה, שכל חייה הם בתפוזן ובנרדנים ומפחדת תמיד מגני אבדות, אין בה כח ליצא שפעת אושר. בעל כרה, היא פורקת מעל שכמיה הלאים, כספינה הצפויה למסיעת את המטא הרב. כן פרקה היהדות מעל עצמה את כל העושר הצפוי לה, מספר קהלת ואילך, גרשה מתוכה את האיש מנצרת, את כרוך שפינוזה, אוריאל אקורטה, הניך היגה ומגרשת עד היום במקלה העתיק כל כתיצירה רענן.

אמנם, יש לשער, שנבר במעשה זה כחה של היהדות בכחינת, "סיכרא דימנא". היהדות בכחינת, סיכרא דשמאלא" היתה תמיד קורעת רקיעים על כך. מימות "אחר" ואילך היו תמיד אהרים מורדים. נצחת היהדות, כסיכרא דימנא, אולם אוי לה מנצחונה, מאות דורות עומדים ומכריויים על עצמם ועצמנו: נשברו נאון יעקב, מס כתיצירה מישראל!" הכפירה בכח היצירה

החילוני ואבן-עזרא הפותח הנחמד מוטלית קצת בספק גדול — —

אלא, שאם באמת הפצים אתם—היכולת מוטלת אצלי בספק ספיקא — לפנינו את ררכה של השירה העברית הצעירה, או ראשית: תנו לנו חופש יותר לכתוב, מבלי לשעבד אותנו אל מרות האלילים שלכם ומבלי לכופ עלינו הרי השפעתם בניגית. אל-נא תסמאו את עינינו כסט ריוטיפים מובהקים, שכשהם לעצמם כבודם במקומם, אבל סוף-סוף לא הלכו לדורות הם. ושנית: תנו לו להסופר העברי לא מראות, לא מידיות אקדמיות וספחות על השכם, אלא דבר פשוט יותר ריאלי, יותר פרוזאי, יותר טמשי: חיים תנו לי, חיים כפשוטם וכמשמעם. תנו לו היכולת להתפרנס מכתובתו העלובה והשאר-הניתו לו להכשרון ויעשה את שלו. אחר-כך — — — תוכלו לבוא אפילו בית כח בקורת ובקיצצה בגשיות כחפצם, אלא שאל תשכחו אפילו לרגע, שהיו וישנם מבקרים גם מחוץ למחיצתנו, שם, כחיון לרשותנו, שאינם מצטמצמים תמיד נד' אמות של שאלת הלבון והפוליטיקה הלאומית בלבד!

ואם אינכם יכולים למדאות את חובתכם זו, אז אין לנו אלא שאמ"ה אהת: אפשר, יורעים האדונים הסבירים שכבר עבר זמנם של האינדוליגניציות הקדושות? אפשר שיתנו לנו לעבוד במנוחה, מבלי להציק אותנו בסכסוכי תחיה ונרות שלהם? רבותי, אפשר שנעשה קץ לבלקניות שכנו?

אבן-מאיר

גְּנִיזַת וְחֵתִימָה.

הגניזה והתחמטה, שני כלי-זין אלו, אשר היהדות השתמשה בהם בכך תוקף, האם אין בהם ניצוץ, אפשר לא-ר כלי

ילכו ההולכים. לא מת ולא ימות אלהי החיים. עוד לא נבכה את התמוז.
עוד אבנך ונבנית בתולדת בת ישראל.
אלף.

הוצאת שְׁמִיבֶלֶ

החידוש שבהוצאת-הספרים של שְׁמִיבֶלֶ.
ראשית: הרחבות והעין היפה. רחבות
בכל המובנים ובמובן החומרי ביותר.
הספרים יוצאים דחופים, בזה אחר זה,
בזריזות שאינה עברית. בחידוד ובשפע.
שכר הסופרים נתעלה בפעם הראשונה
למדרגה גבוהה כזו, שלא הניע אליה עדיין
השוק העברי. אפשר היה לקוות, שהעובדים
בשדה הספרות העברית — כבעלי מרץ אנו
מדברים. דוגמה: סופרי אומות העולם —
שוב לא יסבלו מהיום ולהבא הרפת רעב
ועוני, וממילא לא יהא עוד מקום מהיום
ולהבא להתאוננות זו של בעלי הטט ורדיו
על גורלם של הסופרים העברים, אותה
התאוננות, שכבר נעשתה אצִינו גם כן
לזִמְרֵי ספרותי. ושערי ההוצאה היו פתוחים
לרותה, לפי שבעליה נהנו עין יפה בכל. כל
אִשְׁנֵי הכתיבה כשרים הם וכל רבֵי ספרות
רצויים הם. לאו דוקא אלו שכבר נעשו
אסקופה לרבים מחמת רוב זקנה ומשמוש
וכבר הפיתו את נשמתם היתירה אל תוך
השגר, הישכרונה והכמתם בסגנון תרון, ולאו
דוקא האפיוחים המתרפקים והמתרפקים
באשכים ובתרכים של הוכל השירה, אלו
בעלי השם הצומח הסלסלים בנרוגם
ובשער תיהם האיכות ומעפרים בעפרות
זהב בין שהם צעירים ממש ובין שהם
צעירים לפי שגלחו את זקן-השיבה שלהם.
הכל, הכל הבו לנו: סככורי הריאליזמוס,

והכנין של ישראל נבלע בדמנו ונעשה אחד
מקויה היסודים של הנשמה הישראלית.
יצרנו "תלמוד", אשר כנינו אותו בשם
ים—ואכדנו בין גליו בדינו המין מרגלויות
ואבנים יקרות, שאין שום אומה ולשון נוקקת
להן, ועוד מעט וגם אנחנו לא נבין את
דשונן.

לפי שהיינו רק מפרשים. וזהו ענשנו.
ומכל מקום אין נצחונה של היהדות
הזאת שלם לגמרי. כנגד בעלי-הקרתה,
האומרים לעסוף את קהותיהם בתלתי אבות,
מניחים לבאים מתקופה לתקופה.
היו, היום ויהיו מודים. שני זרמים
גלמים ביהדות, תן אלהים בבאים נצחון
לצד שכנגד, לצד השמאלי!

אחד-העם, אציל זה מבית-המדרש,
המהלך כל הימים על פני נכסי-הרות של
היהדות ברחות של בן-אחווה ומסיר
בהנאת-נאות את השמחים רחבי-הידים של
הנכסים וטועם להנאות מפרו-עין-הדר של
אבות, בו, כבן-אחווה ממש, לכל ציץ רעני,
אחרי עשר שנים של ספרותנו — עשר שנים
לספרות עם, הה מה גדולה התקופה! — הוא
עומד ועושה את חשבון-נפשה, הוא מראה
כאצבע על השישותה של זו ומונה בהנאה
מיוחדת את מומיה. ובעיקר: ההחלטה, אין
לספרותנו כה-יצויה. מקוריות אין.

אחד-העם הוא הרב, רבו תלמידיו
ההולכים בעקבותיו, אשר לבם מִיא כפירה
בכחנו תחת מסוה מליצותיהם ודברי-שכחיהם.
ברדיצ'בסקי, בעל דבכיה של אחד-העם, טען
לשעבר כנגדו והיה תובע את דינו של
החידוש והנידול.

שמענו, שגם ברדיצ'בסקי נעשה לבסוף
ימיו בעל-תשובה, כבר כהרש ויהצוב לו
קבר בקברות אבותיו, בין שמות קדושים
וגוילים בלים.

(9)

פתח הסופר במלאכתו ולא סימח—יודרו נא ויסימח. לא ישב עדיין על האכנים—יודרו נא וישב עליהן, כי יש שכר לפועל-היצירה, בית-הדפוס מוכן, המדפיסים מצפים ובעלי ההוצאה דוחקים, והאם יש עוד צורך להוכיח למי שהוא בראיות, שדחיפה מן התרי תועלתה מרובה גם בסקצוה זה? כמה וככ דברו אמנות מפורסמים נוצרו במיועם מלאכים טובים כעין אלו אשר היו מכים ראשו של היוצר? והוצאה זו הוציעה כמלה טוב להסופר העברי, אשר שום עין לא התו צופיה עד היום פעלי-כפיו ולא ורה את בישודם. כמה עתידות טובות היו צפונות בחוק ההוצאה בשביל הכחות הנרדמים! אמת, הסופרים העברים לא נעשו ככל מקום על ידי זה זריוס ביותר, השטפ הרשליני מחלת-קדומים הוא בספרותנו. ההוצאה קראה במאות סכתים וטילינרא מות, כאלפי סיפיות התחננה, קראה ועוררה נרדמים ולא חסיד נענתה. אנכ, אצלנו מנהג סופרים הוא להתנאות בעקרות, הנה אני שותק, מטשטף כל ימי אל תוך הספרות מפין-רפין ברבד, לא הלילה כולכר סקוט, כריכנס כסינקיובין ואפילו כמירוי-קובכק, למשל, אשר נהנו את נליחס הנדולים בלי הצרות ויצרו טרכים לעשרות. הת אני מתעצל והקשה ומרציא פעם בשמיטה את דברי—סימן הוא שיש כוכד בהם ומשקל ככשוני. כן לא חסיד נענתה ההוצאה, אולם היא עכדה את עבודתה מצדה במוסקבה ופרשה את מצודתה על אוקרינה וליטא, פתחה מחלקה בפולין והעמידה שם בית-דפוס, מסרה את המחלקה של הרנומים מאנגלית לסופר עברי אחד באמריקה, שרכו סכיבו כנופיה של עובדים. העבירה את, חוג פעולתה גם לארץ-ישראל ומשכה אליה סופרים בעלי גונים שונים.

ספרתי הרומנטיסמוס ומענבי אמורניסמוס מן המקור ומן התרגום, מן הראשונים ומאחרון שבאחרונים. נחמם, נחמם תחת כנפיו גם את העולל וגם על המנממים בחום. כוז היתה משאת נפשה של הוצאה זו. כי הכונה היתה לא לבנות בית בלבד לספרות ישראל, כי אם אולם, היכל גם בכרשות דולקת. והצאיפה: להוריד את הספרות העברית מעל השביל הצר, מסולת-הצדיון ולהטותה כלפי דרך המלך.

שנית: התולוניות שבהוצאה זו. לא נתלבשה באיצטלא שר קדושה, לא היו פה מרגן ורבנן, לא קדשי האומה ולא כתבי הקודש, בלא וכליות וכונות מיוחדות, ששום סוכר יהודי אינו פגור מהן ואינו מסלק את עצמו מלהכריז עליהן מתהילת בריתו. לא הצלת האומה ולא דביקות יתירה זו של בעלי ה"הוצאות" שלנו, שהיו נוהגים להדפיס ספרים מיוחדים, בעלי תכנים מיוחדים, לפי שהיו מתחשבים עם השוק" היהודי, שצרכיו הם, על פי הנהותיהם, משום-מה מיוחדים. אלא מה? ספרות לשמה, לשם אמנות, לשם ובשם המעם הטוב, פשוט, לפי שעצם הענין של יצירה עלו הוא ועצם השירה חוס הוא רנמש אנוש.

שלישית: היסוד של אינרוסציה גדולה, שעליו נכנתה הוצאה זו ושכבר נכלל במקצת בהמושג "רחבת" שנוכר למעלה. לא כפיות לאתרים, קמעה קמעה, כמנהג קבצנים והירים. לא חכמה זו של עקב בצד אונדל, כי אם חכמה בעלי כנף ופקחות של עשירות, שלח לתמר על פני מים גדולים. דיפישות אצות מעיר לעיר, מסרינה למדינה ועד מעבר לים אוקינוס יגיעו: אם יש פה או שם, בכרך או בבית-חומר קטן שבכפר פלוגי או אלמוני סופר עברי, שכתב-יד שמור ככוס, יסריח נא את עצמו. ינישו אלינו ויבוא על שכרו.

ערב קוד הדפיקה לאוזן העכב.
 תחול הברכה במעשי ידי העובדים
 בכל מקום שהם!

א. שמינימאן.

בְּשׂוֹרֵי הַגְּלִיזוֹן*.

מעולם לא התרומם פניו העולם, עליו
 נידר והכה על ראשו בני אדם ומצוה על
 החשבון, במהירות קרת. כמו בימים שאנו
 עומדים בהם עכשו. מעולם לא היתה זקוקה
 המחשבה האנושית להתאמצות כל הכחות
 המצויים כרשותה כמו בשעה זו. להבות,
 להבות מתלקחות בכל מקום שזה לא כבר
 פרחו שם חיים שקטים ושאננים, ועם
 טלאוליו ומערותיו של העולם ממלטת גם
 מפינתנו הקיינה כים העולם, מטלטלת כסלע
 כסלע ומכוף לכיף. הורע מולנו ולא להבות
 של מחשבה מאירות את דרכנו בימי תושך
 אלה, אלא נצים נצים נהויים, מאירים לרגע
 את האפלה וככים, והתושך עוד הפעם
 משתרר סביבנו. המחשבה העכרית, כהחיים
 העבריים, במשך עשרים השנים האחרונות,
 נטרפה בסערות העולם והיא מתלכמת בין
 החרבות, מחפשת אחרי נקודת-משען ואינה
 מיציה ומסתפקת כמקלטים ארעיים שמזדמנים
 לה בררכה שוהה בהם שעה קלה. ושוב
 אובדת בתל העולם. נסיון של השיש אחרי
 נקודת-משען זו נעשה בימים האחרונים על-
 ידי ה"ר גליקסון במאסף הגדול, "משואות",
 שיצא לאור בימי דמדומי רשויות ושלשונות
 באורסה.

(* משואות. מאספים לשאלות הזמן
 ולדברי עיון וספרות. ספר ראשון. העורך:
 ד"ר מ. גליקסון. הוצאת "אמנות",
 אורסה תרע"ט.

היתה, אמנם, פה גם דהיטות יתירה,
 שגרמה מסילא לפיזור ולקפיצות, והקפיצות
 גררו אחריהן גם ליקויים. הוצאה זו לא היתה
 חסרה גם מנרעות בולטות, שהיו גלויות לכל
 עין ולא כל שכן לעוזרית. ודאי נתרגמו על
 ידה גם ספרים, שאפשר היה לרחות לפי
 שעה את תרגומם; ודאי לא דקדקו המוציאים
 ביותר בסודקם ובמאונח. לא היה נופיו ולא
 הכל היה מלושש. היא תשאה כנגד כמה
 וכמה עיקרים ומפלים ומפני השפלים לא
 זכתה ביהוד בעיניהם של הסדרנים, הנסחנים
 והנקדנים, אשר התריעו על כל מנרעת קרה
 שבה ועברו בשתיקה על המאורות שהדליקה.
 אי אפשר לכסוף דבלי להמעים גם את הליקוין
 מסין אחר, שהיה סלפף הוצאה זו; כל
 כבודה ועשרה היו תלוים ברצונו הטוב של
 איש אחד. רק נשבו רוחות אחרות מיד
 נהרסה, ואילו היתה נבנית על יסודות
 חברתיים אחרים היתה אורי מחוקה מעמד
 גם בהער העתים. לא שחקה השעה לספרותנו
 ברוסיה. בחורף של שנת הרע"ז נוסדה
 הוצאת-שטיבל ובהורף של שנת הרע"ט
 נחרבה. נחרבה? חלילה! הנה נתקבלו
 ייעות, שהמו"ל הוא בקופנהגן ומהור שם
 אחרי מתרגמים מלשון הסקנדינבית במקורה.
 הור וכבר מצא.

הנה שחצנו אומרים: בורשה יצאה
 "התקופה" הרביעית חוץ מן הספרים המקורים
 והתרגומים שהופיעו שם. המחלקה האמרי-
 קנית פורחת וזו של ארץ ישראל מרכות
 סביבה כהות. זה הוא כחה של הרחבות,
 חשוואת להתפשטות, ומפני כך אין הכליה
 תקיפה לשלוט במעשי ידיה המפורים פה ושם.
 בשנים אלו, אשר התושך כמה אותנו
 ואת כל בית ישראל, עודן עומדות פה
 ושם סבונת-דפוס עבריות ורופקות את
 בגליהן.

ומסביר המחבר את העיקרים האידאיות האלה וממתייע במאורעות העולם, הכופים אותנו לעמוד על העיקרים האלה. ביחוד מדגיש המחבר את העיקר השלישי, שבלעדיו אין אנו יכולים ואין אנו רשאים להתחיל בבנין המיזג החדשים. תאמר: עיקרים באים לא מתוך הכרת הריסותיו של העולם הקודם והעובר לעינינו, אלא מתוך דרישותיהם של החיים היוצרים והבוראים, שהם ורק הם קובעים עיקרים? תאמר: מעולם לא הונחו מלכתחלה יסודות יודעים וקבועים מראש בבנין סדונה או צבור? תאמר: הרכה הרהרו על אותם היסודות, שעליהם מעמיד ה"ר גליקסון את עיקרי תורת התחדשותנו? אולם הרי ב"הלוג משמרות" אנו עומדים, ואין משמרת אחת בועטת ביסודות המשמרת שקדמותה וקלקלותו של העולם התרום ותתרב לעינינו דורשות מאתנו והירות בבחירת התוסד ליסודות חדשים, כדי שלא נבנה על הול תמות. אם ע"ה בירי המחבר לצייר בבהירות את שעת המשבר, הרי האקט כיות החדשה, שצחיכה להולד בתוך תוהו ובוהו זה, נשארה לוסה בערפל. מכאן והלאה הננו נכנסים אל שעת המשבר, טובלים בה ושוב אין אנו מוצאים את היד הכמותה, המוליכה אל האושר. הנה בא מר א. דרוי-יאנוב במאמרו-ספרו על המלחמה ופגיעה. וכו' ישראל ונעשו שותפים למלחמה העולמית מאונם ולא מרצון. עובדה זו היתה צריכה להטיל את צביונה עד כל אלה סבני ישראל, שבאו לחשב את חשבון המלחמה. היכולת שניתנה להם לעמוד בראש הפסגה ולהשיקף משם על מתנות הנלחמים, דהמחבל בהם בעין חודרת ולסוד עליהם ועל סעשיהם, כנראה, אינה מספיקה עדיין. רומין וולטן, בעל הלב האנושי הגדול, שלא נמתק בורם הפרייטי של בני ארצו ונשאר כן נאמן

תורבנו של עולמנו, ההוה המסובך והמעורפל, העתיד המסתמן דרך ערפלי ההוה—שלושת המוסיבים האלה הם היסודיים במאסף הזה בכל חלקיו, בין בפיליציסימיקה ובין בחלק השירתי. "הרף משמרות"! חבור-מלים זה מזדקר לפנינו בפתחנו את המאסף. "יודעים ומכירים אנו, ויותר שאנו מכירים אנו מרגישים, ששעה גדולה, שעת מעבר וחלוקה תקופות הגיעה לאוכה ולכחתיה התינויים. ושעת מעבר פירושה: שעת משבר, שעת סכנה ותחתיתים" — כך פותח ה"ר גליקסון את מאמרו הראשי, פסקא זו, דומני, אינה כסמנת אך את מצב רוהו של כותב המאמר, אלא גם של עורך המאסף. הציחה בירי העורך לראות לנו לא רק על "שנת המעבר, שעת סכנה ותחתיתים", אלא גם על המשמרת החדשה, שבאה ומחלופה את זו שקדמתה? הנתן לנו במאספו אותם המוסיבים החדשים, הנפשיים, של הדור החדש ורתקופה החדשה? ההצליח להראות על אותם כחות החיים, שנעזו בקרקע חיה של האומת, שהם ורק הם יביאו אותנו אל המנוחה ואל הנחלה? השועים אנו במאסף הזה את צעדיה של המשמרת החדשה, צעדים שישים ו לנו למנינה נפלאה של שמתת התיים והאושר הכאה?

בנאמר הראשי עוסד העורך על אותם היסודות-העיקרים, שנצרכו בכור חיינו והרגשתנו במשך השנים האחרונות, ימי הפוש דרכים להצלה ולקיום היסודות האלה. אמנם, לא חדשים הם, אולם המחבר מוסך את ידו עליהם מחדש ובנסות מלא. היסודות האלה צריכים להיות קבועים בבנין החיים החדשים, שיתחילו בקרוב. שלשת עיקרים אלה: אידאית-הכלל, שחורה ונעורה ביחיר ישראל, של המפעל הלאומי — המדרגה השניה של החברה החדשה והתעודה המוסרית.

גם אותנו „עתקי האמש״ מכבר. ׀
 הרהורים נוגים אלה עוד הזלכים
 ומתגברים כשהננו עוברים אל המאמרים,
 שנכללו במחלקת הארצישראלית. הקלטה
 והשטחיות של כל המאמרים ממין זה,
 שנכתבו אצלנו במשך עשרות השנים
 האחרונות, אנו סוצאים גם פה. אף הערה
 חדשה אחת, אף משנה אחת, שלא נלמדה
 עד כאן, נתנה לפנינו. הפובליציסטיקה שלנו
 עדין במקומה עומדת וכל עמל העורכים
 לשפרה עולה בתוהו. מאמריו של קליינמאן—
 האחד על השאלה האוקראינית — הורה על
 מה שאמר אותו סופר גופו במקום אתר
 וכזמן אחר ובמאמר הנידון לא נוספו שום
 נימוקים חדשים; השני — על המדינה
 העברית— אינו מחדש כלום. מאמריהם של
 זוסמאן וולאטופולסקי קלושים הם למאמץ
 סריווי כ„משואות״. וגם אנחנו לא דרוקי
 הננו כי יבואו לפנינו באלפא-ביתא. הר״ר
 קלוזנר נוגע בפרובלימה חשובה עד מאד,
 בשאלת שנוי-הערכים, שהולך וסתהוה במסופ
 היהודי במשך השנים האחרונות וביתם
 העתודי של העמים אלינו, אחרי שיהודים
 חדשים יהיו לפני העמים. אולם, דומני,
 שמהיר היה הר״ר קלוזנר קצת בהחלטותיו;
 עדין לא נסתמן פרצופה של התקופה החדשה
 והשנאה הישנה עדין לא פג מעטה הישן.
 החלק השני, תעיוני, יכול כמה מאמרים
 חשובים, שכדאי היה לעמוד עליהם בפרטות,
 אולם לא כאן המקום לזה. פותח חלק זה
 א. דרויאנוב במאמרו: „התכוננות״. עומד
 הוא על שאלות תיגוני ומתוהנו היותר קשות
 והיותר מכאיבות, מערפל הוא את כל נגעיו
 הגלות ומוקיעם לעיני השמש. עומד הוא
 גם על הצדדים החובביים אשר בדרך הארוכה,
 שגלות שלישית שמה וכא לירי הרהורים
 מעציבים. לדרך התיודי החדש, המסקנות

לאיריאלים הבצחיים של האנושיות, שגם
 הוא השקיף על המלחמה מן הצד, הצליח
 יותר מאשר א. דרויאנוב. אותו חיחס הקבוע
 אל המלחמה ואל תוצאותיה, אף-על-פי
 שהגביל את חוג ראייתו, מכל מקום העמיק
 יותר לתדור אל הפנה האחת, אל הפנה
 אשר בה ננעץ איזמלו ההד. מה שאין כן
 אצל דרויאנוב: כאן שטח הריאה הוא גדול
 ורחב הרבה מוהג ראייתו הוא, אולם אותו
 המרחב גרם למסמסה של האיריאה הכללית,
 של יחס-נפש המתכבר אל מאורעות אלה. כי
 סוף-סוף הרגשה אחת מלווה אותך כל הזמן,
 בין בשעת קריאת המאמר הארוך (ארוך
 אולי קצת יותר מדי אף למאסף רב הכמות
 כ„משואות״) ובין לאחר קריאה: אין רעיון
 מרכזי בכל המאמרים האלה, שהיו יפים
 ומספיקים לשעתם ואינם מספיקים כלל
 כשנתנו לנו כסך-הכל מקיף פרי התכוננות
 ועיון של ארבע שנים. מאמר זה כמה הצרות
 יפות, כמה הבנה פקחית במיב מאורעות
 העולם ישנן בו! לפנינו הפקחית היהודית,
 הירענות, הלמדנות, היחס של היהודי הפקח
 אל מאורעות העולם, שאין אתה יכול לעמוד
 בשום אופן על מיכו. הדעג המר של בן-
 העם שראה הרבה בחייו, לכל איתם הקידושים,
 לכי אותן הטליות, שעטפו בהן את המלהמת
 וקדושה, — אולם מכלל שיתות נאות, אמנם,
 נאות מאד, לא יצא המאמר הזה. ואם
 החלק הכללי אינו מספיק את רוחנו, הרי
 החלק היהודי משאיר אתריו הרהורים נוגים:
 כשבאים סופרי ישראל לאותו מקום-תורפה
 מסתלקת מהם הפקחות והבתירות. מסופר
 עמקן כדרויאנוב, שלעתים רחוקות מאד הוא
 מופיע במספרותנו ואינו מביא לעולם פרי
 בוסר, אפשר היה לדרוש התעמקות יותר
 גדולה וחריצה יותר עמוקה אל אותו
 הערפ, שהליט את העולם כולו ובתוכו

כן התלישה את סולך המדינה. שדרש שעבודה הנמור של האישיות החפשית אל הכלל. רק על-ידי התפתחות האישיות בקרקע הצבור, המכשיר התפתחות זו ומפריכה בחסרים שונים, הבוא הגאולה לעולם. בגאולה זו הוא רואה גם את נאולה ישראל. אופטימיות זו בוקעת ועולה גם כהוך מאמרו היפה של קלצקין: "עקיפות". סובב סובב רוח האדם ואל מקומו איננו שב — זוהי ההכרה התרשה, האמת התרשה של אירופה החושבת, תאמר: באות מהפכות ועוקרות את סדרו של עולם, אולם מהפכות אלו וכדומה רק השיות הן מן הדרך הנכונה, וסופן להשיך את התפתחותו של עולם, את הצעדים האטמים, אבל הבטוחים אל האוישר ואל חיופי, אל המוסר ואל הרעת. כמאמר זה אנו מוצאים את כל מדותיו העיוניות והלשוניות של קלצקין. והענין וההרצאה מושכים את לב הקורא ומעוררים את מחשבתו. מאמרו של צייטלין: "בקרת האדם" מצטיין בכל איתן הסגולות שהוחן בהן צייטלין: אותה הרתחנות, אותה הסורליות, איתה הכפירה שבאמינה, אותה האהבה שבגנאה. הטון של המאמר — הצד השני של המטבע, הכפירה בעיקר ההתפתחות והאמונה ברוח האדם העולה למערה. מאמרים כגון אלה הם בלו ספק, צעד קדימה בספרות העברית ומראה על מדרגה של התפתחות שעברנו בה. אותה היציאה מחוג עולמנו נעשתה כאן בכשרון וכדבר טבעי. כלי הקדמות יתרות נכנסים הסופים אל העולם האחר, שהוא גם עולמנו, סובבים אל זרמי המחשבה של עמים אחרים לא על מנת להרעיש את מי שהוא כחכמות היצוניות, לא על מנת להכניס פרטים משם אל גננו, אלא מאום שהמחשבות האלה שלנו הן.

שאינם נותנים לישון במנוחה בלילות! אלה הם דברים עתיקים, עתיקים מאד. כי אם לא נחשוב את ההנחה, שחדשה היא כלי ספק, על אדות, התהוותה של "האומה" הישראלית בגלות, הנחה שזוקקה היא לראיות ונימוקים, שלא באו במאמר זה, הרי שלילת הגלות, התרגומיות, הדברים שהם מרכזו של מאמר יפה זה הם *Conditio sine qua non* שלנו. כל הדברים האלה הם ראשיתה של יחוסנו אל העולם ואל עצמנו. הרגיש בזה מר דרויאנוב והקדים תשובה על השאלה: מה בא ללמדנו? במוטו. אולם סוף סוף השאלה במקומה עומדת: הנתחדש דבר כמאמר זה. גראה, שפסענו הרבה פסיעות לפנינו מאותה העמדה של מר דרויאנוב ושוב אין אנו יכולים ואין אנו רוצים להביט אהרינו. לנו אין העבר חוזר לגענועים ולרוסמטיקה, אלא ירושת-אבות, שמעונה ברור וליבון. אלא שסוף סוף הרי בשעת-מעבר אנו עומדים ולנבי שעת משבר — אין לך מאמרים נאים מזה. הד"ר גליקסון כמאמרו "על פני תהום" עומד על הפרובלימה, שמתחכמת בה המחשבה האנושית מימות עולם, ושבשנים האחרונות התחילו מספלים בה כעקשנות נמרצה. מהו יחסו של הפרט אל הכלל, של היחיד אל הצבור ואל המדינה? ובא המתבר לירי מסקנה, כי שני המושגים האלה אינם שני יסודות מתנגדים זה לזה, אלא משלימים וממלאים זה את זה. אולם הגה ימים באים ופינתיות תכרא בין שאיפותיו של היחיד ובין צרכיו של הצבור, סינתזה שתביא גאולה לעולם ולאדם מצער הקרעים הניגודים. וקשים הם תכלי לירתה של יצירה זו, אולם היא תבוא והמאורעות העולמיים האחרונים מסייעים ומחישים את בואה: המלחמה העוימת החרישה את האינדיבידואליסמוס הקיצוני, את האנרכיה האישית וכמו

מאומה. — חרגומו של משרניהובסקי משל דיהמל מסיימים את חלק השירים. מי יתן והיו מתרבים חרגומים כאלה בספרותנו: קב זה של שירה אמיתית, אף מתורגמת, הוא טוב מכרי מלא של שירים מקוריים, כביכול.

הספורים אינם מרובים. פרקו האחרים של „ספית“, אם לא נחשוב את הפרק „ואני בכפר סולדתי“ — פרק מלא שירה אמיתית — משאירים אחריה הרגשה של צמאון, של תקיה שלא נתקמה, שתיים עשרה שנה עברו מיום שנדפסו הפרקים הראשונים של „ספית“ ב„השלח“ ועדין לא נשכת את הרושם החזק שעשו עלינו הפרקים ההם. לפני פי התנור — הישכת פרק זה? פרק זה, אף-על-פי שהזכיר לנו בהרכבה את הפרקים היפים של דיקנס ברומאן „טומי ובנו“, אף-על-פי-כן לא ראינו עדיין בספרות העברית פרק עשיר בצבעים כמוהו. ואותם הפרקים החדשים, דמרות שפעת הצבעים ועושר הלשון, שנעשו טיפוסים לביאליק, לא הומיפו הרבה לרכושו הספרי של ביאליק. גזירה, כנראה, נגזרה עלינו, שהיי הילדות העברית יהיו דומים לחיננו: מה חיינו מונוטוניים הם, אף חיי הילדות העברית כך. — חרש הוא הפעם שטיינמאן בספרו „אמתר“. חרשה היא הסימה — אף-על-פי שאחר מספורו האחרונים של ברדיצבקי עולה בזכרונו כשעת קריאה — וחרש הוא גם אופן התאור וההרצאה. הרחק מפייעה של העירה היהודית, שם על יד הסחנות הכודרות, גדלה נשמה בודרה, גאיונית, בת עולם אחר, כאמתר. מורה היא בעולם זה עם סריו המשונים ויחסי בני-אדם המוורים. חריקת השינים נבלעת ואנו מרגישים את גועל הנפש שמתפרץ סתוך שפתים מקומצות אלה ואיסת תוקפת אותנו. מכניסנו שטיינמאן אל עולם חרש לנו וצער חקף אותך: נשמה וו יפה ואצילה, למח

הספרות היפה — שאמנם אינה עיקר לגבי מאמך זה — תופסת ביום השבת. אולם בה בשעה שבחלקים האחרים נראתה נטיה להעשיר את מחשבתנו הצבורית בתכנים חדשים, הרי חלק זה אינו שונה מאהיו במאמרים האחרים: אותה המקריות של המ: תתפוס כשדה ספרותנו זה, אותם המופים בים הירועים לנו כמקומות אחרים, שיריו של פייכמאן: „יהודה“, אף-על-פי ששמים חרשים וארץ חדשה היו לפני המשורר ועוררו את כתיבתו. לא נלה לנו נעימות חרשות. בשירים האלה אנו נפגשים זה המש עשרה שנה, ואתה מרגיש צורך בשעת קריאתם לגשת אל הפסנתר ולקרוא אותם על פי הקצב. שיריו של קרני אף-על-פי שאינם חדשים בתכנם — נזכרים אנו משום מה בהינה וגם בקצבם — אלא לגבי קרני חרשים הם המוסיבים. מעולם לא קראנו עדין חרוזים קלים, מצלצלים, מלאים צהלה שבמירות, אותה צהלה, שבאה להחטיק את המירות, המתפרצת מן הלב, כמו שירי קרני אלה. עד עכשו היינו נפגשים לפעמים רחוקות במשורר זה. ככל פגישה ופגישה היינו נתקלים בחרוזים קשים, מלאים מרורים וכאב. — החרוש שבתלק השירים — „טעם מיתח“ של א. פיראשטיין. ההקדמה „הדיקטנטית“ והלשון המשונית, שנכתבה בה, אמנם יש בידך להסיל צל של חשר כדיקטנטיות נפרזה, אולם השירים עצמם ראויים הם לשימת-לב מרובה. שירים כמו: „מומור לדם“, „שמים אדומים“, „אלך די“ — יש בהם כדי להשרות עליך מצב רוח ירוע. „טעם מיתח“ — לא רק שם השירים, אלא מסוור הוא העם הזה בכל מלה ומלה, בכל תנועה ותנועה, אותו הרגע הנפלא, סף המות, שעת מעבר זו מן העולם הזה אל עולם אחר — אתה מרגיש אותם בכל נימי לבך ובכל שירי מותך, שלא נקצאו עדין

מדה טובה אחת יש ברוסן זה, כרה שבשבילה אפשר היה לסלות לכתבר הרבה והרבה לקיים: ישרנות. כמה יושר הלב שפוך על כל דפי הרוסן הזה! אין אף שורה אחת שלא יעבינה רגש דם, חי ויוצא מן הלב. גם אי-היכולת האמנותית נראית לנו לפעמים כנובעת מיושר הדב, שאין בו מן העקמוניות ומן ההתקשמות היתרה בנוצות יפות, לקוחות משל אחרים. דברים שהנפשיות הטהורה תהא שופעת מהם—חיוני בלתי שנית בכל ספרות. ואם בשביל זה בלבד — כדאי היה לכוא בקהל—לא כדאי היה לעמוד על אנדתו של אנ—סקן, אלמלא התינוס הנפלא של א. ס. חבל, שהמתרגם השקיע כל כך הרבה עמל למען תרגם דבר בינוני כזה — אם לא למטה מזה!

את הבקורת פותח מר פרידמן במאמר— מניפסט, על הבקורת. זהו המניפסט השני של מבקר עברי צעיר. הראשון היה מר ביסרניצקי, שלא נתקרה דעתו עד שהציע לפני קהל הקוראים את המניפסט—, הבקורת והאמנות, ב"השלח". והנה בא גם פרידמן עם המניפסט ש"ו. ועומרים אנן ותמהים: למה בא כל זה? ואתן הדברות על-אפני הבקורת למה? הבקורת—אמנות היא—אמת ויציב. אולם הנחה זו צריך לאמת ביצירות בקרהיות, שהיא עצמה מן האמנות. לעולם לא יכוא המספר ויאמר: אם כך יכתב מספור — הרי זהו מספור. ועוד: כל אותם הבאורים היתבים, אותם פרטי הדברים, שנאמרים במון של זקן ורגיל; אותן האמטיות האלפא-ביתיות, שמספור אותן מר פרידמן על כל צער, לא רק שאינן מביאות את הקורא לידי השתוממות, אלא מעליבות הן כסנונון.—גם מאמריו הארוך של פייכמן על גורדון אינו משאיר רושם טוב מן הראשון. הייבת היא הבקורת העברית הצעירה לגורדון,

קטחה את חייה? אולי אין מקום בעולם לנשמות יפות מעין אלו? חושש הוא שפיוני-מאן, שמא לא נבינו כראוי, שמא לא נרגיש והרי הוא מערים באורים על-גבי באורים, השוואות על-גבי השוואות, כדי שנבין, כדי שנחוש ונרגיש. חשש זה מביא אותו לידי אריכות דברים יתרה. — והנה הרוסמן של ייבין התופס כשמונה גליון דפוס, כיון צללי ערב". מעשה במשפחה יהודית עשירה, יוחשנית ותורנית, שנהפך עליה הגלגל ויורדה מנכסיה ומעשה במשפחה מרדת העם שעלתה לגדולה על-ידי זה. דרמה ברוחו של י. גורדון תאמריקאי, ואם אצל גורדון אתם מוצאים את המשרת-הלך, הכרוך אחרי אדוניו ואינו נפרד היסנו אף בשעות היותר קשות, אצל ייבין אנו פוגשים את המלמד הוקן, המתחך כמה דורות של המשפחה. שנעשה לאחד מקניניה של המשפחה, הרכוש הגדול נתכונן על-ידי הדורות האחרונים, שתהיהלו מהלכים בדרכים לא שערום הראשונים. יחד עם דלולו של הרכוש התסרי נתדלדל גם הרכוש הרוחני: אותה התורה שנקנתה כאן בחורים המרווהים מתוך עושר ומתוך רחבות. כחלקים רבים הולך ומתאר המתבר את תרבונו של בית זה, את רגעי הירידה, את צללי הערב, שהולכים ומשתרעים על הבית. כל הרוסמן היא אילוסטרציה לרעיון פובליציסטי אחד, שהובע על-ידי הסופר באחד מציליטוניו היפים ב,העם. מצדו האמנותי כמה לקוים נסלו בו, או יותר נכון כולו לקוי הוא מראשו ועד סופו. אי-יכולת יסותית, אי-שליטה בחומר—שני דברים אדה אתה מרגיש בדפים הראשונים. הרושם הנה הילך ותוק עם הקריאה. המפוסים יעקב וגריגורי האשכנזי, זה הראשון שמתקומם כנגד החדש והנופל שרוד כמערכה, השני, שנחף עם הורמים החדשים ושנפלט משם—שניהם יצאו חזורים ומחוסרי דם. אולם

מאמרו של א. דרויאנוב על סנדלי הוא מעין נסיון להשתחרר מאותה ההערכה של הדור, ששמה בפי הסופר על ספרה-ילקוט של "סוריה" דוכרו ולכבודו של סנדלי את הפראזה הזאת: "אכן, מה גדול כמו של ראשון!"—ושפירושם של הדברים הוא: עד כמה לא עמד הדור בסוד גדולתו של הראשון!" נסיון ללמוד את מהותה של האישיות הזאת, שהשפעתה היתה כל כך מרובה בזמנה. בתור נסיון עלה המאמר יפה. ממצה הוא בעל המאמר את עומקם של הדברים שנאמרו על-ידי אחרים, בורר את האמת מערמה זו של תארים, שנערמה על גבו של סנדלי, מכניס אותו אל תוך המסגרת האמנותית המתאימה לו ועומד על כך צדדי יצירתו, מאמר זה, כשאר מאמריו של דרויאנוב במאסף, מלא הערות—פלומות-הקולמוס, שנאמרו אנב אורחא, אולם תשובות הן מאוד. לפעמים ההערות הצדדיות האלה עולות בחריפותן ובעמקותן על עיקרם וקוטבם של המאמרים. הערות אלה—פגוני מחשבות הן, שאין שטף המאמר הכרח להן ומשום זה אינן עושות את הרושם הדרוש. הערותיו על השוואה וערכה ביצירה—אין אתה יכול לעבור עליהן מבלי להתעכב רגע ולבדוק אחרי ההגחות המקובלות מצדך בנידון זה. ולא דוקא הערה זו: בכל מאמריו שכאו במאסף אתה נתקל בהן על כל צעד ושעל.—כסוף בא מאמרו של צמח על ששרניחובסקי. מענין הוא מאוד. זהו נסיון של הארה חדשה על שירתו של ששרניחובסקי. הוא יצא מן הרכיבים הכבושות של הבקורת העברית ידנה על ששרניחובסקי — בין של הבקורת מבית-המדרש הישן ובין מבית-המדרש החדש—ותפס לו דרך חדשה משלו. אין הוא מתירא לקצץ בהרבה נטיעות משל הסופר, בלבד שישתמר הגוץ. לדעת צמח—

והחוב לא נפרע עוד לא על ידי ברנר, שההתמרמרות על שרה-פעולתו ויצירתו של גורדון האפילה אותו על דעתו, ולא על-ידי הסתכלותו האסתטית של פיכמן. אין אף שורה אחת, אף מלה אחת שהתא מיותרת במאמר בן ארבעה גליונות זה, אולם המאמר בכללו עושה רושם כאילו מיותר הוא. נלחם הוא פיכמן בחומר הקשה, שהיסוד הלירי, יסוד נשמתו של המחבר, דקוי הוא, נלחם בשא ית כחתי—והנצחון מכני והלאה. אין עמוד מוסף כמעט כלום על זה שקדמהו קשה היה לו לפיכמן להדור אך נשמתה של האישיות התקופה, הוועמה, הכוזית, שגורדון שמה, והוא מוכרח לעשות קפדניות שומה. נגש לצד זה, מתקרב מצד אחר. נדמה לו לפעמים, כי עלה בידו לתפוס את הנקודה המרכזית שבגורדון, אולם זו מתחמק ממנו עד מהרה. ועוד הפעם שזור הוא רשת של קוי-והב—מאמרים יפים ומצויצים — אולם כבדה היא מהות זו הנלמדת והרשת נקדעה, נפאת לכל הרוחות ומשאירה אחריה קוים בודדים מזהירים ונוצצים בפינים. במשכים העמודים זה אחר זה, ניכרת איוו תנועה קדימה, אולם תיכף אתה מרגיש, כי לא זאת מסמקך אף זית קטנה ורק נדמה היה קך, כי תתנועע קדימה. לא, עדין לא שלמה הבקורת שלנו את מסה לראש משוררי התקופה הקודמת, לאתר מסתריי הדבכות שקמו לישראל בימים האחרונים, לאתה האישיות היולר הזקוקה, נאות ועוסדות ברשות עצמן, שצמחו מתוך קרקעה של הגלות ונסו לשבור את כבליה. לא זכה גורדון וסוף ימיו עברו עליו ביסורים וזכה סנדלי, שגלגל חסרו התחיל מתעלה בסוף ימיו ולוהו עד צאתו מעולם זה. הדור הכא בודאי יתכה על הדור השלם, שקבל את מרותו של הוקן ולא נסה אף פעם למרוד בו.

שאלות התיים. הפותח הוא מרחקים חדשים למהשבה הצבורית, כמו ששמשו בשעתם מאספים אחרים? — כל האמור עד כאן יוכיח—לבסוף עלי עוד להעיר על הלשון העברית ועל הצורה התיצונית של המאסף: הלשון בו נקיה ומתוקנת והעורך כנראה הרבה לשים לב לדבר, הצורה התיצונית לקיחה כי רבים בה שטשושי הדפוס ושנואות ההגהה. אבל כימי הרם ואכרן אלה מי יוכל לבוא בפענות על לקויים כאלה.

צבי ווסלבסקי.

בבואות.

דברי בקרת. מאת יעקב פיכמאן כפר ראשון הוצאת "מוריה". אוודסה הרע"ט.

שבעה מאמרים באו נקובץ זה. רובם נתפרסמו בשעתם במאספים וירחונים שונים. עכשיו נאספו למדור אחד, מאותרים ברות כותבם, מתוקנים ומצורפים בידי כותבם, את פיכמאן המבקר יודע קהל הקוראים הרחב למדי, זוהי דמות מסוימת וקבועה. את מאמרי הבקרה והמסות הספרותיות שלו רגילים אנו לפגוש בכל מאסף ספרותי. והרכה מן המבקרים המודרניים הצעירים יכילים לראות בו חבר נרדף, שקוי השפעה נמתחים ממנו אליהם. ואולם פיכמאן הוא גם משורר לירי, בתור-כך יודע ומקיר אותו חוג מצומצם של קוראים-אספנים. חובבי שירתו הענוגה והבהירה. ואם נעריך את כמות שיריו לעוצת זו של מאמרו והיתה ההכרעה על צד האהרונים, וככל זאת קבועה צורתו של פיכמאן בהכתרתם של רוב הקוראים בתור משורר יותר מבתור מבקר. אין זאת, כי אם גם בכתיב-הפרוזה

בטיעות אלה — נטיעות זרות הן, המעכבות על נידולו של הסופר. אמנם, לפעמים מניע המבקר לידי קיצוניות ידועה, אך קיצוניות זו כודאי תועיל לפור את הרעות, שנתקמו מסכים למשורר ומאפילות על צורתו האמתית. הביבליוגרפיה אינה עשירה ביותר: עניות השוק הספרותי שלנו גרמה, כנראה, לזה. כאן מן הראוי להעיר, כי לא בכל מקום צודקת היא הבקורת הועומה של א. מ. על "התקופה" של פרוש-אן. חלק ה"ניצוצות" אף שאינו מוסיף על ערכו ועל משקלו של המאסף, מכל מקום אין תורה בלי חדושו. הפובליציסטיקה שבו היא ה-N. B. של החלק הפובליציסטי שבמאסף. חלק הבקורת: המקורות שולטת בו. באו בו מאמרו הערותיו של צמח-ידיעות מענינות על אדות כמה יצירות חשובות של הספרות האשכנזית-היהודית. — ראוי לציון גם את מאמרו הקטנים של א. פיאראשיין על-אדות יוצרי הספרות המאדאירית, יהודים מתכוללים וסוד גלגולים. אולם המאמרים האלה והשרמזים הקלים מזכירים לנו את ה"אישים" של סוקולוב, שלא רק נגדו אחריו פיאראשיין, אלא גם...

בין סוגי ההוצאות הספרותיות השונות תפס אצלנו תמיד המאסף מקום חשוב. המאסף היה לקורא העברי מה שהיה ה"זורנאל", ה"ירחון העבה" לקורא הרוסי. אמנם, עם פריחתה של העתונות הצרודית נשל ממנו כבודו, אולם מכיון שפריחה זו לא נמשכה זמן רב. התחיל עוד הפעם להופיע לעתים קרובות בבתי ישראל, בשנים האחרונות, הודות לתנאים התיצוניים בבתי-ישראל והודות להסמכות הספרותיות השונות, שמצאו להן מקום בתוכנו, גבר המאסף על שאר סוגי הספרות. חדושו של "משואות" — העברת המרכז מן המדע, מן הספרות היפה אל

סובקטיבי, תמיד הוא מדבר כמנגון נפשו, על הכל הוא מאציל סודרי נפשו. נפש מתדבקת עם נשמת הסופרים שעוררו את תשומת לבו והיא שופעת עליהם מרוחה וצביונה והנה הם יוצאים ממושגשים קצת, לזמים בצעיק דק של תפיסתו הדירית, כאור וחסר ההוור, המשנה פני הנוף ועוטפו ברקמת הווה ומוד.

הראש הרשון, "איוב" פותח שורה של מאמרים, שנושא עינים היא שירת המקרא שירת המקרא, מעין לא-אכזב זה, שלא פסקו מהפרות את המחשבה האנושית ואת הרגש האנושי, מעין זה לא השקה את אדמתנו הצחיחה. הומת הברזל של הגלות חסמה בעדו, ורק דרך שבילים עקלקלים יבוא אלינו. דרך שדות זרים, בלשון נכרית. הנסיונות שנעשו במקצוע זה אצלנו לא נקלטו בחיינו בתור כח ספרה. פיכמאן הוא הראשון שנגש אל הפרובלימה הזאת. יחוסו— יחס נפשי הבא מתוך אהבה נאמנה, מתוך גענועים לזהים—גענועי בן השב אל חיק אמו האהובה. שרשי נשמתו יונקים באורה פ"א ממעין-קדומים זה של שירתנו העתיקה. איוב הכובב והגענה קרוב מאד ללבו של המשורר המודרני. הצער — הלא זהו המקור הנאמן של כל שירה לירית. וצערו של איוב הוא נקודת-הכובד של המאמר. פיכמאן איננו איש המודע, אין לו עסק בעניני מתקר. אוחו מעסיק האדם, נפש האדם כשהיא נתונה פנים אל פנים לקראת גורלה. ופה אנו נתקלים בחוכמתו של פיכמאן ובאופן-תפיסתו הסובקטיבי. לא איוב העתיק לפנינו עם נהמת ועפו ועוזו-מרוי, האוזה בכסא אלהיו ומחיריו ממקוטו, לא איוב ה"מקלל את יומו" וחופר את המות ממטמונים: "זהו איוב מודירני, מפום חי

שלו מבצבץ המשורר מכל שורה ושורה. ואמנם מאמריו של פיכמאן אינם אלא פרקי שירה בפני עצמם, מין שירה בפרוזה, פרוזה הגיעה למדרגה של אמנות. פיכמאן איננו מבקר בסובן הרגיל. הוא מבקר אסתטי. הבקורת האסתטית העברית מצאה בו את בסויה הכי שלם. הוא נתן לה צורה אירו-פית, המציא לה שפעה ועושר של אמצעי-בטוי. בתור מבקר מודרני הוא איננו דן על הפרטים. הוא תופס את הכלל, את רוח הדברים ונשמתם. נקודת-היציאה שלו היא נפש היוצר בתור חידת פלאים של הבריאה, נפש המשורר עם צערה ועם ששון-היציאה שלה; היוצרה בתור פרוצס, בתור חיוון פסיכולוגי, פרפורי המחשבה בפרססה לצאת לאויר העולם, חבלי-לידה של המלה, הסנגון בתיר הדח של הגשמה— כל אלה הם מנושאי עיניו.

ואולם פיכמאן איננו רק מבקר אסתטי. בעיקר הוא משורר ואמן. הבקורת בשבילו אינה כלי שרת ליצירותיהם של אחרים, כי אם סוג מיוחד של יצירה, העומדת ברשות עצמה והיה על עצמה. היא יונקת לא מן החיים בדרך ישרה, לא מן המאורעות המסוככים והמסוככים של המציאות העכורה, כי אם מן המעינות הברוכים והצלולים של השירה יצירות האמנות הרי הן הזיונות-חיים, אמנם חיים מצורפים ומזוקקים, שניטלה מעליהם שכבת המציאות המאפילה ונגלה הרוח האמתי ואחרותם הפנימית. המשרר-המבקר קילש את יצירות האמנות, את כבואחם האידיאלית של החיים ויוצר מהן יצירות חדשות הנושאות את חותמו ומבועות בעצמיותו. המשורר נוטל גוש חיים ויוצר ממנו אנדה; כלום אינו רשאי המבקר לעשות את האנדה מעין לשירת נפשו?

ובתור משורר פיכמאן הוא תמיד

הקרוב אלינו ברוחו, אחד מעלובי החיים, אשר מתוך צערו העמוק ומיריות עלבוננו הוא מתנגע לרחמי אל, לגמף נהמה ותקוה. איוב המורד משתתק בהר ונה מועפו, הוא כבר עיף מן המלחמה. "שלהבת הועף העזה הולכת ושוקעת מעט-מעט ובסקומה באה שירת תפלה וכה, שירת ערב. האדם לא נוצר למ'חסת עולם, רק בלא נר אלהים, בלא חסד אלהים, האם רק מאשר תיעף רוה האדם הוא שכה משוט במדבר אל אלהיה? הסימן הא לירידתה אם חכנע והשלימה עם ההיים ועם סתירותיהם? מי יודע? אויזי רק אז תקבל את תקנה בהכירה לא רק את יגון האדם. כי אם גם את יגון האלהים על הפגם הנצחי שבעולם אשר עשה?" אנו שובעים כאן את הד המחשבות וההרהורים הידועים כל-כך לבן-זמננו. הפרובלימה של הצער מבואה את פיתון לידו סקנא אופמיר מית, שהביע אותה כהתימה הרפה של מאמרו: "שירת איוב—סערת הקיץ האחרונה בספרות העברית הקדומה. עוד ימים יבואו וימים ילכו ורוד דור בה את נכאי לבנו ישמע. יסורי-לב עמוקים הוללוה ויטביעו בה את חותם יפיה לנצח; הצער הרב אינו מדכא אותנו, כי אם סעודד וקורא לאלהים. על-ידי הצער נקרב אל אלהים. אין חרב הגורל תלויה גלינו—זאת המפיצת שתומת העין, אשר יצרה: עמים הלומי פחד ויאוש. גאולה יש, הגאולה תלויה בנו. האדם גואל את עצמו. הצער נואל. עם כל היגון חרב השפוך על פני היצירה הואה, עוד מעינות תום התומים ספכים בה בחזקה ואמונה גדולה בה יוקרת. נר אלהים עוד על ארץ רבה".

איתה הנעימה הריכה והמפיסת עזיה גם מתוך מאמרו השני "קהלת". הספר הזה בין כל ספרי הנביאים הוא הקרוב ביותר אל לב בן-דורנו, ספר מודרני לפי תכנו ואולי

עוד יותר לפי הקולפוריות הגדולה שבסגנונו. השאלות והמסקנות, שהם מציקים ל"קהלת", מדכאים גם את רוהנו. הלא הן השאלות אשר מעולם ואשר גם פתרון לא ימצא להם עד עולם. ואולם לא השאלות, הארורות, כשהן לעצמן, קובעות ערכו של הספר, לא ברעיונות הפילוסופיים מטון סוד רענונות הנצחית. "סוד קסמיו הרבים של ספר זה, שאנחנו רואים במחברו אדם קרוב לרוחנו וכואב את סכאובינו". לפנינו אחד הכודדים הגדולים, התועה ערירי בעולמו, בעוד נפשו כ"ה לידר ורע והוא "צמא עוד לשפת תנחומים, למעט שזיה ולקורטוב נחת באותם החיים, אשר בו להם ואשר בכל זאת אהב אותם כל כך". כזה הוא קהלת לנגה, ברק השקיעה הרך והשוקט המאיר את דפי הספר ואנו שובכים רוגע את קהלת אשר מעכו ליאוש, המנתה באכזריות קרה את כל ענין וכל חפין, שנותנים מעט ותוכן לחיים, זה ענתן את הציור המבחול של הזקנה הנוצעת המאמר "אסתר" כתוב כטימפה יוהר שלזה. התכונות האלימנטריות של נכורי הספור, כהירות ההרצאה ופישות הציור המתקרב אל הפרוזה אין בכתן להלהיב את דמיונו של המשורר, אין כאן טריגקה עמוקה, אין התנגשות של תאוות סוערות, אין משחק צבעים. הסבקר מציין את כשרון התאור של המחבר, את השלימות הארדילית של הספור וכיהד עם זה הוא מראה על הפרימיטיביות שביצירה זו, שאין בה לא מגדלות-הרוח ולא ממעמקי-המחשבה אשר בשירת המקרא. ערכו של הספר בעממיותו, בפשטותו ונעימותו הספרנית, המיד ישאר לנו כספר-עם הכיב, כ"ספר שי קרואה מברחת ומשעשעת בינם של שעשועים".

כשאר המאמרים כבר עומד המחבר בתתום העת החדשה.

וזהר ישיקיה והוד יגון עמוק שפוכים על פני הדברים.

שני המאמרים האחרונים מעלים מחוק הנשיה שני משוררים נשכחים: המציר מאנה וקינסאנטין שאפירה. שניהם היו כוכבים מאירים בשעתם ועכשו כבו. רק שכיבים קטנים מהם ניצלו מן ההדלון: "משאת נפשי" של הראשון היה לשיר-עם, ו"חזיונות בת-עמי" של השני נכנסו לכל החריסוסומיות. גורלם הטרגי מצא לו הד בלבנו הער של סיכמאן והוציאו מתוכו צלילים יפים וענוגים. שניהם עמדו על סף העת החדשה, שניהם היו ממבשרי הבוקר, אולם קול צלוליהם נכדע בשירת האיתנים של דורנו. אך פיכמן ירע לגלות את חוט הזהב המתהו בין מאנה המשורר-הילד ובין משרוני-הכספי, משורר החיל והעצמה, ובשירה המרגמת של שאפירה הוא שומע קול מבשר את שירת הזעם של ביאליק.

ספר כ"בכאות" של פיכמן מתנה יפה היא לכפרות, ואין צורך לומר לכפרות הבקורת שלנו. פיכמן לא יצר שיטה חדשה; אין הוא גם המבקר האסטטי הראשון; קדמו לו פרישמן וברדיצ'בסקי. אך פיכמן שכלל את המקצוע הזה והעלה אותו למדרגה של יצירה. פרישמן חזר לפעמים את הריצינות הראויה, והחריפות הספריות עושה את הבקורת שלו פילישון. רשימותיו של ברדיצ'בסקי, עם כל העמקנות שבהן, הודות לצמצומו ולשוננו הקפריסית עושות רושם שרשומים לאחז-וד. בשביל פיכמן אין הבקורת דבר ארעי. הוא רואה בה צורך נפשי והכרח נפשי. המשורר והמבקר ממלאים בו זה את זה וממקור אחד יהלכו—ממקור נפשו, נפש האמן אשר בו. הבהירות האמנותית והרוך הלירי—הקו המאחד את שניהם.

את כל המית נפשו והים אהבתו השקיע פיכמן במאמרו הגדול, מאפו. אותה חידת-הפלאים, אשר שמה מאפו מעוררת בלבו רגשי הערצה והתפעלות. כבשורת בוקר בליל אפלה הופיע מאפו אלינו בעצם מהשכי הגלות, איש אשר וזה הנביאים עברה מרחקי דורות לשכון בנפשו התמימה. מאפו — זהו המשך שירת המקרא, הד חיי קדומים וביחד עם זה גם מבשר העת החדשה, אביה-מתולדה של תנועת התהיה כימינו. אמנם את מאפו אנו אוהבים כולנו וזמנו קשור בלבנו עם זכר הפואימות הנפלאות, "אהבת ציון" ו"אשמת זומרון", שנסכו עלינו רוח שך אנדה וחלום. ואולם כר פיכמן מותח הלאה את חוט הקסמים ורוקם גם על "עיש צבוע" רשת של שירה יופי והוא מכרחתנו להאמין בטבעיותם של הנפשות המדומות והאי-טבעיות, הפועלות ברומן פרומיטיבי זה.

בודד לעצמו עומד המאמר "גורדון". שלפי תכנו וצורתו הוא מתקרב אל סוג מאמרי הבקורת המפרשת. מדבר הארה פסיכולוגית של נפש המשורר ושל רוח התקופה, אתה כוצא בו נתוח מפורט של כל וירישה הספרותית של גורדון, סמון הדרכים והשבולים שבהם תעתה נפש המשורר במהלך התפתחותו. הוא מציין שלש תקופות בחייו של המשורר: תקופת הרומנטיקה הלי-רית, כעוד של ילדות חופף על ראשו, תקופת הברנות, בהתגלות בו כחו הרוחם ועוצם כשרונו הסטרי, ותקופת הירידה עם העצב הלירי שבשירי-השקיעה האחרונים. המאמר יצא ארוך במקצת. הפרק האחרון, שבו משתדך המבקר להצדיק את גורדון ולהשיג על משיגיו, עלול רק להאפיל עליו ולהמעוט את דמותו המוצקה של "ארי ההשכלה". המקומות היותר יפים במאמר הם אלה שבהם מדובר על תקופת הירידה של גורדון,

מעטות. בשנת 1916 יצאתי לבקש את אחי לדעה, ולא לחנם טרחתו. בקרוב מתכוננים אנו לבוא בין קהל עמנו מאוגרים לאגודה אחת בשם „העולים“. באגודתנו ידרשו כתוב לב את האמונה ש' משיח בן דוד ונתאמן לקרב את ביאת הגואל בכה התקרשותנו המשותפת. אדיר הפצנו לבנות לנו מצודה וסמכתנו, שגינינו עלינו סחמת פנעי הוסן ותקלתם וגם הפצנו לכונן מסודות שיקרבו אותנו אל משערי הנצח הקשים. והאחרים ילמדו ממעשינו ויכירו בנו וישמעו לקולנו הקורא להם, אנו מתחילים במעשה ההתקרשות בפועל; קונטרס עברי מתורגם גם ליהודיות כבר יצא לאור, בו אנו קוראים לעם ישראל הנאמן לאלהיו לקחת חלק בעבודתנו. בטוחים אנו, כי סמנו יראו וכן יעשו ובזמן קרוב נזכה לראות את כל מחנות המאמינים אשר בבני עמנו עומדים הכן במערכות „העולים“— הדבר, כפי שתראו, סרוויז הוא. כתה דתית— כמו שנאמר, נסחר דתעור, כי אין בה אף סימן קל שבקלים מן החיפוש-אחרי-אלהים המודרני, הססתורי והפיזמי. בירנבוים— ההצלתה האירה לו פנים והוא מצא את אלהיו בלי יגיעה ותורה. אלהים אלה הם אלהי היהודים שבכל אתר ואתר, הרבנו-של-עולם הפשוט, העממי. ודוקא קו זה סחבנו עלינו. על כל פנים אין פה ההתרברבות וההפזרה של אדם המעמיד פנים של משנה עתים. קו זה מכריח אותנו גם להתחמם אל כל הענין בכובד ראש.

ד"ר נתן בירנבוים הוא „l'esprit le plus rompu et le plus brisé aux metamorphozes פתח באויטואימניציפיציה, גלחם בהתכולרות, נתחבר אל חבת ציון, ישב בקונגרסים, נגדר אחרי האידוישיוס והיה לאחד הלוחמים העוים שלו, ועתה הוא שכ על עקביו ואומר ליסד חברה המנינה על

הפאגנריה של פייכמן, אופן הרצאתו זמננו מזכירים במדה ידועה את דרכו והלך דתו של המשורר הגרמני הופמנטל. פייכמן אינו נותן ציור כולל ומסוים מסופר זה או אחר, אינו מתעכב ביותר על מאורעות חייו. הציור הכולל והפלאמי אינו מסגולות נפשו. הוא אוהב את הברואות, את הרמדומים במקום הצבעים הכולמים בקפאונם היא תופם את חלופי הזוגים וצלליהם. משאון החיים בזרמם מניע לאוניו רק הרם הרחוק. הוא תופם לא את הקולות, כי אם את צבעם, את הרעידה העצורה בהם. כיד ענוגה ואצילית הוא זורה שרמטטים דקים, מותה קוים נאמנים ומעט-מעט מתרמקת לעיניך תמונה רחבה ובהירה.

דוקא אתה את ה„כבאות“ וקורא בהם ועובר ספרך דפרק, ונעים לך לקרוא כן הלאה. ובעובך את הספר והיתה לך הרגשה של קלות נעימה, כאילו הקשבת לאויה פיסה מוסיקלית. זהו כח סננונו של פייכמן הרווה והרענן, אשר נוגה לו וופעה לו ואשר קול צלצולו הגעים ישתפך כאונינו כשאון אשר מים הנופל במרחקים.

א. עפשמין.

„העולים“.

ד"ר נתן בירנבוים, הידוע לנו הקוראים העברים מתוך מאמריו על אליון קוי ואופו וויינינגר בשם מתתיהו אחר (והשם הלאו דבר הוא!) מיסד כתה דתית. הנה הוא אומר בהוברתו הגרמנית: „... גם עשיתי הכנות

Dr Natan Birnbaum. Gottes-Volk 1918. R-Löwit Verlag. Wien und Berlin.

דברי העולים. חוברת עברית.

על האיליות וההתעכמות, יבוא גם היום המקווה של הארות-הימים.

אולם גדולה מכך הרעות היא התעכמותם של בני ישראל. אמנם עבודת אלהים איננה מיוחדת לעם זה או אחר. אבל בעם העברי בחר אלהים והוא שליות המפיץ תורתו. ואם העם היחיד, בחירייה, אשר עליו השליך אלהים את כל יהבו להיות למורה דרך ולכונש עולם בעול מלכות שדי, יענוב את שליותו ויוזיח את ברית קדשו, הלא עתידים החיים להטבע בכיון של תהוה ובהוה האלילי עד סוף כל הדורות ומוצא לא יהיה. ולכן א"ל לבני ישראל לשאוף לגדולה ארצית או להסתפק בשאיפה זאת. עליהם למלא את שליותם, הם צריכים להיות בחירייה, הם צריכים להיות לעם קדושים, הם צריכים... אך פה ועינו של בירנבוים אינו ברור והניוני למדי. מדבריו יוצא, שקהל המאמינים צריכים להתאחד לשם שלוש הקדושות הנזכרות לעיל, ובכח ההתאחדות יקרב את בואת משיח ואז תהא הגאולה שלימה.

מתשבות אלה אינן חדשות ומקוריות ביותר ובירנבוים מרצה אותן בשון יפה, תוסס, פרטני-סיווי מעט. בפולמוסו עם המפלגות הלאומיות השונות יש הרבה דברי אמת מרים. אולם האמת הזאת מראה רק את רפיונו ומנרעותיהן של המפלגות ואינה מחוקת במאזמה את הנהותיו של בירנבוים. תוין כזה, יש כאופן השגתו של בירנבוים שבושים יסודיים. יהדותו מופשטת, אוירת ופסיבית, ויהדותנו אנו היא דוקא רוחשת, חיה ואקטיבית והמפיצה את השפעתה ואת עליותיה בחיים עצמם. גם החלוקה לשלוש קדושות מלאכותית היא. למח דוקא שלוש?

כל זה סוף-סוף אינו חשוב ביותר. לא הסקוריות העיקר רק האמת. המשיגה היסודי

הדת העברית ועיקריה ושתחוק את כדקי בית-האמונה המט לנפול. האנשים אינם רגילים להתיחס באימון רב אל אדם המסוגל לקפיצות ולשנויים פתאומיים כאלה. ולכן, קסופקני, אם בפועל יצליח בידו הדר"ר בירנבוים לעורר תנועה ניכרת ומשמית. הענין לא יענוב בודאי את תחומו הספרות וההוכחות אשר יתעוררו מסביב לו ומנקודת-ראות זו עלינו גם לשפוט את הדבר.

את כל העולם כולו מהלק הדר"ר בירנבוים לשתי רשויות גדולות: עובדי ה' ועובדי אלילים. הראשונים—העברים. האחרונים—תבל ויושביה. אפס עובדי ה' ועובדי אלילים אינם תארים לאומיים או גויעים, וממילא אפשרית גם התעכמותם של בני-ישראל כשם שאפשרות התייחדותם של אומות העולם. הנצרות, למשל, היתה שכיב קטן אחר, שהיהדות התייה ושלתה אותו בין הגוים. והרשף הזה לא היה כבחו לעקור את האליליות משרשה ולכן נטושה המלחמה בין אלוהי אמת ובין אלילים ככל תקפה. תוצאות המלחמה ותולדותיה—מכיון שהאליליות לעת עתה ידה על העליונה—הן הרעות הרבות שאנו מוצאים כיום בחיים ובחברה; הכרך ותטאיו, היורדה המוסרית, העושק החברותי, הצביעות, הרדיפה אחרי הכצע—כל אלה הם פרי התעכמותו של העולם הבאז בצורת השקפת-עולם סיכנית, מאמיראליסטית, איבו-לוציונית וכו'". אשרנו רק, שבאם הרעות האלה עומדת האמונה העברית בשהרחה, התובעת מאת האדם את תיקון עצמו להיות ראוי לקבל את רחמי שמים ולהיות מוכשר לקבל את פני גואל הצדק והקובעת את את עיקריה על שלש הקדושות: קדושת הברה, קדושת חרחמים והחסד וקדושת התפארת והסוד. ואין כל ספק כי בשעה, שתתגבר האמונה העברית

רחוקים כל כך מן הציביליזציה כאחד משבטי
 החינרז'אב שעצמיותם וזרותם יעוררו את
 האנשים לשיר להם את שירתם ולעשותם
 לסמל הקדושה והטהרה. צריך להיות בן לעם
 הזה, כדי לדעת את כל האמת המרה. האקוויזיטור
 שעוברי-אורה גרמנים, יהודים ונוצרים, מצאו
 ברחובות ורשה ובסיסמאות סלובודקה הכחה
 את עיניהם. לדאבון לבנו, ההתמוטטות היא
 פה שלימה וגם את מחנה החרדים אכל
 הרקב עד היסוד. הצדיק של היום רק
 עקוב יעקוב וקהל חסידיו עוורים על ידו.
 העסק הכוב והרע אכל את כל העם והמסחר
 הקדחתי שבשנות המלחמה עוד הגדיל את
 מומיו הנפשיים. מאות חסידיו פולין זהררי
 ליטא ישבו והיו עדים למעשים, אשר האונים
 תצלגה אם נשמיע אותם ברכים. בחדר האחד
 ישב האב ולמד וזהר או הוק-לישראל ובחדר
 השני ישבה הבת עם עוורו של הקצמנרנט
 הגרמני ויתעלסו באהבים. והאב לא רק שלא
 מהה, אלא שהיה בשעה זו כבר מסדר במחו
 את התועלת שאפשר להפיק מיחס שר-הצבא
 הגרמני אל בתו. כל נתפאר, איפוא, וכל
 נקשור זרי דפנים לשלומי אמוני ישראל. הכל
 הרום עד היסוד. אהבת הבצע אכלה את
 הכל. מה שצריך הוא לא לסדר את היהודים
 שישנם, רק לברוא עבור יהודי שאינו עוד.
 כי לא שאלת האמונה היא העיקר, רק נושאי
 האמונה שאפסו ואינם. ואם נניע עד שנוי-
 ערכין יסודי זה, מהו בירנבוים ואלפי אנשים
 טובים ונדולים כמותו, שיתוו את הדרך לפני
 היהדות הבאה להדש נעוריה מן המסד עד
 השפחות. החיים העבריים שייצרו לה את
 נושאי היהדות החדשים יהיו בלי טעם עשירים
 מנוונים ונשגבים מטחשכות לב אדם אחר
 ואף הרת העברית, אם הנושאים של
 האמונה הזאת יהיו בני עם החי על עמלוי
 תמצא את גאולתה ופדותה. אי אפשר לשער

שאגודת „העולים“ היא שאין להן על מי
 להשען. כבר הוכרנו למעלה, כי בירנבוים היה
 כל ימיו נעונו פוליטי, ופרי הנדודים הוא,
 שבירנבוים עתה מרכב משרידי הדעות
 והאמונות שהיה דובק בהן לפניו ומוניהן
 אחרי-כן זה אחר זה. בירנבוים איננו אדם
 בעל משבר רוחני. אפילו כלליענבלום
 איננו, שלמרות ההגיון הפשוט והישר שבו,
 מסוגל היה בכל זאת להיות לעמים ולפתע
 פתאם התפר הגמור ממה שהיה קודם. בירנ-
 בוים נזרר אחרינו מרחי-עודף רבים והוא יוצא
 עטוף טלאי על גבו טלאי, בשיטתו הרתית
 תמצאו את הכל: יהדות עברית, א"י, חסידות
 (אמנם אין הוא רואה בה ראשית ותכלית
 הכל, כבן מדינתו הד"ר מרטין בובר. ובוה
 בודאי הצדק אתו), יודיזיזם, הרמן כהן,
 הרבה הרמן כהן ועוד. ערוב משונה כזה
 מכרית אותו להשען על צבור שאין לו כשהוא
 עצמו כל תקופה. היסוד לאגודת „העולים“,
 חושב הוא, יהיו החרדים ויובי פולין וליטא,
 או כמו שרגילים לכנותם בימי המלחמה
 ה„אוסט-יודען“. יהודי פולין וליטא, שלא שנו
 עוד שמותיהם ומלבושיהם ושדרכם המימה
 ה', יהיו לעדרי צאן קדשים והם יעבירו את
 היסודות של שלוש הקדושות במחנה ויפיון
 ברבים. ובוה המשנה העיקרי. על ה„אוסט-
 יודען“ הרבו לדבר ולכתוב בימים האחרונים.
 כמו נוליו בר במסעותיו מגלה את ננסיו, כן
 גלו יהודי אשכנז אחר כבוש פולין וליטא
 את ה„אוסט-יודען“. רבים יצאו להשכילים
 וללמדם פרק בדרך ארץ (האוסט-קומיטי עם
 אפענהיימר וכודנהיימר כראש). ורבים התחילו
 לפארם ולהרבות בשבחם. וכאלה כן אלה הפריזו
 על המדה. יהודי ליטא ופולין אינם פראים
 כ-כך שיצטרכו ללקק את השופכין של מתכוללי
 אשכנז. וקציצת הפאות והקאמפנים לא ישנו
 את הירידה, אשר הם נתונים בה. והם אינם

והראשונה. אולם ברצותו להטעות את זולתו לעורר תנועה, עלינו להניד כפה מלא : ה"עולים" לא יעפילו לעלות. הם רק מרבים את הערובויה הגדולה למדי. שלוש הקדושות—טוב. אך אנחנו, אם נרצה, נוכל להוסיף עליהן כהנה וכהנה. וביתר עם זה אנו מאמינים, כי האמונה העברית, אם נושאה החדשים יבנו מחדש את היכלה, תמצא את הרעיון הגדול, אשר יספוג אל קרבו את כל הקדושות ויהיה לקדושה המקוה, לקדושה האחת. כי כן, על-כל-מנים, מסורתה של האמונה העברית וכל מהיך מחשבותינו למצוא את האחד ורק את האחד.

יש. צמת.

אודיסה, אב הרע"ט.

שמרכזו עברי שלם ומלא אייד וכחות יצירה יקים דור של אנציקלופדיסטים או של כופרים צינוקים. ואי אפשר לשער, כי ארץ ישראל, ארץ, אשר עיני ה' היות בה מראשית השנה עד אחרית השנה ואשר תמיד שעריה פתוחים מול שערי שמים, תהפך לארץ אשר בה ירקד שד-המאטריאליזמוס את מחולותיו הפראיים. הניעה, איפוא, השעה להפטר מהצאי מעשים ומהטיות ונדנודים. מחויבים אנו לבנות את הבנין ויד הגורל העברי אשר הראתה לנו את הדרך אלפי שנים, תראה לנו את נטיותינו גם הפעם.

בירנבוים לא רצה להבין את זאת. הוא מאמין שאגודת חרדי פולין וליטא בפאותיהם ובקאפסניהם ישנו סדרי בראשית. יתוננהו אלהים. זאת איננה מעותו האחת

ה ת כ ן :

עמ'	עמ'
126 שירים; י. קרני.	3 המערכת — —
148 בעבותות ההוי; ש. צמח	5 לאברהם מפו: שלמה צמח
שירים; אדי אנדררי (עברית מאת	6 " " א. שטיינמאן
148 א. פארשטיין).	36 " " ספר הגלגולים;
160 נגינותי; י. ש. טויבמאן	38 למיכ"ל: י. קרני
שירים; א. שניה (עברית מאת י. קרני)	46 שירים; יעקב פיכמאן
165 לי. ה. ברנר: שלמה צמח	54 שירים; א. פארשטיין
166 בכרם; ז. רונזנטל	79 המראה; ש. צמח
177 לג. שופמן: שלמה צמח	72 למ. י. ברדיצ'בסקי; א. פארשטיין
178 לבושים; א. שטיינמאן	108 העץ; נ. רודנבך (עברית מאת מ. חרוזמן)
201 לאורי ניסן גנסין; א. שטיינמאן	110 לד. פרושמן; א. שטיינמאן

מאמרים ורשימות:

יעקב לרנר: א. עפשטיין. — להג: ש. בהריה. — יש"ק: י. קרני. — עלוים עבריים: א. ש. — עבודה ואשר: ש. בהריה. — הגנה עצמית: י. קרני. — סדרי ספרותנו: א. ש. — "היהודי": צ. ווסלבסקי. — שירימהפכה: ש. צמח. — גלגולי העבודה: מ. חרוזמן. — אינדוקנציה: א. בן מאיר. — נגינת ותמימה: א. לף. — הוצאת שטיבל: א. שטיינמאן. — בשוליהגליון: צ. ווסלבסקי. — כבואה: א. עפשטיין. — "העולים": ש. צמח.

המעטפה והשערים מאת הצייר י. פרנקל.

